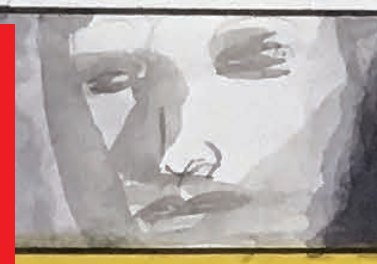
ATHENS voice

19 - 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2026, ΤΕΥΧΟΣ 1019, 210 Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
WWW.ATHENSVOICE.GR, FREE PRESS ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ

Λάθη, πολεοδομικές γκάφες και λύσεις
Της **Σώτης Τριανταφύλλου**

Οι αινιγματικές ιέρειες του Pat Andrea
Του **Στέφανου Τσιτσόπουλου**

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

BUSINESS VOICE

ΕΛΛΑΔΑ 2026: ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

150 χρόνια Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών
Της Έλενας Ντάκουλα

Deluxe

Ανακάλυψε τη μαγεία της απόλαυσης γιατί αξίζει.

LIDL

Γιατί αξίζει.

Πάνω από **215** Deluxe επιλογές

GELATELLI
Παγωτό
Marzipan, κανέλα, crème brûlée
Κάθε συσκ. 235 g / 250 g / 318 g
1 Kg = 12,72€

ΝΕΟ

Μόνο για λίγο

2,99 €

ΝΕΟ

DELUXE
Επιδόρπιο κρέμας σοκολάτας με καρύδα
Γάλακτος, λευκή
Κάθε συσκ. 130 g
1 Kg = 12,23€

Μόνο για λίγο
1,59 €

ΝΕΟ

GELATELLI
Τούρτα παγωτό
Σοκολάτα - φουντούκι, μήλο - κανέλα
Κάθε συσκ. 400 g
1 Kg = 14,48€

Μόνο για λίγο
5,79 €

ΝΕΟ

DELUXE
Μίνι ταρτάκια
Amaretto, speculoos
Κάθε συσκ. 290 g
1 Kg = 15,48€

Μόνο για λίγο
4,49 €

ATHENS VOICE

forum

Οι αρετές του 21ου αιώνα

Μια σειρά συζητήσεων της ATHENS VOICE

#3 ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ.

Σε έναν κόσμο
που δεν σταματά να αλλάζει

ΔΕΥΤΕΡΑ 07 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2026

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ADAPTABILITY

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

REGION OF ATTICA

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

L'ORÉAL GROUPE

95 ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ

DIMAND REAL ESTATE DEVELOPMENT

MOLESKINE

ΕΚΚΟΜΕΔ

Sioufas & Associates Law Firm

CURITY PHARMA

Info-diet

Της **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ**

ΕΙΜΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΙΕΤΤΑ!

Όλες-οι εσείς που τη βρίζετε και παράλληλα μιλάτε για «γυάλινες οροφές», καλό είναι να ξέρετε ότι αυτή η γυναίκα έκανε λαμπόγυαλο τις γυάλινες οροφές πολύ πριν γεννηθείτε!

ΕΡΙΕΤΤΑ ΜΑΥΡΟΥΔΗ

Με εντυπωσίασε πάντως που στα social και τα πρωϊνάδικα την αναφέρουν ως «η πρώην γυναίκα του Φρέντυ Γερμανού» και όχι ως η σύζυγος του τεράστιου Γιώργου Δερτιλή. Προφανώς όπου το είδαν γραμμένο θα νόμιζαν ότι ήταν όνομα κρουαζιερόπλοιου. Μέχρι εκεί φτάνει το γνωστικό τους πεδίο.

ΟΣΟ ΥΠΑΡΧΕΙ Η CHER

«Βγαίνω με μικρότερούς μου άντρες, γιατί όλοι οι άλλοι της ηλικίας μου έχουν πεθάνει». *(ετών 80)*

ΤΑ ΤΣΙΓΑΡΑ ΣΤΑ 13 ΕΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Αν δεν σας αρέσει, καπνίστε άχυρα.

ΤΕΛΟΣ ΣΤΟ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΟ ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΙΚΕΑ

Εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης Bygga. Σου δείχνει σε τρισδιάστατο βίντεο, βήμα βήμα, πώς να συναρμολογήσεις το έπιπλο που παράγγειλες. Σωτήριο!

ΕΓΚΩΣΕ ΤΟ AIRBNB

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, τα Airbnb από 207.572 το 2024, μειώθηκαν σε 203.122 μέχρι τον Μάρτιο του 2026.

ΑΠΟΞΗΡΑΜΕΝΟ ΚΥΔΩΝΙ ΜΕΣΑ ΣΕ ΧΥΜΟ ΜΗΛΟΥ

Το υπέροχο σνακ, ολόγλυκο, μαστιχωτό και χωρίς ίχνος ζάχαρης. Το βρήκαμε στο 5 Almonds στη Στοά της Πανεπιστημίου. Μαζί τσιμπήσαμε και αποξηραμένες φράουλες, γιατί τα είχαν δίπλα δίπλα.

Ο ΡΟΜΠΕΡΤ ΠΑΤΙΝΣΟΝ ΩΣ ΝΕΟΣ ΤΖΕΪΜΣ ΜΠΟΝΤ

Όταν το κέικ θέλει να μεταμορφωθεί σε κατάσκοπο.

ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΗΣ ΑΑΔΕ

Περνάς από την Πειραιώς και ξαφνικά βλέπεις μπροστά σου αυτό το φρούριο από σιδεριές και κάγκελα να φωνάζει ανασφάλεια και δυστοπία από χιλιόμετρα.

ΟΥΡΕΣ ΣΤΟ ΘΗΣΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ ΓΙΑ MYSTERY BOXES

Πληρώνεις από 3 έως 5 ευρώ ανά 100 γραμμάρια και αγοράζεις ένα σφραγισμένο δέμα από τα αζήτητα ή ανεπίδοτα, χωρίς να ξέρεις τι θα σου τύχει. Τα πιτσιρίκια έχουν πάθει αμόκ.

ΤΑ ΠΑΛΤΑ ΠΟΥ ΣΕΡΝΟΝΤΑΙ

Παιδιά, όταν είμαστε κοντοί, επιλέγουμε πανωφόρια ελάχιστα κάτω από το γόνατο. Άσε που δεν χρειάζονται έτσι που έχει γίνει το κλίμα μας.

7-0 ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ

Ο ανάδρομος τα έκανε μαντάρα.

BOOM BOOM ΤΕΛΟΣ

Πέθανε ο Σούλης Καραγιαννίδης, ιδιοκτήτης της θρυλικής ντίσκο των νοτίων προαστίων, που, μέχρι το 2024, κρατούσε την καλτ φήμη της και τα 80s ζωντανά.

ΚΙΜΠΕΡΛΙ ΓΚΙΛΦΟΙΛ

«Άφησα ένα κομμάτι της ψυχής μου στην Ελλάδα», δήλωσε πρόσφατα. Το διάβασαν τα γαρύφαλλα στο Κέντρο Αθηνών κι έγιναν έξαλλα.

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα είναι έργο του **Pat Andrea** (Πατ Αντρέα). Γεννήθηκε στη Χάγη της Ολλανδίας το 1942. Μετά τις σπουδές του στη Βασιλική Ακαδημία Καλών Τεχνών της Χάγης, άρχισε να ταξιδεύει, μεταξύ άλλων, στην Ισπανία και τη Λατινική Αμερική. Σήμερα ζει και εργάζεται μεταξύ Παρισιού και Μπουένος Άιρες. Προσκεκλημένος σε όλο τον κόσμο από μουσεία, γκαλερί, ιδρύματα, πολιτιστικά κέντρα (Château de Chenonceau το 2007 και Ruurlo το 2022), ο καλλιτέχνης είναι παρών στις μεγαλύτερες διεθνείς συλλογές. Ο καλλιτέχνης συμμετείχε και στην έκθεση *«All 4 Art»* μαζί με τα άλλα μέλη της οικογένειάς του, που ανήκουν κι εκείνοι στον καλλιτεχνικό κλάδο, το 2021 στην Alma Gallery Athens. Ο Πατ Αντρέα ήταν καθηγητής στο Beaux Arts de Paris μεταξύ 1998 και 2007 και είναι μέλος της Ακαδημίας Καλών Τεχνών στο Institut de France από το 1998. Έργα του θα δούμε στην αναδρομική έκθεση *«Pat Andrea»* στην Alma Gallery Athens από 5/12/2026 έως 16/1/2027.

Athens Voices

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ**

panikoval500@gmail.com

Λόγια που ακούστηκαν δημοσίως στην Αθήνα

«Νοέμβριος με 23 βαθμούς και αφρικανική σκόνη. Σαχάρα θα γίνουμε! Θα μεγαλώσουν τα χείλια μας».
(Συζήτηση σε κομμωτήριο, Σάββατο μεσημέρι, Ελληνορώσων)

Δύο εικοσάρηδες συζητούν στον δρόμο:
«Ρε φίλε, όταν το παγόνι ανοίγει την ουρά του, κάνει απλώς αυτό. Δεν καταλαβαίνει τι κάνει. Εσύ τι ενθουσιάζεσαι;»
(Ακαδημίας, Δευτέρα μεσημέρι)

«Ρε συ, αυτή έχει κουβέρτα με τον Ρουβά».
(Παρέα με εικοσάχρονους σε καφέ στα Βριλήσσια, Τρίτη μεσημέρι)

Σε θάλαμο ανάρρωσης, γιαγιά 90 χρονών σφαδάζει από τους πόνους και απειλεί:
«Θα φωνάζω μέχρι να μου δώσετε το φάρμακο! Ακούτε, μωρέ;»

Άλλη γιαγιά, 97 ετών, στο διπλανό κρεβάτι, λέει:
«Βρε παιδιά, δώστε στο κοριτσάκι ένα γλυκάκι να της μαλακώσει ο πόνος!»
(Νοσοκομείο Ερυθρός Σταυρός, Παρασκευή μεσημέρι)

Πιτσιρίκος πλησιάζει τον πρωθυπουργό κατά την επίσκεψη του δεύτερου στις Σέρρες και του λέει:
«Έχεις να μου δώσεις δύο χιλιάδες ευρώ;»
(Ο ήρωας του μήνα)

VOICE RADIO

alpha.gr
ΒΛΙΑ
Σταθερή δόση για πάντα
Στεγαστικό για νέους έως 35 ετών
Το πρώτο σου σπίτι θα αλλάξει ξανά και ξανά.
Η μηνιαία δόση σου, ποτέ. Με το στεγαστικό δάνειο
«Σταθερά Υπέρ Σου», η μηνιαία δόση σου παραμένει
σταθερή για πάντα ακόμα κι αν τα επιτόκια αλλάξουν.
Ορίζοντας ένα νέο μαζί που κάθε «ονειρεύομαι»,
το κάνει «ξεκινάω».
Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.
Alpha bank

FREE VOICES

Καλές και καλύτερες μαμάδες

Η δημόσια συζήτηση για καλές/κακές μαμάδες έχει πάρει φωτιά, η οποία δεν λέει να σβήσει, με αφορμή τα όσα είπε περί μαμαδοσύνης η γνωστή διαφημίστρια **Εριέττα Μαυρουδή**.

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Όταν είχα ακούσει το «Δεν το έχω ως μαμά» της Εριέττας, είχα σκεφτεί «οχ» και «θα πέσουν να τη φάνε!» – οι υπέρμαχοι της μαμαδοσύνης, οι οικογενειαρχοφύλακες, οι φανατικοί, οι μαμα-μουτζαχεντίν, άλλες μαμάδες που θεωρούν ότι αυτές το «έχουν» με χίλια. Και τι είπε η γυναίκα; Ότι επειδή δούλευε η ίδια, το παιδί της μεγάλωσε με τη γιαγιά του. Όπως μεγάλωσαν χιλιάδες παιδιά στην Ελλάδα, όπως μεγαλώνουν τα παιδιά στη Μεσόγειο αλλά και στην Κίνα, τις Φιλιππίνες και σε ένα σωρό άλλες κουλτούρες – σιγά τα αυγά. Η μέση μαμά (όχι η μαμα-μουτζαχεντίν, η φανατική της αγίας μητρότητας, που είναι άλλη εντελώς κατηγορία) αισθάνεται ανακούφιση όταν εμφανίζεται ο παππούς ή η γιαγιά και αναλαμβάνει το μωρό που κλαίει ή το τρίχρονο που δεν τρώει την κρέμα του ή το πεντάχρονο που χτυπιέται στο πάτωμα.

© NDP PHOTO

Η μέση μαμά γενικά περνάει μεγάλο λούκι όταν είναι εργαζόμενη, το υπογράφω μαζί με χιλιάδες εργαζόμενες μαμάδες που δεν παρατήσαμε την καριέρα/δουλειά μας για να μεγαλώσουμε παιδιά κατ' αποκλειστικότητα – επειδή αυτό το έκαναν οι γιαγιάδες κι οι μαμάδες μας, το ξέραμε από τις δραματικές αφηγήσεις τους, και δεν μας φάνηκε ποτέ ιδανικό, ούτε καν καλό. Οι γυναίκες που γεννήθηκαν στις δεκαετίες του '30, '40, ως τα μισά του '50 περίπου, είχανε αυτόν τον νταλκά στο κεφάλι τους: να παντρευτούν και να κάνουν οπωσδήποτε παιδιά. Η μαμαδοσύνη ήταν ο κανόνας για τις γυναίκες, ενώ η επαγγελματική αποκατάσταση, πόσο μάλλον η καριέρα, ήταν η εξαίρεση. Για να σπουδάσει μια γυναίκα, ως τα μισά της δεκαετίας του '50, έπρεπε να ανήκει στην αστική, μη σας πω μεγαλοαστική τάξη, και για να «κάνει καριέρα» με την έννοια που ξέρουμε σήμερα, έπρεπε να περιμένει ως το τέλος των 70s. Οι γυναίκες καριέρας είδαν επιτέλους φως στην Ελλάδα από τα 80s και μετά.

Σόρι για τη σύντομη ιστορική αναδρομή, αλλά η καριέρα εξακολουθεί να είναι μεγάλο βήμα, ολόκληρη κατάκτηση για τις γυναίκες, συλλογικά. Κυρίως επειδή ελλοχεύει πάντα η πίεση –οικογενειακή, κοινωνική, ακόμα και εξωτερική, πλην όμως ενσωματωμένη στην καθημερινότητα (π.χ. μέσα από ταινίες, βιβλία και σειρές)– να γίνει μάνα η μέση γυναίκα, να «ολοκληρώσει τον προορισμό της» γεννώντας τουλάχιστον ένα παιδί. Το ερώτημα ποιος θα κρατάει αυτό το παιδί όσο η γυναίκα δουλεύει, παραμένει αναπάντητο – ενώ δεν τίθεται ανάλογο ερώτημα στον άντρα ο οποίος δουλεύει. Ακόμα κι όταν ο άντρας είναι σύντροφος ή σύζυγος της γυναίκας η οποία δουλεύει… δηλαδή δούλευε μέχρι να γεννήσει – γιατί αν δεν «βρει μια λύση» αφού γεννήσει κι ύστερα, αν δεν υπάρχει παππούς/γιαγιά ή οικονομική άνεση ώστε να προσλάβει νταντά η εργαζόμενη μαμά, θα αναγκαστεί να σταματήσει τη δουλειά της ή θα συνεχίσει με μειωμένο ωράριο και αποδοχές. Θα βρει βρεφονηπιακό σταθμό βέβαια, γιατί δεν την παίρνει να σταματήσει τη δουλειά της, αλλά το μωρό/παιδάκι θα μένει κάθε τόσο στο σπίτι με ιώσεις και δεν συμμαζεύεται, που θα τις αρπάζει στον σταθμό, όπως όλα τα άλλα παιδάκια. Άρα η καριέρα της γυναίκας πάει κατά διαόλου, μια και θα λείπει από τη (με μειωμένο ωράριο) δουλειά της μέχρι να φτάσει έξι χρονών το παιδάκι της και να σταματήσει να ξεραίνεται κάθε τρεις και λίγο.

Θέλω να καταλήξω κάπου, δεν γράφω στον βρόντο: η φροντίδα και το μεγάλωμα των παιδιών εξακολουθεί να είναι «θέμα της γυναίκας», όπως μου είπε κάποτε ένας λίγο αναίσθητος μπαμπάς. Ακόμα κι αν η γυναίκα έχει άντρα, το 90% της φροντίδας το φορτώνεται η ίδια (με ελάχιστες φωτεινές εξαιρέσεις, που ωραίες είναι, αλλά ας μη τις κάνουμε και παντιέρα, «εξαιρέσεις» είπαμε…). Η γυναίκα που γουστάρει τη δουλειά της και κάνει καριέρα, όπως η μεγάλη διαφημίστρια κυρία Εριέττα, που μίλησε για τη μαμαδοσύνη, η γυναίκα-καριέρας πρέπει να βρει λύση για το «πού θα παρκάρει το παιδί της», όπως γράφουν ασταμάτητα οι μαμα-μουτζαχεντίν, χρησιμοποιώντας το «παρκάρει» υποτιμητικά, σαν να αναιρεί τη μαμαδοσύνη. Το ότι ο άντρας καριέρας δεν χρειάζεται να ιδρώσει ως προς το ίδιο «πρόβλημα», το ότι κανένας άντρας δεν έχει βγει ποτέ δημόσια να πει ότι «δεν το είχε» με την μπαμπαδοσύνη ή ότι ήταν χάλια μπαμπάς, κανένας μπαμπάς δηλαδή δεν ομολογεί ότι υπήρξε απών, απόμακρος, εργασιομανής, ότι κοιμόταν στο γραφείο, ότι πήγαινε για μπίρες με τους συναδέλφους συνέχεια, ενώ ήταν νέος μπαμπάς, ότι προτιμούσε τα μίτινγκ από το μπέιμπι σίτινγκ, το ότι δεν έχουμε ακούσει τέτοια λογάκια από μπαμπάδες δεν σημαίνει ότι οι μπαμπάδες είναι απίκο και καταπληκτικοί στον ρόλο τους: σημαίνει απλώς ότι δεν είναι προαπαιτούμενο το να είναι καλοί στον ρόλο του μπαμπά, ενώ για τις γυναίκες είναι.

> Καμία γυναίκα δεν γεννιέται με εξπερτίζ στη μαμαδοσύνη, η οποία είναι ζόρικη, άχαρη και σκληρή δουλειά παρά τις πολλές χαρές της

Έχω γνωρίσει μαμάδες που «δεν το είχαν», για διάφορους λόγους, μερικές πράγματι επειδή προτιμούσαν τη δουλειά από τα παιδιά τους, όπως κάνουν χιλιάδες μπαμπάδες, μη σας πω σχεδόν όλοι, ή έστω οι περισσότεροι. Ρωτήστε έναν μέσο μπαμπά μωρού αν θα θυσίαζε το γήπεδο για να κάτσει με το μωρό του, και είναι ζήτημα αν θα σας απαντήσει θετικά ο ένας στους δέκα, ίσως και στους εκατό. Η άνιση αντιμετώπιση της γονεϊκότητας είναι αυτό που μου τη δίνει στα νεύρα, μαζί με την υποχρεωτική (1) μαμαδοσύνη και (2) αποτελεσματική και γεμάτη αυτοθυσία μαμαδοσύνη.

Το να μη θέλει να κάνει παιδί μια γυναίκα είναι δικαίωμα που κατακτήθηκε πράγματι έπειτα από πολλούς αγώνες και πολλές δεκαετίες. Το να προτιμάει να περνάει χρόνο στο γραφείο παρά πλάι στο παιδί της είναι επίσης δικαίωμά της – ειδικά εφόσον έχει βρει τις εναλλακτικές, εφόσον υπάρχει γιαγιά/παππούς ή υποστηρικτική υποδομή. Καμία γυναίκα δεν γεννιέται με εξπερτίζ στη μαμαδοσύνη, η οποία είναι ζόρικη, άχαρη και σκληρή δουλειά παρά τις πολλές χαρές της κ.λπ. Είναι άχαρη γιατί πάντα η μαμά μας φταίει, το έχουμε μάθει όσες/οι περάσαμε από ψυχανάλυση, και πάντα εμείς θα φταίμε ως μαμάδες όταν θα κάνει ψυχανάλυση το παιδί μας – ήμασταν κοντά του ή δεν ήμασταν αρκετά κοντά του, ήμασταν «καλές» ή «όχι τόσο καλές» ως μαμάδες. Είναι σκληρή η μαμαδοσύνη, γιατί το παιδί που κρέμεται από πάνω μας όσο είναι μωρό/μικρό, που δεν μας αφήνει να πάρουμε ανάσα και μας κυνηγάει στο μπάνιο, που πέφτει πάνω μας όταν γυρνάμε απ' τη δουλειά με απαιτήσεις χρόνου, ενέργειας, διάθεσης και αγάπης… το ίδιο παιδί μια μέρα, αναπόφευκτα και πολύ φυσιολογικά, θα μας ρίξει ροχάλα, για το ίδιο παιδί θα γίνουμε βάρος, ένα επιπλέον έξοδο, ένα σαμάρι στην πλάτη του («Μέχρι να φύγει η μαμά, πληρώνω χ ποσό τον μήνα σε γυναίκα/ίδρυμα…»)
Για έναν τόσο άχαρο και σκληρό ρόλο, η κάθε γυναίκα που «το είχε» ή «δεν το είχε» με τη μαμαδοσύνη αλλά έκανε ένα ή περισσότερα παιδιά, η κάθε μαμά, είναι όχι μόνον άξια, αλλά και σπουδαία. Γιατί «το είχε/δεν το είχε», συνέχισε να δουλεύει σκληρά σε διπλή πίστα, με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο –βασικά με όποιον τρόπο μπορούσε– στον εργασιακό χώρο και στη μαμαδοσύνη. A

ATHENS voice

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπίλη

Αρχισυνταξία Δήμητρα Γκρους

Senior Editor Λουκάς Βελιδάκης

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Σύμβουλος Διεύθυνσης Χριστίνα Γαλανοπούλου

Αρχισυνταξία Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide), Μπάμπης Καλογιάννης
Αρχισυνταξία Newsroom Τόνια Ζαραβέλα, Μάριος Βελέντζας

Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντσιρμάς
Social Media Manager Τάσος Ανέστης

Υπεύθυνος ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια ύλης Φανή Κουλούντζου, Κατερίνα Ασήμου

Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αμανίτης, Ε. Βαρδάκη, Μ. Βελέντζας, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Κ. Βουλγαρέλη, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελέ, Ν. Γεωργιάδης, Κ.Γιαννακίδης, Κ. Γλυνιαδάκη, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Γ. Δαββέτας, Γ. Δήμος, Π. Διαμαντάκου, Α.Μ. Δρουμπούκη, Θ. Κ. Ευθυμίου, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμαντή, Μ. Καλτάκη, Κ. Καμπόσου, Β. Καμπουροπούλου, Δ. Καραθάνος, Λ. Καψάλη, Ν. Κοσκινά, Α. Κοσμοπούλου, Δ. Κουμαριώτης, Α. Μανουσάκη, Μ. Μανωλοπούλου, Ι. Μαραγκουδάκη, Α. Μαρκάκης, Χ. Μαρκάκης, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Τζ. Μελιτά, Ε. Μπινάζη, Α. Μπρουντζάκη, Γ. Νένες, Ε. Ντάκουλα, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Μ. Ι. Σιγαλού, Τ. Σκραπαλιώρη, Ζ. Σφυρή, Σ. Τριανταφύλλου, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Κ. Χριστοφόρου, Γ. Ψύχας, Ε. Ψυχούλη

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr / avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

LOOKmag Κωνσταντίνα Βλαχοπούλου

Creative Manager Θάνος Ψυλλίδης
Creative Marketing Manager Λαμπρινή Τρούγκου
Branded Content Editor Χαρά Αλεξανδροπούλου
Multimedia Designer Όλγα Καραγιάννη

Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr
Φωτό: Ειρήνη Σιούσιουρα, Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάτσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκέζη, Πέτρος Νικόλτσος, Λάζαρος Γραικός

Account Directors
Τίνα Γαϊτανίδου, Βόνη Ζαφειροπούλου

Direct Market Advertising Director
Άννα Αντωνίου
Direct Market Advertising Managers
Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου, Ελένη Βαρύτη, Νώντας Νταμπάνης, Ελεωνόρα Τζεφρόνη

Marketing & Event Coordinator AV
Κωνσταντίνα Μιχάλη

Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη
marketing@athensvoice.gr
Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη
Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη

Ψηφιακή Υποστήριξη Νικόλας Αργυρίου

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Μαίρη Λυκούση, Κωνσταντίνα Ζαβιτσάνου

Υπεύθυνοι Διανομής Γιάννης Μιχάλης, Γιάννης Βαρουξής - *Διανομή* Παναγιώτης Λομπαρδής

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση «Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369, fax: 210 3632.317
Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310
VOICE RADIO: 210 3648.213
Αγγελίες: 210 3617.369 **Λογιστήριο:** 210 3617.170

www.athensvoice.gr
Αν δεν βρίσκετε την Α.Ν. στα σημεία διανομής, επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369
Κωδικός εντύπου: 7021, ISSN 1790-6164

Νόμιμος Εκπρόσωπος: Γεωργελέ Ελισάβετ Τρισεύγενη
Κύριος Μέτοχος: Γεωργελές Φώτιος

Αρ. Πιστοποίησης ΜΕΤ: 230237

ATHENS voice Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ

Μουσική διευθυνση:
Ντμίτρι Γιουρόφσκι
Σκηνοθεσία:
Στήβεν Λάνγκριτζ
Σκηνικά, κοστούμια:
Κέιτι Ντάβενπορτ
Φωτισμοί:
Πήτερ Μάμφορντ
Κινησιολογία:
Νταν Ο'Νηλ
Διεύθυνση χορωδίας:
Αγαθάγγελος Γεωργακάτος
Διεύθυνση παιδικής χορωδίας:
Κωνσταντίνα Πιτσιάκου

Χέρμαν:
Ντμίτρι Γκολόβνιν
Κόμης Τόμσκι / Ζλατογκόρ:
Τάσος Αποστόλου
Πρίγκιπας Γελέτσκι:
Τάσης Χριστογιαννόπουλος
Τσεκαλίνσκι:
Ανδρέας Καραούλης
Σουρίν:
Γιάννης Γιαννίσης
Τσαπλίτσκι / Τελετάρχης:
Ελευθέριος Καλπακτσίδης
Ναρούμοφ:
Μαξίμ Κλονόφσκι
Κόμησσα:
Ματίλντε Βάλλεβικ
Λίζα:
Άννα Στυλιανάκη
Πολίνα / Μιλοβζόρ:
Χρυσάνθη Σπιτάδη
Γκουβερνάντα:
Αναστασία Κότσαλη
Μάσα / Πριλέπα:
Μιράντα Μακρυνιώτη

Με την **Ορχήστρα**, τη **Χορωδία** και την **Παιδική Χορωδία*** της **Εθνικής Λυρικής Σκηνής**

* στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής της αποστολής

Ώρα έναρξης: 19.00
(Κυριακή: 18.30)

Εισιτήρια από: €15
Προπώληση: ticketservices.gr, Ταμεία ΕΛΣ

Η ΕΛΣ επιχορηγείται από
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

Μέγας Δωρητής ΕΛΣ
ΙΣΝ / SNF ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ STAVROS NIARCHOS FOUNDATION | επίκεντρο ο άνθρωπος humanity at the core

Χορηγός παράστασης
Piraeus

STAVROS NIARCHOS FOUNDATION CULTURAL CENTER
ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ AEGEAN
TECHNOLOGY PARTNER centiva
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΣΙΔΑΝ
ΧΟΡΗΓΟΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ WELLA
ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ERT

FREE VOICES

Τα νούμερα της Εβδομάδας

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

13ο μισθό και επαναφορά της 13ης σύνταξης προτείνει το ΠΑΣΟΚ. Καλή ιδέα, αλλά, αν επαναφέρουμε όλα όσα περικόψαμε με τα μνημόνια, γιατί δεν θα οδηγηθούμε ξανά στα ίδια μνημόνια;

6,49 δισ. ευρώ κοστίζουν τα μέτρα που προτείνει ο Νίκος Ανδρουλάκης, σύμφωνα με την κοστολόγηση του υπουργού Οικονομικών, Κυριάκου Πιερρακάκη.

500 εκατ. ευρώ είναι το επιπλέον κόστος για την πρώτη δόση του 13ου μισθού και της 13ης σύνταξης, σε σύγκριση με τα εξαγγελθέντα κυβερνητικά μέτρα, υποστηρίζει το ΠΑΣΟΚ. Αστείο ποσόν. Για όλους τους υπόλοιπους που δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι, τέρμα τα δίφραγκα. Δεν θα πάρουν κάτι. Τουλάχιστον όχι μέχρι να δούμε τη νέα σοδειά από τα λεφτόδεντρα.

1.800 ευρώ έκανε το μπουφάν του Άλεξη Τσίπρα και 1.600 ευρώ η τσάντα με την οποία το συνδύασε προκειμένου να διαδηλώσει στο Παρίσι, σύμφωνα με ανάρτηση του πρώην συμβούλου του, Νίκου Καρανίκα.

43,1% αυξήθηκαν οι έλεγχοι κομίστρου της ΣΤΑΣΥ στο πρώτο δεκάμηνο του 2026.

6,3% αυξήθηκαν –αυτονόητα– οι εισπράξεις κομίστρου. Το συμπέρασμα είναι ότι η εισιτηριοδιαφυγή δεν είναι «φαινόμενο», ούτε σχετίζεται με τον λαό που «χειμάζεται». Είναι απλώς επιλογή με ολίγη από ανικανότητα.

27 ευρώ κάνει, άλλωστε, η μηνιαία κάρτα απεριορίστων διαδρομών. Λίγο φθηνότερα π.χ. απ' όσο στο Βουκουρέστι, όπου έχει 29 ευρώ.

1.336 ουκρανικά drones κατερρίφθηκαν σε 16 περιοχές της Ρωσίας κατά την επίθεση της 16ης Νοεμβρίου. Το Reuters τη χαρακτηρίζει τη μεγαλύτερη επίθεση από την έναρξη της πλήρους ρωσικής εισβολής το 2022.

© VOICE-X

7ος στη σειρά Τζέιμς Μποντ θα είναι ο Ρόμπερτ Πάτινσον. Έρχονται δύσκολες ώρες για τους κακούς, αφού θα κληθούν να τα βάλουν με τον 007 και τον Μπάτμαν μαζί.

30% έχει μειωθεί η δυναμικότητα διϋλισης του «ξανθού γένους», σύμφωνα με το Reuters. Ο Ζελένσκι ανεβάζει το νούμερο στο 50%.

5 ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Γερμανία, Αυστρία, Δανία και Ολλανδία) ανακοίνωσαν στις 16 Νοεμβρίου ότι ξεκινούν συνομιλίες με τη Ρουάντα για τη δημιουργία κέντρου επιστροφών απορριφθέντων αιτούντων άσυλο.

2,6 έως 3,2 εκατομμύρια παράτυποι μετανάστες διαμένουν συνολικά στις χώρες της Ευρώπης, αντιπροσωπεύοντας λιγότερο από το 1% του συνολικού πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

100.000 έως 150.000 παράτυποι μετανάστες εκτιμάται ότι βρίσκονται στην Ελλάδα. Κάποιοι τους θεωρούν αρκετούς για να «αλλοιώσουν τον πολιτισμό μας».

856.723 πρόσφυγες και μετανάστες εισήλθαν στην Ελλάδα το 2015, με τη Λέσβο να δέχεται πάνω από 500.000 άτομα. Λιάζονταν και μετά εξαφανίζονταν.

118,8 δισ. δολάρια υπολογίζει η Merchants Payments Coalition τις προμήθειες αποδοχής καρτών Visa και Mastercard το 2025 στις ΗΠΑ.

9,1 δισ. ευρώ είναι τα πρόσθετα έσοδα για το Ελληνικό Δημόσιο από την επέκταση POS και ηλεκτρονικών ελέγχων.

79% είναι η εκτιμώμενη πιθανότητα να έχουμε φέτος πολύ ισχυρό Ελ Νίνιο, την περίοδο Ιανουαρίου-Μαρτίου 2027. Η πρόβλεψη αυξάνει την ανησυχία για ακραία καιρικά φαινόμενα.

231.885 λιγότερα παιδιά έχουν δηλωθεί ως εξαρτώμενα μέλη στις φετινές φορολογικές δηλώσεις, σε σχέση με το 2019. Απορώ γιατί δεν μιλάμε ήδη για «υπογεννητικότητα Μητσοτάκη».

40,7 δισ. ευρώ έχουν αυξηθεί τα διαθέσιμα εισοδήματα κατά την ίδια περίοδο, ακυρώνοντας το γελοίο επιχείρημα που ξεστομίζουν με σοβαροφάνεια οι πολιτικοί ότι οι άνθρωποι γεννούν λιγότερο λόγω φτώχειας.

211 ευρώ τον μήνα ήταν πέρυσι το μέσο δηλωθέν ενοίκιο. Προσοχή! Μιλάμε για το μέσο. Δηλαδή πολλοί δήλωσαν ακόμη λιγότερα για να διαμορφωθεί εκεί ο μέσος όρος.

640 έως 900 ευρώ τον μήνα είναι το πραγματικό μέσο ενοίκιο για ένα τυπικό διαμέρισμα 60-85 τ.μ. στην Ελλάδα. Τα υπόλοιπα είναι μαύρα και χαλάει το αφήγημα του «δόγματος Λιακούλη» (τα λεφτά τελειώνουν για τους περισσότερους στις 10 του μήνα).

26% από 26,2% το αντίστοιχο εννεάμηνο του '25 είναι φέτος το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας στο σύνολο των πωλήσεων των σούπερ μάρκετ. Μειώθηκε διότι η ακρίβεια θέλει καλοπέραση.

53% είναι το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας στην Ελβετία. Φτωχάλες.

12η στις 13 χώρες που παρακολουθούν οι εταιρείες PLMA και Nielsen IQ, βρίσκεται η χώρα μας. Είμαστε μπρούκλιδες, τι να κάνουμε.

20,09% του ενδιαφέροντος των ξένων υποψήφιων αγοραστών εξοχικής κατοικίας κατευθύνεται στην Πελοπόννησο, η οποία βρίσκεται πίσω μόνο από την Κρήτη (24,8%) σύμφωνα με έρευνα της Elxis – At Home in Greece. Ξαφνικά το εξοχικό στον Κακόβατο μοιάζει με βίλα στο Μαϊάμι.

100-3.000 ευρώ είναι το εύρος αμοιβής για καταγγελίες πλαστών αποδείξεων. Γενικά ισούται με το δεκαπλάσιο της αξίας της απόδειξης. Σπεύσατε. Βοηθάτε και την τσέπη σας και το δημόσιο ταμείο.

VERBA VOLANT

ΖΩΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

«Δεν έχω καμία κόντρα, κ. Γιάμαλη, με τον Άδωνι Γεωργιάδη, έχετε εσείς μήπως κάποια κόντρα;» Οι κόντρες, άλλωστε, δεν είναι του χαρακτήρα της. Αγάπη μόνο. Α! Και καρδούλες.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΑΓΑΡΑ

«Είσαστε άπραγοι, είστε παθητικοί, δεν κάνετε, να φύγετε, να φύγετε από την κυβέρνηση, είστε άσχετοι, ανίκανοι... ανίκανοι... να φύγετε». Η πρώην βουλεύτρια ΠΑΣΟΚ όφειλε να συμπληρώσει: «Μας έχετε τρελάνει. Να φύγετε, κύριε, να πάτε αλλού. Κι εμείς παίζαμε μαντολίνο. Όχι όμως πλεκτρικό. Ντράνγκα ντρούνγκα, ντράνγκα ντρούνγκα...».

ΖΩΗ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

«Η τιμή του ελαιόλαδου καταρρέει, η κυβέρνηση αδιαφορεί». Η (πρώην επιλαχούσα) βουλεύτρια Ηλείας καταχεριάζει την κυβέρνηση που δεν λαμβάνει μέτρα για τη (χαμηλή) τιμή του ελαιόλαδου. Για τα ίδια ωρύονταν οι αριστεροί και όταν η τιμή του προϊόντος είχε φτάσει στον Θεό. Γιατί δεν το λένε ξεκάθαρα; Κομμουνισμός, κρατικός ορισμός της τιμής και δελτίο. Γιατί δηλαδή; Άσχημα ήταν επί υπαρκτού; Η απάντηση είναι όχι. Ιδίως για την κομματική νομενκλατούρα, στην οποία δικαίως επιθυμεί να συμμετέχει η γκασπαζά Ζωή.

ΝΙΚΟΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

«Ακόμα και αυτές τις μέρες του τριήμερου εορτασμού της επετείου της εξέγερσης του Πολυτεχνείου βρήκαν ευκαιρία στελέχη της Νέας Δημοκρατίας να αμφισβητήσουν τους δημοκρατικούς αγώνες και τις θυσίες του ελληνικού λαού. Γι' αυτό, λοιπόν, είναι αναγκαία η πολιτική αλλαγή». Μετάφραση: Ο Πρόεδρος Νίκος ξεσπαθώνει κατά του Άδωνη, διαστρεβλώνοντας τη δήλωσή του σχετικά με το Πολυτεχνείο. Γι' αυτό συμπεραίνει ότι χρειάζεται πολιτική αλλαγή. Επειδή η διαστρέβλωση –όταν γίνεται εξ αριστερών– είναι σπουδαίος λόγος που προκαλεί (κατά τη γνώμη τους) πολιτικές εξελίξεις.

Οι ηλίθιοι ως opinion-makers: Ο Russell Brand και η κατάντια του γούστου

Τα κακά αγόρια, τα όρια της ανοχής και οι γυναίκες

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Ο Russell Brand είναι ένας Βρετανός λαϊκός διασκεδαστής με βλέμμα κατά συρροήν δολοφόνου, ο οποίος έκανε καριέρα stand-up comedian, ηθοποιού και influencer με χονδροειδή σόου, παριστάνοντας το «κακό αγόρι», από εκείνα που δήθεν αρέσουν στις γυναίκες. Προφανώς υπήρχαν πολλές που τον κυνηγούσαν: υπάρχει άφθονο οπτικό υλικό με φανς που ξεφωνίζουν ολόγυρά του. Υποτίθεται ότι τις ενθουσίαζαν τα χυδαία σεξουαλικά αστεία, η δήθεν αφοπλιστική του ειλικρίνεια (μεταξύ άλλων για τη δύσκολη παιδική του ηλικία), οι περιγραφές άγριου σεξ και οι πολιτικές του απόψεις, που ταλαντεύονταν ανάμεσα στη ριζοσπαστική αριστερά και στη συνωμοσιολογική, θρησκευτική δεξιά.

Πριν από λίγες ημέρες, ο Russell Brand καταδικάστηκε σε 10 χρόνια και 6 μήνες κράτηση για έναν βιασμό και 4 σεξουαλικές επιθέσεις. Όμως, οι κατηγορίες και η δικαστική απόφαση άργησαν τουλάχιστον δύο δεκαετίες, κατά τις οποίες το κοινό χαζογελούσε με αστεία που δεν ήταν για γέλια, ενώ λίγοι ήσαν εκείνοι που τολμούσαν να χαρακτηρίσουν σεξιστικούς ή απλώς πλήθιους τους μονολόγους του αντισυστημικού επαναστάτη. Ο κόσμος φοβόταν μήπως θεωρηθεί συντηρητικός· οι γυναίκες μήπως θεωρηθούν σεμνότυφες και ξενέρωτες: σόουμεν σαν τον Brand απαιτούσαν να είναι όλοι και όλες πάρα πολύ cool. Ακόμα και το Radio 2 του BBC φοβόταν μήπως θεωρηθεί uncool.

Έτσι, όπως συνέβη και συμβαίνει με πολλές διασημότητες, δεν μιλούσε κανείς όταν ο Brand διέπραττε διάφορες παρανομίες: χρήση ναρκωτικών (περιέργως, όταν είσαι διάσημος, δεν ισχύει ο νόμος περί παράνομων ουσιών) και κακοποίηση γυναικών. Αντιθέτως, τον έκαναν παρέα διάφορες άλλες διασημότητες, όπως ο Noel Gallagher και ο Jonah Hill. Εξάλλου, κάθε φορά που ο Brand ένιωθε ότι έχανε σε δημοτικότητα, εμφανιζόταν με καινούργιο ρεπερτόριο: στην αρχή ήταν αντικαπιταλιστής, αντι-mainstream αριστερός στοχαστής (χωρίς σπουδές ή εμπειρία), κοντά στο Εργατικό Κόμμα· στη συνέχεια ασπάστηκε τον βουδισμό· κι όταν άρχισαν να ακούγονται κατηγορίες για παρτούζες με νεαρές groupies (ακόμα και ο Brand έχει groupies...), βάλθηκε να διαδίδει θεωρίες συνωμοσίας για τον Covid-19 και για τον πόλεμο στην Ουκρανία, συσπειρώνοντας ένα εκκεντρικό κοινό από δεξιούς αντιεμβολιαστές και αντισυστημικούς με χαμηλό γούστο. Στο μεταξύ, ένα περιβάλλον από ακριβούς δικηγόρους απειλούσε όποιον και όποια θα διανοούνταν να τον κατηγορήσει επισήμως: ο Russell είχε γίνει αρκετά ισχυρός ώστε να προστατεύεται πίσω από μεγάλες δικηγορικές εταιρείες, έτοιμες να ▶

VOICE RADIO
ATHENS VOICE
DJ SET
ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ
ΤΟΥ VOICE RADIO
ΜΕΤΡΟ ΣΤΑΣΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
26 / 11 / 2026
LIVE ME THN
ΕΛΕΝΑ ΛΕΩΝΗ
17:00 UNTIL 19:00
powered by
protergia
ΣΤΑΣΥ
ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

αντιστρέψουν τις κατηγορίες για εκμετάλλευση γυναικών σε κατηγορίες περί συκοφαντικής δυσφήμισης.

Ο Brand έγινε «ισχυρός» και μέσω ενός εντελώς ασυνάρτητου γάμου με την Katy Perry, που διήρκεσε έναν χρόνο περίπου: αλλά, αν και επρόκειτο εμφανώς για φάρσα, τα ΜΜΕ ξετρελάθηκαν με το ζεύγος, κάνοντας boost στην καριέρα ενός ανθρώπου χωρίς καλλιτεχνικές αρετές. Παραλλήλως, καθώς άρχισε να σφίγγει ο κλοιός των ψιθύρων και να αλλάζει το Zeitgeist γύρω από τα όρια της αποδεκτής συμπεριφοράς, ο Brand ξεφούρνισε καινούργιο αφήγημα: βαπτίστηκε (Born Again) χριστιανός στον Τάμεση, με κάμερες και φανφάρες, και δήλωσε απεξαρτημένος από τα ναρκωτικά και το σεξ, ενώ ανέβασε τους τόνους εναντίον των ελίτ που πίνουν το αίμα του λαού.

Η δικαστική υπόθεση εναντίον του ξεκίνησε με δημοσιογραφικές αποκαλύψεις των *Times*, των *Sunday Times* και της εκπομπής «*Dispatches*» του Channel 4 το 2023, καταλήγοντας τον Νοέμβριο του '26 στην καταδίκη του. Από τον Απρίλιο του '25 μέχρι τον Φεβρουάριο του '26, η Βρετανική Εισαγγελική Υπηρεσία άσκησε δίωξη για 5 αδικήματα (βιασμό, στοματικό βιασμό, άσεμνη επίθεση και δύο σεξουαλικές επιθέσεις) που αφορούν τέσσερις γυναίκες κατά την περίοδο 1999-2005. Τον Δεκέμβριο του '25 προστέθηκαν δύο ακόμη κατηγορίες (βιασμός και σεξουαλική επίθεση) για περιστατικά του 2009 εις βάρος δύο επιπλέον γυναικών. Τον Απρίλιο του '25 κατατέθηκε εναντίον του και αστική αγωγή στη Νέα Υόρκη για περιστατικό στα γυρίσματα της ταινίας «*Arthur*» (2010). Στη δίκη, που έγινε από τις 14 Οκτωβρίου μέχρι τις 5 Νοεμβρίου 2026 στο Southwark Crown Court του Λονδίνου, εξετάστηκαν 7 κατηγορίες από 6 γυναίκες και το σώμα των ενόρκων τον έκρινε ομοφώνως ένοχο για 4 αδικήματα —έναν βιασμό 21χρονης θαυμάστριας το 2009 και τρεις σεξουαλικές επιθέσεις κατά την περίοδο 2004-2009—, ενώ τον αθώωσαν για 2 κατηγορίες βιασμού και μία απόπειρας άσεμνης επίθεσης. Ο δικαστής Joel Benathan, που επέβαλε την ποινή κάθειρξης των 10 ετών και 6 μηνών —εκ των οποίων ο Brand θα εκτίσει τουλάχιστον τα δύο τρίτα στη φυλακή και θα παραμείνει εφ' όρου ζωής στο μητρώο των σεξουαλικών παραβατών—, τον χαρακτήρισε «σεξουαλικό αρπακτικό, που εκμεταλλεύτηκε τη φήμη του».

> Αν και η υπόθεση του Russell Brand εντάσσεται στο ευρύτερο κύμα λογοδοσίας ανδρών από τον χώρο του θεάματος, της πολιτικής και των επιχειρήσεων, καταδεικνύει πόσα συγχωρούνται στους άντρες

Μετά την καταδίκη, 6 ακόμη γυναίκες κατήγγειλαν τον Brand στους *Times* για ανάρμοστη σεξουαλική συμπεριφορά, με αποτέλεσμα αυτές τις μέρες η αστυνομία να ερευνά δύο επιπλέον καταγγελίες βιασμού και να αξιολογεί νέες πληροφορίες. Ωστόσο, οι επιθέσεις σε βάρος γυναικών συνέβαιναν ήδη από το 1999 και καθ' όλη την περίοδο της καριέρας του στη stand-up comedy, στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση και στον κινηματογράφο: σύμφωνα με τη δικογραφία, τα περιστατικά εκτυλίσσονταν, υπό τα όμματα του πλήθους, σε μπαρ και σε τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά στούντιο στο Λονδίνο και το Μπόρνμαθ. Οι παρευρισκόμενοι, ίσως και τα ίδια τα θύματα, να τα θεωρούσαν χαριτωμένα: η ποπ κουλτούρα έχει προκαλέσει σύγχυση τόσο γύρω από τη συναίνεση στο σεξ, όσο και γύρω από τη βία των αντρών έναντι των γυναικών.

Η υπόθεση του Brand διαφέρει από εκείνη του Harvey Weinstein ή του Kevin Spacey για δύο λόγους: ο πρώτος είναι ότι ο Brand δεν ήταν απλός επαγγελματίας του θεάματος, αλλά influencer (10,1 εκατ. ακόλουθοι στο X), ίνδαλμα των Millennials: οπωσδήποτε το λαϊκό γούστο έχει κατρακυλήσει. Ο δεύτερος είναι ότι οι παραστάσεις του και η δημόσια συμπεριφορά του δεν έκρυβαν όσα «αποκάλυψαν» τα θύματα. Όλοι ήξεραν τι συνέβαινε. Παρ' όλ' αυτά, του επετράπη να γίνει κάτι σαν δημόσιος διανοούμενος, να πάρει συνέντευξη από τον υπουργό Εξωτερικών της Εργατικής κυβέρνησης Ed Miliband και να εξασφαλίσει τη στήριξη του Andy Burnham (τότε δημάρχου του Μάντσεστερ και νυν πρωθυπουργού) έναντι δημοσιευμάτων για φοροαποφυγή. (Ο Burnham είχε αισθανθεί υποχρεωμένος να πάρει το μέρος του επειδή τότε ο Brand παρίστανε τον οπαδό του Εργατικού Κόμματος.)

Αν και η υπόθεση του Russell Brand εντάσσεται στο ευρύτερο κύμα λογοδοσίας αντρών από τον χώρο του θεάματος, της πολιτικής και των επιχειρήσεων, καταδεικνύει πόσα συγχωρούνται στους άντρες: η διαγωγή μηδέν του κακού αγοριού, την οποία επικροτούν και συχνά υιοθετούν οι ίδιες οι γυναίκες, έχει πέρασ. Απόδειξη ότι ενώ αρχικά ο Brand οδηγήθηκε στη σκληρή φυλακή Wandsworth, 4 μέρες αργότερα μεταφέρθηκε στη Littlehey, όπου κρατούνται, υπό ήπιες συνθήκες, άντρες για γενετήσια εγκλήματα. A

Η μεταρρύθμιση άργησε 47 χρόνια

Του ΠΑΝΤΕΛΗ ΚΑΨΗ

Ο νόμος για τη μεταφορά του συντελεστή δόμησης ψηφίστηκε για πρώτη φορά το 1979. Εισηγητής ήταν ο Στ. Μάνος, ο οποίος έφυγε πρόσφατα από τη ζωή. Δεν πρόλαβε: 47 χρόνια μετά, ο νόμος δεν έχει εφαρμοστεί ακόμα. Κι όπως φαίνεται, θα εφαρμοστεί, αν εφαρμοστεί, κουτσουρεμένος. Οι δικαιούχοι θα παραμείνουν για καιρό ακόμα στο ακουστικό τους. Το παράδοξο είναι ότι δεν υπάρχει κανείς που να διαφωνεί με τον νόμο. Από παντού ακούς καλά λόγια. Από την πρώτη στιγμή, μάλιστα, θεωρήθηκε ότι είναι μια σημαντική καινοτομία, η οποία θα βοηθούσε στην προστασία των παραδοσιακών κτιρίων και στη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων.

Η πραγματικότητα αποδείχτηκε διαφορετική. Σχεδόν παντού όπου πήγε να εφαρμοστεί υπήρξαν αντιδράσεις. Το φαινόμενο είναι γνωστό, έχει και όνομα: «Όχι στη δική μου αυλή». Η επιχειρηματολογία επίσης γνωστή: Δεν θέλουμε άλλο τσιμέντο, στον δικό μας τον δήμο δεν υπάρχουν οι υποδομές. Αυτό για τις υποδομές είναι κάπως περίεργο, βέβαια. Δεν πρόκειται να αυξηθούν ούτε οι κάτοικοι ούτε τα αυτοκίνητα. Θα υπάρξει απλώς μια ανακατανομή. Αν οι μελέτες που έχουν γίνει για τις ζώνες υποδοχής, μάλιστα, είναι σωστές –και είναι μεγάλο αυτό το «αν»–, η ανακατανομή θα είναι συνολικά κοινωνικά επωφελής. Όσο για τα επιπλέον τετραγωνικά, οι προβλέψεις, σύμφωνα με τους όρους δόμησης σε κάθε δήμο, δεν θα αλλάξουν, από τη στιγμή που η μεταφορά θα επιτρέπεται να γίνει μόνο στο εσωτερικό κάθε δήμου. Τα επιπλέον τετραγωνικά από τη μεταφορά του συντελεστή θα είναι τα τετραγωνικά που δεν χτίστηκαν, πάντα στο επίπεδο του δήμου.

> Μια καλή λύση θα ήταν να αποφασίσουν οι κάτοικοι σε κάθε δήμο τι θέλουν. Αν πουν όχι στη μεταφορά, να αναλάβουν αυτοί να αποζημιώσουν τους δικαιούχους. Το κόστος να πηγαίνει εκεί όπου υπάρχει και το όφελος.

Το πρόβλημα είναι βαθύτερο. Υποτίθεται ότι τα υψηλά ενοίκια και η ακριβή στέγη είναι ένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα. Ενδιαφέρει κυρίως τις νέες οικογένειες που θέλουν να αποκτήσουν σπίτι. Με αυτή την έννοια σχετίζεται άμεσα και με τη βραδυφλεγή βόμβα του δημογραφικού. Όπως αναγνωρίζουν όλοι, η μόνη ουσιαστική λύση είναι η αύξηση της προσφοράς. Αναπόφευκτα περισσότερο τσιμέντο. Οι αλλαγές που προωθούνται, ωστόσο, κινούνται στην αντίθετη κατεύθυνση: οι περιορισμοί στη δόμηση είναι το αίτημα της κοινωνίας. Έτσι, π.χ., το νέο πολεοδομικό για τον Δήμο Αθηναίων, όπου και το μεγαλύτερο πρόβλημα, προτείνει μειώσεις στους συντελεστές δόμησης. Το ίδιο συμβαίνει και σε άλλους δήμους. Πράγμα λογικό, αν αναλογιστούμε ότι η πλειονότητα των πολιτών ζει στο δικό της σπίτι. Ό,τι ανεβάζει την αξία του είναι επιθυμητό. Ό,τι μπορεί να τη ρίξει, όπως η αύξηση της προσφοράς, εξοβελιστέο. Που σημαίνει ότι για καιρό ακόμα θα χτυπάμε το σαμάρι.

Δεν έχουμε όμως μόνο έλλειψη σε σπίτια. Τελευταία διαπιστώσαμε ότι έχουμε ελλείψεις και στις πινακίδες κυκλοφορίας! Αυτό κι αν είναι παράδοξο. Στο κάτω κάτω, για να χτιστεί ένα σπίτι, χρειάζεται χρόνος και χρήμα. Μια πινακίδα, όμως, την οποία πληρώνει έτσι κι αλλιώς ο χρήστης; Η ιστορία είναι γνωστή. Κάτι η ανικανότητα των υπηρεσιών, ενίοτε με το αζημίωτο, κάτι οι συνεχείς ενστάσεις των ανταγωνιστών, έχουν ως αποτέλεσμα ένας διαγωνισμός να τραβά ακόμα και χρόνια. Και καλά οι πινακίδες, μικρό το κακό, μπορεί να πει κανείς. Όταν όμως έχουμε να κάνουμε με ένα αντιπλημμυρικό έργο, που πρέπει να ολοκληρωθεί πριν πιάσουν οι βροχές, ή όταν κινδυνεύει να χαθεί η χρηματοδότηση, τι κάνεις; Η λύση είναι η απευθείας ανάθεση, στην οποία κατά κόρον έχει καταφύγει η κυβέρνηση. Για να ξεσηκώσει, φυσικά, όχι πάντα αδικαιολόγητα, διαμαρτυρίες για διαφθορά. Διαφάνεια ή έγκαιρη παράδοση του έργου, ιδού το δίλημμα.

Δεν είναι το μοναδικό. Τον τελευταίο καιρό παρακολουθούμε την εξάρθρωση δικτύων εξαπάτησης του Δημοσίου με δεκάδες ή και εκατοντάδες εικονικές επιχειρήσεις. Πώς δεν τις είχαν εντοπίσει οι Αρχές είναι το εύλογο ερώτημα των πολιτών. Πού ήταν ο έλεγχος όταν τις άνοιγαν; Αλλά, βέβαια, η δημιουργία αυτών των εταιρειών είναι το αποτέλεσμα μιας άλλης μεταρρύθμισης, που επιτρέπει ν' ανοίξεις μια εταιρεία μέσα σε μία μέρα με απλούστατες διαδικασίες και μηδενικό ουσιαστικά κεφάλαιο. Όταν ψηφίστηκε ο σχετικός νόμος, χαιρετίστηκε ως μια μεγάλη νίκη επί της γραφειοκρατίας. Και ήταν. Μόνο που έρχεται κι αυτή με το δικό της κόστος.

Κάτι ανάλογο θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιος και για τις μικρές επιχειρήσεις και τους επαγγελματίες. Υπάρχει δυσαρέσκεια ότι πριμοδοτούνται οι μεγάλες, παίρνουν τη μερίδα του λέοντος στις χρηματοδοτήσεις. Την ώρα, μάλιστα, που οι μικροί πιέζονται τόσο από τα μέτρα για τη φοροδιαφυγή όσο και από τα αντικειμενικά κριτήρια φορολόγησης που ισχύουν για τις ατομικές επιχειρήσεις. Μια παλιά θεωρία από την εποχή της εξιδανίκευσης των «μικρομεσαίων», έχει γίνει ξανά της μόδας. Ότι η πλειονότητα αυτών των επιχειρήσεων δεν «βγαίνει» αν δεν φοροδιαφεύγει. Ότι με αυτόν τον τρόπο συντηρείται στην πραγματικότητα η οικονομία και η απασχόληση. Μπορεί και να ισχύει. Αν, όμως, θέλουμε μια οικονομία υψηλής παραγωγικότητας, να μπορεί να δίνει καλούς μισθούς, ποια άλλη λύση υπάρχει;

Και για να ξαναγυρίσουμε στη μεταφορά των συντελεστών: Μια καλή λύση θα ήταν να αποφασίσουν οι κάτοικοι σε κάθε δήμο τι θέλουν. Αυτό άλλωστε υποσχέθηκε ουσιαστικά ο πρωθυπουργός, ότι θα αποφασίζουν δηλαδή οι ίδιοι οι δήμοι. Αν πουν όχι στη μεταφορά, να αναλάβουν αυτοί να αποζημιώσουν τους δικαιούχους. Το κόστος να πηγαίνει εκεί όπου υπάρχει και το όφελος. A

Νέα Check up από τη Βιοιατρική

Η πρόληψη αποκτά περισσότερες επιλογές!

5 κατηγορίες, 3 επίπεδα προληπτικού ελέγχου και μια νέα προσέγγιση στην πρόληψη, σχεδιασμένη γύρω από τις διαφορετικές ανάγκες κάθε ανθρώπου.

Η πρόληψη δεν είναι ίδια για όλους. Ο κάθε τρόπος ζωής και κάθε στάδιο της ζωής συνοδεύεται από διαφορετικές ανάγκες φροντίδας της υγείας. Από έναν βασικό προληπτικό έλεγχο μέχρι την πιο εξειδικευμένη διερεύνηση συγκεκριμένων παραμέτρων, η επιλογή του κατάλληλου check up αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την παρακολούθηση της υγείας μας.

Με αυτή τη φιλοσοφία, **η Βιοιατρική παρουσιάζει τη νέα σειρά Check up**, επανασχεδιάζοντας την εμπειρία του προληπτικού ελέγχου και προσφέροντας περισσότερες επιλογές, με βάση τις ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου.
Η νέα σειρά περιλαμβάνει ολοκληρωμένα προγράμματα εξετάσεων, οργανωμένα σε **5 βασικές κατηγορίες και 3 διαφορετικά επίπεδα ελέγχου**, δημιουργώντας ένα ευέλικτο πλαίσιο πρόληψης που λαμβάνει υπόψη το φύλο, το ατομικό και οικογενειακό ιατρικό ιστορικό, καθώς και τον τρόπο ζωής.

5 πυλώνες πρόληψης
Για κάθε ανάγκη, υπάρχει ένα Check up

Η νέα φιλοσοφία των Check up βασίζεται σε πέντε διακριτούς πυλώνες, που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα αναγκών υγείας. Έτσι, η επιλογή του κατάλληλου προγράμματος γίνεται πιο απλή, πιο κατανοητή και περισσότερο στοχευμένη.

❶ Prevention
Πρόληψη & βασικοί έλεγχοι
Η πρόληψη ξεκινά από τα βασικά. Ο πυλώνας Prevention περιλαμβάνει προγράμματα γενικού και εξειδικευμένου προληπτικού ελέγχου, που υποστηρίζουν τη συστηματική παρακολούθηση σημαντικών παραμέτρων της υγείας.
Από έναν γενικό έλεγχο μέχρι την αξιολόγηση συγκεκριμένων λειτουργιών του οργανισμού, ο πυλώνας αυτός απευθύνεται σε όσους θέλουν να εντάξουν την πρόληψη στην καθημερινότητά τους.

❷ Care
Συμπτώματα & καθημερινή φροντίδα
Η κόπωση, οι αλλαγές στην ενέργεια ή άλλες ενοχλήσεις της καθημερινότητας συχνά δημιουργούν την ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση.
Ο πυλώνας Care συγκεντρώνει στοχευμένα προγράμματα εξετάσεων που μπορούν να συμβάλουν στην αξιολόγηση συγκεκριμένων συμπτωμάτων και παραμέτρων της υγείας, προσφέροντας χρήσιμες διαγνωστικές πληροφορίες στον θεράποντα ιατρό.

❸ Family
Παιδί, κύηση & οικογένεια
Οι ανάγκες πρόληψης εξελίσσονται μαζί με την οικογένεια. Από την παιδική ηλικία μέχρι την εγκυμοσύνη και τις διαφορετικές φάσεις της οικογενειακής ζωής, ο πυλώνας Family περιλαμβάνει προγράμματα προληπτικού ελέγχου που ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε σταδίου.

Η Βιοιατρική παρουσιάζει τη νέα σειρά Check up, επανασχεδιάζοντας την εμπειρία του προληπτικού ελέγχου και προσφέροντας περισσότερες επιλογές

Σκάναρε και μάθε περισσότερα

❹ Wellbeing
Τρόπος ζωής & ευεξία
Η ευεξία συνδέεται με τις καθημερινές μας συνήθειες, τη διατροφή, την ενέργεια και τη συνολική λειτουργία του οργανισμού. Ο πυλώνας Wellbeing περιλαμβάνει προγράμματα εξετάσεων που εστιάζουν σε παραμέτρους σχετικές με τον τρόπο ζωής και την ευεξία, υποστηρίζοντας μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση στη φροντίδα της υγείας.

❺ Fitness
Άθληση & φυσική κατάσταση
Είτε η άσκηση αποτελεί μέρος της καθημερινότητας είτε συνδέεται με πιο συστηματική αθλητική δραστηριότητα, η παρακολούθηση της υγείας έχει ιδιαίτερη σημασία. Ο πυλώνας Fitness συγκεντρώνει προγράμματα προληπτικού ελέγχου που απευθύνονται σε άτομα με διαφορετικά επίπεδα φυσικής δραστηριότητας, συμβάλλοντας στην αξιολόγηση παραμέτρων που σχετίζονται με την άθληση και τη φυσική κατάσταση.

Τρία επίπεδα Check up
Περισσότερες επιλογές, με βάση τις ανάγκες σου

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της νέας σειράς Check up είναι η δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε **τρία διαφορετικά επίπεδα προληπτικού ελέγχου.**
Κάθε επίπεδο διαφοροποιείται ως προς το εύρος και το είδος των εξετάσεων που περιλαμβάνει, επιτρέποντας στον εξεταζόμενο να επιλέξει, με τη συμβουλή του ιατρού του, το πρόγραμμα που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες του.
Με αυτόν τον τρόπο, η πρόληψη γίνεται πιο ευέλικτη και αποκτά περισσότερες δυνατότητες επιλογής, είτε πρόκειται για έναν βασικό έλεγχο είτε για ένα πιο διευρυμένο πρόγραμμα εξετάσεων.

Μια νέα εμπειρία προληπτικού ελέγχου

Η νέα σειρά Check up δεν αποτελεί απλώς μια ανανέωση των διαθέσιμων προγραμμάτων. Εκφράζει μια πιο σύγχρονη προσέγγιση στην πρόληψη, που τοποθετεί τον άνθρωπο και τις ανάγκες του στο επίκεντρο.

Με σαφή οργάνωση, διαφορετικές κατηγορίες και πολλαπλά επίπεδα ελέγχου, η Βιοιατρική διευκολύνει την αναζήτηση του κατάλληλου προγράμματος, προσφέροντας επιλογές για διαφορετικές ηλικίες, ανάγκες και τρόπους ζωής.

Παράλληλα, αξιοποιεί την επιστημονική τεχνογνωσία, τη σύγχρονη διαγνωστική τεχνολογία και την εμπειρία της στον τομέα της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, παρέχοντας αξιόπιστες υπηρεσίες προληπτικού ελέγχου.

Το Check up που ταιριάζει στις ανάγκες σου, στη Βιοιατρική!

Η πρόληψη είναι μια ουσιαστική επένδυση στην υγεία και στην ποιότητα ζωής.
Με τη νέα σειρά Check up, η Βιοιατρική προσφέρει περισσότερους τρόπους να εντάξεις τον προληπτικό έλεγχο στη ζωή σου, με προγράμματα σχεδιασμένα για διαφορετικές ανάγκες και δυνατότητες επιλογής.

Ανακάλυψε τα νέα Check up και βρες το πρόγραμμα που ανταποκρίνεται στις δικές σου ανάγκες. ●

*Μάθε περισσότερα στο **bioiatriki.gr/checkup***

AV publi

Λάθη, πολεοδομικές γκάφες και λύσεις

Τι θα μπορούσαμε να μάθουμε από άλλες πόλεις και να το εφαρμόσουμε στην Αθήνα

Της **ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

Όλα, σχεδόν όλα, έχουν αλλάξει από τότε που αντιλαμβανόμασταν την Αθήνα ως μεσογειακή πρωτεύουσα με πληθυσμό προερχόμενο από μαζική αγροτική έξοδο, ανατολίτικο «πολιτισμό» (ήθη, συνήθειες, τρόπο ζωής, πολιτική αγωγή), απόρριψη του δυτικού-βαυαρικού παρελθόντος και επιφανειακή υιοθέτηση δυτικών προτύπων. Αν και η Αθήνα παραμένει «μεσογειακή πρωτεύουσα», που αναπτύχθηκε, όπως επαναλαμβάνουμε συχνά, με άναρχο τρόπο, χωρίς σχεδιασμό, ως υβριδική τσιμεντούπολη, οι παραδοσιακές αναλύσεις, μολονότι ακριβείς, νομίζω ότι παίζουν σήμερα ήσσονα ρόλο στη χάραξη της στρατηγικής του άστεως.

Κατά πρώτον, τις τελευταίες δεκαετίες, αν και η αγροτική έξοδος συνεχίζεται, η Αθήνα έχει αποκτήσει Αθηναίους: υπάρχουν πληθυσμοί που έχουν αποκοπεί από τις αγροτικές τους ρίζες· ένα μέρος τους έχει αστικοποιηθεί, προσδίδοντας στον χώρο μητροπολιτικά, οικουμενικά γνωρίσματα, είτε τον δούμε ως ψευδοευρωπαϊκό, είτε τον δούμε ως βαλκανο-λεβαντίνικο. Εξάλλου, στον 21ο αιώνα, όλες οι πόλεις μοιάζουν: εκτός της πολυμορφίας και της πολυπολιτισμικότητας που χαρακτηρίζουν ακόμα και τις μεσαίες πόλεις, έχουν καταργηθεί τα αρχιτεκτονικά σύνορα, η αρχιτεκτονική εντοπιότητα. Κατά δεύτερον, η παρατήρηση περί Αθήνας-γέφυρας ή ρήξης μεταξύ Ανατολής και Δύσης ισχύει πλέον πρωτίστως εξαιτίας των δημογραφικών μετατοπίσεων: στον Δήμο Αθηναίων —έναν από τους μικρότερους δήμους ευρωπαϊκής πρωτεύουσας, με μόνο 640.000 μόνιμους κατοίκους— φαίνεται ότι ζουν περίπου 150.000 αλλοδαποί από μη δυτικές χώρες. Στο πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας (χωρίς τον Πειραιά και την υπόλοιπη Αττική), σε συνολικό πληθυσμό περίπου 2,64 εκατ., ο πληθυσμός των αλλοδαπών υπολογίζεται σε 250.000 και στην ευρύτερη Περιφέρεια Αττικής, με συνολικό πληθυσμό σχεδόν 4 εκατ., υπολογίζονται σε 350.000. Η συντριπτική πλειονότητα —άνω του 80-85%— προέρχεται από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βρισκόμαστε μπροστά σε μια σχετικά νέα κατάσταση, που φέρει, αναπόφευκτα, τα στοιχεία του παρελθόντος, είτε τα βλέπουμε με την αισιοδοξία και τη γενναιοδωρία του Guy Burgel —ως «θαύμα»— είτε τα βλέπουμε με τον σκεπτικισμό του Άρη Κωνσταντινίδη, ο οποίος έκανε λόγο για «τσιμεντένια ζούγκλα», ή του Γιάννη Τσιώμη, ο οποίος, όπως πολλοί πολεοδόμοι, αρχιτέκτονες και ιστορικοί των πόλεων, ανέλυε την Αθήνα ως πόλη «ξένη στον εαυτό της». Με λίγα λόγια, στον 21ο αιώνα, ανεξάρτητα από τις ανατολικές, δυτικές ή υβριδικές ταυτότητες, καλούμαστε να λύσουμε, στην πράξη, τα προβλήματα της φτώχειας, της ασχήμιας, της δυσλειτουργικότητας και της κοινωνικής δυσφορίας. Όχι ότι όλοι οι χρήστες της πόλης αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο την καλαισθησία, τη λειτουργικότητα, τη νομιμότητα, την ιδιότητα του πολίτη· για μερικούς, ωραίος τοίχος είναι ο ταγκαρισμένος τοίχος· ωραία γειτονιά είναι η «πολυπολιτισμική» γειτονιά του βοώντος χάους· ενδιαφέρον άστυ δεν είναι το φυλλώδες και ευνομούμενο, αλλά εκείνο του πολύχρωμου συνωστισμού και της μικρομεσαίας παραβατικότητας. Όμως, παρά τις αποκλίσεις κοινωνικής πρόσληψης και συμπεριφοράς, τα προβλήματα της Αθήνας είναι γνωστά και συγκεκριμένα: τα επαναλαμβάνουν συχνά οι ειδικοί και τα βιώνουν οι χρήστες της.

Μας παρηγορεί το ότι δεν είμαστε οι μόνοι που αφήσαμε τα πράγματα στην τύχη τους και πήραμε λανθασμένες αποφάσεις. Στη δεκαετία του '50 ο Robert Moses αποφάσισε να περάσει τον υπερυψωμένο αυτοκινητόδρομο Cross Bronx Expressway από τη μέση του νότιου Μπρονξ, καταστρέφοντας παραδοσιακές γειτονιές και προκαλώντας οικονομική κατάρρευση, έξαρση της εγκληματικότητας, εγκατάλειψη κτιρίων και γκετοποίηση· επιταχύνοντας την αστική παρακμή που γνώρισε η Νέα Υόρκη επί τουλάχιστον μία 20ετία, από το 1970 μέχρι το 1990. Στα παρισινά προάστια χτίστηκαν οι αποκαλούμενες Cités, με την αγαθή πρόθεση της κοινωνικής στέγασης, οι οποίες εκφυλίστηκαν σε εστίες εγκληματικότητας και μικροτρομοκρατίας, όπως συνέβη σε παρόμοια οικιστικά συγκροτήματα παντού στον κόσμο. Η ιστορία της αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας του 20ού αιώνα είναι γεμάτη από φιλόδοξα οικιστικά προγράμματα κοινωνικής κατοικίας, που, εξαιτίας του κακού σχεδιασμού, της υποχρηματοδότησης, της κοινωνικής απομόνωσης και της ελλιπούς συντήρησης, απέτυχαν με οικτρό τρόπο. Αν και το πιο διαβόητο είναι το Pruitt-Igoe στο Σαιντ Λούις —που, στο τέλος, το κατεδάφισαν με δυναμίτη οι ίδιοι οι κάτοικοι—, το Cabrini-Green στο Σικάγο, το Le Vele στο προάστιο Σκάμπια της Νάπολης (περιοχή που έγινε διάσημη από την ταινία και τη σειρά *«Gomorrah»*), το Robin Hood Gardens στο ανατολικό Λονδίνο, το Tours Nuages στη Ναντέρ, στα περίχωρα του Παρισιού, καθώς και όλες οι σοβιετικές «νέες πόλεις» είχαν κακή τύχη. Τα πειράματα των λαϊκών πολυκατοικιών που έγιναν στην περίοδο του Χρουστόφ κατέληξαν σε θλιβερές συστάδες γκρίζων πολυώροφων κτιρίων που σάπιζαν σιγά σιγά, μέχρι την τελική τους κατεδάφιση. Στη Ρωσία το μάθημα δεν φαίνεται να έπιασε τόπο, διότι, πριν από δύο δεκαετίες, στις παρυφές της Αγίας Πετρούπολης, χτίστηκαν καινούργιες γειτονιές με δεκάδες πανομοιότυπους πύργους 25-30 ορόφων, ατάκτως ερριμμένους στον χώρο, τις οποίες οι Ρώσοι αποκαλούν υποτιμητικά Cheloveynik («ανθρωπομυρμηγκοφωλιές»).

Πολλές καινοτομίες από τα τέλη της δεκαετίας του '60 καταγράφονται σήμερα ως πολεοδομικά και αρχιτεκτονικά εγκλήματα. Η ιστορική κεντρική αγορά του Παρισιού απομακρύνθηκε, για να δημιουργηθεί ένας τεράστιος υπόγειος μεταφορικός κόμβος (RER) και το εμπορικό κέντρο Forum des Halles, με αποτέλεσμα, για τουλάχιστον είκοσι χρόνια, η καρδιά του Παρισιού να μοιάζει με σεληνιακό κρατήρα και να χρειαστεί εντέλει εξαιρετικά δαπανηρή ανακατασκευή. Στο Elephant and Castle του Λονδίνου και σε πολλές άλλες γειτονιές της βρετανικής πρωτεύουσας, όπως και στις Βρυξέλλες, στο Βουκουρέστι και στο Σαν Φρανσίσκο, έγιναν τερατώδεις πολεοδομικές γκάφες και προχειρότητες, ενώ αλλόκοτες ιδιωτικές πρωτοβουλίες είχαν ως αποτέλεσμα ασχήμια, ταξικό διαχωρισμό, αστική υπερδιάχυση —πράγμα που σημαίνει, μεταξύ άλλων, εξάρτηση από το ιδιωτικό αυτοκίνητο, διάθεση χώρου σε πάρκινγκ και ενεργειακή σπατάλη. Σε πολλές μεγαλουπόλεις διαλύθηκε ο κοινωνικός ιστός, τον οποίο εξασφάλιζε η μεικτή χρήση, η οποία συνεπαγόταν ζωντάνια, ποικιλομορφία και «μάτια στον δρόμο».

Στον 21ο αιώνα έχουμε πλέον μακρά πείρα από trials and errors, ξέρουμε τι βελτιώνει την ποιότητα της ζωής στην πόλη: αρκεί να μελετήσουμε τι έκαναν και τι κάνουν σωστά και τι έκαναν και τι κάνουν λάθος οι πόλεις του κόσμου. Κι αν επιδιώκουμε πραγματικά να επιλύσουμε τα προβλήματα της Αθήνας, είναι χρήσιμο να αξιοποιήσουμε την εμπειρία πόλεων με κοινά γεωγραφικά, οικονομικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά.

Έχουν γίνει κατά καιρούς προτάσεις να αντλήσουμε μαθήματα από τη Βαρκελώνη, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη διαχείριση του τοπίου, που βασίζεται σε αυστηρά σχεδιασμένα αστικά πάρκα, δενδροστοιχίες (Superblocks / Superilles) και τη σύνδεση της πόλης με το μέτωπο της θάλασσας και με το βουνό Collserola. Η σύνδεση με τη θάλασσα, τόσο στη Βαρκελώνη όσο και στη Βηρυτό, στη Μασσαλία και στο Τελ Αβίβ, παραθαλάσσιες πόλεις με corniche και έντονη νυχτερινή ζωή στο παραλιακό μέτωπο, υπογραμμίζει το πώς η Αθήνα, αν και απέχει μόλις 8-10 χιλιόμετρα από τον Σαρωνικό, σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε αγνοώντας τη θάλασσα. Ίσως να ακούγεται παράδοξο το ότι η πολύπαθη Βηρυτός μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα: κι όμως, στη Βηρυτό, λόγω της αδυναμίας ή της απουσίας κεντρικού σχεδιασμού, η κοινωνία των πολιτών και οι τοπικές ομάδες ανέλαβαν τη διάσωση του δημόσιου χώρου, όχι με αυθαίρετες και παράνομες καταλήψεις, όπως συμβαίνει στην Αθήνα, αλλά με πρωτοβουλίες όπως το Beirut Green Project και το Dictaphone Group, μέσω των οποίων χαρτογράφησαν αχρησιμοποίητους δημόσιους χώρους, αδρανή οικόπεδα και ιστορικά κτίρια, διεκδίκησαν την επαναλειτουργία του μοναδικού μεγάλου πάρκου της πόλης (το Horsh Beirut) και μετέτρεψαν αστικά κενά σε κοινοτικούς κήπους. Η Βηρυτός προσπαθεί να αξιοποιήσει εγκαταλειμμένα ακίνητα του Δημοσίου, να μετατρέψει ακάλυπτους χώρους σε πάρκα τσέπης και, προπάντων, να διευκολύνει ακόμα περισσότερο τη δίοδο στη θάλασσα, που, στην περίπτωσή μας, μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη δημιουργία συνεχόμενων ζωνών πρασίνου από την Ακρόπολη και τη Συγγρού μέχρι το Φαληρικό Δέλτα.

Τέτοια επιχειρήματα και σχέδια δεν είναι καινούργια: όλοι ξέρουμε ότι, αν επιτυγχάναμε αυτή τη σύνδεση, θα λύνονταν, εν μέρει, ορισμένα θεμελιώδη προβλήματα της πόλης —κινητικότητα, κλίμα, πολεοδομική ενσωμάτωση του Μητροπολιτικού Πάρκου του Ελληνικού— και θα δημιουργούνταν beach culture για όλους τους Αθηναίους, όχι μόνο για τους κατοίκους των παραθαλάσσιων προαστίων. Επιπροσθέτως, η σύνδεση με τη θάλασσα θα συνέβαλλε, όπως συμβάλλει η μεσογειακή ακτή με τον mistral στη Μασσαλία, στην ανακούφιση από την αποπνιξία της αστικής θερμικής νησίδας.

Ακόμη και από τη χαοτική Νάπολη μπορούμε να αντλήσουμε ιδέες: οι σταθμοί του μετρό της Νάπολης μετατράπηκαν σε μουσεία σύγχρονης τέχνης, ενισχύοντας την ταυτότητα των υποδομών και την αισθητική εμπειρία των μετακινήσεων. Επίσης, πεζοδρομήθηκαν ιστορικές πλατείες: μεγάλοι χώροι, όπως η Piazza del Plebiscito, που παλαιότερα λειτουργούσαν ως χώροι στάθμευσης, αποδόθηκαν στους πεζούς. Δεν είμαι υπέρ των πεζοδρόμων (είναι μεγάλη συζήτηση), αλλά, αναμφισβήτητα, μερικοί πεζόδρομοι σε πόλεις που μοιάζουν με την Αθήνα (Νάπολη, Παλέρμο) είχαν θετικά αποτελέσματα. Στο Παλέρμο, όπου επί δεκαετίες το ιστορικό κέντρο βρισκόταν σε κατάσταση αστικής παρακμής, πεζοδρομήθηκαν κεντρικοί άξονες (όπως η Via Maqueda), αποκαταστάθηκαν εγκαταλειμμένα κτίρια ώστε να χρησιμοποιηθούν ως πολιτιστικοί χώροι και αναδείχθηκαν σε κέντρα γαστρονομικού τουρισμού οι τοπικές αγορές τροφίμων (Ballaró, Vucciria). Η αξιοποίηση του κενού κτιριακού

αποθέματος ήταν μεγάλο στοίχημα για το Παλέρμο και είναι μεγάλο στοίχημα για την Αθήνα.

Αν και τα σημαντικότερα προβλήματα της Αθήνας είναι χρόνια —το κυκλοφοριακό, το στεγαστικό, τα γερασμένα κτίρια, η μικρή αναλογία πρασίνου ανά κάτοικο, οι πολλές υποβαθμισμένες συνοικίες και τα εξαθλιωμένα προάστια του λεκανοπεδίου, τα οριακά no-go περίχωρα (Ζεφύρι, Ασπρόπυργος, Μενίδι)—, τις τελευταίες δεκαετίες έχουν προστεθεί οι ακραίες θερμοκρασίες και η παράταση του καλοκαιριού. Σε αυτό το ζήτημα χρειάζεται παρατήρηση πόλεων όπως το Τελ Αβίβ και το Φοίνιξ της Αριζόνα. Οι Ισραηλινοί χαρτογράφησαν τη σκιά σε ολόκληρη την πόλη, τοποθέτησαν στέγαστρα και έκαναν δενδροφυτεύσεις σε όλες τις διαδρομές που οδηγούν σε στάσεις ΜΜΜ και σχολεία. Όσο για το Φοίνιξ, την ταχύτερα θερμαινόμενη μητρόπολη των ΗΠΑ, χτισμένη μέσα σε μια κοιλάδα που περιβάλλεται από βουνά —ένας γεωγραφικός σχηματισμός (basin) παρόμοιος με το λεκανοπέδιο της Αττικής—, ίδρυσε το πρώτο αυτόνομο δημοτικό γραφείο στον κόσμο με σκοπό αποκλειστικά την αντιμετώπιση του καύσωνα. Και η Αθήνα έχει διορίσει Chief Heat Officer, αλλά δεν είμαι σίγουρη αν γίνεται προσπάθεια εφαρμογής ενός προγράμματος σαν το Cool Corridors του Φοίνιξ: δηλαδή, δημιουργία «ψυχρών διαδρόμων» που συνδέουν γειτονιές με πυκνή φύτευση αυτόχθονων δέντρων που αντέχουν στην ξηρασία, ώστε οι πεζοί να μην περπατούν ποτέ παραπάνω από 5 λεπτά στον ήλιο.

Φτάνω στη φαινομενικά ασυνάρτητη σύγκριση, εξαιτίας της διαφοράς κλίμακας, ανάμεσα στο Λος Άντζελες και στο Λεκανοπέδιο Αττικής, όχι τόσο για να εμπνευστούμε λύσεις, όσο για να αποφύγουμε ορισμένα μεγάλα λάθη. Παρά τη διαφορά στην κλίμακα —το Λος Άντζελες είναι από 3 έως 30 φορές μεγαλύτερο από την Αθήνα, ανάλογα με τα γεωγραφικά όρια της σύγκρισης— οι δύο περιοχές μοιράζονται σχεδόν ταυτόσημους φυσικούς, περιβαλλοντικούς και πολεοδομικούς καταναγκασμούς. Τόσο η Αθήνα όσο και το Λος Άντζελες είναι χτισμένα σε κλειστές λεκάνες απορροής, οι οποίες ορίζονται από βουνά στις τρεις πλευρές και θάλασσα στην τέταρτη. Το Λος Άντζελες ορίζεται από τα όρη San Gabriel, Santa Monica και Santa Ana, με έξοδο προς τον Ειρηνικό, πράγμα που συνεπάγεται εγκλωβισμό αέριας μάζας, αυτό που ονομάζαμε κάποτε νέφος. Και οι δύο περιοχές έχουν μεσογειακό κλίμα, με παρατεταμένη καλοκαιρινή ξηρασία, ηλιοφάνεια και απότομες φθινοπωρινές βροχοπτώσεις. Ομοίως, η αστική εξάπλωση (urban sprawl) έφτασε μέχρι τις πλαγιές των βουνών, καταργώντας τις φυσικές ζώνες ασφαλείας: στο LA, οι πολυτελείς προαστιακές επαύλεις εισχώρησαν στους θαμνότοπους των ορέων Santa Monica· στην Αθήνα, η αυθαίρετη ή ημινόμιμη δόμηση επεκτάθηκε στις παρυφές της Πεντέλης, της Πάρνηθας και του Υμηττού. Αυτό δημιούργησε διεπαφή δάσους-πόλης, καθιστώντας τις πυρκαγιές διαρκή απειλή για τον αστικό ιστό. Όμως, το Λος Άντζελες εφάρμοσε εκτεταμένο πρόγραμμα αντιπυρικών ζωνών· στην πραγματικότητα, γύρω από κάθε σπίτι έχει δημιουργηθεί πλέον ζώνη ασφαλείας.

Ένα κοινό σφάλμα της Αθήνας και του Λος Άντζελες είναι ότι και οι δύο πόλεις αντιμετώπισαν τα φυσικά τους ρέματα ως επικίνδυνους παράγοντες πλημμύρας, επιλέγοντας την κάλυψη ή την τσιμεντοποίησή τους: ο ποταμός του LA μετατράπηκε από τη δεκαετία του 1930 μέχρι το 1960 σε μια τεράστια τσιμεντένια διοχετευτική τάφρο μήκους 82 χιλιομέτρων, μετατρέποντάς τον ουσιαστικά σε ένα τεράστιο κανάλι απορροής ομβρίων υδάτων. Στην Αθήνα, αρχικά, το 1939, «θάφτηκε» ο Ιλισός και στην μπαζωμένη κοίτη δημιουργήθηκαν σταδιακά μερικές από τις κεντρικές οδικές αρτηρίες της Αθήνας, όπως η Μιχαλακοπούλου, η Βασιλέως Κωνσταντίνου και η Καλλιρρόης. Ο Κηφισός άντεξε περισσότερα χρόνια, αλλά η υπογειοποίησή του ήταν πιο σαρωτική, διότι μετατράπηκε σε μεγάλο οδικό άξονα. Αυτές οι επιλογές είχαν ως αποτέλεσμα να χαθούν στο λεκανοπέδιο πάνω από 800 χιλιόμετρα υδάτινων ροών (μαζί με τα ρέματα).

Οι ομοιότητες μεταξύ Λος Άντζελες και Αθήνας είναι πιο θεαματικές σχετικά με την εξάρτηση από τα Ι.Χ. αυτοκίνητα και με την ψυχολογία των κατοίκων έναντι της αυτοκίνησης. Αν και η Αθήνα έχει πυκνότερη δόμηση από το Λος Άντζελες, η ανάπτυξη του λεκανοπεδίου από τη δεκαετία του 1970 βασίστηκε υπερβολικά στη χρήση των Ι.Χ.: είμαστε, κατά κάποιον τρόπο, το LA του φτωχού, με την Αττική Οδό και το Ποτάμι να λειτουργούν για την Αθήνα όπως οι freeways I-405, I-5, I-10 για το Λος Άντζελες. Η δε εμπειρία του Λος Άντζελες απέδειξε ότι η διαπλάτυνση των αυτοκινητοδρόμων δεν λύνει το κυκλοφοριακό, αλλά προσελκύει περισσότερα αυτοκίνητα: η Αθήνα αντιμετωπίζει το ίδιο αδιέξοδο στον Κηφισό και στη λεωφόρο Κηφισίας, επιβεβαιώνοντας ότι η μόνη βιώσιμη διέξοδος είναι τα μέσα σταθερής τροχιάς. Επιπροσθέτως, και οι δύο πόλεις διαθέτουν εμπορικά και επιβατικά λιμάνια στη νότια πλευρά τους, τα οποία αποτελούν οικονομικούς κόμβους, αλλά επιβαρύνουν περιβαλλοντικά τις γύρω περιοχές. Η προσπάθεια της Αθήνας να ενοποιήσει και να αναπλάσει το παραλιακό της μέτωπο (από τον Πειραιά έως το Σούνιο) θυμίζει τη διαμόρφωση της παράκτιας ζώνης του LA, όπου ο δημόσιος χώρος, οι πεζόδρομοι και οι ποδηλατόδρομοι δίπλα στη θάλασσα λειτουργούν ως διέξοδος αναψυχής για ολόκληρο το λεκανοπέδιο.

> Τον 21ο αιώνα, ανεξάρτητα από τις ανατολικές, δυτικές ή υβριδικές ταυτότητες, καλούμαστε να λύσουμε, στην πράξη, τα προβλήματα της φτώχειας, της ασχήμιας, της δυσλειτουργικότητας και της κοινωνικής δυσφορίας

Το Λος Άντζελες έχει περάσει από στάδια αστικής ανάπτυξης, κρίσεων και μεταρρυθμίσεων, από τα οποία η Αθήνα μπορεί να αντλήσει πολύτιμα διδάγματα. Όπως η Αττική χωρίζεται σε 66 αυτόνομους δήμους με διαφορετικές ταχύτητες και αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα, έτσι και η κομητεία του LA αποτελείται από 88 διαφορετικούς δήμους (π.χ. Santa Monica, Beverly Hills, Long Beach, Torrance, Pasadena, Calabasas), γεγονός που καθιστά τον ενιαίο σχεδιασμό υποδομών εξαιρετικά σύνθετο: άρα, η εμπειρία υπογραμμίζει την αναγκαιότητα ενός ενοποιημένου δήμου στο Λεκανοπέδιο, σαφώς πολυκεντρικού (Μαρούσι/Βόρεια Προάστια, Ελληνικό/Νότια, Πειραιάς), αλλά με ενιαία δημοτική αρχή, που να μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις οι οποίες να αφορούν ολόκληρη την περιοχή. Τέλος, μία ακόμα ομοιότητα με το LA είναι η ανεπάρκεια προσφοράς νέων κατοικιών, η αύξηση του κόστους γης και η απουσία επαρκούς δημόσιας/κοινωνικής κατοικίας, άρα στεγαστικό πρόβλημα και στις δύο πόλεις.

Ωστόσο, το Λος Άντζελες σημείωσε κάποιες επιτυχίες. Για δεκαετίες ήταν μια πόλη όπου μπορούσες να κυκλοφορείς όλη μέρα χωρίς να συναντήσεις κανέναν — διότι οδηγούσες. Το 2016, οι πολίτες του LA ψήφισαν το Measure M, μια μόνιμη αύξηση του τοπικού φόρου πωλήσεων (sales tax), που εξασφάλισε δισεκατομμύρια δολάρια για την κατασκευή δεκάδων νέων γραμμών μετρό και τραμ. Έτσι, το LA μετασχηματίζεται από την πιο «αυτοκινητοκεντρική» πόλη στον κόσμο σε μια πόλη με ένα από τα ταχύτερα επεκτεινόμενα δίκτυα δημόσιων συγκοινωνιών. Επίσης, ψηφίστηκαν πολεοδομικά κίνητρα που επιτρέπουν στους κατασκευαστές να χτίζουν ψηλότερα κτίρια, με περισσότερα διαμερίσματα, χωρίς υποχρέωση παροχής θέσεων στάθμευσης, αρκεί αυτά να βρίσκονται σε απόσταση 5-10 λεπτών με τα πόδια από σταθμούς μετρό ή ταχείας λεωφορειογραμμής. Το LA κατάργησε τα minima στάθμευσης στο κέντρο και κοντά σε σταθμούς μετρό για να φτηνύνει η κατασκευή κατοικιών· έτσι και η Αθήνα μπορεί να απελευθερώσει τους κατασκευαστές από την υποχρέωση κατασκευής πολυώροφων υπόγειων γκαράζ σε περιοχές που εξυπηρετούνται πλήρως από τα ΜΜΜ. Δεν μας χρειάζονται πάρκινγκ, μας χρειάζονται δημόσιες συγκοινωνίες και πόδια. Όσο για τα ποδήλατα και τα πατίνια, δεν ταιριάζουν στη μορφολογία της πόλης. Η Αθήνα δεν είναι Άμστερνταμ.

Η Αθήνα δεν θα βελτιωθεί αντιγράφοντας τα βορειοευρωπαϊκά ή ακόμη και τα δυτικομεσογειακά μοντέλα. Αλλά, από την άλλη πλευρά, συχνά στις μελέτες περί μη αντιγραφής διακρίνει κανείς αντιευρωπαϊσμό, τοπικισμό και μνήμες καθυστέρησης. Παραλλήλως, κατά καιρούς αναδύονται μιμήσεις άνευ ενδιαφέροντος, διότι όχι μόνο δεν αγγίζουν τις προβληματικές όψεις της πόλης —τη φτώχεια, την εγκατάλειψη κτιρίων—, αλλά τις παρουσιάζουν και ως trendy. Η ιδέα «Athens, the New Berlin» καθιστούσε φωτογενή την οικονομική κρίση, η οποία συνοδευόταν από εκτεταμένο βανδαλισμό, δήθεν underground καλλιτεχνική δραστηριότητα, DIY εγχειρήματα και έντονη πολιτική και κοινωνική αμφισβήτηση. Ούτε αυτή είναι, κατά τη γνώμη μου, εποικοδομητική οπτική. **A**

© MAKSYM ANDRIUSHCHENKO, UNSPLASH

Σώματα σε αιώρηση
Οι αινιγματικές ιέρειες του Pat Andrea

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ**

Landslide

Ημιτελή, χωρίς κορμό. Σε αέναη κίνηση και διαρκή διάλογο με τον Μπαλτίς, τον Φράνσις Μπέικον και τον Ντέιβιντ Λιντς, τα σώματα και οι μορφές των γυναικών του Πατ Αντρέα (Pat Andrea) μοιάζουν με πρωταγωνίστριες αινιγματικού ψυχολογικού θεάτρου. Riot girls σε πίνακες-μονόπρακτα, εικόνες στοχαστικές πάνω στη γυναικεία κατάσταση, το υποσυνείδητο και την αδάμαστη πολυπλοκότητα της θηλυκής φύσης, κορίτσια σε αιώρηση, glitch γκροτέσκ μαινάδες με ασύμμετρα ή παραμορφωμένα σώματα, δίχως ίχνος αισθησιασμού. Φιγούρες ανοίκειες σε κατάσταση διαρκούς κοντράστ και μόνιμης σύγκρουσης με τις συμβουλές του TikTok, το οποίο εκεί έξω βομβαρδίζει με πρότυπα τελειότητας.

Διάολε, όχι: η αναδρομική έκθεση του Πατ Αντρέα στην Αθήνα επιμένει συνειδητά να μένει μακριά από τα πρότυπα και τις συμμετρίες των διαφημίσεων και του male gaze. Με δυσανάλογα κεφάλια και επιμηκυμένα άκρα, οι υπάρξεις του μοιάζει να ξεπηδούν από την αίθουσα με τους παραμορφωτικούς καθρέφτες λαβυρυνθώδους λούνα παρκ. Εμμονικά εξερευνητικά, διαχρονικά και επί τούτου, η θηλυκότητα, διαρκές κυρίαρχο θέμα, και ο άξονας γύρω από τον οποίο περιστρέφεται το εικαστικό σύμπαν του Πατ Αντρέα, αναπαριστάται ριζοσπαστικά. Γυναίκες απογυμνωμένες από ρόλους φετίχ, μέσα από αυτή την αλλόκοτη και εξωπραγματική νεοεξπρεσιονιστική ανατομία τους, μοιάζουν με «Αλίκες» που συστρέφονται και αιωρούνται σε συνθήκη διαρκούς ανισορροπίας, εντός μιας «Χώρας Θαυμάτων», όπου όλα τα κλισέ περί αθωότητας, ομορφιάς, sexiness ή ευαλωτότητας ανατρέπονται. Καμιά σχέση δεν έχουν με πορσελάνινες ραγισμένες κούκλες, απεναντίας: εκπέμπουν απειλητική δύναμη και κυριαρχία, σε κοιτούν στα μάτια όπως θα έκαναν εξουσιάστριες ακροβάτισσες ντομινατρίξ.

Κοίτα τες: graphic novel ιέρειες που παραμορφωμένες εσκεμμένα από τον δημιουργό τους, όπως τις ανέσυρε από το υποσυνείδητό του, φέρουν βαθύτερους συμβολισμούς, ύφος και χαρακτηριστικά τελετουργίας μαγικού ρεαλισμού. Κι όλα αυτά εντός χώρων που εκπέμπουν ατμόσφαιρα κλειστοφοβικής σκηνής, αφού, συνειδητά από το ξεκίνημά του, ο δημιουργός τους αποφεύγει να τις εντάξει σε ανοιχτά τοπία.

Εγκλωβισμένες σε αυστηρά γεωμετρικά δωμάτια, διαδρόμους και σκάλες διαστρεβλωμένης προοπτικής, οι γυναίκες του Pat Andrea (ή μήπως τα «Girls they wanna have fun»;) αναπαρίστανται με χρώματα και τεχνικές διηθημένες μέσα από φίλτρα φόβων, ονείρων και μνήμης. Με χιούμορ αλλά και με πολύ ανησυχητικές, συνάμα υπόνοιες επικίνδυνου σασπένς με θηλυκότητες που ατσάλωσαν και διεκδικούν. Αυτές είναι οι γυναίκες της αναδρομικής έκθεσης στην Alma Gallery, με τα «ευρήματά» τους, όπως τα καταθέτει στην Αθήνα ο Πατ Αντρέα, ανασυρμένα από την ανασκαφή επί της τελευταίας 25ετούς δουλειάς του. **A**

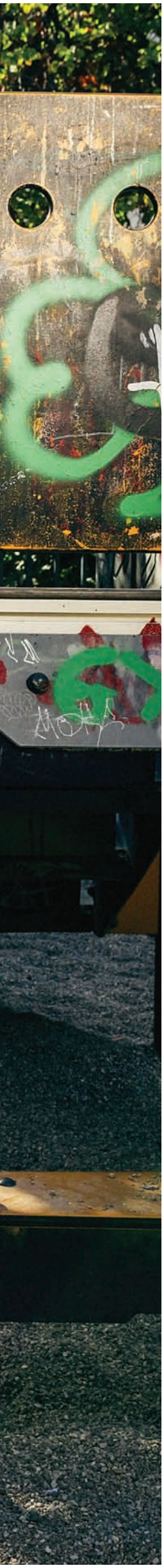
Pat Andrea, Alma Gallery, 5/12/2026-16/1/2027

Παίδι τραύμα

«Η πραγματική επανάσταση είναι να ξεβολεύεσαι»

Ο **Τάσος Καρτέρης** μιλά για όσα έζησε και φοβάται. Τα βάζει με τον καπιταλισμό, την υποκρισία του underground και τον ατομικισμό της τραπ. Και πριν ανέβει στη σκηνή του Gagarin 205, αναμετριέται με το πιο απαιτητικό αφεντικό: τον εαυτό του.

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ** - Φωτό: **ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ**

Ο 2019, ΣΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ *ATHENS VOICE*, το **Παιδί Τραύμα** έκρυβε ακόμη την ταυτότητά του. Είχε μόλις αρχίσει να βγαίνει στη σκηνή, φωτογραφιζόταν με γυρισμένη την πλάτη και μιλούσε για τις *«Μυστικές χορευτικές κινήσεις»* σαν άνθρωπος που είχε βρει έναν τρόπο να κρατηθεί στα λογικά του. Επτά χρόνια αργότερα, ο Τάσος Καρτέρης μπορεί να σου πει καθαρά τι υπήρχε πίσω από εκείνη την πλάτη: ανασφάλεια. Η παραδοχή έχει περισσότερο ενδιαφέρον από οποιονδήποτε προσεκτικά κατασκευασμένο μύθο.

Η κουβέντα αρχίζει με καφέδες και ανθρώπους που κάνουν τους σπουδαίους στη δουλειά. Κάπου εκεί εμφανίζεται ένας υδραυλικός στην Πάτρα, ο πατριός που τον μεγάλωσε, κι ένα αγόρι που περιμένει να τελειώσει η οικοδομή για να πάει στη θάλασσα. Αργότερα, το ίδιο αγόρι αντιγράφει Καβάφη σ' ένα τετράδιο στη δανειστική βιβλιοθήκη. Χρήματα για βιβλία δεν περισσεύουν. Ούτε για κιθάρα. Αυτές οι λεπτομέρειες λένε περισσότερα για έναν άνθρωπο από ένα καλοσιδερωμένο βιογραφικό.

Ο Τάσος έχει κουβαλήσει ψωμιά σε αποθήκες, έχει σπουδάσει Ψυχολογία χωρίς να την ασκήσει κι έχει αφήσει μια ολόκληρη ζωή πίσω του για να εγκατασταθεί στην Αθήνα. Μιλάει για τον πατέρα που δεν γνώρισε και τον πατέρα που έχασε, τη μητέρα που καταλαβαίνει καλύτερα μεγαλώνοντας, έναν φίλο που δεν πρόλαβε ν' ακούσει τον πρώτο του δίσκο. Αμφιβάλλει για τον εαυτό του συχνότερα απ' όσο συνηθίζεται στις συνεντεύξεις μουσικών.

Αφορμή είναι οι συναυλίες στις 20 Νοεμβρίου στον Πολυχώρο WE της Θεσσαλονίκης και στις 28 στο Gagarin 205 της Αθήνας, με τη *«Δεύτερη ζωή»*, που κυκλοφόρησε από τη Fine! Records, στις αποσκευές. Είμαστε ακόμη στους καφέδες. Η συζήτηση, όμως, τραβάει προς το νερό, τη δουλειά, τον φόβο του θανάτου. Προς εκείνη την απλή, επίμονη δυσκολία: να καταφέρεις να χαρείς τη ζωή σου όσο συμβαίνει. Ο άνθρωπος που ζητάει από τον εαυτό του να μην είναι καπιταλιστής στην τέχνη έχει αρχίσει επιτέλους να του επιτρέπει λίγη καθημερινή απόλαυση.

— Το 2019 έκρυβες το πρόσωπό σου. Τι αναγνωρίζεις σήμερα στην ανασφάλεια εκείνης της εποχής;

Ξεπήδησα από το πουθενά. Όταν έβγαλα τον πρώτο δίσκο, δεν ήξερα κανέναν μουσικό, δεν ήμουν μέλος κάποιας παρέας, ούτε σπουδαγμένος μουσικός. Ήθελα να το βγάλω από μέσα μου, γιατί αλλιώς θα πνιγόμουν, αλλά παράλληλα δεν έδειχνα τη φάτσα μου. Το άκρον άωτον της ανασφάλειας. Σιγά σιγά πάτησα καλύτερα στα πόδια μου.

Βλέπω ανθρώπους να φέρονται κυριαρχικά σαν να είναι ανώτεροι. Νομίζω ότι στις περισσότερες περιπτώσεις προσπαθούν να αποδείξουν κάτι στον εαυτό τους. Το βλέπω και σ' αυτούς που κυβερνούν τον πλανήτη. Ο Τραμπ είναι κλασική περίπτωση ανασφαλούς ανθρώπου. Το βλέπω και σ' εμένα: πράγματα που έκανα είχαν αφετηρία την ανασφάλεια. Είχα όμως πάντα ως κριτήριο να φέρομαι καλά στους συνεργάτες μου. Επειδή γράφουμε ένα βιβλίο ή βγάζουμε έναν δίσκο, θεωρούμε ότι είμαστε καλύτεροι. Δεν είμαστε. Οι άνθρωποι στις οικοδομές, στα εστιατόρια, οι εργάτες τραβάνε μεγαλύτερα ζόρια. Τους έχω πολύ μεγάλο σεβασμό. Ίσως επειδή κι εγώ μεγάλωσα σε φτωχή οικογένεια.

— Ποια εικόνα από το σπίτι όπου μεγάλωσες σε ακολουθεί;

Ο πατριός μου ήταν υδραυλικός και μ' έπαιρνε τα καλοκαίρια στην οικοδομή. Αυτόν ένιωθα πατέρα μου. Τον βιολογικό μου πατέρα τον γνώρισα πολύ αργότερα. Η σχέση μας ήταν τυπική και κράτησε λίγο, γιατί μετά πέθανε.

Στην οικοδομή δεν περνούσα και πολύ καλά. Δεν πιάνουν τα χέρια μου, είχα μια έμφυτη αντιπάθεια για οτιδήποτε χειρωνακτικό. Είχα και το ύφος «εγώ δεν είμαι γι' αυτό»… Όχι πως αισθανόμουν ανώτερος· πραγματικά δεν μπορούσα. Εκείνος επέμενε, κι αυτό μου έκανε καλό: με προσγείωσε, με έμαθε να είμαι εργατικός.

Έχω κάνει κι άλλες χειρωνακτικές δουλειές. Ήμουν αποθηκάριος σε αποθήκες ψωμιών, κουβάλαγα τελάρα ψωμιά, παλέτες. Δεν μου ταίριαζαν αυτές οι δουλειές, αλλά πάντα θαύμαζα τους ανθρώπους που μπορούν να τις κάνουν. Θέλει κουράγιο.

Περίμενα λοιπόν σαν τρελός το μεσημέρι, να με γυρίσει ο πατριός μου σπίτι και να πάμε με τη μάνα μου και τον αδερφό μου στο Ρίο για μπάνιο. Εγώ ψάρευα. Υπήρχε αυτή η αντίφαση: κάνω κάτι καταναγκαστικό και περιμένω να απελευθερωθώ, να πάω στη θάλασσα. Κάπως έτσι εξελίχθηκε η ζωή μου. Κάνω πράγματα για να επιβιώσω και μετά άλλα που μου αρέσουν: γράφω μουσική, βλέπω φίλους, μια ταινία. Αυτό το δίπολο υπάρχει πάντα.

— Ο πατριός σου σ' έβαλε και στο μπάσκετ. Τι έχει μείνει από εκείνη τη σχέση;

Ήταν και προπονητής σε τοπικές ομάδες της Πάτρας και μ' έπαιρνε στις προπονήσεις. Όλα γυρνάνε εκεί. Με πήγαινε και στο γήπεδο, βλέπαμε Παναχαϊκή με Παναθηναϊκό. Έπαιζα κι εγώ μικρός, είχα φτάσει μέχρι το κλιμάκιο παίδων στην Πάτρα. Μετά έμεινα ένα ογδόντα τρία και μας πήραν τη θέση οι ψηλοί! Μπήκα στο πανεπιστήμιο και το άφησα.

Στο μπάσκετ με συναρπάζουν οι εναλλαγές, η διαρκής αγωνία, η δουλειά του προπονητή και τα συστήματα. Είναι επιστημονικό άθλημα. Και το 1987, όταν πανηγυρίζαμε το Ευρωπαϊκό, χαράχτηκε στην ψυχή όλων των παιδιών του '80.

— Πώς άλλαξε η σχέση με τη μητέρα σου μετά τον θάνατό του;

Η μάνα μου με έκανε πολύ μικρή. Ζει στην Πάτρα, την αγαπάω πολύ και προσπαθώ να είμαι όσο μπορώ κοντά της. Απ' όταν πέθανε ο πατριός μου, ο Νίκος, νομίζω ότι ασυνείδητα ήρθαμε περισσότερο κοντά. Για πράγματα που παλιότερα την κατηγορούσα, άρχισα να καταλαβαίνω ότι πολύ πιθανόν να έκανα κι εγώ ακριβώς τα ίδια. Είναι μια πολύ καλή, εργατική γυναίκα, που αγαπάει εμένα και τον αδερφό μου.

Είχε στο «MobLand» μια ατάκα του Πιρς Μπρόσναν που μου άρεσε πολύ. Έλεγε πάνω κάτω: όταν χάνεις τον πατέρα σου, σταματάει να υπάρχει το τείχος που σε χωρίζει από την άβυσσο. Δεν υπάρχει πια το τείχος των γονιών. Είμαστε η τελευταία γενιά μετά.

— Πριν από τα τραγούδια έγραφες διηγήματα. Ποια διαβάσματα σου άνοιξαν εκείνη την πόρτα;

Από δεκατριών, δεκατεσσάρων έγραφα διηγήματα και τα έχω κρατήσει. Μου άρεσε από μικρός να διαβάζω και να ακούω πράγματα πιο φιλοσοφικά, να μην είμαι στο mainstream κύμα. Τα πρώτα μου διαβάσματα ήταν επιστημονικής φαντασίας. Μετά κόλλησα με τον Καζαντζάκη. Ήμουν δεκαπέντε, στο σπίτι μιας ξαδέρφης μου, και είδα στη βιβλιοθήκη το «Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά». Το πήρα να διαβάσω λίγο κι έπαθα σοκ από τις πρώτες σελίδες. Η γλώσσα του μου άνοιγε ένα άλλο σύμπαν. Μιλούσε για τον Θεό, την ελευθερία, τη δύναμη με τρόπο που με εντυπωσίαζε. Άρχισα έτσι να γράφω κι εγώ διηγήματα στο ύφος του.

Ο Καβάφης επίσης μου άλλαξε τη ζωή. Δεν είχαμε χρήματα για βιβλία, οπότε πήγαινα στη δανειστική βιβλιοθήκη της Πάτρας, στη Μαιζώνος, και αντέγραφα τα ποιήματά του σε τετράδιο. Μετά αγάπησα τον Ρεμπό, τον Τάσο Λειβαδίτη, τον Ευγένιο Αρανίτση.

Στα δεκαπέντε, δεκαέξι πήρα και μια φτηνή κιθάρα, δέκα χιλιάδες δραχμές. Για να πείσω τον πατριό μου, έγινε χαμός. Δεν είχα χρήματα για μαθήματα, προσπαθούσα με ταμπλατούρες, πονούσαν τα δάχτυλά μου. Ακόμη την έχω στη θύμηση αυτή την ασπουδασιά.

— Σπούδασες Ψυχολογία, αλλά δεν την άσκησες. Τι σε κράτησε μακριά από το επάγγελμα;

Ήθελα πάρα πολύ να σπουδάσω στην Αθήνα. Έβαλα τις σχολές με σειρά βάσεων και πέρασα στο πρόγραμμα Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ. Δεν ήταν μια καθαρή επιλογή του τύπου «αυτό θέλω να κάνω». Στην αρχή την αντιμετώπιζα με σκεπτικισμό, σαν κάτι ανάμεσα στη φιλοσοφία και τη θεωρία. Πήρα το πτυχίο μου, αλλά δεν θεώρησα ότι είμαι κατάλληλος για το επάγγελμα.

Χρειάζεται να μάθω να ακούω καλύτερα τους ανθρώπους. Έχω υπομονή, αλλά άλλο ν' ακούς για να απαντήσεις κι άλλο για να καταλάβεις. Συχνά βιαζόμαστε να πούμε το δικό μας λογύδριο και κάνουμε παράλληλους μονολόγους. Ο ψυχολόγος πρέπει να καταλαβαίνει πραγματικά τον άλλον και να μπαίνει στη θέση του. Χρειάζομαι βελτίωση στην ενεργή ακρόαση. Έπειτα από χρόνια, πάντως, είδα την ψυχολογία να λειτουργεί μέσα μου και πίστεψα περισσότερο στην αξία της.

— Ποια απόφαση θεωρείς την πιο επαναστατική πράξη της ζωής σου;

Έφηβος νόμιζα ότι έκανα πολλές επαναστατικές πράξεις, αντιδρούσα στους καθηγητές, όλη αυτή η αυτοεκπληρούμενη προφητεία της εφηβείας. Στην πορεία κατάλαβα ότι πραγματική επανάσταση είναι να ξεβολεύεσαι. Να λες «έχω φτάσει σε τέλμα, πρέπει ν' αλλάξω τη ζωή μου». Είναι δύσκολο.

Το 2010 αποφάσισα να φύγω από την Πάτρα. Άφησα πραγματικά μια ζωή πίσω μου και πολλούς ανθρώπους. Ήρθα στην Αθήνα και είπα ότι η ζωή μου θα είναι εδώ, ότι θα ελευθερωθώ από τα δεσμά της νιότης μου. Αυτό μου άλλαξε τα πάντα. Θα ήθελα να έχω κάνει και πιο επαναστατικά πράγματα, αλλά νομίζω ότι είμαι λίγο δειλός σ' αυτά. Γενικά είμαι φοβιτσιάρης.

— Σήμερα έχεις φύγει από το κέντρο της Αθήνας. Πότε κατάλαβες ότι σε κούρασε;

Έμενα αρχικά στα Εξάρχεια και μετά, για δέκα χρόνια, στη λεωφόρο Αλεξάνδρας. Τώρα μένω Μαρούσι και πηγαινοέρχομαι στην Πάτρα για να βλέπω τους φίλους και την οικογένειά μου.

Άρχισα να καταλαβαίνω ότι το κέντρο με κουράζει όταν άρχισα να απολαμβάνω περισσότερο τα πρωινά από τα βράδια. Ένα πρωινό χωρίς χανγκόβερ, με καφέ και ήλιο, μου έλεγε περισσότερα από ένα βράδυ που θα έπινα μέχρι πρωίας. Η Αθήνα έχει πολιτισμό, πράγματα να κάνεις, αλλά και μια διαρκή βουή. Με κούρασε κι άρχισα να μεθοδεύω το πώς θα φύγω από το αγαπημένο μου κέντρο. Έρχομαι συχνά, αλλά πια προτιμώ να περπατάω στην πόλη το πρωί. Η φάση πάρτι μέσα μου μετριάστηκε.

— Ποιος φόβος έρχεται σήμερα πιο συχνά στο μυαλό σου;

Τελευταία σκέφτομαι όλο και περισσότερο τον θάνατο. Δεν ξέρω αν αυτό έχει να κάνει με τον θάνατο του πατριού μου. Πιάνω τον εαυτό μου να σκέφτεται με τρόμο την ανυπαρξία. Η σκέψη ότι μια μέρα δεν θα υπάρχεις μπορεί να σε τρελάνει, γι' αυτό ο άνθρωπος είναι φτιαγμένος να την απωθεί. Παρ' όλα αυτά έρχεται όλο και συχνότερα στο μυαλό μου. Ίσως επειδή δεν υπάρχει πια εκείνο το όριο που μας χωρίζει από την άβυσσο.

— Η θάλασσα που αγαπάς συνδέθηκε και με την απώλεια ενός φίλου σου. Θέλεις να μου μιλήσεις γι' αυτόν;

Ήταν ο Δημήτρης Κόλλιας, ένας πολύ γνωστός ψαροντουφεκάς, από τους καλύτερους στην Ελλάδα. Πηγαίναμε μαζί. Η ειρωνεία ήταν ότι του λέγαμε όλοι να προσέχει, να μη βουτάει τόσο βαθιά και τελικά σκοτώθηκε με μηχανή στη Συγγρού. Ήταν τελείως άδικο, μου κόστισε πάρα πολύ. Του αφιέρωσα τον πρώτο μου δίσκο, γιατί δεν έζησε να τον ακούσει.

Παλιά έγραφα σε περιοδικά για το ψαροντούφεκο και παρουσίαζα εκθέσεις. Ήμουν λίγο big thing στον χώρο, παρότι είμαι μέτριος ψαροντουφεκάς. Μετά την απόφαση ν' αλλάξω τη ζωή μου και τον θάνατο του φίλου μου, το άφησα. Τώρα πηγαίνω λίγες φορές τον χρόνο.

— Τι βρίσκεις στον βυθό που δυσκολεύεσαι να βρεις στη στεριά;

Από μικρός είχα τρομερή αγάπη για τον βυθό. Με

εντυπωσίαζε το τοπίο του. Μου αρέσει πάρα πολύ η ησυχία του. Εκεί δεν μπορείς να έχεις τίποτε μαζί σου, ούτε κινητό ούτε τους φίλους σου. Είσαι εσύ και το νερό, αποκόπτεσαι από τον υπόλοιπο κόσμο. Έχω βρει μια απόμερη μεριά στην Πάτρα. Επειδή όμως παλιότερα μου είχαν σπάσει εκεί αρκετές φορές το αυτοκίνητο, τώρα πηγαίνω χωρίς κινητό, χωρίς πορτοφόλι… τίποτα. Αφήνω τα πάντα στο σπίτι. Παίρνω μόνο το κλειδί. Έτσι, η όλη διαδικασία αρχίζει από το σπίτι, όπου αφήνω οτιδήποτε με συνδέει με τον κόσμο. Πάω στην παραλία, βουτάω, γυρνάω. Περνάω τέσσερις πέντε ώρες χωρίς κινητό και μέσα στον βυθό. Είναι η μεγαλύτερη ψυχοθεραπεία που έχω κάνει.

— Οι νεότεροι μιλούν πιο ανοιχτά για τα τραύματά τους. Τι βλέπεις να αλλάζει;
Μια μερίδα ανθρώπων καταλαβαίνει πια ότι το να μιλάς γι' αυτό που σου συμβαίνει είναι δύναμη. Όπως και το να εκφράζεις την επιθυμία σου. Είναι ελευθερία να λες τι θέλεις και τι νιώθεις. Σε αυτό η νέα γενιά έχει παίξει μεγάλο ρόλο, είναι πιο ειλικρινής και ευθεία από τις προηγούμενες.
Παράλληλα, έχουμε όλοι διάσπαση προσοχής, γιατί τα ερεθίσματα είναι άπειρα. Σε ένα πρωινό βλέπεις βίντεο, απαντάς σε μέιλ, τηλέφωνα, ακούς τραγούδια. Πράγματα που παλιά κάναμε σε μια βδομάδα. Δεν φταίνε τα παιδιά γι' αυτό, αλλά ο τρόπος που εξελίσσεται ο πολιτισμός μας.
Θα ήθελα, πάντως, την ίδια ευθύτητα να τη βλέπω και στον δρόμο, για τις ανισότητες, την ακρίβεια, τους πολέμους, την ανισοκατανομή του πλούτου. Να διαμαρτύρονται γι' αυτά με την ίδια ειλικρίνεια που πηγαίνουν στον ψυχολόγο.

— Ασκείς συχνά κριτική στον καπιταλισμό. Από πού θα μπορούσε ν' αρχίσει μια αλλαγή;
Νομίζω ότι ο καπιταλισμός, μαζί με την πατριαρχία, είναι η πηγή των κακών, και μπορεί να είναι αλληλένδετα. Με θυμώνει η διαρκής ανάγκη για κέρδος και ανάπτυξη, όταν τόσο λίγοι συγκεντρώνουν τόσο μεγάλο μέρος του πλούτου. Όλοι θέλουμε ευημερία, αλλά διαμαρτυρόμαστε για ένα σωρό πράγματα και αφήνουμε αυτό.
Το αν είναι εφικτός ένας άλλος κόσμος το αναρωτιόμαστε από θέση ισχύος. Δεν λέω να τα κάψουμε όλα και να ξαναμοιράσουμε τα χωράφια. Ας αρχίσουμε από κάτι απλό: να φορολογήσουμε τους πολύ πλούσιους. Fucking tax the rich. Αυτά τα χρήματα ας πάνε σε φτωχούς ανθρώπους. Το λέω ως υπεραπλούστευση, αλλά δεν θα τους λείψουν. Αν υπάρξει πολιτική βούληση, υπάρχουν τρόποι να γίνει ο κόσμος λίγο πιο δίκαιος.

— Σε συναρπάζει η επιστήμη. Πώς εξηγείς ότι τόσος κόσμος βρίσκει καταφύγιο σε προφανή ψέματα;
Είμαι πολύ οργανωτικός. Οι συνεργάτες μου το ξέρουν. Μου αρέσουν τα πράγματα να έχουν αρχή, μέση και τέλος. Μικρός δεν είχα έφεση στα μαθηματικά και στη φυσική, ήμουν της θεωρητικής. Μεγαλώνοντας με τράβηξε η πειραματική ψυχολογία και μετά η φυσική, η αστρονομία. Διαβάζω κι αρχίζω σιγά σιγά να καταλαβαίνω.
Νομίζω ότι αυτή η εποχή, που ο καθένας λέει ό,τι θέλει χωρίς να το αποδεικνύει, έχει βαθιά σχέση με τη μοναξιά. Οι άνθρωποι είναι τόσο μόνοι και απελπισμένοι, που ψάχνουν κάτι να τους κάνει να νιώσουν ασφαλείς εκείνη τη στιγμή. Μπορεί ένας υπουργός να λέει ότι στην υγεία είναι όλα τέλεια. Ακόμη κι αν είναι μεγάλο ψέμα, εσένα σου δίνει ασφάλεια, οπότε μ' αυτό θα πας. Δεν σε ενδιαφέρει απαραίτητα να αποδείξεις τι ισχύει, θέλεις το αφήγημα που σου ταιριάζει. Δεν σε νοιάζει η θεωρία της σχετικότητας, αν κινείται η Γη ή ο Ήλιος. Σου αρκεί ότι ο ήλιος ανατέλλει και δύει.

— Στην τραπ βλέπεις και μια ευρύτερη κοινωνική νοοτροπία. Ποιο στοιχείο της σε φοβίζει;
Το αφήγημα «εγώ μόνος μου, με τα λεφτά, τα όπλα, τα ναρκωτικά, θα σας γαμήσω όλους». Αυτό το αμερικανικό όνειρο της μονάδας. Όταν δεν προβάλλεται το συλλογικό, η ομάδα, το «εγώ και οι φίλοι μου», θεωρώ ότι ανοίγει ο προθάλαμος του συντηρητισμού, της ακροδεξιάς. Με φοβίζει πολύ αυτό.
Δεν ξέρω αν υπάρχει λύση. Πολλές φορές απελπίζομαι. Λέω ας κάνουμε εμείς αυτό που θεωρούμε σωστό για το μέλλον, για τον εαυτό μας, για τον κόσμο μας. Και ο καθένας ας κάνει αυτό που νομίζει.

— Μεγαλώνοντας, τι προσπαθείς περισσότερο ν' αλλάξεις στον εαυτό σου;
Να απολαμβάνω περισσότερο τα πράγματα. Μέχρι να φτάσω εδώ, ήθελα συνέχεια κάτι παραπάνω. Ήμουν τελειομανής. Ήθελα να είμαστε καλύτεροι στα live. Ήμουν πάρα πολύ οργανωτικός. Προσπαθούσα να ελέγχω τα πάντα. Κάποια στιγμή άρχισα να καταλαβαίνω ότι, αφού έχεις φτάσει να απολαμβάνεις αυτό που κάνεις, συνέχισέ το. Γι' αυτό το έκανες. Για να το απολαύσεις, όχι για να ζητάς διαρκώς περισσότερα.
«Μην είσαι καπιταλιστής στην τέχνη», αυτό είπα στον εαυτό μου. Πρέπει ν' αράξω λίγο, να παρατηρώ όσα συμβαίνουν, να νιώσω ευγνώμων. Γιατί στην αρχή έπιανα τον εαυτό μου να μην το κάνει.

— Τι σημαίνει για σένα όταν κάποιος ακούει έναν στίχο σου και αναγνωρίζει τη δική του ζωή;
Τα τελευταία δυο τρία χρόνια, ειδικά με τον τελευταίο δίσκο, νιώθω ότι αυτό που κάνω ζει την ακμή του, και στην απήχηση και καλλιτεχνικά.
Για μένα το Παιδί Τραύμα είναι οι στίχοι μου. Θέλω ο άλλος να αφιερώσει τρία γαμημένα λεπτά να τους διαβάσει. Ξέρω ότι μέσα στο ατέλειωτο σπαμ του κόσμου είναι πολλά, αλλά αυτό θέλω.
Είναι ολότελα προσωπικοί. Για να βγάλω κάτι σε τραγούδι, με έχει ταράξει, με έχει συγκινήσει. Σπάνια κάθομαι να πω «τώρα θα γράψω γι' αυτό». Πρέπει να συμβεί μέσα μου. Όταν λοιπόν κάποιος στην άλλη άκρη της Ελλάδας το μοιράζεται ή μου λέει στον δρόμο «αυτός ο στίχος μού άρεσε», νιώθω ότι έχω παρέα σε όσα περιγράφω.
Δεν θα το έλεγα τιμή, μου ακούγεται λίγο ψωνίστικο. Είναι σαν να κατεβαίνω από το κάστρο μου και να βρίσκομαι εκεί, μαζί με τον άνθρωπο που ακούει.
Με ρωτάνε «για μένα το έγραψες;». Ναι, για σένα. Γιατί αυτό που νιώθεις το νιώθω κι εγώ, για άλλους ανθρώπους και άλλες καταστάσεις. Είναι σαν να το έχουμε γράψει μαζί. Αυτή η ενέργεια με έκανε να αποδεχτώ περισσότερο αυτό που κάνω.

— Η αποδοχή σ' έκανε να ξανασκεφτείς και την έννοια του underground;
Καμιά φορά υπάρχει μια υποκρισία. Λέμε ότι είμαστε underground, αλλά δίνουμε συνεντεύξεις, κάνουμε φωτογραφήσεις, θέλουμε κόσμο στα live, πάμε σε δισκογραφικές, κάνουμε χορηγούμενα, βιντεοκλίπ, βγάζουμε merch. Όλοι με τους ίδιους όρους παίζουμε.
Για μένα το ζητούμενο είναι να περάσουμε αυτή την προσέγγιση και σε ανθρώπους που ακούνε μόνο μπουζούκια. Υπάρχει ένας ολόκληρος κόσμος στην Ελλάδα που εκεί περιορίζεται. Θα ήθελα το καλό τραγούδι, το underground καλό τραγούδι, να φτάσει και σε αυτούς.

— Από το πρώτο live στο Tiki μέχρι σήμερα, τι σε κρατάει δεμένο με τη σκηνή;
Την πρώτη συναυλία την έκανα στα τριάντα εννιά μου. Έλεγα θα κάνω ένα live, έτσι, για να κάνω. Βρήκα δυο τρεις session μουσικούς να βοηθήσουν. Και μόλις το έζησα, ήθελα ξανά. Η αδρεναλίνη σε εθίζει. Είναι τρομερό να σου συμβαίνει πρώτη φορά τότε, από το πουθενά.
Παραμένει από τα πιο απαιτητικά πράγματα που έχω κάνει. Ανεβαίνω νηφάλιος, πρέπει να θυμάμαι στίχους, ακόρντα, να ακούω σωστά, να μη φαλτσάρω. Έχω ούτως ή άλλως μια ροπή προς το άγχος, οπότε σκέψου αυτό στη σκηνή εις διπλούν. Όταν όμως υπάρχει παλμός από κάτω και τραγουδάνε όλοι, έρχονται στιγμές ανακούφισης.
Και υπάρχει η συνεργασία. Θέλω μπάντα, να παίζονται σχεδόν όλα ζωντανά, να είναι συλλογική φάση. Στις συναυλίες στο ΑΝ πέρασα από την αρχή ως το τέλος τόσο καλά και χωρίς αγωνία, που ήταν για μένα σημείο καμπής.

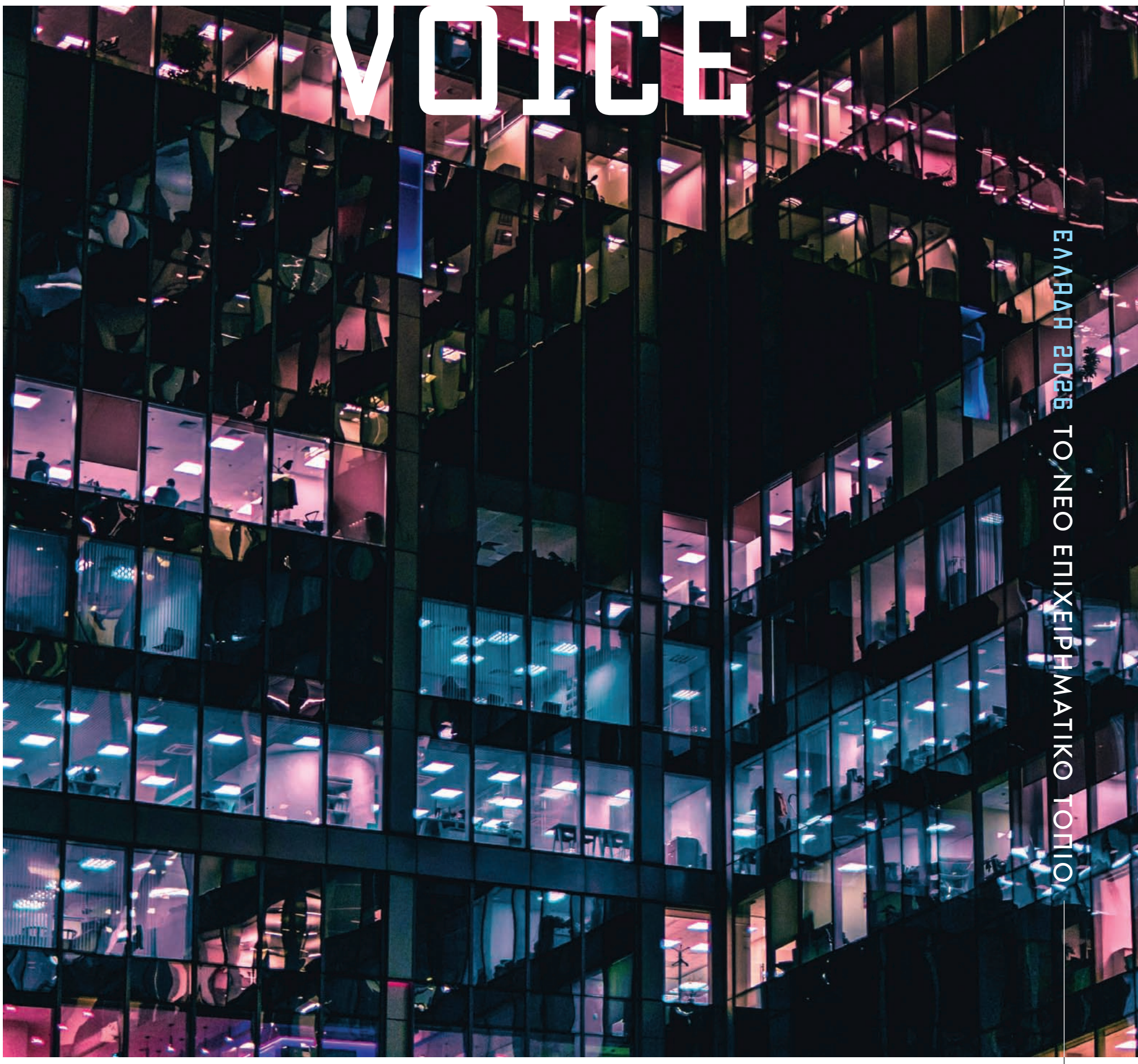
— Ποιον δημιουργό διαβάζεις ως ποιητή, ακόμη και χωρίς ν' ακούς τη μουσική του;
Τον Κωνσταντίνο Βήτα. Εκτός από τους αγαπημένους μου, τον Παυλίδη και τον Αγγελάκα, αυτός είναι για μένα ένας καθαρός ποιητής. Αν δεις την ποίησή του χωριστά από τη μουσική, είναι πραγματικά ένα μεταμοντέρνο αριστούργημα. Τον αγαπάω πολύ. Αντιμετωπίζω με τεράστιο σεβασμό αυτό που κάνει στιχουργικά. Είναι ένα βήμα διαφορετικό απ' όσα έχω δει.

— Τι θα δοκιμάσεις για πρώτη φορά στο Gagarin;
Θα παίξουμε την «Εξίσωση», το πρώτο τραγούδι που έγραψα ως Παιδί Τραύμα. Σε αυτό ανατρέχω για να θυμηθώ πώς ξεκίνησα, γιατί ξεκίνησα και τι μουσική πρεσβεύω. Είναι βαρύ κομμάτι και για πολλά χρόνια το είχα αφήσει. Μου το ζητούσαν πού και πού κι έλεγα «πού το θυμηθήκατε;». Το δοκιμάσαμε στην πρόβα, πήγε πολύ καλά και θα το παίξουμε πρώτη φορά.

— Και τι θα έλεγες σε κάποιον που δεν σ' έχει ακούσει ποτέ για να έρθει;
Αν κάποια στιγμή στη ζωή σου αναρωτήθηκες «ρε συ, τι φάση, τι κάνω εγώ εδώ τώρα;», έλα ν' ακούσεις κάποια τραγούδια μου και μπορεί να ταυτιστείς. A

Καμιά φορά υπάρχει μια υποκρισία. Λέμε ότι είμαστε underground, αλλά δίνουμε συνεντεύξεις, κάνουμε φωτογραφήσεις, θέλουμε κόσμο στα live, πάμε σε δισκογραφικές, κάνουμε χορηγούμενα, βιντεοκλίπ, βγάζουμε merch. Όλοι με τους ίδιους όρους παίζουμε.

BUSINESS VOICE

© MIKE KONONOV, UNSPLASH

Η ελληνική οικονομία δείχνει να αλλάζει σελίδα και η *ATHENS VOICE* αναζητά το αποτύπωμά της. Στις σελίδες που ακολουθούν θα διαβάσετε για τους κλάδους της οικονομίας που οδηγούν την ανάπτυξη, για τα μεγάλα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη αλλά και για αυτά που έρχονται, για τις εταιρείες που φέρνουν την Ελλάδα στη νέα εποχή της καινοτομίας, αλλά και για το νέο πρότυπο εξωστρέφειας, μέσα από το παράδειγμα τριών μεγάλων ομίλων. Κι ακόμη, πώς οι νεότερες γενιές περιμένουν τα κλειδιά και τη διαδοχή στις οικογενειακές επιχειρήσεις, αλλά και για την 150 ετών ιστορία του Χρηματιστηρίου Αθηνών.

Γράφουν: **Μάριος Βελέντζας, Αλέκος Λιδωρίκης, Γιάννης Μαντζίκος, Έλενα Ντάκουλα**

ΔΕΗ

150 ΧΡΟΝΙΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ

ΤΑΜΠΛΟ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΑ ΣΤΕΚΙΑ ΤΟΥ 19ΟΥ ΑΙΩΝΑ ΕΩΣ ΤΗ ΘΕΣΜΙΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ, ΜΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗ 150 ΧΡΟΝΩΝ ΠΟΥ ΚΑΘΡΕΦΤΙΖΕΙ

ΤΗΣ **ΕΛΕΝΑΣ ΝΤΑΚΟΥΛΑ**

Η ιστορία του Χρηματιστηρίου δεν ξεκινά στην Αθήνα, παρότι εκεί θεσμοθετήθηκε. Πριν ακόμη υπάρξει οργανωμένη αγορά, η χρηματιστηριακή ιδέα είχε ριζώσει σε άλλα οικονομικά κέντρα. Η Ερμούπολη τον 19ο αιώνα υπήρξε όχι μόνο εμπορικό λιμάνι, αλλά τόπος γέννησης μιας νέας αστικής τάξης – της πρώτης αστικής τάξης της χώρας. Το εμπόριο, η ναυτιλία και η διακίνηση νομισμάτων δημιούργησαν συσσώρευση πλούτου και εξωστρεφή οικονομική κουλτούρα, κάτι που διαφοροποιούσε τη Σύρο από την υπόλοιπη Ελλάδα της εποχής. Η έκδοση εφημερίδας με την ονομασία *Χρηματιστήριον*, παρότι δεν υπήρχε επίσημος θεσμός, αποτυπώνει αυτή την πρωτοποριακή οικονομική άνθηση.

Αφίσα με επίκαιρο περιεχόμενο που κυκλοφόρησε στο καφενείο Η Ωραία Ελλάς. Από το *«Οδός Ερμού»* του Γ. Λ. Λάμπρου.

Παράλληλα, ο Πειραιάς εξελισσόταν ραγδαία σε σημαντικό λιμάνι και εμπορικό κέντρο. Ο δήμαρχος Τρύφων Μουτζόπουλος μερίμνησε για την ανέγερση χρηματιστηριακού μεγάρου, πριν ακόμη υπάρξει πλήρης θεσμική κατοχύρωση της αγοράς. Το κτίριο, γνωστό ως Ρολόι, λόγω του ρολογιού στον πυργίσκο του, οικοδομήθηκε την περίοδο 1869-1873 σε σχέδια του μηχανικού Γεράσιμου Μεταξά. Ωστόσο, η θεσμική του λειτουργία ως χρηματιστηρίου, με περιορισμένο αριθμό μετοχών και εμπορευμάτων, διήρκεσε μόλις ένα έτος. Στη συνέχεια το μέγαρο στέγασε το Δημαρχείο, έως την κατεδάφισή του το 1968.
Οι πρώιμες αυτές πρωτοβουλίες σε Σύρο και Πειραιά ήταν σημαντικές: έδειξαν ότι η ελληνική οικονομία αναζητούσε οργανωμένο πλαίσιο συναλλαγών, παρότι η πραγματική ωρίμανση θα ερχόταν αργότερα.

Την ίδια περίοδο, η ελληνική διασπορά μετέφερε ευρωπαϊκές εμπειρίες. Στη Βιέννη, όπου δραστηριοποιούνταν ισχυρή παροικία, το Café Grec λειτουργούσε ως σημείο συνάντησης εμπόρων και τραπεζιτών, με προεξάρχουσες μορφές και συνδετικούς κρίκους της ομογένειας τους μεγαλοτραπεζίτες και εθνικούς ευεργέτες Γεώργιο Σίνα, ιδρυτή του Αστεροσκοπείου Αθηνών, καθώς και τον γιο του, Σίμωνα, ιδρυτή της Ακαδημίας Αθηνών. Εκεί ανταλλάσσονταν ιδέες για τις αγορές της Κεντρικής Ευρώπης και προτείνονταν τρόποι οργάνωσης των συναλλαγών. Η εμπειρία αυτή έδειξε ότι η χρηματιστηριακή ανάπτυξη δεν είναι μόνο εσωτερική υπόθεση, αλλά αποτέλεσμα διεθνών επαφών και μεταφοράς τεχνογνωσίας.

Στην Αθήνα, ο πυρήνας της νέας ιδέας σχηματίστηκε στο ιστορικό καφενείο Η Ωραία Ελλάς, που ιδρύθηκε το 1840 στη διασταύρωση των οδών Αιόλου & Ερμού, κι εκεί χτυπούσε η καρδιά της ενημέρωσης για ολόκληρη τη χώρα. Υπήρξε σημείο συνάντησης αξιωματικών, επιστημόνων, δημοσιογράφων, ξένων περιηγητών, επαγγελματιών και πλουσίων ομογενών. Εξαρχής μεταβλήθηκε σε πολιτικό κέντρο, όπου κάθε κόμμα είχε τους αντιπροσώπους του.
Στον πάνω όροφο λειτουργούσε η Εμπορική Λέσχη «Ερμής», όπου πραγματοποιούνταν άτυπες συναλλαγές σε χρεόγραφα. Η περίοδος εκείνη χαρακτηρίστηκε από χρηματιστηριακό ενθουσιασμό αλλά και από υπερβολές. Το 1873 ξέσπασε το σκάνδαλο των μετοχών των μεταλλείων Λαυρίου – το μεγαλύτερο μετοχικό επεισόδιο της εποχής. Πολλοί επενδυτές υπέστησαν σημαντικές απώλειες, γεγονός που ανέδειξε την ανάγκη θεσμικής οργάνωσης και εποπτείας των αγορών. Η κρίση αυτή λειτούργησε ως καταλύτης για τη δημιουργία οργανωμένου χρηματιστηρίου.

Στις 30 Σεπτεμβρίου 1876 εγκρίθηκε η σύσταση του χρηματιστηρίου, επί κυβέρνησης Αλέξανδρου Κουμουνδούρου. Η ιδέα είχε ήδη συζητηθεί από τον Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, αλλά οι συνθήκες ωρίμασαν μετά το σκάνδαλο της «Λαυρεωτικής». Ως πρώτος πρόεδρός του εκλέχτηκε, στις 11 Ιανουαρίου 1880, ο Ιωάννης Δούμας, διευθυντής της Πιστωτικής Τράπεζας, και η επίσημη έναρξη λειτουργίας του έγινε στις 2 Μαΐου του 1880, στο Μέγαρο Βασιλείου Μελά, όπου ήταν η πρώτη του έδρα.

Εσωτερικό Μεγάρου Βασιλείου Μελά

ΑΘΗΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΩΡΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ

ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ, ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗ
ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

© ΑΡΧΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

© ΑΡΧΕΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΟΥΛΙΔΗ

Το 1881 και για τέσσερα χρόνια, μεταφέρθηκε σε κτίριο στη συμβολή των οδών Αιόλου και Σοφοκλέους. Το 1885 άλλαξε πάλι στέγη και εγκαταστάθηκε σε ακίνητο της Χρηματιστηριακής Εταιρείας «Ο Ερμής» (Σοφοκλέους 11).
Από το 1891 έως το 1934, το Χρηματιστήριο Αθηνών στεγάστηκε στο επιβλητικό εκλεκτικιστικό κτίριο της οδού Πεσμαζόγλου 1, το οποίο ενοικίαζε από τον Κωνσταντίνο Βούλτσο. Το μέγαρο, που οικοδομήθηκε τη δεκαετία του 1880, ξεχώριζε για τα αναγεννησιακά του στοιχεία και την πλούσια διακόσμηση, τόσο στο εσωτερικό όσο και στις όψεις του. Το πανέμορφο «Παλαιό (Μικρό) Χρηματιστήριο» ταυτίστηκε με τα χρόνια της οικονομικής αναγέννησης του νεότερου ελληνικού κράτους και συνδέθηκε με την περίοδο διακυβέρνησης του Χαρίλαου Τρικούπη, όταν η χώρα επιχείρησε να εκσυγχρονίσει τις υποδομές και τους θεσμούς της.

Στα πρώτα του χρόνια, οι συναλλαγές του Χρηματιστηρίου ήταν περιορισμένες. Κυριαρχούσαν κρατικά ομόλογα και μετοχές τραπεζών, εργαλεία απαραίτητα για τη χρηματοδότηση του νεοσύστατου κράτους. Οι επενδυτές δεν ήταν πολλοί, ούτε η αγορά είχε τον ρυθμό που γνωρίζουμε σήμερα. Όμως ο θεσμός έθεσε τα θεμέλια: ένα πλαίσιο όπου η αποταμίευση μπορούσε να μετατραπεί σε επένδυση και η επιχειρηματική πρωτοβουλία να βρει κεφάλαια.

Καθώς ο 20ός αιώνας προχωρούσε, το Χρηματιστήριο Αθηνών αποκτούσε ολοένα και πιο σταθερό και οργανωμένο χαρακτήρα. Οι αυξημένες απαιτήσεις της εποχής και η συνεχής διεύρυνση των μελών του κατέστησαν επιτακτική την ανάγκη για νέα στέγη. Έτσι, στις 19 Δεκεμβρίου 1934, η δραστηριότητα μεταφέρθηκε σε τριώροφο νεοκλασικό κτίριο ιδιοκτησίας της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, έργο του αρχιτέκτονα Νικόλαου Ζουμπουλίδη, στην οδό Σοφοκλέους 10 – έναν δρόμο που δεν αποτέλεσε απλώς μια διεύθυνση, αλλά εξελίχθηκε σε λέξη-σύμβολο και για δεκαετίες ταυτίστηκε με το ίδιο το Χρηματιστήριο.

© WIKIMEDIA COMMONS

© EUROKINISSI/ ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΟΥΓΓΟΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΔΟ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ, ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΠΕΒΑΛΑΝ ΒΑΘΥΤΕΡΟ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ. ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΜΕΤΑΦΕΡΘΗΚΕ ΣΤΑ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑ, ΨΗΦΙΑΚΑ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΚΤΙΡΙΑ ΤΗΣ ΛΕΩΦΟΡΟΥ ΑΘΗΝΩΝ 110.

Από πάνω
Παλαιό Χρηματιστήριο ή Ρολόι (Πειραιάς)

Μέγαρο Βασιλείου Μελά, η πρώτη έδρα του Χρηματιστηρίου Αθηνών (1880-1881)

Το κτίριο επί της οδού Σοφοκλέους 8-10, έδρα του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών από το 1934 έως το 2005

Το καφενείο Η Ωραία Ελλάς. Από το *θεματικό τεύχος «Οδός Ερμού. Η εμπορική καρδιά της Αθήνας»* του περιοδικού *Επτά Ημέρες* της *Καθημερινής*.

Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η Μικρασιατική Καταστροφή προκάλεσαν έντονες διακυμάνσεις και προσωρινές αναστολές λειτουργίας, ενώ η κρίση του Μεσοπολέμου και οι νομισματικές αναταράξεις δοκίμασαν τις αντοχές της αγοράς. Κατά την περίοδο της Κατοχής, ο υπερπληθωρισμός αποτύπωσε με δραματικό τρόπο τη σύνδεση της χρηματιστηριακής δραστηριότητας με την εθνική περιπέτεια.
Παρ' όλα αυτά, ο θεσμός δεν εκμηδενίστηκε· προσαρμόστηκε και επιβίωσε. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τον εμφύλιο, η αγορά λειτούργησε ως μηχανισμός ανασυγκρότησης, στηρίζοντας την ανάπτυξη επιχειρήσεων από τη βιομηχανία, τις κατασκευές και τον τραπεζικό τομέα, ενώ η μεταπολεμική σταθεροποίηση δημιούργησε προϋποθέσεις ευρύτερης επενδυτικής συμμετοχής.

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι οι αγορές κάνουν κύκλους, και η φούσκα του 1999 αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα. Ο Γενικός Δείκτης εκτινάχθηκε σε ιστορικά υψηλά και χιλιάδες νέοι επενδυτές μπήκαν στην αγορά, πολλές φορές χωρίς επαρκή κατανόηση του ρίσκου. Η ευφορία ήταν έντονη, αλλά η δραματική πτώση που ακολούθησε άφησε πίσω της απογοήτευση και οικονομικές απώλειες, με αποτέλεσμα η εμπιστοσύνη στον θεσμό να κλονιστεί για χρόνια. Το επεισόδιο αυτό σημάδεψε τη συλλογική μνήμη και υπενθύμισε ότι οι αγορές χρειάζονται γνώση, ρεαλιστικές προσδοκίες καθώς και θεσμική προστασία.

Με την πάροδο των χρόνων, οι εξελίξεις επέβαλαν βαθύτερο εκσυγχρονισμό. Η τελευταία συνεδρίαση στην ιστορική αίθουσα της Σοφοκλέους πραγματοποιήθηκε στις 30 Μαρτίου 2001. Το 2005 το Χρηματιστήριο Αθηνών μεταφέρθηκε στα ιδιόκτητα, ψηφιακά οργανωμένα κτίρια της Λεωφόρου Αθηνών 110, αφήνοντας πίσω του έναν τόπο-σύμβολο. Το σύγχρονο αυτό περιβάλλον είναι αναμφίβολα πιο ταιριαστό, αλλά και πιο απαιτητικό, καθώς η ευκολία πρόσβασης δεν αναιρεί την ανάγκη κατανόησης του ρίσκου.
Τη διαχείριση ασκεί ο όμιλος Ελληνικά Χρηματιστήρια - Χρηματιστήριο Αθηνών Α.Ε., ενώ την εποπτεία έχει η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, διασφαλίζοντας την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και την προστασία των επενδυτών.

Αν δει κανείς συνολικά τη διαδρομή του, η ιστορία του Χρηματιστηρίου Αθηνών μοιάζει με μια αδιάκοπη πορεία μετασχηματισμού. Οι τόποι που το στέγασαν λειτουργούν ως κεφάλαια ενός βιβλίου: το καφενείο Η Ωραία Ελλάς παραπέμπει στα πρώτα, άτυπα βήματα· το Παλαιό (Μικρό) Χρηματιστήριο της οδού Πεσμαζόγλου σηματοδοτεί τη θεσμική ωρίμανση· η οδός Σοφοκλέους ταυτίστηκε με τη μαζική συμμετοχή και τις μεγάλες προσδοκίες.
Σήμερα, στην ψηφιακή του μορφή, ο θεσμός δεν ορίζεται πλέον από έναν συγκεκριμένο τόπο, αλλά από τη θέση του μέσα σε παγκόσμια δίκτυα κεφαλαίων.
Πάνω απ' όλα, όμως, η ιστορία του Χρηματιστηρίου Αθηνών είναι ιστορία εμπιστοσύνης, μιας εμπιστοσύνης που δοκιμάζεται και ανανεώνεται διαρκώς, γιατί οι αγορές, όπως και οι κοινωνίες, παραμένουν ανθρώπινα εγχειρήματα. ●

ΔΕΗ FIBER

Εγγυημένα υψηλή ταχύτητα 1 Gbps με **19,90**€/μήνα
και πρόσθετη υπηρεσία Σταθερής Τηλεφωνίας με **4**€/μήνα,
με απεριόριστες κλήσεις προς εθνικά σταθερά και κινητά.

Άφθονο. Απλό. Προσιτό. Και με Σταθερό.

dei.gr/fiber

Τιμές ΔΕΗ FIBER 1 Gbps για 24 μήνες και πρόσθετης υπηρεσίας Σταθερής Τηλεφωνίας.
Διαθεσιμότητα δικτύου ΔΕΗ και περισσότερες πληροφορίες στο dei.gr/fiber. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ

ΑΠΟ ΤΟ MEGA PROJECT ΤΟΥ **ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ** ΚΑΙ ΤΗ ΓΡΑΜΜΗ 4 ΤΟΥ **ΜΕΤΡΟ** ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΔΙΠΛΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΣΤΟΝ **ΒΟΤΑΝΙΚΟ**, ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΤΟ **ΦΑΛΗΡΟ** ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΤΗΝ **ΠΥΡΚΑΛ**

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΒΕΛΕΝΤΖΑ**

Από την παραλιακή ζώνη και το πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού, όπου η Lamda Development «τρέχει» τη μεγαλύτερη αστική ανάπλαση στην Ευρώπη, μέχρι το κέντρο, ένα εκτεταμένο πλέγμα έργων αλλάζει σταδιακά την εικόνα της πρωτεύουσας, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για τον κλάδο των κατασκευών, του real estate, του τουρισμού και των υπηρεσιών.

Στο επίκεντρο βρίσκονται ισχυροί ελληνικοί και διεθνείς όμιλοι, όπως η Lamda Development, ο ΑΒΑΧ, ο ΑΚΤΟΡ, η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, η ΜΕΤΚΑ και η ΕΚΤΕΡ, αλλά και επενδυτικά σχήματα με σημαντική παρουσία στην αγορά ακινήτων, όπως η Dimand. Κρίνοντας από τα έργα που «τρέχουν» και εκείνα που ετοιμάζονται να μπουν στις ράγες, το επενδυτικό ενδιαφέρον δεν περιορίζεται πλέον στην ανάπτυξη νέων κατοικιών και εμπορικών χώρων. Αντιθέτως, επεκτείνεται σε μεταφορές, αστικές αναπλάσεις και δημόσιες υποδομές, με απώτερο στόχο τη δημιουργία νέων πόλων οικονομικής δραστηριότητας στην πρωτεύουσα. Η επόμενη τριετία αναμένεται να αποτελέσει περίοδο κρίσιμων οροσήμων, καθώς αρκετά από τα έργα που βρίσκονται σήμερα σε εξέλιξη θα αρχίσουν να παραδίδονται, ενώ νέα μεγάλα projects περνούν σταδιακά από τον σχεδιασμό στη φάση της υλοποίησης.

Ελληνικό Η επένδυση που αλλάζει τον χάρτη του real estate

Το μεγαλύτερο αναπτυξιακό εγχείρημα στην Αθήνα αλλά και ένα από τα σημαντικότερα στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης είναι αναμφίβολα το Ελληνικό. Η Lamda Development έχει αναλάβει να μετατρέψει την έκταση του πρώην διεθνούς αεροδρομίου σε μια σύγχρονη αστική περιοχή-πρότυπο, με κατοικίες, εμπορικά κέντρα, ξενοδοχεία, χώρους αναψυχής, αθλητικές εγκαταστάσεις και εκτεταμένους χώρους πρασίνου. Σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία που ανακοίνωσε η Lamda για το εννεάμηνο του 2026, οι συνολικές εισπράξεις από τις πωλήσεις ακινήτων στο Ελληνικό ξεπερνούν το 1,85 δισ. ευρώ. Όπως δήλωσε ο απερχόμενος CEO, Οδυσσέας Αθανασίου, προτεραιότητα αυτή τη στιγμή είναι η παράδοση των οικιστικών μονάδων του Little Athens εντός του 2027, την ώρα που τα πρώτα ορόσημα του μεγαλόπνοου project ανάπλασης έχουν ήδη επιτευχθεί, συμπεριλαμβανομένης της πρόσφατης έναρξης λειτουργίας του The Ellinikon Sports Park.

Ένα από τα πλέον εμβληματικά έργα είναι αναμφίβολα ο Riviera Tower, ο οικιστικός ουρανοξύστης που δεσπόζει στο παραλιακό μέτωπο, αποτελώντας σήμα κατατεθέν της Αθηναϊκής Ριβιέρας. Με ύψος περίπου 200 μέτρων, 50 ορόφους και 169 κατοικίες, αποτελεί μια κατασκευαστική πρόκληση για τα ελληνικά δεδομένα. Την κατασκευή του έχουν αναλάβει η γαλλική Bouygues Bâtiment International, σε συνεργασία με τον ελληνικό όμιλο ΑΚΤΟΡ. Το εκτιμώμενο κόστος προσεγγίζει τα 500 εκατ. ευρώ και με την ολοκλήρωσή του θα αποτελεί το ψηλότερο κτίριο στην Ελλάδα. Στο ευρύτερο σχέδιο της ανάπλασης περιλαμβάνονται

ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΙ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΡΧΟΝΤΑΙ

επίσης το εμπορικό κέντρο The Ellinikon Mall, η Riviera Galleria, οι αθλητικές εγκαταστάσεις, τα εκπαιδευτικά συγκροτήματα και οι ξενοδοχειακές αναπτύξεις.

Γραμμή 4 του Μετρό Το μεγάλο στοίχημα της Αθήνας

Εάν το Ελληνικό αποτελεί τη μεγαλύτερη ιδιωτική αστική ανάπλαση, η Γραμμή 4 του Μετρό είναι ένα από τα σημαντικότερα δημόσια έργα υποδομής που εκτελούνται σήμερα στην Ελλάδα. Όταν ολοκληρωθεί, αναμένεται να βελτιώσει θεαματικά την καθημερινότητα

Ο Riviera Tower, με ύψος περίπου 200 μέτρων και με 50 ορόφους, αποτελεί ένα από τα πλέον εμβληματικά έργα στο Ελληνικό

χιλιάδων πολιτών σε περιοχές που έχουν μεγάλη ανάγκη από φιλικές, πράσινες και γρήγορες μετακινήσεις. Με προϋπολογισμό που προσεγγίζει το 1,8 δισ. ευρώ, η νέα γραμμή θα συνδέει το Άλσος Βεΐκου με την περιοχή του Γουδή, εξυπηρετώντας πυκνοκατοικημένες περιοχές της Αθήνας που μέχρι σήμερα δεν διαθέτουν άμεση πρόσβαση στο δίκτυο του Μετρό. Το έργο περιλαμβάνει 15 νέους σταθμούς και η κατασκευή του έχει ανατεθεί στην κοινοπραξία AVAX-Ghella-Alstom.

Το συγκεκριμένο επενδυτικό σχήμα συνδυάζει την ελληνική κατασκευαστική εμπειρία του AVAX με την εξειδίκευση της ιταλικής Ghella στις υπόγειες κατασκευές και την τεχνογνωσία της Alstom σε συστήματα σιδηροδρόμου. Από τη στιγμή που πήραν μπροστά οι δύο μετροπόντικες, το έργο κινήθηκε αρκετά γρήγορα, ωστόσο παρατηρούνται πλέον σημαντικές καθυστερήσεις. Τα προβλήματα με ρωγμές σε κτίρια στην Κυψέλη και οι ριζικές αλλαγές στον σχεδιασμό του σταθμού Ευαγγελισμός, που βρίσκεται δίπλα στο πάρκο Ριζάρη, συνδέονται με την αλλαγή του αρχικού χρονοδιαγράμματος. Πλέον, ο ορίζοντας ολοκλήρωσης έχει μετατεθεί προς το 2032.

Βοτανικός Η διπλή ανάπλαση και το νέο γήπεδο του Παναθηναϊκού

Ένα ακόμη μεγάλο project που αναμένεται να αλλάξει την εικόνα της πρωτεύουσας είναι η διπλή ανάπλαση στον Βοτανικό και στη λεωφ. Αλεξάνδρας. Πρόκειται για μια σύνθετη αστική παρέμβαση, η οποία συνδυάζει τη δημιουργία νέων αθλητικών εγκαταστάσεων, την ανάπτυξη χώρων πρασίνου και την αξιοποίηση εκτάσεων που για χρόνια παρέμεναν υποβαθμισμένες. Στο επίκεντρο βρίσκεται αναμφίβολα το νέο γήπεδο του Παναθηναϊκού στον Βοτανικό. Σημαντικό ρόλο στον σχεδιασμό και στην προώθηση του συνολικού εγχειρήματος έχει διαδραματίσει η Dimand, η οποία ανέλαβε τη διαχείριση των πρώτων φάσεων της διπλής ανάπλασης. Στο έργο συμμετέχουν ο Δήμος Αθηναίων, η Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Ελαιώνα (ΑΕΠ Ελαιώνα) και οι εμπλεκόμενοι αθλητικοί φορείς. Σημειώνεται ότι τον Μάιο του 2026 ολοκληρώθηκε η διαγωνιστική διαδικασία για τις νέες εγκαταστάσεις του Ερασιτέχνη Παναθηναϊκού, με ανάδοχο την ΕΚΤΕΡ. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η χρηματοδοτική διάσταση του έργου, καθώς η Alpha Bank και η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχουν στη χρηματοδότηση των νέων εγκαταστάσεων μέσω της ΑΕΠ Ελαιώνα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει και η προσπάθεια αξιοποίησης και ένταξης του εμπορικού κέντρου στον Ελαιώνα, που έμεινε στα μπετά και χρονολογείται από την εποχή Μπάμπη Βωβού.

Φαληρικός Όρμος Το μεγάλο project πρασίνου με πρωταγωνιστές ΤΕΡΝΑ και ΜΕΤΚΑ

Σημαντική εξέλιξη για το παραλιακό μέτωπο της Αττικής αποτελεί η δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου «ΑΕΝΑΟΝ» στον Φαληρικό Όρμο. Έπειτα από πολυετή προετοιμασία, το έργο πέρασε στη φάση της υλοποίησης, με την υπογραφή της σχετικής σύμβασης τον Σεπτέμβριο. Την κατασκευή του έχει αναλάβει το σχήμα ΤΕΡΝΑ-ΜΕΤΚΑ-ΗΛΙΟΧΩΡΑ-ΕΛΕΜΚΑ και, με την ολοκλήρωσή του, αναμένεται να αποτελέσει σημαντικό πολλαπλασιαστή αξίας για τα νότια προάστια, καθώς αναβαθμίζει σημαντικά και το τμήμα που γειτνιάζει με το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Ορίζοντας ολοκλήρωσης είναι ο Σεπτέμβριος 2029. Ο «ΑΕΝΑΟΝ» αναπτύσσεται σε έκταση 741 στρεμμάτων και αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες αναπλάσεις αυτού του είδους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η συνολική χρηματοδότηση του έργου ανέρχεται σε περίπου 370 εκατ. ευρώ και ήδη τα πρώτα εργοτάξια με τους γερανούς έχουν στηθεί δίπλα στο κολυμβητήριο του Παλαιού Φαλήρου. Όταν ολοκληρωθεί, θα αποτελεί έναν μεγάλο, ενιαίο μητροπολιτικό χώρο πρασίνου, διαθέτοντας μεταξύ άλλων ποδηλατόδρομο, αθλητικές εγκαταστάσεις και ναυτικό μουσείο.

Ο παραλιακός ποδηλατόδρομος της Αθηναϊκής Ριβιέρας

Μέσα στην επόμενη χρονιά αναμένεται να ολοκληρωθεί το μεγαλύτερο μέρος του ενιαίου παραλιακού πεζόδρομου-ποδηλατόδρομου της Αθηναϊκής Ριβιέρας. Πρόκειται για ένα έργο που φιλοδοξεί να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο κάτοικοι και επισκέπτες κινούνται κατά μήκος του παράκτιου μετώπου της Αττικής. Η ΖΙΤΑΚΑΤ είναι η εταιρεία που «τρέχει» το έργο για τη δημιουργία μιας συνεχούς διαδρομής από την Καλλιθέα έως τη Βάρη-Βούλα-Βουλιαγμένη, συνδέοντας σταδιακά το κατακερματισμένο παραλιακό μέτωπο. Το αρχικό χρονοδιάγραμμα δεν έχει τηρηθεί, καθώς προέκυψαν σημαντικές τεχνικές δυσκολίες και απαιτήθηκαν 25 πρόσθετα τεχνικά έργα. Δύο είναι τα βασικά σημεία που εξακολουθούν να παρουσιάζουν εκκρεμότητες. Στη Μαρίνα Αλίμου προβλέπεται μικρή παράκαμψη περίπου 150 μέτρων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχεια της διαδρομής παράλληλα με τις εργασίες ριζικής αναβάθμισης της μαρίνας. Στο Ελληνικό, αντίθετα, αναζητείται εναλλακτική χάραξη, λόγω της μεγάλης επένδυσης που βρίσκεται σε εξέλιξη.

ΠΥΡΚΑΛ Το μεγάλο κυβερνητικό πάρκο των 421 εκατ. ευρώ

Στα μεγάλα projects που έρχονται συγκαταλέγεται και το Κυβερνητικό Πάρκο «Ανδρέας Λεντάκης», στις εγκαταστάσεις της πρώην ΠΥΡΚΑΛ, στον Δήμο Δάφνης-Υμηττού. Το έργο, προϋπολογισμού περίπου 421 εκατ. ευρώ, σχεδιάζεται ως ένα ενιαίο διοικητικό κέντρο, στο οποίο θα μεταφερθούν υπουργεία και δημόσιες υπηρεσίες που σήμερα στεγάζονται σε διάσπαρτα κτίρια στην Αττική. Η επένδυση θα υλοποιηθεί μέσω Σύμπραξης Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), με τον ιδιώτη ανάδοχο να αναλαμβάνει τη μελέτη, την κατασκευή, τη χρηματοδότηση, τη λειτουργία και τη συντήρηση του συγκροτήματος για περίοδο 30 ετών.

Στον διαγωνισμό έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον οριμένοι από τους πιο ισχυρούς «παίκτες» στις υποδομές, όπως οι ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, AVAX, Metlen και AKTOR. Το σχέδιο προβλέπει την αξιοποίηση έκτασης περίπου 154 στρεμμάτων, την κατεδάφιση 66 υφιστάμενων κτιρίων, την ανακαίνιση 24 διατηρητέων και την κατασκευή 4 νέων κτιρίων. Παράλληλα, προβλέπεται η δημιουργία μεγάλου αστικού πάρκου και υπόγειων χώρων στάθμευσης. Σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο των υποστηρικτικών περιφερειακών έργων, έχει δρομολογηθεί η υπόγεια σύνδεση των νέων εγκαταστάσεων της ΠΥΡΚΑΛ με τον σταθμό του μετρό στη Δάφνη.

Κατασκευαστικός «οργασμός» στην Αθηναϊκή Ριβιέρα

Πέρα από τα μεγάλα δημόσια έργα και το Ελληνικό, η Αθηναϊκή Ριβιέρα έχει εξελιχθεί σε ένα από τα πιο δυναμικά πεδία ανάπτυξης ακινήτων στην Ελλάδα. Από το Φάληρο μέχρι τη Βούλα και τη Βάρκιζα, νέες οικιστικές αναπτύξεις, ξενοδοχειακά projects και επενδύσεις σε μαρίνες αλλάζουν σταδιακά το τοπίο. Στην αγορά δραστηριοποιούνται, μεταξύ άλλων, επενδυτικά σχήματα όπως η QG Investments, η Axiacon, η Hines, η Henderson Park και η Orilina Properties, με νέα συγκροτήματα κατοικιών υψηλών προδιαγραφών, που γίνονται ανάρπαστα από Έλληνες και ξένους αγοραστές. Ενδεικτικό είναι το project Athens Riviera Falirikon της QG Investments, στο τελευταίο **ακίνητο-φιλέτο με πιάτο τη θάλασσα στο Παλαιό Φάληρο. Στην τελική του μορφή θα περιλαμβάνει 67 κατοικίες. Ο ορίζοντας ολοκλήρωσης είναι το 2027.**

Την ίδια στιγμή, στη Βούλα, το Apollo Hills, που συνδέεται με τις Hines και Henderson Park, **αποτελεί μία από τις σημαντικότερες ιδιωτικές αναπτύξεις κατοικιών της περιοχής. Την κατασκευή των πρώτων 28 πολυτελών κατοικιών στα πρώην Κτήματα Κόνιαρη έχει αναλάβει η ΕΛΕΜΚΑ, θυγατρική της ΜΕΤΚΑ του Ομίλου Metlen, με εκτιμώμενη παράδοση των πρώτων συγκροτημάτων το τέταρτο τρίμηνο του 2026. Τέλος, η αναβάθμιση της Μαρίνας Αλίμου παραμένει κομβικό project για την τουριστική και επιχειρηματική αξιοποίηση του παράκτιου μετώπου της Αττικής, με τη REDS, θυγατρική του Ομίλου ΕΛΛΑΚΤΩΡ, να έχει λάβει προέγκριση της οικοδομικής άδειας. Το κόστος της ανάπλασης προσεγγίζει τα 100 εκατ. ευρώ.** ●

Ένα εκτεταμένο πλέγμα έργων αλλάζει σταδιακά την εικόνα της πρωτεύουσας, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για τον κλάδο των κατασκευών, του real estate, του τουρισμού και των υπηρεσιών

ΟΙ ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΓΕΝΙΕΣ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ ΤΑ ΚΛΕΙΔΙΑ Η ΔΙΑΔΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΙΔΡΥΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΣΤΟ ΤΙΜΟΝΙ ΜΕΤΑ ΤΑ 65, ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΧΩΡΙΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΤΙΣ ΔΙΟΙΚΕΙ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ. ΓΙΑΤΙ Η ΑΛΛΑΓΗ ΓΕΝΙΑΣ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ ΣΕ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ.

Του **ΑΛΕΚΟΥ ΛΙΔΩΡΙΚΗ**

© CURATED LIFESTYLE, UNSPLASH

Μια επιχείρηση μπορεί να εμφανίζει κερδοφορία, να επενδύει, να εξάγει και να χρηματοδοτείται κανονικά, αλλά πίσω από αυτή την εικόνα να κρύβεται μια πρόκληση που δεν αποτυπώνεται εύκολα στον ισολογισμό της: Ποιος θα τη διοικεί όταν αποχωρήσει ο άνθρωπος που τη δημιούργησε. Σε διεθνές επίπεδο, αλλά και στην Ελλάδα, υπάρχει σήμερα μια γενιά στελεχών ηλικίας 35 έως 45 ετών που έχει σπουδάσει, έχει αποκτήσει επαγγελματική εμπειρία και εργάζεται εδώ και χρόνια στην οικογενειακή επιχείρηση, χωρίς να γνωρίζει με σαφήνεια αν και πότε θα αναλάβει τα ηνία. Πολλοί έχουν διευθυντικούς τίτλους, συμμετέχουν στις συσκέψεις και εκπροσωπούν την εταιρεία. Σε αρκετές περιπτώσεις, όμως, όταν έρχεται η ώρα μιας μεγάλης επένδυσης, μιας πρόσληψης σε κρίσιμη θέση ή μιας συμφωνίας με τράπεζα, η τελική απόφαση εξακολουθεί να ανήκει στην προηγούμενη γενιά.

Η κατάσταση αυτή δεν αποτελεί απλώς μια οικογενειακή συζήτηση, είναι ζήτημα εταιρικής διακυβέρνησης και επιχειρηματικής συνέχειας. Καθορίζει αποφάσεις, τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και επηρεάζει επίσης την εικόνα της επιχείρησης απέναντι σε εργαζομένους, πελάτες, προμηθευτές, τράπεζες και υποψήφιους επενδυτές. Το ζήτημα δεν είναι μόνο ελληνικό. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προειδοποίησε το 2026 ότι εκατομμύρια μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωπες με αλλαγή ιδιοκτησίας μέσα στην επόμενη δεκαετία. Η γήρανση του πληθυσμού περιορίζει τον αριθμό των πιθανών διαδόχων και αυξάνει τον κίνδυνο να κλείσουν βιώσιμες εταιρείες, με απώλειες σε θέσεις εργασίας, τεχνογνωσία

ΔΕΗ Δράσεις αξίας για όλους

Πρωτοβουλίες με ουσιαστικό αποτύπωμα για την κοινωνία, τον πολιτισμό, το περιβάλλον και την καθημερινότητα των ανθρώπων

Η ΔΕΗ επενδύει διαχρονικά σε δράσεις που δημιουργούν απτή αξία για την κοινωνία και ενισχύουν τη σύνδεσή της με τους ανθρώπους και τις τοπικές κοινότητες σε όλη τη χώρα. Μέσα από ένα ευρύ σύνολο πρωτοβουλιών στον πολιτισμό, το περιβάλλον, τον αθλητισμό, την εκπαίδευση και την κοινωνική συμπερίληψη, η ΔΕΗ επιδιώκει να συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση της καθημερινότητας και στη δημιουργία ευκαιριών ίσης συμμετοχής για όλους.

Η παρουσία της ΔΕΗ στην κοινωνία εκτείνεται πέρα από τον ενεργειακό της ρόλο, μέσα από σταθερές συνεργασίες και στοχευμένες παρεμβάσεις που έχουν διάρκεια και πραγματικό αντίκτυπο.

Πολιτισμός και πρόσβαση για όλους

Η ΔΕΗ στηρίζει σταθερά κορυφαίους πολιτιστικούς οργανισμούς, παραγωγές, εκθέσεις και φεστιβάλ, συμβάλλοντας ώστε ο πολιτισμός να φτάνει σε περισσότερους ανθρώπους, ακόμη και σε πιο απομακρυσμένες περιοχές της χώρας. Μέσα από συνεργασίες και δράσεις σε όλη την Ελλάδα, ενισχύει τη δυνατότητα περισσότερων πολιτών να έρχονται σε επαφή με σημαντικές πολιτιστικές εμπειρίες. Για τη ΔΕΗ, ο πολιτισμός αποτελεί βασικό πεδίο κοινωνικής σύνδεσης, έκφρασης και συμμετοχής.

Προστασία του περιβάλλοντος και στήριξη των τοπικών κοινωνιών

Με επίκεντρο την προστασία του περιβάλλοντος και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τοπικών κοινωνιών, η ΔΕΗ υλοποιεί και υποστηρίζει πρωτοβουλίες με ουσιαστικό αποτύπωμα. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται αντιπλημμυρικά και αντιδιαβρωτικά έργα στη Βόρεια Εύβοια, την Πάρνηθα και τον Βαρνάβα, καθώς και η δημιουργία Πάρκων Τσέπης, που συμβάλλουν στην αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και στη δημιουργία νέων χώρων πρασίνου.

Αθλητισμός, υγεία και συμπερίληψη

Μέσα από τη στήριξη μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων, όπως το ΔΕΗ Tour of Hellas, τα τουρνουά μπάσκετ 3x3, αλλά και πρωτοβουλίες για την ανακατασκευή και αναβάθμιση αθλητικών γηπέδων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, η ΔΕΗ ενισχύει την πρόσβαση στην άθληση και δημιουργεί περισσότερες ευκαιρίες συμμετοχής για τις τοπικές κοινωνίες. Παράλληλα, υποστηρίζει δράσεις που προάγουν την ομαδικότητα, την ενεργό συμμετοχή και τη συμπερίληψη ανθρώπων διαφορετικών ηλικιών και δυνατοτήτων.

Κοινός παρονομαστής όλων των δράσεων είναι η ουσιαστική επιστροφή αξίας στην κοινωνία. Με πρωτοβουλίες που απαντούν σε πραγματικές ανάγκες, η ΔΕΗ στέκεται δίπλα στους ανθρώπους, συμβάλλοντας σε ένα μέλλον ανοιχτό, βιώσιμο και προσβάσιμο σε όλους. ●

> Η παρουσία της ΔΕΗ στην κοινωνία εκτείνεται πέρα από τον ενεργειακό της ρόλο, μέσα από σταθερές συνεργασίες και στοχευμένες παρεμβάσεις που έχουν διάρκεια και πραγματικό αντίκτυπο

adv AV

και οικονομική αξία. Το EY Entrepreneurship Barometer του 2026 αποτυπώνει το μέγεθος του κενού. Οι οικογενειακές επιχειρήσεις αποτελούσαν το 54% του δείγματος των 1.009 επιχειρηματιών από 14 ευρωπαϊκές χώρες. Μόνο το 23% διέθετε επίσημο σχέδιο διαδοχής, ενώ το 29% δεν είχε ακόμη ασχοληθεί με το θέμα.

Οι διάδοχοι που μεγαλώνουν περιμένοντας

Σύμφωνα με στοιχεία της European Family Businesses, το διάστημα μεταξύ 35 έως 45 ετών θεωρείται κατάλληλο για την ανάληψη της διοίκησης από την επόμενη γενιά. Ο πιθανός διάδοχος έχει προλάβει να αποκτήσει επαγγελματικές παραστάσεις και εμπειρία, ενώ έχει μπροστά του τον χρόνο που χρειάζεται για να χαράξει τη δική του στρατηγική. Για τον ιδρυτή, ως ενδεικτικό χρονικό σημείο μεταβίβασης αναφέρεται η ηλικία των 60 έως 65 ετών.

Οι ηλικίες αυτές δεν αποτελούν κανόνα. Ένας 40χρονος μπορεί να μην είναι έτοιμος, ενώ ένας 68χρονος επιχειρηματίας μπορεί να παραμένει ιδιαίτερα αποτελεσματικός. Το πρόβλημα αρχίζει όταν η ηλικία αντικαθιστά το σχέδιο. Ο διάδοχος περιμένει να «έρθει η σειρά του» και ο ιδρυτής περιμένει να αισθανθεί απολύτως βέβαιος ότι μπορεί να αποχωρήσει. Χωρίς συγκεκριμένα βήματα και κριτήρια, αυτή η βεβαιότητα μπορεί να μην έρθει ποτέ.

Άλλα στοιχεία που παρουσιάζει η European Family Businesses δείχνουν ότι το 47% των ιδιοκτητών ηλικίας 60 έως 69 ετών εξακολουθεί να μη διαθέτει επίσημο σχέδιο μεταβίβασης. Η καθυστέρηση δεν σημαίνει μόνο ότι ο ιδρυτής παραμένει περισσότερο χρόνο στη διοίκηση. Σημαίνει ότι η επιχείρηση μπορεί να χάσει το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο η παλαιά και η νέα γενιά θα μπορούσαν να συνυπάρξουν δημιουργικά.

***«Συχνά εξετάζουμε μόνο** αν ο διάδοχος είναι έτοιμος. Πρέπει όμως να δούμε και αν η επιχείρηση είναι έτοιμη να λειτουργήσει χωρίς τον ιδρυτή»*, επισημαίνει στην Α.V. ο Θεόδωρος Κρίντας, ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της συμβουλευτικής εταιρείας Koubaras Ltd, που εξειδικεύεται στον τομέα αυτό. Όπως εξηγεί, σε πολλές οικογενειακές επιχειρήσεις ο ιδρυτής διατηρεί προσωπικά τις σχέσεις με τους σημαντικότερους πελάτες, τις τράπεζες και τους προμηθευτές. Εγκρίνει ακόμη και σχετικά μικρές αποφάσεις, ενώ κρίσιμες πληροφορίες για τη λειτουργία της εταιρείας δεν έχουν μεταφερθεί στα στελέχη ή καταγραφεί σε συγκεκριμένες διαδικασίες. Ένας 40χρονος μπορεί έτσι να βρίσκεται δέκα ή δεκαπέντε χρόνια μέσα στην επιχείρηση χωρίς να έχει δοκιμαστεί πραγματικά στη διοίκησή της. Μπορεί να συμμετέχει στις συναντήσεις με τις τράπεζες, αλλά να μην έχει κλείσει ποτέ ο ίδιος μια συμφωνία. Να προτείνει επενδύσεις, χωρίς να διαχειρίζεται συγκεκριμένο προϋπολογισμό. Να έχει τίτλο διευθυντή, χωρίς να διαθέτει την εξουσία να επιλέγει τους ανθρώπους της ομάδας του.

«Η πολυετής παρουσία στην εταιρεία δεν ισοδυναμεί αυτομάτως με προετοιμασία για τη διοίκησή της. Ο διάδοχος πρέπει να αναλάβει πραγματικές αρμοδιότητες, να έχει μετρήσιμους στόχους και να κριθεί για τις αποφάσεις του. Διαφορετικά μπορεί να φτάσει στα 40 ή στα 45 χωρίς να έχει διοικήσει ουσιαστικά», αναφέρει ο κ. Κρίντας.

Τα ευρήματα της PwC όσον αφορά την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη επιβεβαιώνουν τη δυσκολία. Το 53% των εκπροσώπων της επόμενης γενιάς θεωρεί δύσκολο το ζήτημα της ετοιμότητας της σημερινής ηγεσίας να αποχωρήσει. Παράλληλα, το 41% δηλώνει ότι η επιχείρησή του δεν διαθέτει σχέδιο διαδοχής, ενώ ένα επιπλέον 8% δεν γνωρίζει αν υπάρχει τέτοιο σχέδιο.

Πώς δοκιμάζεται ένας πιθανός διάδοχος

Η επιλογή του επόμενου επικεφαλής δεν μπορεί να βασίζεται μόνο στη συγγένεια, στην ηλικία ή στη σειρά γέννησης των παιδιών. Οι σπουδές και η προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία έχουν σημασία, αλλά δεν απαντούν από μόνες τους στο αν ο υποψήφιος μπορεί να διοικήσει τη συγκεκριμένη επιχείρηση. Σύμφωνα με τον κ. Κρίντα, η αφετηρία πρέπει να είναι η αποτύπωση της σημερινής κατάστασης. Ποιος λαμβάνει τις αποφάσεις, ποιος κατέχει τις μετοχές, ποια μέλη της οικογένειας εργάζονται στην εταιρεία, ποια επιθυμούν να συμμετάσχουν στο μέλλον και πόσο εξαρτάται η καθημερινή λειτουργία από τον ιδρυτή.

Η ετοιμότητα μπορεί να εξεταστεί σε πέντε βασικούς τομείς. Στην εταιρική διακυβέρνηση, στην οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, στην προετοιμασία του διαδόχου, στον βαθμό συμφωνίας μέσα στην οικογένεια και στην ύπαρξη γραπτών κανόνων. Η αξιολόγηση βοηθά να εντοπιστούν τα πραγματικά κενά αντί η συζήτηση να περιορίζεται σε προσωπικές εντυπώσεις. Μια επιχείρηση μπορεί να διαθέτει ικανό υποψήφιο διάδοχο, αλλά να μην έχει συμφωνήσει πώς θα μεταβιβαστούν οι μετοχές. Μπορεί να βρίσκεται σε καλή οικονομική κατάσταση, αλλά να εξαρτάται αποκλειστικά από τις προσωπικές σχέσεις του ιδρυτή. Μπορεί επίσης να έχουν συζητηθεί οι μελλοντικοί ρόλοι, χωρίς να υπάρχει κανένας γραπτός μηχανισμός για την επίλυση διαφορών.

Η προετοιμασία περιλαμβάνει την ανάθεση πραγματικών ευθυνών και τη δοκιμή του υποψηφίου σε συνθήκες που πλησιάζουν την καθημερινότητα της διοίκησης. Ο πιθανός διάδοχος πρέπει να κληθεί να διαχειριστεί έναν προϋπολογισμό, μια επένδυση, μια δύσκολη διαπραγμάτευση ή μια επιχειρηματική κρίση. Να εξηγήσει τις αποφάσεις του και να αξιολογηθεί για τα αποτελέσματα, την κρίση, την επικοινωνία και τη σχέση του με τα στελέχη. Ακολουθεί μια περίοδος παράλληλης διοίκησης. Ο ιδρυτής δεν αποχωρεί ξαφνικά, αλλά παραδίδει σταδιακά συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Η παλιά και η νέα γενιά συνυπάρχουν για ένα διάστημα, με σαφή κατανομή ευθύνης, ώστε εργαζόμενοι, πελάτες και συνεργάτες να γνωρίζουν ποιος αποφασίζει για κάθε θέμα.

Η διαδικασία αυτή έχει σημασία και για τις τράπεζες ή τους επενδυτές. Μια εταιρεία που εξαρτάται πλήρως από ένα πρόσωπο παρουσιάζει μεγαλύτερο λειτουργικό κίνδυνο, ακόμη κι αν τα οικονομικά της μεγέθη είναι θετικά. Αντίθετα, η ύπαρξη στελεχών με πραγματικές αρμοδιότητες, οργανωμένων διαδικασιών και σχεδίου συνέχειας ενισχύει την αξιοπιστία της.

Άλλο η διοίκηση και άλλο η κληρονομιά

Η συζήτηση γίνεται δυσκολότερη όταν μαζί με τη διοίκηση πρέπει να ρυθμιστούν οι μετοχές, τα ακίνητα και οι υπόλοιπες επενδύσεις της οικογένειας. Τότε συχνά συγχέονται δύο διαφορετικές αποφάσεις: ποιος είναι καταλληλότερος για να διοικήσει και πώς θα κατανεμηθεί δίκαια η περιουσία. *«Η ανάγκη των γονέων να μεταχειριστούν δίκαια τα παιδιά τους είναι απολύτως κατανοητή. Η ίση κατανομή των μετοχών, όμως, δεν αποτελεί πάντοτε και την καλύτερη διοικητική λύση»*, σημειώνει ο κ. Κρίντας. *«Πρέπει να διαχωριστεί η επιλογή του επικεφαλής από τη συνολική κατανομή της οικογενειακής περιουσίας»*. Ένα παιδί μπορεί να διοικεί την εταιρεία και τα υπόλοιπα να παραμένουν μέτοχοι χωρίς εκτελεστικό ρόλο. Ο ιδρυτής μπορεί να αποχωρήσει από την καθημερινή διοίκηση, διατηρώντας μέρος των μετοχών. Σε άλλες περιπτώσεις, η καλύτερη λύση μπορεί να είναι η πρόσληψη επαγγελματία διευθύνοντος συμβούλου εκτός οικογένειας.

Σε όλες αυτές τις επιλογές χρειάζονται σαφείς κανόνες για τα μερίσματα, την ενημέρωση των μετόχων, την είσοδο συγγενών στην εταιρεία, την πώληση συμμετοχών και την επίλυση διαφωνιών. Χρειάζεται επίσης ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης, το οποίο θα απαντά στο ποιος αναλαμβάνει τις κρίσιμες αποφάσεις αν ο ιδρυτής αδυνατεί ξαφνικά να ασκήσει τα καθήκοντά του.

Η διεθνής έρευνα της Deloitte για το 2026 δείχνει ότι το 40% των οικογενειακών επιχειρήσεων βρίσκεται ήδη ή αναμένεται να βρεθεί σε διαδικασία αλλαγής ηγεσίας μέσα στην επόμενη δεκαετία. Μεταξύ των κυριότερων προβλημάτων καταγράφονται η ανεπαρκής εμπειρία της επόμενης γενιάς, η δυσκολία επιλογής κατάλληλου διαδόχου και η απροθυμία της σημερινής ηγεσίας να παραδώσει τον έλεγχο. Μόλις το 37% δηλώνει μεγάλη εμπιστοσύνη στην ετοιμότητα της επόμενης γενιάς.

Το μεγαλύτερο ρίσκο, επομένως, δεν είναι μόνο να επιλεγεί ο λάθος διάδοχος. Είναι να φτάσει η ημέρα της αποχώρησης χωρίς να έχει δοκιμαστεί κανένας. *«Η διαδοχή δεν ολοκληρώνεται με την αλλαγή ενός τίτλου ή με τη μεταβίβαση των μετοχών»*, τονίζει ο κ. Κρίντας. *«Ολοκληρώνεται όταν η επιχείρηση συνεχίζει να αποφασίζει, να επενδύει και να λειτουργεί αποτελεσματικά, χωρίς να εξαρτάται από την καθημερινή παρουσία του ιδρυτή»*. Για χιλιάδες οικογενειακές επιχειρήσεις αυτή η στιγμή πλησιάζει. Και για μια ολόκληρη γενιά 35άρηδων και 40άρηδων το ερώτημα παραμένει ανοιχτό. Θα τους δοθεί εγκαίρως η ευκαιρία να αναλάβουν ή θα συνεχίσουν να περιμένουν τα κλειδιά; ●

Στοιχεία που παρουσιάζει η European Family Businesses δείχνουν ότι το 47% των ιδιοκτητών ηλικίας 60 έως 69 ετών εξακολουθεί να μη διαθέτει επίσημο σχέδιο μεταβίβασης

ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ **ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ**

Η ενέργεια είναι στην καρδιά των πάντων, γι΄ αυτό και η ΔΕΠΑ είναι σήμερα παντού. Από το Φυσικό Αέριο μέχρι όλη την αλυσίδα της ενέργειας και από τα μεγάλα έργα και τις στρατηγικές υποδομές, μέχρι την επιχείρηση και το σπίτι. Με εξωστρέφεια και διεθνείς συνεργασίες, εγγυάται την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας. Συμμετέχοντας σε νέες, σύγχρονες μονάδες παραγωγής ενέργειας, διασφαλίζει τη σταθερότητα του συστήματος και ενισχύει τον ανταγωνισμό. Με επενδύσεις στην καθαρή ενέργεια, τα ανανεώσιμα καύσιμα και τις νέες τεχνολογίες, δημιουργεί ένα βιώσιμο μέλλον για όλους. Και επειδή στην καρδιά της βιώσιμης στρατηγικής είναι ο άνθρωπος, η ΔΕΠΑ είναι πάντα δίπλα στον καταναλωτή, στους εργαζόμενούς της και στις τοπικές κοινωνίες.

choose

ΟΜΙΛΟΣ

ΔΕΠΑ

ΔΕΠΑ Εμπορίας Μ.Α.Ε.

φυσικό αέριο
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

FISIKON

ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΟΙ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΑΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΤΟΥ **ΜΑΡΙΟΥ ΒΕΛΕΝΤΖΑ**

Από την ενέργεια και τις κατασκευές μέχρι τις τηλεπικοινωνίες, τις αερομεταφορές, το λιανεμπόριο και τη βιομηχανία, μεγάλοι επιχειρηματικοί όμιλοι δεν σταματούν να επενδύουν σε τεχνολογίες αιχμής, αυτοματισμούς, τεχνητή νοημοσύνη και βιώσιμες υποδομές, αλλάζοντας το παραγωγικό μοντέλο της χώρας.

Η καινοτομία δεν αποτελεί πλέον αποκλειστικό προνόμιο των νεοφυών επιχειρήσεων ούτε αφορά μόνο τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον στενό πυρήνα της τεχνολογίας. Στην Ελλάδα οι μεγαλύτεροι επιχειρηματικοί όμιλοι μετατρέπουν σταδιακά την τεχνολογική αναβάθμιση σε βασικό εργαλείο ανάπτυξης, επενδύοντας σε νέες υποδομές, τεχνητή νοημοσύνη, ψηφιακές εφαρμογές, αυτοματοποιημένα συστήματα παραγωγής και ενεργειακές λύσεις.

Από τη ΔΕΗ και τη Metlen μέχρι την Aegean και τη Lidl Ελλάς, το επιχειρηματικό τοπίο αλλάζει. Η καινοτομία επεκτείνεται στα εργοστάσια, τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, τα εργοτάξια, τα αεροδρόμια, τις αποθήκες και τις αλυσίδες εφοδιασμού. Την ίδια στιγμή, εταιρείες όπως η Lamda Development και η Dimand ενσωματώνουν νέες τεχνολογίες στον σχεδιασμό των πόλεων και των σύγχρονων κτιρίων, αλλάζοντας άρδην το αστικό τοπίο και δίνοντας ζωή σε «ξεχασμένες» αστικές ζώνες.

ΔΕΗ, Metlen και ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ Στην πρώτη γραμμή της καινοτομίας

Ο ενεργειακός κλάδος αποτελεί ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η καινοτομία αλλάζει τα παραδοσιακά επιχειρηματικά μοντέλα. Η ΔΕΗ, η Metlen και η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ επενδύουν σε ένα νέο περιβάλλον, όπου η παραγωγή ενέργειας συνδέεται όλο και περισσότερο με τα ψηφιακά δίκτυα, την αποθήκευση, τα δεδομένα και την τεχνητή νοημοσύνη.

Η **ΔΕΗ** επιχειρεί να μετασχηματιστεί σε έναν ολοκληρωμένο όμιλο powertech, συνδυάζοντας την ενεργειακή δραστηριότητα με τις ψηφιακές υποδομές. Το στρατηγικό επενδυτικό της πρόγραμμα για την περίοδο 2026-2028 ανέρχεται σε 10,1 δισ. ευρώ και περιλαμβάνει την ανάπτυξη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και data centers, τον εκσυγχρονισμό δικτύων και την ανάπτυξη συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης στις επιχειρησιακές λειτουργίες του ομίλου. Η αξιοποίηση δεδομένων από τις μονάδες παραγωγής, τα δίκτυα και τους πελάτες μπορεί να βελτιώσει την πρόβλεψη της ζήτησης, τη διαχείριση της παραγωγής και την εξυπηρέτηση των καταναλωτών. Παράλληλα, η ΔΕΗ αναπτύσσει νέες ψηφιακές χ μέσω της Fiber Grid, ενώ προχωρά και σε επενδύσεις σε data centers και υποδομές τεχνητής νοημοσύνης. Η στρατηγική αυτή αποτυπώνει τη μετάβαση από τον παραδοσιακό ρόλο του ηλεκτρικού παρόχου σε μια επιχείρηση που συνδυάζει ενέργεια, τηλεπικοινωνίες και τεχνολογία.

© ALLISON SAENG, UNSPLASH

ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ

ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Επενδύουμε σε μία καλύτερη ποιότητα ζωής για όλους

SNFCC/ Yiorgis Yerolymbos

Κάθε έργο μας, αξία για τη χώρα.

Κάθε έργο μας είναι μια δέσμευση για ένα καλύτερο αύριο. Με τις υποδομές που δημιουργούμε, **χιλιάδες οικογένειες στηρίζονται** και αποκτούν νέα προοπτική, **οι πόλεις αναβαθμίζονται**, οι **πολίτες νιώθουν** μεγαλύτερη **ασφάλεια**, **το περιβάλλον αναπνέει** και **οι τοπικές οικονομίες ανθίζουν**.

Με σταθερά βήματα εξέλιξης, **είμαστε μπροστά στην απασχόληση, την οικονομία, την ενέργεια και την κοινωνία.**

- Συμβάλλουμε έμπρακτα στην **ενίσχυση της απασχόλησης.**
- Ενδυναμώνουμε την **τοπική επιχειρηματικότητα** και το **εθνικό εισόδημα.**
- Ενισχύουμε την **ενεργειακή αυτονομία** και **ασφάλεια της χώρας.**
- Στεκόμαστε **δίπλα στη νέα γενιά**, στηρίζουμε τις ευάλωτες ομάδες και ανταποκρινόμαστε άμεσα σε κάθε έκτακτη ανάγκη.

www.gekterna.com

Ο ενεργειακός κλάδος αποτελεί ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η καινοτομία αλλάζει τα παραδοσιακά επιχειρηματικά μοντέλα

Στην περίπτωση της **Metlen**, η καινοτομία συνδέεται άμεσα με τη βιομηχανική παραγωγή και την ανάπτυξη προηγμένων ενεργειακών και μεταλλουργικών εφαρμογών. Οι επενδύσεις στο γάλλιο αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα, καθώς ακρογωνιαίος λίθος στον στρατηγικό σχεδιασμό του Ομίλου παραμένουν οι σύγχρονες παραγωγικές εγκαταστάσεις, οι αυτοματισμοί και η ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών που ενισχύουν την αποδοτικότητα και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται και στην αμυντική βιομηχανία, όπου το νέο «status quo» που διαμορφώνεται στην Ευρώπη ως απόρροια της «δεύτερης φοράς» Τραμπ στον Λευκό Οίκο, δημιουργεί σημαντικές ευκαιρίες για επενδύσεις. Εξού και το αμυντικό hub στον Βόλο που δεν σταματά να επεκτείνεται, αναλαμβάνοντας σημαντικά συμβόλαια τόσο εντός όσο και εκτός Ελλάδος.

Ο Όμιλος έχει διαρκώς στραμμένη την προσοχή του και στη ριζική αναβάθμιση των ψηφιακών του δυνατοτήτων, όπως μαρτυρά και η πρόσφατη εξαγορά της startup Joule, ενώ δεν λείπουν και οι συμπράξεις με άλλους δυνατούς «παίκτες» της αγοράς ενέργειας, όπως η ΔΕΗ. Μέχρι τον ερχόμενο Μάρτιο θα έχουν παραδοθεί από το κοινό σχήμα Metlen-ΔΕΗ οι πρώτες μπαταρίες δυναμικότητας 300-500 MW, στο πλαίσιο των υπό ανάπτυξη έργων 1,5 GW σε Βουλγαρία, Ρουμανία και Ιταλία.

Από την πλευρά της, η **ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ** επενδύει συνεχώς στην τεχνολογική αναβάθμιση των κατασκευών, των ενεργειακών υποδομών, των παραχωρήσεων και των έργων περιβαλλοντικής διαχείρισης. Αττική Οδός, Εγνατία Οδός, Ε65 και ο υπό κατασκευή ΒΟΑΚ είναι μεταξύ των μεγάλων έργων στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου. Η μεγάλη διείσδυση του Ομίλου στην ενέργεια, στις παραχωρήσεις και στα έργα ψηφιακής οικονομίας τον τοποθετεί στο επίκεντρο της νέας γενιάς υποδομών.

Κοινός παρονομαστής και των τριών ομίλων είναι ότι η τεχνολογία δεν αντιμετωπίζεται ως υποστηρικτική λειτουργία, αλλά ως βασικό στοιχείο της επενδυτικής και αναπτυξιακής στρατηγικής τους.

Lamda Development και Dimand
Οι πόλεις του μέλλοντος χτίζονται με έξυπνες υποδομές

Η καινοτομία περνά αναπόφευκτα και στον κλάδο του real estate, όπου η ανάπτυξη ακινήτων συνδέεται πλέον με την ενεργειακή αποδοτικότητα, την ψηφιακή διαχείριση και τη δημιουργία ενός έξυπνου αστικού περιβάλλοντος, φιλικού προς τον πολίτη.

Η **Lamda Development** έχει θέσει στο επίκεντρο της ανάπτυξης του Ελληνικού τη δημιουργία μιας σύγχρονης έξυπνης πόλης. Το έργο δεν αφορά μόνο την κατασκευή κατοικιών, εμπορικών κέντρων και χώρων αναψυχής, αλλά και την ανάπτυξη απαραίτητων ψηφιακών υποδομών, που θα υποστηρίζουν τη λειτουργία ολόκληρης της νέας αστικής περιοχής. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε και ο απερχόμενος CEO Οδυσσέας Αθανασίου, το επόμενο στοίχημα για το Ελληνικό είναι να λειτουργήσει ως μια ολοκληρωμένη πόλη, με κατοίκους, επιχειρήσεις, εμπορικές δραστηριότητες, χώρους αναψυχής και δημόσιες υποδομές.

Αντίστοιχα, η **Dimand** έχει αναπτύξει ένα επιχειρηματικό μοντέλο που στηρίζεται στην αστική αναγέννηση και την αξιοποίηση υφιστάμενων κτιρίων με σύγχρονα περιβαλλοντικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά. Η εταιρεία έχει συνδέσει σημαντικό μέρος της δραστηριότητάς της με πράσινα κτίρια και πιστοποιήσεις βιωσιμότητας, ενώ το χαρτοφυλάκιό της περιλαμβάνει αναπτύξεις όπως ο Πύργος Πειραιά, το MINION, το HUB 26 και το FIX – κτίρια αφημένα για δεκαετίες στην τύχη τους, στα οποία έδωσε ξανά ζωή και τα έκανε πόλο έλξης για κατοίκους και επισκέπτες. Η καινοτομία στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν αφορά μόνο την αρχιτεκτονική ή την κατασκευή. Επεκτείνεται στην ενεργειακή λειτουργία των κτιρίων, τη διαχείριση των πόρων, την αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και τη δημιουργία χώρων που μπορούν να προσαρμόζονται στις ανάγκες των σύγχρονων επιχειρήσεων.

ΔΕΠΑ Εμπορίας, ΕΥΔΑΠ και Eldorado Gold
Νέες τεχνολογίες σε φυσικούς πόρους και υποδομές

Η αξιοποίηση των φυσικών πόρων με πιο αποδοτικό και βιώσιμο τρόπο αποτελεί έναν ακόμη κρίσιμο τομέα καινοτομίας στην Ελλάδα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα εταιρειών αποτελούν η ΔΕΠΑ Εμπορίας, η ΕΥΔΑΠ και η Eldorado Gold, που δεν σταματούν να αναπτύσσουν δραστηριότητες στις οποίες η τεχνολογία μπορεί να βελτιώσει την παραγωγικότητα, να περιορίζει το περιβαλλοντικό αποτύπωμα και να ενισχύσει την ασφάλεια.

Η **ΔΕΠΑ Εμπορίας** διευρύνει σταδιακά τον ρόλο της πέρα από την παραδοσιακή εμπορία φυσικού αερίου, επενδύοντας σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, νέες ενεργειακές υποδομές και ανανεώσιμα αέρια. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η συνεργασία της με τη Φάρμα Χήτας για τη δημιουργία της πρώτης μονάδας παραγωγής συμπιεσμένου βιομεθανίου στην Ελλάδα, στις εγκαταστάσεις της τελευταίας στη Φιλιππιάδα.

Η μονάδα έλαβε άδεια εγκατάστασης τον Οκτώβριο του 2026 και προετοιμάζεται για την πρώτη δοκιμαστική λειτουργία της. Το παραγόμενο βιομεθάνιο θα μπορεί να αξιοποιηθεί ως καύσιμο μεταφορών, μέσω του δικτύου πρατηρίων FISIKON. Πρόκειται για μια εξέλιξη με ιδιαίτερη σημασία, καθώς ανοίγει τον δρόμο για την ανάπτυξη μιας νέας εγχώριας αγοράς ανανεώσιμων αερίων, με εφαρμογές στη βιομηχανία και τις μεταφορές.

Στον τομέα της διαχείρισης των υδάτινων πόρων, η **ΕΥΔΑΠ** βρίσκεται μπροστά σε μια σημαντική επενδυτική και τεχνολογική αναβάθμιση. Το επενδυτικό της πρόγραμμα για την περίοδο 2026-2035 προσεγγίζει τα 2,5 δισ. ευρώ και περιλαμβάνει έργα ύδρευσης, αποχέτευσης, υποδομών στην Ανατολική Αττική, καθώς και δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού. Κεντρικό στοιχείο της νέας εποχής είναι η εγκατάσταση έξυπνων ψηφιακών μετρητών νερού. Η τεχνολογία αυτή θα επιτρέψει την καλύτερη παρακολούθηση της κατανάλωσης, τον ταχύτερο εντοπισμό διαρροών και τη βελτίωση της διαχείρισης του δικτύου. Σε μια περίοδο κατά την οποία η λειψυδρία και η κλιματική αλλαγή δημιουργούν αυξανόμενες πιέσεις στους υδατικούς πόρους, όπως επιβεβαιώθηκε με εμφατικό τρόπο πέρυσι με τη λίμνη του Μόρνου, η ψηφιοποίηση των δικτύων αποκτά στρατηγική σημασία.

Η **Eldorado Gold**, μέσω της δραστηριότητάς της στη Χαλκιδική, εισάγει τεχνολογικές εφαρμογές στον τομέα της εξόρυξης. Η λειτουργία των Σκουριών, όπου τον Σεπτέμβριο του 2026 παρήχθη το πρώτο συμπύκνωμα χαλκού-χρυσού, συνδέεται με σύγχρονες μεθόδους επεξεργασίας μεταλλευμάτων και προηγμένα συστήματα παραγωγής. Η εταιρεία αξιοποιεί επίσης τηλεχειριζόμενο και αυτοματοποιημένο εξοπλισμό, με στόχο την ενίσχυση της ασφάλειας των εργαζομένων και τη βελτίωση της αποδοτικότητας.

Lidl, Aegean και Papastratos
Καινοτομία στην παραγωγή, στις μεταφορές και την εφοδιαστική αλυσίδα

Η τεχνολογική μετάβαση δεν περιορίζεται φυσικά μόνο στους ενεργειακούς και βιομηχανικούς ομίλους. Το λιανεμπόριο, οι αερομεταφορές και η μεταποίηση αποτελούν επίσης πεδία στα οποία η καινοτομία δημιουργεί σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Η **Lidl Ελλάς** έχει επενδύσει συστηματικά στον ψηφιακό μετασχηματισμό της εφοδιαστικής της αλυσίδας. Η λειτουργία των κέντρων διανομής, η διαχείριση των αποθεμάτων και η τροφοδοσία των καταστημάτων απαιτούν σύνθετα συστήματα προγραμματισμού και ανάλυσης δεδομένων. Η εταιρεία έχει αναπτύξει εφαρμογές που συνδέουν τις αποθήκες, τις μεταφορές και το δίκτυο καταστημάτων, αξιοποιώντας τεχνολογίες IoT, τηλεματικής και προηγμένων analytics. Η πρόσφατη διάκριση της Lidl Ελλάς ως Supply Chain Team of the Year στα Supply Chain & Logistics Awards 2026, μαζί με τις επιμέρους βραβεύσεις της για ψηφιακές εφαρμογές, αναδεικνύει τη σημασία που έχει αποκτήσει η τεχνολογία στη λειτουργία του σύγχρονου λιανεμπορίου.

Στις αερομεταφορές, η **Aegean** αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα επιχείρησης που συνδυάζει την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα με την τεχνολογική αναβάθμιση. Η διαχείριση ενός εκτεταμένου δικτύου πτήσεων, η συντήρηση του στόλου, ο προγραμματισμός πληρωμάτων και η εξυπηρέτηση επιβατών βασίζονται σε σύνθετα πληροφοριακά συστήματα. Η αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων στις κρατήσεις, στο check-in, την εξυπηρέτηση και τη διαχείριση των πτήσεων αποτελεί επίσης κρίσιμο παράγοντα ανταγωνιστικότητας. Παράλληλα, η βελτιστοποίηση των δρομολογίων και της κατανάλωσης καυσίμων συνδέεται με τη μείωση του λειτουργικού κόστους και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η περίπτωση της **Papastratos**, θυγατρικής της Philip Morris International, η οποία έχει μετασχηματίσει το εργοστάσιό της στον Ασπρόπυργο σε παραγωγική μονάδα νέας τεχνολογίας. Η επένδυση άνω των 700 εκατ. ευρώ από το 2017 έχει υποστηρίξει τη μετάβαση της παραγωγικής δραστηριότητας προς τα προϊόντα χωρίς καύση, με τη μονάδα να εξυπηρετεί και εξαγωγικές αγορές. Σημειώνεται, τέλος, ότι η εταιρεία δεν σταματά να υλοποιεί επενδύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του εργοστασίου, στο πλαίσιο του διεθνούς προγράμματος Zero Carbon Tech. ●

«ΑΠΟ ΚΑΡΔΙΑΣ» ΜΙΑ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΠΟΥ ΚΑΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Η ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗ ΥΓΕΙΑ ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Ναταλία Τουμπανάκη *Διευθύντρια, Ένωση Ασθενών Ελλάδας*
Θανάσης Κοτσιαρός *Γενικός Διευθυντής, Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας*
Θεόδωρος Τρύφων *Πρόεδρος, Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας*
Μέμη Τσεκούρα *Πρόεδρος, Ένωση Ασθενών Ελλάδας*

Η Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας (ΠΕΦ), σε μια στρατηγική συνεργασία με την Ένωση Ασθενών Ελλάδας, παρουσιάζουν την πανελλαδική εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης «Από καρδιάς». Με κεντρικό μήνυμα «Κάνε την καρδιά σου προτεραιότητα!», η εκστρατεία θα διαρκέσει έως τον Απρίλιο 2027, συνδυάζοντας δωρεάν προληπτικούς ελέγχους καρδιαγγειακού κινδύνου, ενημέρωση από επαγγελματίες υγείας και θεσμικές εκδηλώσεις για τις πολιτικές πρόληψης.

Μια στρατηγική συμμαχία για την καρδιαγγειακή υγεία

Η στρατηγική συνεργασία της Πανελλήνιας Ένωσης Φαρμακοβιομηχανίας με την Ένωση Ασθενών Ελλάδας, δύο σημαντικών κοινωνικών εταίρων στον χώρο της υγείας, συνδέει τον διάλογο για την καρδιαγγειακή πρόληψη με την παρέμβαση στην κοινότητα. Η ΠΕΦ συμβάλλει στη συζήτηση για την πρόληψη και την προσήλωση στη θεραπεία, εκπροσωπώντας έναν κλάδο με καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση της επάρκειας και της απρόσκοπτης διάθεσης των φαρμάκων, καθώς και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της βιωσιμότητας του συστήματος υγείας. Η Ένωση, ως θεσμικός συνομιλητής της πολιτείας για την πολιτική υγείας και τα δικαιώματα των ασθενών, αναδεικνύει τις ανάγκες και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι πολίτες και διεκδικεί την ουσιαστική συμμετοχή τους στον σχεδιασμό των πολιτικών υγείας.

Όπως δηλώνει ο πρόεδρος της Πανελλήνιας Ένωσης Φαρμακοβιομηχανίας (ΠΕΦ), Θεόδωρος Τρύφων: «Ως ΠΕΦ πρωτοστατούμε στην ενημέρωση των πολιτών για την πρόληψη των καρδιαγγειακών νοσημάτων. Για τον ασθενή κρίσιμο είναι να έχει σταθερή πρόσβαση στην κατάλληλη θεραπεία και να μπορεί να την ακολουθεί με συνέπεια. Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία προσφέρει αποτελεσματικές, ποιοτικές και οικονομικά προσιτές θεραπευτικές επιλογές, καλύπτοντας σημαντικό μέρος των αναγκών των ασθενών. Παράλληλα, η ισχυρή εγχώρια παραγωγή ενισχύει την επάρκεια φαρμάκων και θωρακίζει το σύστημα υγείας απέναντι σε διαταραχές της εφοδιαστικής αλυσίδας».

Από την πλευρά της, η πρόεδρος της Ένωσης Ασθενών Ελλάδας, Μέμη Τσερούρα, επισημαίνει: «Το "Προλαμβάνω" έχει δημιουργήσει μια σημαντική βάση οργανωμένης πρόληψης. Η πρόκληση τώρα είναι να χτίσουμε πάνω σε αυτή την επιτυχία, ώστε κανένας άνθρωπος που εντοπίζεται εγκαίρως να μη χάνεται στη συνέχεια της διαδρομής: από την παραπομπή και τη διάγνωση, στην κατάλληλη θεραπεία, την επίτευξη θεραπευτικών στόχων και τη μακροχρόνια παρακολούθηση. Χρειαζόμαστε ένα συνεκτικό Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καρδιαγγειακή Υγεία, με σαφείς στόχους, μετρήσιμα αποτελέσματα και έμφαση στη μείωση των γεωγραφικών και κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων. Και χρειάζεται να το σχεδιάσουμε εξαρχής μαζί με τους ασθενείς, αξιοποιώντας τόσο τα δεδομένα όσο και τη βιωμένη εμπειρία τους».

Ειρήνη Αγαπηδάκη, *Αναπληρώτρια Υπουργός Υγείας*

Άδωνις Γεωργιάδης, *Υπουργός Υγείας*

Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία προσφέρει αποτελεσματικές, ποιοτικές και οικονομικά προσιτές θεραπευτικές επιλογές, καλύπτοντας σημαντικό μέρος των αναγκών των ασθενών

Ανοιχτές δράσεις στις τοπικές κοινωνίες

Οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουν δωρεάν προληπτικούς ελέγχους καρδιαγγειακού κινδύνου, να λάβουν σύντομη συμβουλευτική από επαγγελματίες υγείας και να συμμετάσχουν σε βιωματικές και διαδραστικές δραστηριότητες για την κίνηση και τον υγιεινό τρόπο ζωής. Παράλληλα, θα διατίθεται έντυπο και ψηφιακό ενημερωτικό υλικό.

Το χρονοδιάγραμμα της εκστρατείας

Νοέμβριος 2026 – Θεσσαλονίκη
Θεσμική εκδήλωση με τη συμμετοχή εκπροσώπων της πολιτείας, της επιστημονικής κοινότητας, των ασθενών, των επαγγελματιών υγείας και τοπικών φορέων.
Νοέμβριος 2026 – Καλαμαριά
Ανοιχτή δράση πεδίου για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των πολιτών.
Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2027 – Πάτρα και Λάρισα
Θεσμικές εκδηλώσεις με επίκεντρο την πρόληψη και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του καρδιαγγειακού κινδύνου.
Φεβρουάριος- Μάρτιος – Καλαμάτα και Τρίκαλα
Ανοιχτές δράσεις πεδίου που θα μεταφέρουν το μήνυμα της πρόληψης στις τοπικές κοινωνίες.

Με την υποστήριξη
Gold Sponsors: Bennett Group, BIANEΞ A.E., ELPEN, IASIS Pharma, Innovis, RAFARM.
Bronze Sponsors: Help Pharmaceuticals, Lavipharm, Sandoz, WinMedica. ●

ΖΗΣΤΕ ΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ LIDL HOUSE ATHENS ΜΕ ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ!

ΕΝΑΣ ΑΝΟΙΧΤΟΣ ΧΩΡΟΣ 670 Τ.Μ. ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΜΑΣ ΚΑΛΕΙ ΝΑ ΜΑΓΕΙΡΕΨΟΥΜΕ ΠΑΡΕΑ, ΝΑ ΜΕΙΩΣΟΥΜΕ ΤΟ FOOD WASTE ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΟΥΜΕ ΔΙΠΛΕΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ FESTIVE MASTERCLASSES ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ.

Υπάρχουν μέρη στην Αθήνα που δεν πας απλώς για να δεις κάτι, αλλά για να γίνεις μέρος της ιστορίας τους. Σε μια πόλη που λατρεύει το καλό φαγητό, τις αυθεντικές συναντήσεις και τις νέες ιδέες, το Lidl House Athens ήρθε για να στρώσει ένα μεγάλο, φιλόξενο τραπέζι 670 τ.μ. ακριβώς εκεί που χτυπά ο παλμός της πρωτεύουσας.

Μακριά από ράφια, καρότσια και ταμεία, το νέο αυτό εγχείρημα της Lidl Ελλάς δεν είναι ένα ακόμη κατάστημα. Είναι ένα σύγχρονο food-culture hub, ένας ζωντανός οργανισμός δημιουργίας, εκπαίδευσης και αστικής γαστρονομικής κουλτούρας. Γεννήθηκε από την πεποίθηση ότι η σχέση μας με το φαγητό δεν τελειώνει στην αγορά των υλικών, αλλά ξεκινά πραγματικά τη στιγμή που μπαίνουμε στην κουζίνα και μοιραζόμαστε ένα γεύμα.

Μια κουζίνα ανοιχτή σε όλη την πόλη (και 100% δωρεάν)

Στο Lidl House Athens η έννοια της «δημοκρατικής διατροφικής παιδείας» γίνεται καθημερινή πράξη. Η Lidl Ελλάς πιστεύει ότι η γνώση γύρω από την ποιοτική πρώτη ύλη, την εποχικότητα και τη βιωσιμότητα δεν είναι προνόμιο των λίγων, αλλά κοινωνικό δικαίωμα όλων. Γι' αυτό και όλες οι δράσεις του χώρου προσφέρονται 100% δωρεάν, χωρίς αποκλεισμούς.

Εδώ, η γαστρονομία συναντά την κοινωνική υπευθυνότητα μέσα από ουσιαστικές πρωτοβουλίες

- **Επιταχυντής βιωσιμότητας**: Ξεχάστε τα βαρετά μαθήματα «από έδρας». Εδώ μαθαίνετε στην πράξη, την ώρα που μαγειρεύετε, πώς να διαχειρίζεστε έξυπνα τα υλικά σας, να εξοικονομείτε πόρους και να εκμηδενίζετε τη σπατάλη τροφίμων (food waste) στην κουζίνα σας.

Μακριά από ράφια, καρότσια και ταμεία, το νέο αυτό εγχείρημα της Lidl Ελλάς δεν είναι ένα ακόμη κατάστημα. Είναι ένα σύγχρονο food-culture hub, ένας ζωντανός οργανισμός δημιουργίας, εκπαίδευσης και αστικής γαστρονομικής κουλτούρας.

- **«Εθνικό αρχείο γεύσεων»:** Σε συνεργασία με ειδικούς και ανθρωπολόγους της τροφής, το Lidl House Athens καταγράφει, διασώζει και εξελίσσει τις παραδοσιακές τοπικές συνταγές από κάθε γωνιά της χώρας, ανοίγοντας τον δρόμο για την ένταξη της ελληνικής κουζίνας στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.
- **Η ελληνική ύπαιθρος στην καρδιά της Αθήνας:** Μέσα από τη στήριξη των Ελλήνων παραγωγών, οι αγνές πρώτες ύλες του τόπου μας γίνονται οι πρωταγωνιστές κάθε πιάτου.

Δεκέμβριος στην κουζίνα
Τα festive διαδραστικά σεμινάρια μαγειρικής

Καθώς η Αθήνα μπαίνει σε γιορτινούς ρυθμούς, το Lidl House Athens «ανάβει» τις υπερσύγχρονες εστίες του και υποδέχεται τον Δεκέμβριο με ένα άκρως εορταστικό πρόγραμμα! Υπό την καθοδήγηση του resident chef Δημοσθένη Μπαλόπουλου, οι συμμετέχοντες φορούν ποδιά και μαγειρεύουν ενεργά στα τρία μεγάλα διαδραστικά σεμινάρια μαγειρικής του μήνα (11.00-15.00):

- **Παρασκευή 5/12 - Χριστούγεννα Deluxe:** Gourmet πινελιές, εκλεπτυσμένες τεχνικές και μοντέρνο food styling για να δώσετε μια αληθινά ξεχωριστή λάμψη στα φετινά σας καλέσματα.
- **Παρασκευή 12/12 - Το τραπέζι των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς:** Όλα τα μυστικά για το τέλειο ρεβεγιόν – από τα ιδανικά ψησίματα και τις σάλτσες μέχρι τα ορεκτικά και τις γαρνιτούρες που θα απογειώσουν το γιορτινό τραπέζι χωρίς άγχος.
- **Παρασκευή 19/12 - Τα γλυκά των Χριστουγέννων:** Κανέλα, μέλι, ξηροί καρποί και σοκολάτα παίρνουν τη θέση τους στον πάγκο, σε ένα απολαυστικό workshop αφιερωμένο στη γιορτινή ζαχαροπλαστική, συνδυάζοντας την παράδοση με σύγχρονες γλυκές δημιουργίες.

Διπλή πρόσκληση
Γιατί οι γιορτές θέλουν παρέα!

Το καλύτερο κομμάτι της εμπειρίας; Δεν χρειάζεται να πάτε μόνοι! Η επιλογή των συμμετεχόντων για κάθε σεμινάριο γίνεται κατόπιν ηλεκτρονικής κλήρωσης, και κάθε τυχερή δήλωση κερδίζει αυτόματα πρόσκληση για 2 άτομα. Είτε θέλετε να ζήσετε ένα διαφορετικό, δημιουργικό ραντεβού με το ταίρι σας, είτε να μοιραστείτε μερικές ώρες γεύσης και έμπνευσης με τον κολλητό ή κάποιον δικό σας άνθρωπο, αυτή είναι η ιδανική αφορμή.

Πώς θα κλείσετε τη θέση σας στον πάγκο;

Οι θέσεις για τα festive σεμινάρια του Δεκεμβρίου είναι περιορισμένες και η διαδικασία συμμετοχής διαρκεί μόλις λίγα δευτερόλεπτα:

- Μπείτε στην επίσημη πλατφόρμα: lidlhouse.gr/events/kati-nostimo-etoimazetai/
- Διαλέξτε τη θεματική ενότητα του Δεκεμβρίου που σας ταιριάζει (5/12, 12/12 ή 19/12).
- Συμπληρώστε τη φόρμα συμμετοχής και μπείτε στην κλήρωση για τις διπλές προσκλήσεις!

Δηλώστε συμμετοχή τώρα στο lidlhouse.gr/events/kati-nostimo-etoimazetai/ και ελάτε να μαγειρέψουμε μαζί τις πιο νόστιμες ιστορίες της πόλης!

Χτίζουμε το μέλλον μαζί

γιατί αξίζει.

Για πάνω από 25 χρόνια δημιουργούμε αξία καθημερινά στην τοπική κοινωνία και οικονομία.

- Με περισσότερα από **231 καταστήματα**
- Πάνω από **6.700 ανθρώπους**
- **Δράσεις** για το περιβάλλον
- Μια σειρά από **βιώσιμες πρακτικές**

Μάθε περισσότερα

Ο Group CSO της BOX NOW, Γιώργος Σκουρλής

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΟΥΡΛΗΣ

ΔΕΝ ΘΕΛΟΥΜΕ ΑΠΛΩΣ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΑ, ΤΑ ΘΕΛΟΥΜΕ ΣΤΟΝ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΧΡΟΝΟ

Ο GROUP CSO ΤΗΣ BOX NOW, ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΕΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ, ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ E-COMMERCE ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΥΚΟΛΙΑΣ ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΤΑΜΑΤΑ ΠΟΤΕ ΝΑ ΤΡΕΧΕΙ

ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΟΛΛΙΑ

Οι συνήθειές μας αλλάζουν, οι ρυθμοί της καθημερινότητας επιταχύνονται και ο χρόνος αποκτά ολοένα μεγαλύτερη αξία. Σήμερα δεν αρκεί να μπορούμε να αγοράσουμε ό,τι θέλουμε με λίγα μόνο κλικ. Θέλουμε να παραλαμβάνουμε τις αγορές μας εύκολα, γρήγορα και κυρίως με τους δικούς μας όρους. Το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν άλλαξε μόνο τον τρόπο που ψωνίζουμε, αλλά και τις προσδοκίες μας από τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούμε. Ο **Γιώργος Σκουρλής**, Group CSO της BOX NOW, μιλά για τον σύγχρονο καταναλωτή, τη νέα κουλτούρα του delivery και τη σημασία της ευελιξίας, ενώ αποκαλύπτει και τι θα έστελνε στον εαυτό του δέκα χρόνια πριν, αν είχε τη δυνατότητα να του στείλει ένα δέμα.

— Πώς έχει αλλάξει ο τρόπος που ψωνίζουμε τα τελευταία χρόνια; Έχουμε γίνει απλώς πιο ψηφιακοί ή έχουμε γίνει και πιο ανυπόμονοι, θέλοντας τα πάντα πιο γρήγορα και πιο εύκολα;

Έχουμε γίνει σίγουρα πιο ψηφιακοί, αλλά νομίζω ότι η μεγαλύτερη αλλαγή είναι ότι έχουμε γίνει πολύ πιο απαιτητικοί ως προς τον χρόνο μας. Θέλουμε να μπορούμε να αγοράσουμε κάτι από όπου κι αν βρισκόμαστε, όποτε θέλουμε και, κυρίως, να μη χρειάζεται να προσαρμόσουμε τη ζωή μας γύρω από την αγορά. Το e-commerce ουσιαστικά μας έδωσε επιλογές. Και όσο περισσότερες επιλογές έχουμε, τόσο περισσότερο περιμένουμε και από τις εταιρείες να μας προσφέρουν ευκολία. Στην BOX NOW το βλέπουμε καθημερινά: ο καταναλωτής δεν θέλει απλώς να παραλάβει ένα δέμα. Θέλει να έχει τον έλεγχο της παράδοσης. Να επιλέξει από πού και πότε θα το πάρει, χωρίς να περιμένει κάποιον στο σπίτι. Άρα ναι, έχουμε γίνει πιο ανυπόμονοι. Αλλά ίσως η σωστότερη λέξη είναι ότι έχουμε γίνει πιο συνειδητοποιημένοι για το πώς θέλουμε να χρησιμοποιούμε τον χρόνο μας.

— Για πολλούς ανθρώπους η παραλαβή ενός δέματος έχει γίνει πλέον μέρος της καθημερινής τους ρουτίνας. Τι σας λέει αυτό για τον σύγχρονο τρόπο ζωής και πόσο έχει αλλάξει η σχέση μας με τον χρόνο;

Μου λέει ότι πλέον ο χρόνος έχει γίνει ίσως το πιο πολύτιμο «νόμισμα» της καθημερινότητάς μας. Δεν θέλουμε απλώς τα πράγματα να γίνονται γρήγορα. Θέλουμε να γίνονται στον δικό μας χρόνο. Ένα locker είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Μπορεί να περάσεις από αυτό στις 8 το πρωί πηγαίνοντας στη δουλειά, στις 6 το απόγευμα επιστρέφοντας ή στις 11 το βράδυ επειδή τότε σε βολεύει. Δεν χρειάζεται να περιμένεις. Δεν χρειάζεται να αλλάξεις το πρόγραμμά σου. Και αυτό είναι μια πολύ μεγαλύτερη αλλαγή από όσο μπορεί να φαίνεται. Πριν από λίγα χρόνια οργανώναμε την ημέρα μας γύρω από την παράδοση. Σήμερα θέλουμε η παράδοση να προσαρμόζεται στη δική μας ημέρα.

— Αν κοιτάξετε τα δεδομένα της BOX NOW, ποια είναι η μεγαλύτερη αλλαγή που βλέπετε στη συμπεριφορά του καταναλωτή; Τι ζητά σήμερα από ένα e-shop και από μια υπηρεσία delivery που δεν ζητούσε πριν από λίγα χρόνια;

Το μεγαλύτερο shift είναι ότι ο καταναλωτής δεν αξιολογεί πλέον μόνο το προϊόν. Αξιολογεί ολόκληρη την εμπειρία. Το πόσο εύκολα θα βρει αυτό που θέλει, πόσο γρήγορα θα το αγοράσει, πόσο θα ενημερώνεται για την παραγγελία του και, φυσικά, πόσο εύκολα θα το παραλάβει. Και έχει γίνει πολύ λιγότερο ανεκτικός στις τριβές. Αν κάτι είναι δύσκολο, υπάρχουν πλέον πολλές εναλλακτικές. Αυτό για εμάς στην BOX NOW είναι και πρόκληση και ευκαιρία. Θέλουμε η εμπειρία της παράδοσης να είναι τόσο απλή ώστε να μην τη σκέφτεσαι. Να είναι απλώς ένα ακόμη κομμάτι της καθημερινότητάς σου.

— Πόσο δύσκολο είναι σήμερα να κερδίσεις την εμπιστοσύνη ενός καταναλωτή; Και τελικά, τι κάνει κάποιον να επιλέξει ξανά μια υπηρεσία: η τιμή, η ταχύτητα, η ευκολία ή η συνολική εμπειρία;

Η εμπιστοσύνη δεν κερδίζεται με μία καλή εμπειρία. Κερδίζεται με πολλές καλές εμπειρίες στη σειρά. Η τιμή μπορεί να σε φέρει για πρώτη φορά, η ταχύτητα μπορεί να σε εντυπωσιάσει, αλλά αυτό που σε κάνει να επιστρέψεις είναι η συνέπεια. Να ξέρεις ότι αυτό που περιμένεις θα γίνει όπως πρέπει, κάθε φορά. Στην BOX NOW αυτό προσπαθούμε να χτίσουμε. Μια εμπειρία που να είναι γρήγορη, απλή και προβλέψιμη με την καλή έννοια. Γιατί στο τέλος της ημέρας, όταν έχεις παραγγείλει κάτι, δεν θέλεις άλλη μία έκπληξη. Θέλεις απλώς να ανοίξεις το locker και να πεις: «Ωραία, αυτό δούλεψε όπως έπρεπε».

— Ποια μικρή καθημερινή συνήθεια δεν διαπραγματεύεστε ποτέ, όσο φορτωμένο κι αν είναι το πρόγραμμά σας;

Τον καφέ μου. Εκεί δεν κάνω καμία έκπτωση στην ποιότητα και, κυρίως, στον χρόνο που χρειάζεται για να τον απολαύσω. Αλλά θα έλεγα και κάτι ακόμη: προσπαθώ να έχω μέσα στην ημέρα μου λίγο χρόνο χωρίς πρόγραμμα. Χωρίς call, χωρίς meeting, χωρίς «επείγον». Είναι λίγο ειρωνικό, αν το σκεφτεί κανείς, γιατί δουλεύω σε έναν κλάδο που έχει μάθει τους ανθρώπους να θέλουν τα πάντα γρήγορα. Στην BOX NOW μιλάμε καθημερινά για ταχύτητα και ευκολία. Προσωπικά, όμως, πιστεύω ότι χρειάζεται να προστατεύουμε και λίγο τον χρόνο που δεν κάνουμε τίποτα. Μπορεί να είναι ένας καφές, μια βόλτα, ένα φαγητό με φίλους. Αυτά είναι τελικά τα πράγματα που δεν θέλω να κάνω «γρήγορα».

— Αν μπορούσατε να στείλετε σήμερα ένα BOX NOW δέμα στον εαυτό σας πριν από 10 χρόνια, τι θα βάζατε μέσα;

Θα έβαζα έναν καφέ, ένα κινητό και ένα σημείωμα. Ο καφές για να ξεκινήσει σωστά η μέρα, το κινητό γιατί μάλλον θα του ήταν πολύ χρήσιμο για να δει τι έρχεται και το σημείωμα θα έλεγε: «Μην αγχώνεσαι τόσο. Δεν χρειάζεται να τα προλάβεις όλα». Και, επειδή θα είχα διαθέσιμο και λίγο extra χώρο στο δέμα, θα έβαζα και μία δεύτερη συμβουλή: «Μάθε να λες όχι σε μερικά meetings». Νομίζω ότι αυτό θα ήταν ίσως το πιο χρήσιμο delivery που θα μπορούσα να κάνω στον εαυτό μου πριν από δέκα χρόνια. Και έχει ενδιαφέρον ότι τελικά αυτό συνδέεται κάπως και με τη δουλειά μας στην BOX NOW. Τα τελευταία χρόνια έχουμε μάθει να ζητάμε περισσότερα από τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούμε: περισσότερη ταχύτητα, περισσότερη ευκολία, περισσότερη ελευθερία. Ίσως το ίδιο πρέπει να ζητάμε και από τον τρόπο που ζούμε. Να βρίσκουμε περισσότερο χρόνο γι' αυτά που έχουν πραγματικά σημασία. ●

> Ο καταναλωτής δεν θέλει απλώς να παραλάβει ένα δέμα. Θέλει να έχει τον έλεγχο της παράδοσης. Να επιλέξει πού και πότε θα το πάρει, χωρίς να περιμένει κάποιον στο σπίτι.

ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΧΑΡΤΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΟΙΟΙ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΟΙ ΚΟΛΟΣΣΟΙ ΕΠΕΝΔΥΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ PROJECTS ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ

ΤΟΥ **ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΝΤΖΙΚΟΥ**

Τα τελευταία χρόνια, η μεταβολή της διεθνούς αντίληψης για την ελληνική οικονομία δεν αποτυπώνεται μόνο στις αναβαθμίσεις των οίκων αξιολόγησης ή στα δημοσιονομικά μεγέθη. Αποτυπώνεται κυρίως στη διαρκή και μακροπρόθεσμη δέσμευση πολυεθνικών ομίλων, οι οποίοι επιλέγουν την Ελλάδα όχι ως μια περιστασιακή ευκαιρία, αλλά ως σταθερό επενδυτικό προορισμό και επιχειρησιακό κόμβο για την ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Παρά τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και τις δομικές παθογένειες της εγχώριας δημόσιας διοίκησης, διεθνείς κολοσσοί από τους τομείς των τηλεπικοινωνιών, της εξόρυξης, του λιανεμπορίου, της βιομηχανίας και των καλλυντικών συνεχίζουν να διοχετεύουν κεφάλαια στη χώρα. Η παρουσία εταιρειών όπως η Telekom, η Eldorado Gold, η Lidl Ελλάς, η Philip Morris International και η L'Oréal Hellas προσφέρει μια αντικειμενική ακτινογραφία του τρόπου με τον οποίο το διεθνές κεφάλαιο αξιολογεί τις προοπτικές της ελληνικής αγοράς.

Telekom
Η ενσωμάτωση στο παγκόσμιο brand και το πλάνο των €3 δισ.

Η παρουσία του γερμανικού τηλεπικοινωνιακού ομίλου Telekom στην Ελλάδα, μέσω της συμμετοχής του στον Όμιλο ΟΤΕ, αποτελεί μια από τις πλέον καθοριστικές άμεσες ξένες επενδύσεις στη χώρα. Η σχέση αυτή εισήλθε σε νέα φάση τον Σεπτέμβριο του 2026, με την ολοκλήρωση της σταδιακής μετάβασης του εμπορικού σήματος από COSMOTE σε Telekom.

Η αλλαγή αυτή δεν είναι απλώς επικοινωνιακή, αλλά συνιστά την επιχειρησιακή ενσωμάτωση της ελληνικής θυγατρικής στο διεθνές οικοσύστημα τεχνολογίας, τεχνητής νοημοσύνης και δικτύων 6G της μητρικής εταιρείας.

Παράλληλα, ο όμιλος βρίσκεται σε φάση υλοποίησης του πολυετούς επενδυτικού του προγράμματος, το ύψος του οποίου ξεπερνά τα €3 δισ. Τα κεφάλαια αυτά κατευθύνονται πρωτίστως στην ταχεία ανάπτυξη των υποδομών οπτικής ίνας μέχρι το σπίτι (FTTH), με στόχο την κάλυψη εκατομμυρίων

Το επενδυτικό πρόγραμμα του γερμανικού τηλεπικοινωνιακού ομίλου Telekom στην Ελλάδα ξεπερνά τα €3 δισ.

Project Future

13ος Κύκλος

Μπες στο πρόγραμμα,
βγες στην αγορά εργασίας.

Το Project Future της Πειραιώς, που πραγματοποιείται σε συνεργασία με το ReGeneration, σου προσφέρει τη στήριξη και τις δεξιότητες που χρειάζεσαι για να βρεις τη θέση σου στην αγορά εργασίας.

Δήλωσε συμμετοχή έως και τις 7 Δεκεμβρίου και εξειδικεύσου σε μία από τις 8 ακαδημίες Business και Τεχνολογίας.

Μπες τώρα στο projectfuture.gr

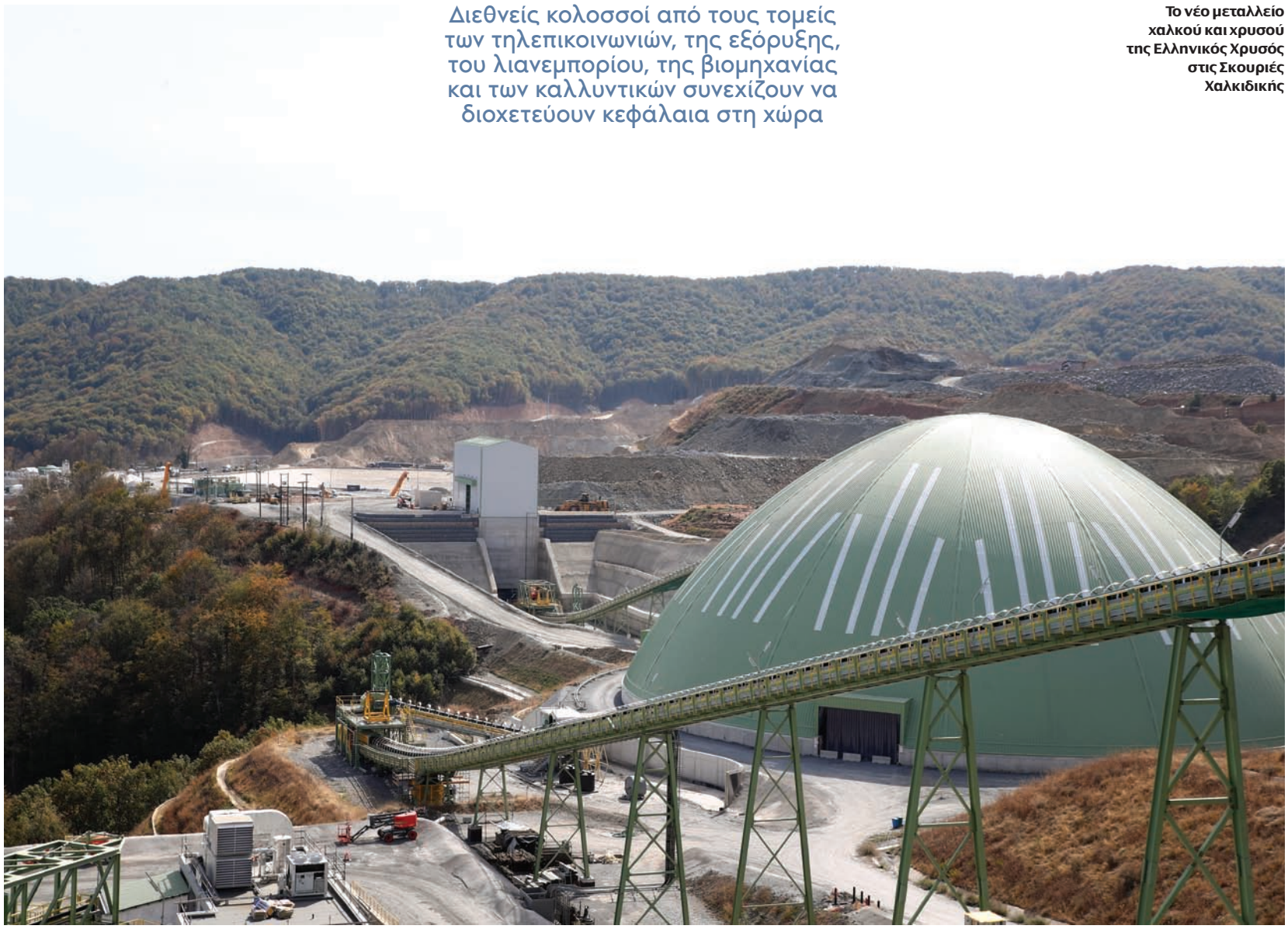
Piraeus

POWERED BY
REGENERATION®

Σε συνεργασία με

accenture | Alba Graduate Business School | Executive Development | ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ | Code.Hub | Natech BANKING SOLUTIONS | ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ | 100 mentors | POS4work POINT OF SYNERGY | TIPPING POINT

Διεθνείς κολοσσοί από τους τομείς των τηλεπικοινωνιών, της εξόρυξης, του λιανεμπορίου, της βιομηχανίας και των καλλυντικών συνεχίζουν να διοχετεύουν κεφάλαια στη χώρα

Το νέο μεταλλείο χαλκού και χρυσού της Ελληνικός Χρυσός στις Σκουριές Χαλκιδικής

© ΝΑΣΟΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ / EUROKINISSI

νοικοκυριών και επιχειρήσεων, καθώς και στην επέκταση και αναβάθμιση του δικτύου 5G. Η επένδυση αυτή αποτελεί τη «ραχοκοκαλιά» του ψηφιακού μετασχηματισμού της ελληνικής οικονομίας, παρέχοντας τις απαραίτητες τηλεπικοινωνιακές υποδομές για την προσέλκυση περαιτέρω επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας.

Eldorado Gold
Η ολοκλήρωση της επένδυσης στις Σκουριές και η παραγωγή μετάλλων

Στον τομέα της βιομηχανίας και της εξόρυξης, η καναδική Eldorado Gold, μέσω της θυγατρικής της Hellas Gold (Ελληνικός Χρυσός), υλοποιεί μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανικές επενδύσεις στη Νοτιοανατολική Ευρώπη –συνολικού ύψους άνω του 1,4 δισ. δολαρίων– στο μεταλλείο των Σκουριών Χαλκιδικής.
Μετά από πολυετείς καθυστερήσεις, ρυθμιστικές αμφισβητήσεις και τοπικές διαβουλεύσεις, το έργο εισήλθε στο τελικό στάδιο ολοκλήρωσης των κατασκευαστικών εργασιών και στην έναρξη της παραγωγής συμπυκνώματος χαλκού και χρυσού, οδεύοντας προς την πλήρη εμπορική λειτουργία στα τέλη του 2026.

Η σημασία της συγκεκριμένης επένδυσης εκτείνεται σε πολλαπλά επίπεδα. Πέραν της δημιουργίας περίπου 3.000 άμεσων και έμμεσων θέσεων εργασίας και της εφαρμογής σύγχρονων τεχνικών περιβαλλοντικής διαχείρισης (όπως η μέθοδος ξηρής απόθεσης καταλοίπων), το έργο τοποθετεί την Ελλάδα στον χάρτη των ευρωπαϊκών χωρών με εγχώρια παραγωγή χαλκού – ενός μετάλλου ζωτικής σημασίας για την παγκόσμια ενεργειακή μετάβαση και την ηλεκτροκίνηση. Ταυτόχρονα, τα προσδοκώμενα δημόσια έσοδα μέσω μεταλλευτικών τελών και φορολογίας ενισχύουν σταθερά τους κρατικούς πόρους.

Lidl Ελλάς
Νέος επενδυτικός κύκλος €200 εκατ. και διασύνδεση με τον πρωτογενή τομέα

Στον τομέα του λιανεμπορίου, ο γερμανικός όμιλος Lidl συμπληρώνει περισσότερο από τέταρτο του αιώνα συστηματικής παρουσίας στην ελληνική αγορά. Ανακοινώνοντας ένα νέο επενδυτικό πρόγραμμα ύψους €200 εκατ. για τη διετία 2026-2027, η εταιρεία επιβεβαιώνει την πρόθεσή της για περαιτέρω διεύρυνση του αποτύπωμά της. Το πλάνο περιλαμβάνει την επέκταση του δικτύου με 10 νέα καταστήματα, τον εκσυγχρονισμό των κέντρων διανομής (logistics centers), την ενίσχυση των πράσινων υποδομών μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και τα εγκαίνια του διοικητικού συγκροτήματος Lidl House Athens.
Πέραν όμως της οργανικής της ανάπτυξης, η Lidl Ελλάς λειτουργεί ως δίαυλος εξωστρέφειας για την εγχώρια οικονομία. Μέσω του διεθνούς δικτύου της σε 30 χώρες, η εταιρεία απορροφά και προωθεί προϊόντα Ελλήνων παραγωγών (όπως ελαιόλαδο, φέτα, φρούτα), δημιουργώντας μια σταθερή εξαγωγική διέξοδο για τον εγχώριο αγροδιατροφικό τομέα.

L'Oréal Hellas & Philip Morris
Ηγετική θέση, ψηφιακές επενδύσεις και βιομηχανικά hubs

Ιδιαίτερα αποκαλυπτική για την ανθεκτικότητα και τη δυναμική της ελληνικής αγοράς είναι η πορεία της L'Oréal Hellas. Συμπληρώνοντας 56 χρόνια αδιάλειπτης παρουσίας στη χώρα, ο γαλλικός όμιλος αποτελεί έναν από τους πιο σταθερούς ξένους επενδυτές στον τομέα των καταναλωτικών αγαθών. Με τον κύκλο εργασιών της να προσεγγίζει τα €274 εκατ. και τα καθαρά κέρδη να ξεπερνούν τα €32,7 εκατ., η εταιρεία διατηρεί ισχυρή ρευστότητα και υγιή χρηματοοικονομικά μεγέθη.
Η στρατηγική της L'Oréal στην Ελλάδα εστιάζει στον ψηφιακό μετασχηματισμό και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο όμιλος διοχετεύει συστηματικά κεφάλαια στην ανάπτυξη τεχνολογιών Beauty Tech (όπως εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης για προσωποποιημένες διαγνώσεις επιδερμίδας), την ενίσχυση του e-commerce και την ψηφιοποίηση των καναλιών διανομής. Ταυτόχρονα, απασχολεί 743 εργαζόμενους και επενδύει στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των τοπικών της λειτουργιών.
Η εικόνα για την ισχυρή παρουσία διεθνών ομίλων στην Ελλάδα και τη συνεχιζόμενη προσέλκυση ξένων επενδύσεων συμπληρώνεται από τον αμερικανικό κολοσσό Philip Morris International, ο οποίος συνεχίζει τη διοχέτευση κεφαλαίων εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ για τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής μονάδας της Παπαστράτος στον Ασπρόπυργο. Το εργοστάσιο έχει μετατραπεί σε διεθνές κέντρο παραγωγής και εξαγωγής εναλλακτικών προϊόντων καπνού (IQOS), τροφοδοτώντας δεκάδες διεθνείς αγορές και ενισχύοντας το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας.

Το ταμείο των ξένων επενδύσεων

Η ανάλυση της συμπεριφοράς των ξένων ομίλων στην Ελλάδα αποδεικνύει ότι οι αποφάσεις για την τοποθέτηση κεφαλαίων δεν λήφθηκαν στη βάση πρόσκαιρων κινήτρων. Αντίθετα, βασίζονται στη σταθερότητα του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, τη γεωγραφική θέση της χώρας και την ποιότητα του εγχώριου ανθρώπινου δυναμικού.
Παρά τις υφιστάμενες προκλήσεις –όπως η ανάγκη για περαιτέρω μείωση των γραφειοκρατικών εμποδίων, η επιτάχυνση των αδειοδοτικών διαδικασιών και η σταθερότητα του φορολογικού πλαισίου–, η συνεχιζόμενη εμπιστοσύνη ομίλων όπως οι Telekom, Eldorado Gold, Lidl και L'Oréal επιβεβαιώνει ότι η Ελλάδα έχει μετατραπεί σε έναν υπολογίσιμο και αξιόπιστο επενδυτικό προορισμό. ●

Η Ισπανία
σε καλεί...
Πες ναι και κλείσε θέση για
Μαδρίτη, Βαρκελώνη, Βαλένθια,
Μάλαγα, Σεβίλλη, Μπιλμπάο,
Μαγιόρκα.
A STAR ALLIANCE MEMBER
AEGEAN
aegeanair.com

ΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

REAL ESTATE, ΕΝΕΡΓΕΙΑ, ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΒΕΛΕΝΤΖΑ**

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε μια περίοδο έντονης αναδιάταξης, με συγκεκριμένους επιχειρηματικούς κλάδους να αναλαμβάνουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση του νέου αναπτυξιακού μοντέλου, προσελκύοντας σημαντικά διεθνή και εγχώρια επενδυτικά κεφάλαια.

Η αγορά ακινήτων, η ενέργεια, οι κατασκευές, ο τουρισμός, η φαρμακοβιομηχανία και η μεταποίηση δεν σταματούν να αναπτύσσονται, με αποτέλεσμα να συγκαταλέγονται στους κορυφαίους τομείς που συγκεντρώνουν αυξανόμενο επενδυτικό ενδιαφέρον με σημαντικές τοποθετήσεις κεφαλαίων.

Η επενδυτική κινητικότητα αποτυπώνεται με εμφατικό τρόπο στην αγορά των εξαγορών και συγχωνεύσεων (M&A), με τη συνολική αξία των συναλλαγών στην Ελλάδα να φτάνει τα 20,6 δισ. ευρώ το 2025, σύμφωνα με την Grant Thornton.

Real estate Οι μεγάλοι όμιλοι αλλάζουν τον χάρτη των ακινήτων

Ο κλάδος του real estate εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πόλους προσέλκυσης επενδυτικών κεφαλαίων. Η αυξημένη ζήτηση για κατοικίες, η ανάπτυξη σύγχρονων γραφειακών χώρων, τα εμπορικά ακίνητα και οι μεγάλες αστικές αναπλάσεις δημιουργούν ένα ευρύ πεδίο επιχειρηματικών ευκαιριών, με την Αττική να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή.

Στους πρωταγωνιστές συγκαταλέγονται η **Lamda Development**, με τη μεγάλη αστική ανάπλαση του Ελληνικού, η **Dimand**, με projects αστικής αναγέννησης όπως ο Πύργος Πειραιά και το MINION, αλλά και οι **Prodea Investments**, **Noval Property**, **Premia Properties** και **Trastor** – εταιρείες με σημαντικά επαγγελματικά ακίνητα στο χαρτοφυλάκιό τους.

Η αγορά δείχνει να έχει περάσει πλέον σε μια νέα φάση, στην οποία η ενεργειακή απόδοση, η βιωσιμότητα και η αξιοποίηση της τεχνολογίας αποκτούν ολοένα μεγαλύτερη σημασία. Παράλληλα, η ανάπτυξη σύγχρονων logistics centers και εμπορικών χώρων ενισχύει τη ζήτηση για επαγγελματικά ακίνητα υψηλών προδιαγραφών.

Ενέργεια και πράσινη μετάβαση Επενδύσεις δισεκατομμυρίων

Η ενέργεια αποτελεί έναν από τους κλάδους με τη μεγαλύτερη στρατηγική σημασία για την ελληνική οικονομία. Η συνεχής ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), η αποθήκευση, ο εκσυγχρονισμός των δικτύων και οι νέες διασυνδέσεις δημιουργούν ένα εκτεταμένο πεδίο επενδύσεων.

Στο επίκεντρο βρίσκονται κορυφαίοι όμιλοι όπως η **ΔΕΗ**, η **Metlen**, η **ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ**, η **HelleniQ Energy** και η **Motor Oil**, οι οποίοι επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους σε νέες ενεργειακές τεχνολογίες, ΑΠΕ και υποδομές. Η ΔΕΗ επιταχύνει τον μετασχηματισμό της σε έναν ολοκληρωμένο ενεργειακό και τεχνολογικό όμιλο, ενώ η Metlen επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, τη μεταλλουργία και τις διεθνείς ενεργειακές αγορές.

Ιδιαίτερη θέση έχει και η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, η οποία μετά την εξαγορά της από την αραβική Masdar εντάσσεται σ' έναν ισχυρό διεθνή επενδυτικό σχεδιασμό για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Παράλληλα, η Motor Oil, μέσω της MORE, αναπτύσσει ένα χαρτοφυλάκιο πράσινης ενέργειας, ενώ η HelleniQ Energy ενισχύει τη δραστηριότητά της στις ΑΠΕ μέσω της HELLENiQ Renewables.

Η επόμενη ημέρα, όμως, δεν αφορά μόνο την εγκατάσταση νέων φωτοβολταϊκών και αιολικών πάρκων. Η ανάγκη για συστήματα αποθήκευσης (σ.σ. μπαταρίες), έξυπνα δίκτυα, ηλεκτροκίνηση, βιοκαύσιμα και ανανεώσιμα αέρια δημιουργεί νέες αγορές, με νέες –εξαιρετικά επικερδείς– επιχειρηματικές ευκαιρίες.

Τουρισμός και φιλοξενία Στροφή σε επενδύσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας

Ο τουρισμός εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους ισχυρότερους πυλώνες της ελληνικής οικονομίας, με το ενδιαφέρον των επενδυτών να στρέφεται πλέον σε μεγαλύτερης κλίμακας και υψηλότερων προδιαγραφών αναπτύξεις.

Στην αγορά δραστηριοποιούνται ισχυροί ελληνικοί και διεθνείς όμιλοι. Η **TEMES**, με εμβληματικές επενδύσεις όπως το Costa Navarino, η Sani/Ikos Group, η Mitsis Group, η Grecotel, η **ΛΑΜΨΑ** με τα εμβληματικά ξενοδοχεία, αλλά και η **Electra Hotels** συγκαταλέγονται στους σημαντικούς «παίκτες» της ξενοδοχειακής αγοράς.

Καταλύτης επενδύσεων το γεγονός ότι η Αθήνα έχει εξελιχθεί πλέον σε διεθνές city break, αποκτώντας το δικό της «κοινό», που έρχεται αποκλειστικά για να δει από κοντά και να ζήσει την ελληνική πρωτεύουσα (σ.σ. αξιοθέατα, γαστρονομία, σύγχρονη ζωή και πολιτισμό) και όχι απλά για να κάνει ένα γρήγορο πέρασμα πριν από την καθιερωμένη καλοκαιρινή μετάβαση στα νησιά των Κυκλάδων, όπως συνέβαινε τις προηγούμενες δεκαετίες.

Σημειώνεται ότι το επενδυτικό ενδιαφέρον επεκτείνεται πλέον σε σύνθετα τουριστικά καταλύματα, πολυτελή resorts, branded residences και οργανωμένες αναπτύξεις που συνδυάζουν φιλοξενία, κατοικία, αναψυχή και eco friendly εμπορικές δραστηριότητες.

Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη αυτού του νέου τουριστικού οικοσυστήματος διαδραματίζουν και οι αερομεταφορές. Η **Aegean**, ο **Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών** και η **Fraport Greece**, με συνεχείς επενδύσεις σε υποδομές, διαδραματίζουν κομβικό ρόλο στη διασύνδεση της χώρας με τις διεθνείς αγορές, αναβαθμίζοντας την εμπειρία του ταξιδιώτη.

Το επόμενο στοίχημα είναι η επέκταση της τουριστικής περιόδου καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, με παράλληλη ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Απώτερος στόχος η Ελλάδα να ενισχύσει περαιτέρω τη θέση της στον διεθνή ανταγωνισμό και να έχει υψηλό και ποιοτικό τουρισμό πέρα από high season και «πλάγιους μήνες».

Φαρμακοβιομηχανία Οι ελληνικές εταιρείες ενισχύουν την εξωστρέφεια

Ένας ακόμη κλάδος με σημαντική αναπτυξιακή δυναμική είναι η φαρμακοβιομηχανία. Η εγχώρια παραγωγή, οι εξαγωγές, οι επενδύσεις σε παραγωγικές εγκαταστάσεις και η ανάπτυξη της κλινικής έρευνας δημιουργούν ένα περιβάλλον με υψηλή προστιθέμενη αξία.

Στους βασικούς πρωταγωνιστές συγκαταλέγονται η **ΒΙΑΝΕΞ**, η **ELPEN**, η **DEMO**, η **Pharmathen**, η **RAFARM**, η **Uni-Pharma** και η **FAMAR**. Οι εταιρείες αυτές επενδύουν στην αναβάθμιση των εργοστασίων τους, την ανάπτυξη νέων παραγωγικών δυνατοτήτων και την ενίσχυση της διεθνούς παρουσίας τους.

Παράλληλα, η παρουσία πολυεθνικών όπως η **Pfizer**, η **Boehringer Ingelheim**, η **Astra Zeneca** και η **Chiesi** ενισχύει το οικοσύστημα της φαρμακευτικής έρευνας και ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Πρόκληση για τον κλάδο, η περαιτέρω ενίσχυση της παραγωγής, η προσέλκυση επενδύσεων στην έρευνα και η δημιουργία ενός σταθερού πλαισίου που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται ισότιμα στις διεθνείς αγορές.

Βιομηχανία, κατασκευές και logistics Η επιστροφή της παραγωγής

Ισχυρή οικονομία, με μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, χωρίς δυνατή παραγωγική βάση και μεταποίηση δεν υφίσταται. Εξού και στη βιομηχανία, όμιλοι, όπως η **TITAN**, η **Viohalco**, η **ElvalHalcor**, η **Cenergy Holdings**, η **Metlen**, η **HelleniQ Energy** και η **Motor Oil** διατηρούν ισχυρή παρουσία, ζητώντας όμως πιο αποτελεσματικά μέτρα στήριξης κυρίως για το υψηλό ενεργειακό κόστος, που εξελίσσεται σε διαχρονικό «αγκάθι» για την ελληνική βιομηχανία, όπως έχει επανειλημμένα επισημάνει και ο πρόεδρος και CEO Ευάγγελος Μυτιληναίος.

> Ο κλάδος του real estate εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πόλους προσέλκυσης επενδυτικών κεφαλαίων

Σημαντικό αποτύπωμα διατηρούν επίσης η **Papastratos** και η **Coca-Cola HBC**. Οι επενδύσεις σε αυτοματισμούς, σύγχρονες παραγωγικές εγκαταστάσεις, ψηφιακά συστήματα και ενεργειακή αποδοτικότητα αναβαθμίζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων αυτών και δημιουργούν νέες εξαγωγικές δυνατότητες.

Αντίστοιχα, στις κατασκευές και τις υποδομές, η **ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ**, ο **Όμιλος ΑΚΤΟΡ** και ο **AVAX** κυριαρχούν, έχοντας αναλάβει μεγάλα έργα δισ. ευρώ: από οδικούς άξονες και παραχωρήσεις μέχρι ενεργειακές και κτιριακές υποδομές.

Στα logistics, η ανάπτυξη σύγχρονων κέντρων αποθήκευσης και διανομής ενισχύει τον ρόλο της Ελλάδας ως διαμετακομιστικού κόμβου. Εταιρείες όπως η **Goldair Cargo** δραστηριοποιούνται σε μια αγορά που αποκτά ολοένα μεγαλύτερη σημασία, ενώ τα λιμάνια του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης αλλά και οι αεροπορικές υποδομές αποτελούν κρίσιμους κρίκους της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Οι κλάδοι που οδηγούν σήμερα την ανάπτυξη στην Ελλάδα έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: η περαιτέρω εξέλιξή τους εξαρτάται από την τεχνολογία, την καινοτομία, την εξωστρέφεια και τη βιωσιμότητα. Από τις μεγάλες αστικές αναπτύξεις και τις ενεργειακές υποδομές μέχρι τα ξενοδοχειακά συγκροτήματα και τα σύγχρονα εργοστάσια, οι επενδύσεις των επιχειρηματικών ομίλων διαμορφώνουν ένα νέο οικονομικό περιβάλλον.

Η πρόκληση, ωστόσο, παραμένει: Να μετατραπεί αυτή η επενδυτική κινητικότητα σε μακροχρόνια παραγωγική ανάπτυξη, με περισσότερες και μεγαλύτερες εξαγωγές αλλά και θέσεις εργασίας υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. Η εξέλιξη αυτή θα βοηθήσει τη χώρα να ξεφύγει από το παραδοσιακό μοντέλο της παροχής υπηρεσιών, περιορίζοντας δραστικά τη μακροχρόνια εξάρτηση από τον τουρισμό – έναν κλάδο, ο οποίος παραμένει επιρρεπής σε διεθνείς κρίσεις. ●

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΑΡΜΑΚΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΣΤΟΧΟΣ Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΕ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΙΤΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ

Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία αναδεικνύεται σε στρατηγικό πυλώνα του νέου παραγωγικού μοντέλου της χώρας, με ισχυρό αποτύπωμα στις επενδύσεις, την απασχόληση, τις εξαγωγές, την έρευνα και την καινοτομία. Σε μια περίοδο κατά την οποία η Ευρώπη αναζητά μεγαλύτερη παραγωγική αυτονομία και ανθεκτικότερες εφοδιαστικές αλυσίδες, η ενίσχυση της εγχώριας φαρμακευτικής παραγωγής αποτελεί ταυτόχρονα αναπτυξιακή ευκαιρία, στρατηγική επιλογή για την οικονομία και κρίσιμο παράγοντα για τη δημόσια υγεία.

Το ζητούμενο είναι σαφές: η Ελλάδα να αξιοποιήσει τις παραγωγικές δυνατότητες και την τεχνογνωσία της φαρμακοβιομηχανίας, ενισχύοντας τη θέση της στον ευρωπαϊκό φαρμακευτικό χάρτη και διασφαλίζοντας τη μακροπρόθεσμη επάρκεια φαρμάκων και την πρόσβαση των ασθενών σε ποιοτικές και προσιτές θεραπείες. Η επίτευξη αυτού του στόχου προϋποθέτει μια συνεκτική εθνική στρατηγική, με περισσότερες παραγωγικές επενδύσεις, σταθερούς κανόνες, αποτελεσματικά αναπτυξιακά εργαλεία και ένα βιώσιμο επιχειρηματικό περιβάλλον, που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να σχεδιάζουν με μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Στόχος η Ελλάδα να εξελιχθεί σε ευρωπαϊκό κέντρο φαρμακευτικής παραγωγής και καινοτομίας

Τη στρατηγική σημασία της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας για την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας ανέδειξε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Κυριάκος Πιερρακάκης, χαρακτηρίζοντας τον κλάδο πρότυπο παραγωγικής δραστηριότητας, με ισχυρή εξαγωγική παρουσία, επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία και σημαντική συμβολή στη δημιουργία ποιοτικών και καλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας. Όπως υπογράμμισε, η μετάβαση σε ένα παραγωγικό μοντέλο υψηλότερης προστιθέμενης αξίας απαιτεί ενίσχυση των επενδύσεων και αύξηση της παραγωγικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν τα χρηματοδοτικά εργαλεία και τα επενδυτικά κίνητρα, μεταξύ των οποίων και η αύξηση της επιστροφής μέσω του επενδυτικού clawback για την περίοδο 2026-2027. Κεντρικός στόχος είναι η Ελλάδα να ενισχύσει τη θέση της ως σημαντικού ευρωπαϊκού κέντρου φαρμακευτικής παραγωγής, έρευνας και καινοτομίας, αξιοποιώντας τις δυνατότητες της εγχώριας βιομηχανίας και δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για νέες επενδύσεις και υψηλότερη προστιθέμενη αξία στην οικονομία.

Από την πλευρά του, ο υπουργός Ανάπτυξης, Τάκης Θεοδωρικάκος, ανέδειξε την καθοριστική συμβολή της φαρμακοβιομηχανίας στην παραγωγική ανασυγκρότηση, την απασχόληση, την έρευνα και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας.
Παράλληλα, υπογράμμισε τη σημασία της αξιοποίησης των διαθέσιμων αναπτυξιακών εργαλείων και της ουσιαστικότερης διασύνδεσης της έρευνας με την παραγωγή. Η σύνδεση της επιστημονικής γνώσης με τη βιομηχανική δραστηριότητα μπορεί να επιταχύνει την ανάπτυξη νέων προϊόντων, να ενισχύσει την καινοτομία και να δημιουργήσει νέες δυνατότητες ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία.

1

2

3

> Το ζητούμενο είναι σαφές: η Ελλάδα να αξιοποιήσει τις παραγωγικές δυνατότητες και την τεχνογνωσία της φαρμακοβιομηχανίας, ενισχύοντας τη θέση της στον ευρωπαϊκό φαρμακευτικό χάρτη.

1. Θεόδωρος Τρύφων *Πρόεδρος, Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας*
Τάκης Θεοδωρικάκος *Υπουργός Ανάπτυξης*
Θεόδωρος Κωλέτης *Αντιπρόεδρος, Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας*

2. Θεόδωρος Τρύφων Πρόεδρος, *Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας*
Κυριάκος Πιερρακάκης *Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών*
Δημήτρης Δέμος *Αντιπρόεδρος, Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας*

3. Άρης Μπτσόπουλος *Αντιπρόεδρος, Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας*
Θεόδωρος Τρύφων Πρόεδρος, *Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας*
Τάκης Θεοδωρικάκος *Υπουργός Ανάπτυξης*

Ανταγωνιστικό κόστος και επενδυτικά κίνητρα: οι προϋποθέσεις για ισχυρότερη παραγωγή

Στην ανάγκη διαμόρφωσης ενός ανταγωνιστικού, σταθερού και προβλέψιμου πλαισίου για τη βιομηχανική παραγωγή εστίασε ο πρόεδρος της Πανελλήνιας Ένωσης Φαρμακοβιομηχανίας, Θεόδωρος Τρύφων. Όπως επισήμανε, η περαιτέρω ενίσχυση της ελληνικής και ευρωπαϊκής φαρμακοβιομηχανίας προϋποθέτει ανταγωνιστικό ενεργειακό κόστος, ισχυρά και αποτελεσματικά επενδυτικά κίνητρα και σταθερό κανονιστικό περιβάλλον. Οι παράγοντες αυτοί είναι καθοριστικοί για την υλοποίηση νέων επενδύσεων, την αναβάθμιση των παραγωγικών υποδομών και την ενσωμάτωση σύγχρονων τεχνολογιών.
Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στο ζήτημα του clawback, το οποίο περιορίζει τους διαθέσιμους πόρους των επιχειρήσεων για παραγωγικές επενδύσεις, έρευνα και τεχνολογική αναβάθμιση. Η αποτελεσματική αντιμετώπισή του αποτελεί κρίσιμη προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός βιώσιμου πλαισίου λειτουργίας, που θα ενθαρρύνει τις νέες επενδύσεις και θα ενισχύει τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα του κλάδου.

Η φαρμακευτική επάρκεια ως εθνική αναπτυξιακή προτεραιότητα

Η ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής δεν αφορά μόνο την αύξηση των επενδύσεων και των εξαγωγών. Αφορά επίσης τη θωράκιση της χώρας απέναντι σε διεθνείς διαταραχές, την ενίσχυση της επάρκειας φαρμάκων, τη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας και τη διασφάλιση σταθερότερης πρόσβασης των ασθενών στις αναγκαίες θεραπείες.

Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει έναν από τους βασικούς μοχλούς του νέου παραγωγικού μοντέλου της Ελλάδας. ●

ΤΟ ΝΕΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ

ΠΩΣ ΤΡΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΟΜΙΛΟΙ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΠΙΣΤΑ ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΟΡΩΝ

ΟΙ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ METLEN, ΔΕΗ ΚΑΙ ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ **ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΝΤΖΙΚΟΥ**

Στην ελληνική οικονομική ιστορία της προηγούμενης δεκαετίας, η έννοια της επιχειρηματικής εξωστρέφειας εξαντλούνταν συχνά σε περιορισμένες εξαγωγές αγροτικών προϊόντων ή στην προσέλκυση τουριστικών ροών κατά τους θερινούς μήνες. Σήμερα, το παραγωγικό υπόδειγμα της χώρας υφίσταται μια δομική αναδιάρθρωση. Μια ομάδα μεγάλων εισηγμένων ομίλων μετατρέπει την εγχώρια κεφαλαιακή της ισχύ σε όχημα διασυνοριακής επέκτασης, αναλαμβάνοντας πρωταγωνιστικό ρόλο σε τομείς αιχμής.

Η Metlen Energy & Metals, η ΔΕΗ και ο Όμιλος ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ αποτελούν τις πλέον αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις αυτής της νέας αρχιτεκτονικής. Παρότι ξεκινούν από διαφορετικές επιχειρησιακές αφετηρίες, οι τρεις όμιλοι μοιράζονται έναν κοινό παρανομαστή: τον μετασχηματισμό τους από παραδοσιακούς εγχώριους παρόχους ή κατασκευαστές σε πολυμερείς πλατφόρμες ενέργειας, κρίσιμων υποδομών και τεχνολογίας, ευθυγραμμισμένες πλήρως με τις στρατηγικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

→

© GETTY IMAGES, UNSPLASH

01.12.26

Ωδείο Αθηνών

IMC26 – iab. hellas

a.ido

COMMIT TO AI IN MARKETING FOR BETTER OR WORSE

Το **Interactive Marketing Conference 2026** του IAB Hellas επιστρέφει για **22η** χρονιά.

Φέτος δεν μιλάμε για εργαλεία.

Μιλάμε για το ποιος αποφασίζει, ποιος λογοδοτεί και πού πηγαίνει η αξία,

όταν το AI αρχίζει να δρα μόνο του.

Το «ναι» στο AI το έχουμε ήδη πει.

Το ερώτημα είναι αν ξέρουμε σε τι δεσμευτήκαμε.

ΠΕΣ ΚΙ ΕΣΥ ΤΟ «ΝΑΙ».
Κλείσε τη θέση σου!

www.imc26.gr

Gold

accenture · EUROLIFE FFH A FAIRFAX Company · ocm. · teads

Sponsor

ALTER EGO MEDIA · aztech · Fundamenta · Google · PUBLICIS GROUPE · T

Supporter

ADWEB · phaistos advancing possibilities

Media Sponsor

adbusiness · ADVERTISING. · Business TODAY · DAILYFAX · DIRECTION · Marketing Week

© GETTY IMAGES, UNSPLASH

Η συνολική εικόνα των Metlen, ΔΕΗ και ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ αναδεικνύει μια ποιοτική μετατόπιση: καμία από τις τρεις δεν αντιμετωπίζει τις διεθνείς αγορές ως ευκαιριακό πεδίο διάθεσης προϊόντων

Metlen Από τη μεταλλουργία στο διεθνές energy trading και την άμυνα

Η πορεία της Metlen συμπυκνώνει τη σταδιακή μετάβαση από μια αμιγώς εγχώρια βιομηχανία μετάλλου σε έναν καθετοποιημένο πολυεθνικό όμιλο με φυσική παρουσία σε περισσότερες από 30 χώρες. Με τα οικονομικά μεγέθη του εννεαμήνου του 2026 να διαμορφώνουν τον κύκλο εργασιών στα €6,2 δισ., η εταιρεία επιδιώκει να κεφαλαιοποιήσει τη διεθνή της διείσδυση μέσα από ένα πλέγμα δραστηριοτήτων που υπερβαίνει τη συμβατική παραγωγή. Στον τομέα των αμυντικών εξοπλισμών, η πρόσφατη υπογραφή νέας σύμβασης με τη γαλλική Naval Group για την κατασκευή τορπιλοθυρών στις εγκαταστάσεις του Βόλου –με προορισμό τα διεθνή ναυτικά προγράμματα του γαλλικού κολοσσού– δεν αποτελεί μεμονωμένο γεγονός. Αποτελεί τη φυσική συνέχεια της εμπλοκής του ομίλου στο πρόγραμμα κατασκευής των φρεγατών FDI (Belharra), πιστοποιώντας τη δυνατότητα της εγχώριας μεταλλουργικής βιομηχανίας να εντάσσεται οργανικά στις ευρωπαϊκές αλυσίδες εφοδιασμού υψηλής τεχνολογίας.

Παράλληλα, η εξωστρέφεια του ομίλου στην ενέργεια αποκτά νέα χαρακτηριστικά. Μέσω της πενταετούς συμφωνίας με την PETRONAS για την προμήθεια 0,6 bcm υγροποιημένου φυσικού αερίου ετησίως από το 2027, η Metlen μετατοπίζει το κέντρο βάρους της από την απλή κατανάλωση στη διασυνοριακή εμπορία (energy trading), τροφοδοτώντας τις αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Τέλος, στο πεδίο της στρατηγικής αυτονομίας της Ε.Ε., η μακροπρόθεσμη συμφωνία διάθεσης γαλλίου σε μεγάλο ιαπωνικό χημικό όμιλο –καλύπτοντας το 41% της μελλοντικής παραγωγής των 50 τόνων ετησίως– τοποθετεί τον όμιλο στον πυρήνα των ευρωπαϊκών προσπαθειών για απεξάρτηση από την Κίνα στις πρώτες ύλες που απαιτούνται για την κατασκευή ημιαγωγών και μικροτσίπ.

ΔΕΗ Η μεταμόρφωση σε περιφερειακό παίκτη Clean Tech και δεδομένων

Ο μετασχηματισμός της ΔΕΗ την τελευταία επταετία αποτελεί ίσως την πιο σύνθετη περίπτωση επιχειρηματικής προσαρμογής στην εγχώρια αγορά. Από τα πρόθυρα οικονομικής ασφυξίας το 2019, η εταιρεία διαθέτει πλέον χρηματιστηριακή αποτίμηση πέριξ των €7,5 δισ. και υλοποιεί ένα επενδυτικό πλάνο ύψους €24 δισ. με στόχο τα 24,3 GW εγκατεστημένης ισχύος. Το ουσιαστικό στοιχείο αυτής της στρατηγικής έγκειται στο γεγονός ότι σχεδόν το μισό του επενδυτικού προγράμματος (48%) κατευθύνεται σε αγορές του εξωτερικού.

Η γεωγραφική επέκταση της ΔΕΗ στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη διαμορφώνει ένα πολυεθνικό πράσινο χαρτοφυλάκιο. Η εξαγορά των 277,3 MW ΑΠΕ στην Πολωνία από την EDP Renewables, σε συνδυασμό με την κατασκευή και λειτουργία έργων 151 MW σε Ρουμανία και Βουλγαρία, 22 MW στην Ιταλία και την είσοδο στην αγορά της Ουγγαρίας μέσω της Greenvolt, συγκροτούν ένα διασυνοριακό δίκτυο παραγωγής καθαρής ενέργειας. Η διασπορά αυτή επιτρέπει τη διαχείριση του ρυθμιστικού κινδύνου και την αξιοποίηση διαφορετικών ενεργειακών ζωνών. Ταυτόχρονα, η ΔΕΗ επιχειρεί τη διασύνδεση της παραγωγής ενέργειας με τις τεχνολογίες αιχμής. Η σύναψη δεσμευτικού μνημονίου συνεργασίας με την Amazon Web Services (AWS) για τη δημιουργία Mega Data Center στη Δυτική Μακεδονία, αρχικής ισχύος 300 MW με δυνατότητα επέκτασης έως το 1 GW, αποτυπώνει τη διεθνή τάση σύνδεσης των υποδομών τεχνητής νοημοσύνης και υπολογιστικού νέφους με μακροχρόνιες συμβάσεις πράσινης ενέργειας (PPAs).

Σε επίπεδο δικτύων, η ανάπτυξη του δικτύου οπτικών ινών FTTH μέσω της ΔΕΗ Fiber Grid, που καλύπτει πλέον 2,05 εκατ. νοικοκυριά, η διερεύνηση τηλεπικοινωνιακού joint venture με τη Vodafone Ελλάδας, καθώς και η εγκατάσταση μονάδων αποθήκευσης 98 MW στη Φλώρινα και 4.735 σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε Ελλάδα και Ρουμανία, μετατρέπουν τον όμιλο σε έναν ολοκληρωμένο διαχειριστή ενεργειακών και ψηφιακών υποδομών.

ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ Η στροφή στις προβλέψιμες ροές και τα διεθνή έργα υποδομών

Ο Όμιλος ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ολοκλήρωσε τη δική του μετάβαση από έναν κλασικό κατασκευαστικό φορέα σε έναν οργανισμό διαχείρισης υποδομών και παραχωρήσεων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, υλοποιώντας ένα επενδυτικό πρόγραμμα ύψους €11 δισ. Με τα λειτουργικά κέρδη (adj. EBITDA) του πρώτου εξαμήνου του 2026 να διαμορφώνονται στα €356 εκατ. και τον τομέα παραχωρήσεων να συνεισφέρει το 63% αυτών, ο όμιλος ακολουθεί μια στρατηγική επιλεκτικής εξωστρέφειας.
Στη Ρουμανία, η ανάληψη, σε κοινοπραξία με την Alstom, δύο σιδηροδρομικών έργων προϋπολογισμού €1 δισ. για τη γραμμή Craiova-Igiroasa, μήκους 83 χιλιομέτρων, επιβεβαιώνει τη δυνατότητα διεκδίκησης μεγάλων συγχρηματοδοτούμενων ευρωπαϊκών κονδυλίων εκτός ελληνικών συνόρων. Παράλληλα, στην Ουκρανία, η υπογραφή συμφωνίας με την κρατική Ukrhydroenergo για την κατασκευή του αντλησιοταμιευτικού σταθμού Δνείστερου (1.263 MW) και νέου αντλιοστασίου (220 MW), συνολικού ύψους €1,5 δισ., τοποθετεί τον όμιλο μεταξύ των πρώτων ευρωπαϊκών εταιρειών που αναλαμβάνουν ρόλο στην ανασυγκρότηση των ενεργειακών υποδομών της χώρας.

Στον τομέα των τεχνολογιών αιχμής, το μνημόνιο συνεργασίας με την Airbus Space & Defence για στρατιωτικές δορυφορικές επικοινωνίες και την προστασία κρίσιμων υποδομών εισάγει τον όμιλο στις εφαρμογές αεροδιαστημικής και άμυνας. Η χρηματοοικονομική βάση αυτής της επέκτασης στηρίζεται στην απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας (Investment Grade) από τους οίκους S&P και Moody's, την άντληση €659 εκατ. μέσω AMK, με συμμετοχή διεθνών θεσμικών επενδυτών, και τη διατήρηση ταμειακών διαθεσίμων ύψους €2,2 δισ.

Η αλλαγή επιχειρηματικής κλίμακας

Η συνολική εικόνα των Metlen, ΔΕΗ και ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ αναδεικνύει μια ποιοτική μετατόπιση: καμία από τις τρεις δεν αντιμετωπίζει τις διεθνείς αγορές ως ευκαιριακό πεδίο διάθεσης προϊόντων. Αντίθετα, αναπτύσσουν καθετοποιημένες υποδομές, από τα ορυχεία και τις ΑΠΕ μέχρι τα Data Centers, τα δίκτυα οπτικών ινών, τους σιδηροδρόμους και τις αμυντικές εφαρμογές.

Ασφαλώς, η διασυνοριακή δραστηριότητα συνοδεύεται από προκλήσεις, όπως η γραφειοκρατία των διακρατικών διαγωνισμών, οι γεωπολιτικές αβεβαιότητες και οι υψηλές απαιτήσεις κεφαλαίων. Ωστόσο, η ικανότητα προσέλκυσης διεθνών θεσμικών κεφαλαίων και η σύναψη στρατηγικών συμμαχιών με παγκόσμιους κολοσσούς (Naval Group, PETRONAS, AWS, Airbus, Alstom) επιβεβαιώνουν ότι η εγχώρια επιχειρηματικότητα διευρύνει σταθερά την κλίμακα της δραστηριότητάς της. ●

CAMPEÓN GAMING ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΝΑ ΜΕΓΑΛΩΝΕΙ ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΗΣ;

ΜΙΑ ΟΜΑΔΑ ΠΟΥ ΜΕΓΑΛΩΝΕΙ ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΜΙΑ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΥΠΩΝΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ

Η ανάπτυξη μιας εταιρείας συνήθως αποτυπώνεται σε αριθμούς: νέες αγορές, περισσότεροι συνεργάτες, μεγαλύτερες ομάδες και νέες εγκαταστάσεις. Υπάρχει, όμως, και μια άλλη πλευρά της ανάπτυξης, που δεν μετριέται τόσο εύκολα. Είναι οι ευκαιρίες που δημιουργούνται για τους ανθρώπους, οι διαφορετικές επαγγελματικές διαδρομές που συναντιούνται και η δυνατότητα να εξελίσσεται κανείς μαζί με την εταιρεία στην οποία εργάζεται.

Για την **Campeón Gaming**, έναν ελληνικό τεχνολογικό πάροχο με διεθνή παρουσία στον χώρο του entertainment και του iGaming, αυτή η σύνδεση αποτελεί βασικό στοιχείο της φιλοσοφίας της.

Με περισσότερα από 9 χρόνια εμπειρίας, η εταιρεία αναπτύσσει ολοκληρωμένες τεχνολογικές λύσεις και υπηρεσίες που επιτρέπουν σε συνεργάτες της να δημιουργούν, να λειτουργούν και να αναπτύσσουν τα online brands τους σε διεθνείς αγορές. Πίσω από αυτή την τεχνολογία βρίσκεται μια ομάδα περισσότερων από 240 επαγγελματιών, με διαφορετικές εμπειρίες, ειδικότητες και εθνικότητες, που εργάζονται από την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και τη Λευκωσία.

Η διαφορετικότητα και η συμπερίληψη ως υπερδύναμη του χαρακτήρα της

Σε μια εποχή όπου η συνύπαρξη διαφορετικών γενεών στον χώρο εργασίας δημιουργεί νέες προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες, η Campeón Gaming επενδύει σε ένα περιβάλλον όπου η εμπειρία συναντά τις νέες ιδέες.

Με περισσότερους από δύο στους τρεις εργαζομένους της να είναι έως 34 ετών, η Campeón Gaming διαθέτει ένα ιδιαίτερα νεανικό ανθρώπινο δυναμικό, συνδυάζοντας διαφορετικές γενιές, εμπειρίες και επαγγελματικές διαδρομές. Το 12,1% των εργαζομένων είναι έως 25 ετών, το 55,3% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 26-34, ενώ το υπόλοιπο ανθρώπινο δυναμικό αποτελείται από επαγγελματίες μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων. Την εικόνα συμπληρώνουν η σχεδόν ισότιμη εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών, με τις γυναίκες να είναι περισσότερες από τους άνδρες, και η παρουσία περισσότερων από 15 εθνικοτήτων.

Η επαγγελματική εξέλιξη δεν σταματά στην πρόσληψη

Η επένδυση στην ανάπτυξη των ανθρώπων ξεκινά από τα πρώτα τους βήματα στην εταιρεία και συνεχίζεται σε διαφορετικά στάδια της επαγγελματικής τους πορείας.

Μέσα από το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης, νέοι επαγγελματίες έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν ουσιαστική εργασιακή εμπειρία και να γνωρίσουν τον τρόπο λειτουργίας μιας διεθνώς δραστηριοποιούμενης εταιρείας τεχνολογίας.

Για τους εργαζομένους που βρίσκονται ήδη στην ομάδα, η μάθηση συνεχίζεται μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα, πρωτοβουλίες Coaching & Mentoring και το **Leadership Academy**, που εστιάζει στην ανάπτυξη ηγετικών και διοικητικών δεξιοτήτων. Παράλληλα, η εταιρεία υποστηρίζει τη συνεχή εκπαίδευση μέσω paid study leaves και τη χρηματοδότηση για μεταπτυχιακές σπουδές και επαγγελματικές πιστοποιήσεις.

Μια κουλτούρα που αποτυπώνεται στην καθημερινότητα

Οι πέντε αξίες της Campeón Gaming, και συγκεκριμένα οι αξίες People-First, Team Spirit, Trust, Growth Mindset και Meraki, αποτελούν τον πυρήνα της κουλτούρας της, διαμορφώνοντας τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι της συνεργάζονται, δημιουργούν και εξελίσσονται καθημερινά.

> Με περισσότερους από 240 εργαζομένους, διεθνή δραστηριότητα και συνεχή επένδυση στην επαγγελματική εξέλιξη, η Campeón Gaming δείχνει πώς η ανάπτυξη μιας εταιρείας τεχνολογίας μπορεί να συμβαδίζει με την ανάπτυξη των ανθρώπων της

Το πώς βιώνεται αυτή η φιλοσοφία αποτυπώνεται και στα αποτελέσματα της ανώνυμης έρευνας **Trust Index 2025 του Great Place To Work® Hellas.** Το 99% των εργαζομένων δήλωσε ότι οι άνθρωποι αντιμετωπίζονται δίκαια ανεξαρτήτως φύλου ή καταγωγής, το 97% ότι ένιωσε ευπρόσδεκτο κατά την ένταξή του στην εταιρεία και το 93% ότι μπορεί να είναι ο εαυτός του στον χώρο εργασίας. Συνολικά, το 90% αξιολογεί την Campeón Gaming ως ένα εξαιρετικό μέρος για να εργάζεται.

Χώροι που εξελίσσονται μαζί με την ομάδα

Η ανάπτυξη της Campeón Gaming αποτυπώνεται και στη συνεχή επένδυση στις εγκαταστάσεις της. Με την πρόσφατη επέκταση των γραφείων της στην **Πλατεία Κοτζιά, στο κέντρο της Αθήνας,** η εταιρεία συνεχίζει να διαμορφώνει χώρους που ανταποκρίνονται στις ανάγκες μιας αναπτυσσόμενης ομάδας.

Οι σύγχρονες εγκαταστάσεις, οι χώροι συνεργασίας και τα σημεία χαλάρωσης έχουν σχεδιαστεί με στόχο να υποστηρίζουν διαφορετικούς τρόπους εργασίας, να ενθαρρύνουν την επικοινωνία και να δημιουργούν ευκαιρίες καθημερινής σύνδεσης.

Αντίστοιχη φιλοσοφία ακολουθείται και στα γραφεία της Θεσσαλονίκης και της Λευκωσίας, διαμορφώνοντας μια κοινή εργασιακή εμπειρία σε τρεις διαφορετικές πόλεις.

Η σύνδεση των ανθρώπων, όμως, ξεπερνά τα όρια του γραφείου. Μέσα από το πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης Campeón Commitment, οι εργαζόμενοι έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε κοινωνικές και εθελοντικές πρωτοβουλίες που εστιάζουν στην ανάπτυξη, τη συμπερίληψη και τη βιωσιμότητα. Μία από τις μεγαλύτερες πρωτοβουλίες του Campeón Commitment είναι το Empower On, το οποίο στοχεύει στην ενδυνάμωση ατόμων τρίτης ηλικίας μέσα από την εξοικείωση με την τεχνολογία και τις βασικές ψηφιακές εφαρμογές.

Η αναγνώριση έρχεται από τους ίδιους τους ανθρώπους

Η έμφαση στην εργασιακή εμπειρία έχει συνοδευτεί από σημαντικές διακρίσεις. Το 2026, η Campeón Gaming αναγνωρίστηκε ανάμεσα στα Best Workplaces™ for Young Professionals Hellas και Best Workplaces™ for Women Hellas, ενώ συνεχίζει την παρουσία της ανάμεσα στα Best Workplaces™ in Technology Hellas.

Πέρα από τις διακρίσεις, όμως, η ουσιαστική πρόκληση παραμένει η ίδια: πώς μια εταιρεία που αναπτύσσεται συνεχώς μπορεί να διατηρεί ένα περιβάλλον όπου οι άνθρωποί της αισθάνονται ότι ανήκουν, συνεισφέρουν και έχουν προοπτικές εξέλιξης.

Η ανάπτυξη δεν αφορά μόνο το πόσο μακριά μπορεί να φτάσει μια εταιρεία, αλλά και **πόσο μακριά μπορούν να φτάσουν οι άνθρωποι μαζί της**. Ανακάλυψε τις διαθέσιμες ευκαιρίες καριέρας στο Campeón Gaming Careers. ●

Look

Επιμέλεια
ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ
ΣΙΓΑΛΟΥ

SEKOIA
Vasiliki mini φόρεμα €155

YVES SAINT LAURENT
Μίνι τσάντα φάκελος Couture με σκιές ματιών

ZALANDO
Παντελόνι Weekend Max Mara πράσινο €215

KATERINA MAKRIYIANNI
Σκουλαρίκια Grande Yoko €200

ATTICA BEAUTY
Eau de Parfum GUCCI Guilty Intense

TASSOS MITROPOULOS
Μπούστο βελούδο Kylie €84,50

INTIMISSIMI
Μπαλκονέ σουτιέν Denise Pretty Flowers €42,90, μεταξωτό σορτς με δαντέλα €33,90

YOOX
Τοπ Elisabetta Franchi €144

RETROSUPERFUTURE
Γυαλιά ηλίου Cocca Oval €143

RIVIERE
Πλεκτό Clutch τσαντάκι με κλείσιμο Frame €49,90

VICTORIA BECKHAM
Ντραπέ μάξι φόρεμα €693

Cobalt blue, olive green, choco brown, plum και butter yellow: το λεξικό των χρωμάτων της σεζόν

LUISA.GR
Σακάκι Dries Van Noten

POLO RALPH LAUREN
Μάξι φόρεμα σε bird yellow

TSAKIRIS MALLAS
Μπότα καφέ καστόρι €159,95

«Το παντοτινό μας καλοκαίρι» (L'Ete Eternel)

© SHELLAC

Το ArteKino Festival στη Στέγη

Τρεις ευρωπαϊκές ιστορίες, τρεις διαφορετικές ματιές

Για πρώτη φορά στην Αθήνα, το ArteKino Festival φιλοξενείται στη Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, σε ένα τριήμερο αφιερωμένο στις νέες φωνές του ευρωπαϊκού κινηματογράφου. Η ενδέκατη διοργάνωση του φεστιβάλ παρουσιάζει 12 ταινίες από επτά χώρες και ισάριθμες κινηματογραφικές ματιές σε θέματα όπως η απώλεια, η ενηλικίωση, η μνήμη και οι ανθρώπινες σχέσεις. Στην Αθήνα θα προβληθούν τρεις από αυτές, παρουσία των δημιουργών τους: το *«Παντοτινό μας καλοκαίρι»* της Εμιλί Οσέλ, για ένα καλοκαίρι που σημαδεύεται από μια οδυνηρή απώλεια, το *«Αν κατοικούμε μέσα σε μια αστραπή»* της Λουίζ Σεβιγιότ, όπου μια νεαρή γυναίκα αναζητά τη χαμένη μητέρα της, και το *«Μια ταινία τρόμου»* του Σέρχιο Όκσμαν, με έναν σκηνοθέτη ντοκιμαντέρ και τον γιο του σε ένα άδειο ξενοδοχείο που θυμίζει τη *«Λάμψη»*. Οι προβολές θα συνοδεύονται από masterclasses με τους σκηνοθέτες, ενώ οι θεατές θα έχουν τη δυνατότητα να ψηφίσουν για το Βραβείο Κοινού. –**Νίκη-Μαρία Κοσκινά**

INFO *Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, Μικρή Σκηνή, 20 έως 22 Νοεμβρίου*

Επιλογές

ΜΗ ΧΑΣΕΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Της **ΝΙΚΗΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΣΚΙΝΑ**

Θέατρο, μουσική, εκθέσεις, προβολές. Πολιτιστικές προτάσεις που μας ιντριγκάρουν αυτό το επταήμερο

©ΖΩ

▲ Άτιτλο, από τη σειρά «Πρόσωπα & Κήποι»

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Ν., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο **avguide@athensvoice.gr**

❶ Ανάμεσα στο ορατό και το αθέατο

Στην έκθεση *«Καπνός στο νερό»* στην γκαλερί Ζουμπουλάκη, η **Ηώ Αγγελή** παρουσιάζει έργα που αναπτύσσονται σε τρεις ενότητες, με κοινό άξονα τη σχέση ανθρώπου και φύσης. Πρόσωπα, φυτά, κήποι και σπίτια συνθέτουν ένα ιδιότυπο οικοσύστημα όπου η μνήμη, η φθορά και η αναγέννηση συνυπάρχουν. Με αραιωμένο μελάνι και επάλληλες στρώσεις, η ζωγράφος δημιουργεί εικόνες αινιγματικές, σαν φασματικές εμφανίσεις ενός τόπου που κινείται ανάμεσα στο ορατό και το αθέατο. *Γκαλερί Ζουμπουλάκη, 19 Νοεμβρίου έως 19 Δεκεμβρίου*

❷ Τα οικογενειακά βάρη περνούν από γενιά σε γενιά

Για δεύτερη χρονιά επιστρέφει η *«Διαθήκη»* της Άννας Ετιαρίδου, σε σκηνοθεσία **Κώστα Δελακούρα**. Ένα ηλικιωμένο ζευγάρι καλεί τα τέσσερα παιδιά του για ένα διήμερο, προκειμένου να τους ανακοινώσει κάτι σημαντικό. Η οικογενειακή συνάντηση φέρνει στην επιφάνεια τραύματα, μνήμες και λόγια που ανατρέπουν την επίπλαστη θαλπωρή. Το έργο εξερευνά τη γονεϊκή αγάπη, τις οικογενειακές σχέσεις και τα βάρη που κληροδοτεί κάθε γενιά στην επόμενη. *Θέατρο Βαφείο – Λάκης Καραλής, έως 27 Δεκεμβρίου*

❸ Η δύναμη των αδυνάτων σε μια πόλη χωρίς σύνορα

Το **MIRfestival** επιστρέφει στην Αθήνα με δεκαέξι καλλιτεχνικά πρότζεκτ θεάτρου, χορού και περφόρμανς, τα 14 από τα οποία κάνουν παγκόσμια πρεμιέρα. Με θεματικό άξονα «Η δύναμη των αδυνάτων», η καλλιτεχνική διευθύντρια **Χριστιάνα Γαλανοπούλου** προσκαλεί Έλληνες και ξένους δημιουργούς σε μια αναμέτρηση με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Το φεστιβάλ απλώνεται σε απρόσμενες γωνιές της Αθήνας. *20 έως τις 29 Νοεμβρίου, σε διάφορους χώρους της πόλης*

© ΕΛΙΝΑ ΓΙΟΥΝΑΝΑΗ

❹ Η μάχη μιας γυναίκας με τους δαίμονές της

Ο **Γιώργος Κουτλής** σκηνοθετεί τη **Μαίρη Μηνά** και τη **Μαρία Πρωτόπαππα**, μαζί με εννέα ηθοποιούς και χορευτές. Η Έμα βρίσκεται σε κέντρο απεξάρτησης, αντιμέτωπη με την αλήθεια που δυσκολεύεται να αποδεχτεί. Στο έργο *«People, Places & Things»* του Ντάνκαν ΜακΜίλαν, η προσωπική της διαδρομή γίνεται μια αιχμηρή ματιά στην ανάγκη του ανθρώπου να επιβιώσει και να συνδεθεί με τους άλλους. *Θέατρο Κνωσός, Πρεμιέρα 20 Νοεμβρίου*

© ΕΛΙΝΑ ΓΙΟΥΝΑΝΑΗ

❺ Μια μητέρα ανάμεσα στην αγάπη και την ενοχή

Το διήγημα του Γεώργιου Βιζυηνού *«Το αμάρτημα της μητρός μου»* κάνει πρεμιέρα αυτή την εβδομάδα, σε διασκευή του Στρατή Πασχάλη και σκηνοθεσία του **Στάθη Λιβαθινού**. Η **Μπέττυ Αρβανίτη** ερμηνεύει τη μητέρα, σε μια παράσταση που αναμετριέται με την οικογενειακή μνήμη, τις λαϊκές δοξασίες και τις αντιφάσεις της μητρικής αγάπης. Ένα αφήγημα όπου η τρυφερότητα συνυπάρχει με την ενοχή και το τραύμα. *Θέατρο Οδού Κεφαλληνίας, έως 20 Δεκεμβρίου*

❻ Ο χωρισμός γίνεται τραγούδι

Ο **Δημήτρης Σαμόλης** δίνει μία ακόμη συναυλία με αφορμή το νέο του άλμπουμ *«Το έπος του χωρισμού μου θα έπρεπε να διδάσκεται στα σχολεία»*. Ο τραγουδοποιός και ηθοποιός αφηγείται τη διαδρομή από τον έρωτα στον χωρισμό, συνδυάζοντας καινούργια τραγούδια με παλαιότερες επιτυχίες και διασκευές. Μαζί του οι Μιχάλης Τσιφτσής, Σοφοκλής Γκέκας, Νίκος Βλάχος και Μάριος Καραμπότης. *Σταυρός του Νότου Club, 25 Νοεμβρίου*

Ο Ρασπούτιν στην επίδειξη με τα φορέματα του Piet Mondrian που παρουσίασε ο Yves Saint Laurent το φθινόπωρο του 1965 στο Παρίσι

7 Ο δρόμος γίνεται καμβάς και η καθημερινότητα τέχνη

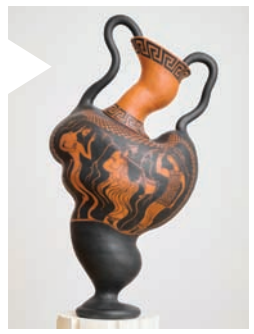
Με υλικά που βρίσκει πεταμένα στον δρόμο, ο **Γιάννης Στεμπίλης** δημιουργεί ένα ιδιότυπο εικαστικό σύμπαν. Στην έκθεση *«On the Road»*, γνώριμες προσωπικότητες της τέχνης, του κινηματογράφου και της μουσικής συναντιούνται σε απρόσμενες συνθέσεις, με χιούμορ και ειρωνική διάθεση. Ο καλλιτέχνης συνδυάζει την τεχνική του πουαντιγισμού με την αισθητική της pop art, μετατρέποντας ευτελή υλικά σε επιφάνειες μνήμης και σχολιασμού. *Art Zone 42, 19 Νοεμβρίου, έως 5 Δεκεμβρίου 2026.*

8 Η σκοτεινή πλευρά μιας κλειστής κοινωνίας

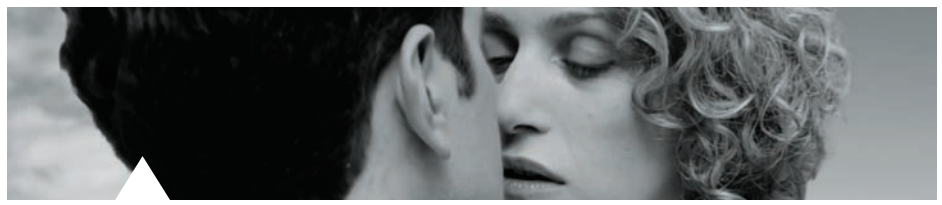
Η νέα παράσταση που σκηνοθετεί ο **Άρης Μπινιάρης** είναι το *«Dogville»* του Λαρς φον Τρίερ, σε θεατρική διασκευή του Κρίστιαν Λόλικε. Με τη χαρακτηριστική σκηνική του γλώσσα, δημιουργεί ένα περιβάλλον όπου ο φόβος, η υποκρισία και η βία διαμορφώνουν τις σχέσεις μιας κλειστής κοινότητας. Η παράσταση θέτει το ερώτημα των ορίων της συγχώρεσης απέναντι στην αδικία. *Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, Πρεμιέρα 25 Νοεμβρίου*

9 Η αρχαιολογία συναντά τη σύγχρονη τέχνη

Στην πρώτη ατομική έκθεσή της στην Ελλάδα, με τίτλο *«Μια αποκάλυψη»*, η Ελληνοαμερικανίδα καλλιτέχνιδα **Κάμι Στάρος** παρουσιάζει στα Δυο Χωριά κεραμικά αγγεία και έργα από κεραμικά νομίσματα, που δημιούργησε κατά τη δίμηνη παραμονή της στην Αθήνα. Με αναφορές στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα, διερευνά πώς τα αρχαιολογικά ευρήματα απομακρύνονται από τον αρχικό τους τόπο, εκτίθενται στα μουσεία και αποκτούν νέες ερμηνείες μέσα από διαφορετικά ιστορικά και πολιτισμικά πλαίσια. *Γκαλερί Δυο Χωριά, 19 Νοεμβρίου έως 16 Ιανουαρίου*

«Drunken Vase»

10 Ένας δυστοπικός κόσμος σε διαρκή επανάληψη

Η ελληνική ταινία επιστημονικής φαντασίας *«ΤΟΜΟΣ 7»* των **Πάνου Παππά** και **Δέσποινας Χαραλάμπους**, με conceptual design του Φρανσουά Σουιτέν και μουσική του Νίκου Κυπουργού, έρχεται στην Ταινιοθήκη της Ελλάδος μετά τη διεθνή φεστιβαλική πορεία της. Σε ένα απομονωμένο κτίριο-πόλη, η μνήμη, η εξουσία και η εξέγερση γίνονται μέρος μιας ιστορίας που επαναλαμβάνεται. Την προβολή ακολουθεί συζήτηση για τη θέση της επιστημονικής φαντασίας στην εποχή μας, με τη συμμετοχή των **Δημήτρη Κολιοδήμου**, **Δημήτρη Παναγιωτάτου**, **Πάνου Παππά** και **Δέσποινας Χαραλάμπους**. *Ταινιοθήκη της Ελλάδος, 21 Νοεμβρίου*

CAT EXPO 2026

Η Αθήνα υποδέχεται σπάνιες φυλές γάτας από κάθε γωνιά του κόσμου

Περισσότερες από 150 καθαρόαιμες γάτες, 50 διαφορετικές φυλές και 120 διεθνείς εκθέτες δίνουν ραντεβού στην Αθήνα για το Cat Expo 2026 – WCF World Show Athens. Στις 28 και 29 Νοεμβρίου, το Εκθεσιακό Κέντρο Δήμου Περιστερίου φιλοξενεί το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Γάτας, μια διεθνή έκθεση μορφολογίας υπό το σύστημα της World Cat Federation (WCF), που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον των φίλων της γάτας από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Οι επισκέπτες θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά εντυπωσιακές και σπάνιες φυλές, να παρατηρήσουν τις ιδιαίτερες μορφολογικές διαφορές τους και να ανακαλύψουν χαρακτηριστικά που κάνουν κάθε φυλή ξεχωριστή. Στο πρόγραμμα ξεχωρίζουν οι ανοιχτές κρίσεις από διεθνείς κριτές της WCF, οι οποίοι αξιολογούν τις συμμετοχές βάσει συγκεκριμένων προτύπων, καθώς και οι τελικές βραβεύσεις Best in Show, όπου αναδεικνύονται οι κορυφαίες γάτες της διοργάνωσης.

Το διήμερο συμπληρώνεται από ομιλίες και διαδραστικά workshops για τη φροντίδα, τη συμπεριφορά και την ευζωία των αιλουροειδών, αλλά και εμπορικά περίπτερα με εξειδικευμένα προϊόντα και εξοπλισμό για γάτες. Παράλληλα, δέκα φιλοζωικά σωματεία θα συμμετέχουν με 50 αδέσποτες γάτες που αναζητούν οικογένεια.

Η Cat Expo 2026 είναι μια ευκαιρία να ανακαλύψουμε τον κόσμο των καθαρόαιμων φυλών και να γνωρίσουμε καλύτερα τη γάτα σε όλες τις εκφάνσεις της.

INFO

Εκθεσιακό Κέντρο Δήμου Περιστερίου Δωδεκανήσου 106

felinagreece.gr
catexpo.eu

Fb Association FelinaGreece
Insta felinagreece

adv AV

Λίγο πριν από τις συναυλίες του στις 28 και 29 Δεκεμβρίου, μιλά για τη νέα χρονιά,

Γιώργος ΠΕΡΡΗΣ

Καλές γιορτές και του χρόνου Eurovision!

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ** - Φωτό: **ΕΛΙΝΑ ΓΙΟΥΝΑΝΛΗ**

Οι γιορτινές συναυλίες του **Γιώργου Περρή** είναι πάντα ένα ωραίο, λαμπερό δώρο στην Αθήνα: έχουν τη ζεστασιά ενός αγαπημένου ετήσιου ραντεβού κι εκείνον τον αβίαστο κοσμοπολιτισμό που ταιριάζει απόλυτα στις γιορτές και στο πνεύμα του ρεβεγιόν. Φέτος, στις 28 και 29 Δεκεμβρίου, επιστρέφει στο «Θέατρον» του Ελληνικού Κόσμου με το «*...And a Happy New Year!*», τη Maranatha Gospel Choir και μία ακόμη συναυλία γεμάτη εκπλήξεις, για να υποδεχτεί το 2027. Μια χρονιά που για τον ίδιο φέρνει ήδη λόγους για γιορτή, αφού μόλις ανακοινώθηκε ότι θα εκπροσωπήσει την Κύπρο στη Eurovision. Λίγο πριν ανέβει στη σκηνή, τον ρωτήσαμε για τα πάντα: all things Christmas.

— Στις 28 και 29 Δεκεμβρίου επιστρέφεις με τη γιορτινή συναυλία «...And a Happy New Year!» και ολοκαίνουργιο πρόγραμμα. Τι θα δούμε και τι θα ακούσουμε; Θα είναι κάθε τραγούδι και μια σκηνική έκπληξη;

Φέτος θέλω να σηκωθούμε λίγο από τις θέσεις μας – κυριολεκτικά και μεταφορικά! Ετοιμάζω ένα πρόγραμμα με περισσότερο ρυθμό, χαρά και ανατροπές, κρατώντας φυσικά τη συγκίνηση που αναζητώ πάντα όταν τραγουδώ. Η χορωδία Maranatha Gospel Choir φέρνει έναν ολόκληρο καινούργιο κόσμο στη σκηνή, μια μουσική πνευματικότητα και την ανάταση που μόνο η gospel μουσική κουβαλάει μέσα της. Ταυτόχρονα, επειδή είναι πολύ σημαντικό για μένα οι παραστάσεις αυτές να απευθύνονται σε ολόκληρη την οικογένεια, έχω ετοιμάσει και ένα αφιέρωμα με τραγούδια από κλασικές παιδικές ταινίες απ' όλες τις εποχές, που θα αφορούν μία συγκεκριμένη θεματική ενότητα. Μαζί μου θα είναι μια απίστευτη μπάντα από 9 σολίστες, που θα σας εντυπωσιάσουν με τη δεξιοτεχνία και την ευαισθησία τους. Δεν θα σας πω ποια τραγούδια θα συμπεριλαμβάνονται, δεν θέλω να μαρτυρήσω τα μυστικά μου!

— Από τις Puppini Sisters στη Maranatha Gospel Choir. Πώς προέκυψε η συνεργασία και τι αλλάζει στον ήχο σου;

Με γοητεύει τρομερά η ανθρώπινη φωνή όταν γίνεται σύνολο. Με τις Puppini Sisters, πέρσι, υπήρχε εκείνη η ακρίβεια των αρμονιών και η υπέροχη ρετρό αισθητική. Με μια gospel χορωδία ανοίγει ένας άλλος διάλογος: υπάρχει παλμός, ορμή, μια φωνή που καλεί και πολλές που απαντούν. Αυτή η δυνατότητα με τράβηξε στη συνεργασία. Με κάνει να ακούω διαφορετικά και τη δική μου φωνή, να αφήνομαι. Και μου αρέσει πολύ που θα χρειαστεί να ξαφνιάσω και να προκαλέσω και τον εαυτό μου να κολυμπήσει σε νερά που δεν είχα ακουμπήσει έως τώρα.

— Πόσα Χριστούγεννα χωράνε σε μια χριστουγεννιάτικη συναυλία; Θέλω να πω, πώς μοιράζεις το πρόγραμμα;

Χωράνε πολλά Χριστούγεννα, παρά το ότι η φετινή παράσταση είναι πιο κοντά στην Πρωτοχρονιά και άρα είναι πιο εκρηκτική και με διάθεση για γιορτή! Το ρεπερτόριο των Χριστουγέννων έχει υπέροχες μελωδίες και σπουδαία τραγούδια, γι' αυτό και το αντιμετωπίζω με την ίδια φροντίδα και σεβασμό που αντιμετωπίζω ό,τι τραγουδώ.

Επίσης, πολύ συχνά μου επιτρέπει να έρχομαι πιο κοντά και στο κλασικό ρεπερτόριο, που τόσο αγαπώ. Από εκεί και πέρα, δεν μετράω το πρόγραμμα με ποσοστά. Χρειάζεται να υπάρχει λόγος που το ένα τραγούδι διαδέχεται το άλλο. Θέλω να υπάρχει ροή, να συναντιούνται φυσικά τα δικά μου τραγούδια με τα εορταστικά και με διασκευές που θα ξαφνιάσουν. Και ο κόσμος να νιώσει ότι μπορεί να γελάσει, να χορέψει, να συγκινηθεί, να αφεθεί και, πάνω απ' όλα, να ξεχάσει για δυο ώρες όλη την ασχήμια και τη βία του κόσμου μας.

— Τι σε γοητεύει στην παράδοση των κλασικών γιορτινών συναυλιών τραγουδιστών όπως ο Μπινγκ Κρόσμπι, Φρανκ Σινάτρα παλιά και τώρα ο Μάικλ Μπουμπλέ κ.ά. και τις έχεις υιοθετήσει κι εσύ;
Καταρχάς, ευχαριστώ για την παρέα στην οποία με βάζεις! Αυτοί οι τραγουδιστές είχαν την ικανότητα να δημιουργούν έναν ολόκληρο κόσμο μέσα σε ελάχιστα λεπτά. Υπήρχε χώρος για φωνή, ενορχήστρωση, χιούμορ, τρυφερότητα, για απόλαυση χωρίς ενοχές. Αυτό με γοητεύει. Και, ναι, αισθάνομαι ότι χτίζεται ένα ετήσιο ραντεβού με το κοινό. Βρίσκω εξαιρετικά συγκινητικό και τιμητικό το ότι ο κόσμος με συμπεριλαμβάνει στον προγραμματισμό των γιορτών του επειδή περνάει όμορφα μαζί μου και θέλει να ζει αυτή την εμπειρία κάθε χρόνο. Ειδικά δε φέτος, που ανοίξαμε την προπώληση με έναν εντελώς διαφορετικό τρόπο: χωρίς αφίσα, χωρίς τις λεπτομέρειες της παράστασης και απλά ζητώντας από τον κόσμο να με εμπιστευτεί γι' αυτό που τους ετοιμάζω. Δεν μπορώ να σου περιγράψω πόσο με αγγίζει και μου δίνει φτερά και ευγνωμοσύνη η εμπιστοσύνη αυτή του κοινού μου.

— Πώς ανανεώνεις μια παράδοση όταν το κοινό περιμένει κάτι γνώριμο και «fuzzy»;
Το γνώριμο μπορεί να είναι το συναίσθημα που κρατάει ο κόσμος φεύγοντας. Δεν χρειάζεται να είναι ίδια τα τραγούδια, οι ενορχηστρώσεις ή οι καλεσμένοι. Με ενδιαφέρει ο κόσμος να ξέρει ότι θα βρει ζεστασιά, αλλά την ίδια στιγμή να μη γνωρίζει και ακριβώς με ποιον τρόπο θα τη νιώσει. Επίσης, μεγαλώνω κι εγώ, αλλάζουν τα ακούσματά μου, αλλάζουν όσα θέλω να πω, όπως αλλάζει κι ο κόσμος γύρω μας. Βρίσκω εξαιρετικά γοητευτική και θεραπευτική τη σταθερότητα της παράδοσης· είναι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία που με ενώνουν με τον κόσμο.

— Δώσε μου το προσωπικό σου Top-5 χριστουγεννιάτικων τραγουδιών με τις αγαπημένες σου εκτελέσεις.
Το «Petit Papa Noël» με τη Νάνα Μούσχουρη έχει μια θέση που δύσκολα την παίρνει άλλο τραγούδι. Είναι δεμένο με τα παιδικά μου χρόνια. Το «The Secret of Christmas» επίσης το αγαπώ πολύ για όσα λέει: ότι η ουσία αυτών των ημερών φαίνεται στον τρόπο που ζούμε τον υπόλοιπο χρόνο. Και το «Ave Maria» του Σούμπερτ μού δημιουργεί μια πολύ ιδιαίτερη αίσθηση ασφάλειας. Τρελαίνομαι για το «Jingle Bells» της Μπάρμπρα Στρέιζαντ και συγκινούμαι πολύ με το «O holy night» από τη Σελίν Ντιόν.

— Ποιο γιορτινό τραγούδι δεν αντέχεις να ακούς άλλο; Θα το τραγουδούσες αν επέμενε το κοινό;
Θα υπερασπιστώ λίγο τα τραγούδια εδώ. Όταν κάτι σε ακολουθεί από το σούπερ μάρκετ μέχρι το ασανσέρ σου, είναι λογικό κάποια στιγμή να θέλεις να του ζητήσεις περιοριστικά μέτρα! Συνήθως με κουράζει η υπερέκθεση περισσότερο από το ίδιο το κομμάτι. Και δεν θεωρώ ότι, επειδή ένα τραγούδι είναι δημοφιλές, οφείλω να το τραγουδήσω. Το κοινό μου ξέρει ότι ακούω τις επιθυμίες του, αλλά έχει έρθει και για τη δική μου πρόταση. Αυτή είναι η ωραία ισορροπία μεταξύ μας. Πάντως δεν νιώθω ότι υπάρχει κάποιο τραγούδι που δεν αντέχω άλλο.

— Η Μαράια Κάρεϊ είναι παράδοση ή χριστουγεννιάτικη χρηματομηχανή πιστεύεις; Μήπως αδικείται έτσι η υπόλοιπη διαδρομή της;
Το «All I Want for Christmas Is You» είναι ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό ποπ τραγούδι, που έγινε παράδοση και βεβαίως μια τεράστια εμπορική επιτυχία. Δεν με ενοχλεί καθόλου να συμβαίνουν όλα αυτά μαζί. Μακάρι να γράψουμε κι εμείς ένα τραγούδι που θα θέλει ο κόσμος ν' ακούει κάθε χρόνο! Το «ξεπάγωμά» της κάθε χρόνο τα Χριστούγεννα έχει πλάκα, αρκεί να θυμόμαστε για ποια τραγουδίστρια μιλάμε. Η Μαράια έχει μοναδική φωνή, πάνω απ' όλα όμως είναι και σπουδαία τραγουδοποιός. Ολόκληρη η δισκογραφία της βασίζεται σε στίχους και μουσική που έχει γράψει η ίδια. Πριν από μερικά χρόνια διάβαζα τη βιογραφία της και συνειδητοποίησα ότι τίποτε δεν είναι τυχαίο και ότι η γυναίκα αυτή έχει έναν πραγματικά βαθύ ψυχισμό. Τέλος, δεν νομίζω ότι είναι πιθανό να αδικηθεί η διαδρομή ενός ανθρώπου που έχει γράψει και τραγουδήσει το «Hero», το «Vision of love» και το «My all»!

— Πού βρίσκεις αληθινή χριστουγεννιάτικη ατμόσφαιρα στην Αθήνα;
Με κερδίζει περισσότερο ένα παράθυρο σπιτιού με αναμμένο δέντρο παρά ένας δρόμος που προσπαθεί να φαίνεται εντυπωσιακός με ευτέλεια. Κοιτάζω τα παράθυρα και σκέφτομαι ποιος μένει εκεί, ποιος στόλισε, ποιους περιμένει. Εκεί βρίσκω κάτι αληθινό. Η Αθήνα έχει ομορφιά, αλλά συχνά χρειάζεται να της δώσεις χρόνο και προσοχή για να τη δεις μέσα στον θόρυβο. Υπάρχουν ωστόσο κάποια μικρά μαγαζιά, φροντισμένα με πολλή αγάπη, που κι εκεί νιώθω ότι βρίσκω τη θαλπωρή των ημερών.

— Αν ήσουν καλλιτεχνικός διευθυντής της χριστουγεννιάτικης Αθήνας, ποιες τρεις αλλαγές θα έκανες; Τι θα αφαιρούσες;
Πρώτα απ' όλα θα έβαζα περισσότερη φροντίδα στον φωτισμό. Η πόλη έχει υπέροχα κτίρια και δρόμους που χρειάζονται μια πρόταση που να τα αναδεικνύει. Μετά θα έστελνα τη γιορτή στις γειτονιές: μικρές συναυλίες, χορωδίες, δράσεις στις οποίες να μπορούν να συμμετέχουν οι κάτοικοι. Και θα έδινα χώρο σε μουσικούς για ζωντανές εμφανίσεις, με αξιοπρεπείς αμοιβές φυσικά. Θα αφαιρούσα χωρίς δεύτερη σκέψη την εκκωφαντική μουσική από μεγάφωνα. Θέλω να μπορώ ν' ακούσω και τον άνθρωπο που περπατάει δίπλα μου.

— Το καλύτερο χριστουγεννιάτικο δώρο που έχεις πάρει;
Δεν θα σου πω για κάποιο αντικείμενο, παρά το ότι έχω λάβει πολλά και υπέροχα δώρα. Το καλύτερο δώρο, λοιπόν, που έχω λάβει είναι η προσοχή. Το να καταλάβω ότι ο άλλος άκουσε κάτι που είπα φευγαλέα, θυμήθηκε μια μικρή επιθυμία μου, μπήκε για λίγο στον κόσμο μου. Είναι πολύ ωραίο να νιώθεις ότι σε παρατηρεί με αγάπη ένας άνθρωπος. Εκεί βρίσκεται μεγάλο μέρος της χαράς.

— Και το πιο απογοητευτικό δώρο; Το ομολόγησες σε αυτόν που σου το χάρισε;
Θυμάμαι μικρός την τεράστια απογοήτευση όποτε το δώρο ήταν βιβλίο! Εκεί που περίμενα δίσκους ή παιχνίδια, έπαιρνα βιβλία κι απογοητευόμουν πολύ. Πού να 'ξερα τότε ότι στην ενήλικη ζωή μου θα γυρνούσε τούμπα αυτό! Πάντως, το αν θα το έλεγα σε κάποιον ότι το δώρο του δεν μου αρέσει εξαρτάται κι από τη σχέση. Με έναν πολύ δικό μου άνθρωπο θα προτιμούσα να μπορούμε να γελάσουμε με κάτι τέτοιο. Και ευτυχώς έχω τόσο αληθινές σχέσεις, που χωράει και αυτό!

— Πώς είναι τα δικά σου Χριστούγεννα σήμερα; Ποια συνήθεια τηρείς κάθε χρόνο;
Κατ' αρχάς το στόλισμα του δέντρου. Είναι ολόκληρη ιεροτελεστία. Έπειτα, μου αρέσει να μαγειρεύω για τους ανθρώπους μου. Έχει κάτι πολύ τρυφερό η όλη διαδικασία: να σκεφτείς τι αγαπά ο καθένας, να ετοιμάσεις το τραπέζι, να καθίσετε επιτέλους μαζί. Και προστατεύω εκείνη την ώρα που κάθομαι με τα λαμπάκια του δέντρου αναμμένα και το χαζεύω. Μπορεί να φαίνεται αστείο, αλλά είναι για μένα πολύτιμη στιγμή. Μέσα σ' ένα πρόγραμμα γεμάτο υποχρεώσεις, έχω ανάγκη και λίγο χρόνο που δεν οφείλει να αποδώσει τίποτα. Μόνο να τον χαρώ.

— Μίλα μου για το «In Concert» και τις εμφανίσεις με 200 κιθάρες στην Κύπρο. Σε συνεπαίρνει η ζωντανή μουσική, σωστά;
Πάνω στη σκηνή αισθάνομαι πραγματικά ελεύθερος. Ξέρεις, ενώ στην προσωπική μου ζωή είμαι φοβιτσιάρης, σχεδόν δειλός, η σκηνή λειτούργησε για μένα ως ένας ασφαλής χώρος όπου μπορώ να αφεθώ. Όση προετοιμασία κι αν έχει προηγηθεί, έρχεται η στιγμή που πρέπει ν' ακούσεις τι συμβαίνει τώρα: στους μουσικούς, στον κόσμο, μέσα σου. Κι εκεί όλα είναι πιθανά. Το «In Concert» κρατάει κάτι από αυτή τη συνάντηση. Και η προοπτική ν' ακούσω τη φωνή μου μέσα στον ήχο από διακόσιες κιθάρες με εξιτάρει. Θέλω να συνεχίσω να μπαίνω σε συνθήκες που μου «ανοίγουν τα αυτιά» και με πηγαίνουν κάπου αλλού.

— Τι σε κάνει σήμερα να λες «ναι» σε μια συνεργασία; Έχεις αρνηθεί κάποια δελεαστική πρόταση; Και ποια συνεργασία ονειρεύεσαι;
Σήμερα με ενδιαφέρει πολύ να υπάρχει ουσιαστικός λόγος να συναντηθούμε. Να ακούω στον άλλο κάτι που με συγκινεί, να μπορώ να του προσφέρω κι εγώ κάτι. Η φήμη από μόνη της δεν αρκεί για να βγει μουσική. Κι έχω μάθει πια να λέω «αυτό δεν μου ταιριάζει», χωρίς να αισθάνομαι ότι πρέπει να απολογηθώ ή ότι μειώνω την αξία της πρότασης. Θα ήθελα πολύ να τραγουδήσω με την Μπάρμπρα Στρέιζαντ, τον Μάικλ Μπουμπλέ ή την Μπάρμπαρα Πράβι. Μερικά όνειρα παραμένουν, ευτυχώς, εξωφρενικά. Αλλιώς τι ενδιαφέρον θα είχε;

— Να λοιπόν που θα εκπροσωπήσεις την Κύπρο στην επόμενη Eurovision. Πώς προέκυψε αυτό; Πώς είναι το τραγούδι και τι θα δούμε;
Υπήρξε πρόταση και την προηγούμενη χρονιά, που όμως δεν προχώρησε. Φέτος ήρθε αυτή η πολύ όμορφη εξέλιξη και με συγκίνησε βαθιά η εμπιστοσύνη της Κύπρου. Από τα πρώτα μου επαγγελματικά βήματα, με συνδέουν πολλά με τη χώρα – άνθρωποι που αγαπώ σαν οικογένεια και συνεργασίες πολλών χρόνων. Οπότε η εκπροσώπησή της είναι ιδιαίτερα τιμητική για μένα. Το τραγούδι δεν έχει επιλεγεί ακόμη. Μια δυνατή μπαλάντα θα με ενδιέφερε πολύ, ελπίζω λοιπόν να βρεθεί εκείνη που θα με κάνει να πω «αυτό είναι». Θέλω να βγω στη σκηνή με απόλυτη πίστη σ' αυτό που τραγουδώ.

— Μπορεί η Eurovision να καπελώσει με το ύφος και την αισθητική της μια καριέρα; Πώς θα διαχειριστείς εσύ τη συμμετοχή σου;
Πιστεύω ότι οτιδήποτε μπορεί να σε καπελώσει αν του παραχωρήσεις το δικαίωμα να αποφασίζει ποιος είσαι. Εγώ πηγαίνω στη Eurovision έχοντας ήδη μια διαδρομή, μια φωνή και μια αισθητική για τα οποία έχω δουλέψει πολλά χρόνια. Θέλω να τα φέρω εκεί με τόλμη και να δω πόσο πιο μακριά μπορούν να πάνε. Σέβομαι τον διαγωνισμό, το κοινό του και τη δυνατότητα που μου δίνεται να με γνωρίσουν τόσοι άνθρωποι ταυτόχρονα. Θα δουλέψω σκληρά, θα δοκιμαστώ, θα το χαρώ και φυσικά θα πάω στον διαγωνισμόγια το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Έχω φιλοδοξία και δεν βλέπω κανέναν λόγο να ντρέπομαι. Η Eurovision γίνεται μέρος της πορείας μου. Και η πορεία μου θα συνεχιστεί και μετά τη Eurovision, με όσα έχω ακόμη να πω. A

ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΠΟΛΥ ΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΩ ΜΕ ΤΗΝ ΜΠΑΡΜΠΡΑ ΣΤΡΕΪΖΑΝΤ, ΤΟΝ ΜΑΪΚΛ ΜΠΟΥΜΠΛΕ Ή ΤΗΝ ΜΠΑΡΜΠΑΡΑ ΠΡΑΒΙ. ΜΕΡΙΚΑ ΟΝΕΙΡΑ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ, ΕΥΤΥΧΩΣ, ΕΞΩΦΡΕΝΙΚΑ. ΑΛΛΙΩΣ ΤΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΘΑ ΕΙΧΕ;

** Ο **Γιώργος Περρής** παρουσιάζει τη συναυλία «…And a Happy New Year!» με τη Maranatha Gospel Choir τη Δευτέρα 28 και την Τρίτη 29 Δεκεμβρίου 2026, στις 18:00 και στις 21:00, στο «Θέατρον» του Ελληνικού Κόσμου Εισιτήρια στο more.com*

Επιμέλεια: ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

Κική Τσιλιγγερίδου

«Το δύσκολο είναι ένας δυνάμει γυναικοκτόνος να έχει γίνει σκιά σου»

Κική Τσιλιγγερίδου
Stalker
εκδ. BELL

Μιλήσαμε με τη συγγραφέα για το νέο της βιβλίο «Stalker», ένα θρίλερ για την εφιαλτική εμπειρία του stalking, μέσα από ένα προσωπικό βίωμα

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ - Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Το *«Stalker»*, το δεύτερο βιβλίο της τριλογίας της Κικής Τσιλιγγερίδου, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις BELL, είναι ένα σκληρό, σκοτεινό και βίαιο θρίλερ επιβίωσης, όπου η εκδίκηση, η δικαιοσύνη και η εμμονή συνθέτουν ένα εκρηκτικό σκηνικό. Πίσω από τη σκοτεινή ατμόσφαιρα του βιβλίου κρύβεται και μια προσωπική διάσταση: η ίδια η συγγραφέας έχει βιώσει επί χρόνια την εφιαλτική εμπειρία του stalking. Με αφορμή το βιβλίο, μιλήσαμε μαζί της για τη λεπτή γραμμή ανάμεσα στη δικαιοσύνη και την αυτοδικία, τη γυναικεία δύναμη, τον φόβο και τη δύσκολη πραγματικότητα αυτής της ακραίας εμμονής.

Το *«Stalker»*, το δεύτερο βιβλίο της τριλογίας της Κικής Τσιλιγγερίδου, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις BELL, είναι ένα σκληρό, σκοτεινό και βίαιο θρίλερ επιβίωσης, όπου η εκδίκηση, η δικαιοσύνη και η εμμονή συνθέτουν ένα εκρηκτικό σκηνικό. Πίσω από τη σκοτεινή ατμόσφαιρα του βιβλίου κρύβεται και μια προσωπική διάσταση: η ίδια η συγγραφέας έχει βιώσει επί χρόνια την εφιαλτική εμπειρία του stalking. Με αφορμή το βιβλίο, μιλήσαμε μαζί της για τη λεπτή γραμμή ανάμεσα στη δικαιοσύνη και την αυτοδικία, τη γυναικεία δύναμη, τον φόβο και τη δύσκολη πραγματικότητα αυτής της ακραίας εμμονής.

— Στο «Stalker», ένας από τους δύο βιαστές βρίσκεται νεκρός, ενώ ο δεύτερος οδηγείται στο βουνό της Μοντάνα, σε ένα περιβάλλον όπου η επιβίωση γίνεται εφιάλτης. Υπάρχει μια παράξενη αναγνωστική συνενοχή στα αστυνομικά μυθιστορήματα: θέλουμε να τιμωρηθεί ο ένοχος, ακόμη και με αυτοδικία. Όταν γράφετε μια τέτοια σκηνή, σκέφτεστε ότι δοκιμάζετε τα ηθικά αντανακλαστικά του αναγνώστη;

Θα είμαι απολύτως ειλικρινής: ναι, προφανώς και δοκιμάζονται – αλλά δεν το σκέφτομαι. Νομίζω πως αυτό είναι κάτι που πρέπει να γίνει ή που αναπόφευκτα θα συμβεί. Όλη η δομή της Στέλλας Άνταμς αυτό εξυπηρετεί. Υπάρχει η περιπέτεια, υπάρχει το σασπένς, υπάρχει η τρέλα της Στέλλας Άνταμς, αλλά υπάρχει και αυτό που λέτε. Ο καθένας νομίζω ότι μπορεί να τοποθετηθεί όπως θέλει κάθε φορά. Αυτό που προσπαθώ να κάνω εγώ είναι να παρουσιάζω τα πράγματα όσο πιο δίκαια μπορώ, και όσο πιο ξεκάθαρα. Και η Στέλλα Άνταμς είναι η προσωποποίηση της δικαιοσύνης. Εγώ στη θέση της δεν θα ήμουν.

— Η εκδίκηση είναι πρόβλημα ηθικής και νομικής τάξης. Πού βρίσκεται η γραμμή ανάμεσα στη δικαιοσύνη και την αυτοδικία; Όταν τιμωρούμε οι ίδιοι τον θύτη, δεν υπάρχει κίνδυνος να πάψει η κοινωνία να διακρίνει τη δικαιοσύνη από την εκδίκηση;

Όταν κάποιο άτομο ορίζει και επιβάλλει μόνο του μια ποινή, αποδομεί τα θεμέλια του κράτους δικαίου, για να μην πω ότι κατά κάποιον τρόπο εξομοιώνει ηθικά τον θύτη με το θύμα, κι αυτό δεν είναι κάτι που θέλουμε. Η διακριτική γραμμή χαράχτηκε όταν αποφασίστηκε ότι το κράτος θα έχει το μονοπώλιο της άσκησης νόμιμης βίας. Από κει και πέρα, οι ήρωες στα βιβλία θέτουν και οι ίδιοι με τις πράξεις τους ανάλογα ερωτήματα και δίνουν τις απαντήσεις τους.

— Στα αστυνομικά μυθιστορήματα, η βία κατά των γυναικών συχνά γίνεται αφετηρία μιας ιστορίας. Πώς προσεγγίζετε ένα τόσο ευαίσθητο θέμα, ώστε

οι γυναίκες να μην περιορίζονται στον ρόλο του θύματος;
Η Στέλλα Άνταμς φτιάχτηκε ακριβώς γι' αυτό: μπορεί να ταλαιπωρείται –από άντρες– πάρα πολύ, από βιβλίο σε βιβλίο, αλλά το τελευταίο που κάνει είναι να παριστάνει το θύμα. Είναι το εντελώς αντίθετο απ' αυτό. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μάλιστα, το παρακάνει, περνά κάθε όριο – αν υποθέσουμε πως υπάρχουν κάποια τέτοια όρια. Όμως η Στέλλα Άνταμς είναι αυτό που είναι. Κάτι φωτεινό και σκοτεινό μαζί. Βέβαια, αν περνούσαμε κι εμείς όσα έχει περάσει η ίδια, ίσως να τη βλέπαμε διαφορετικά.

— «Κανείς δεν θα έρθει να σε σώσει»: Συχνά ζητάμε από τις γυναίκες να είναι δυνατές, να επιβιώνουν, να καταγγέλλουν, να αντιστέκονται. Μήπως ακόμη και η εικόνα της «δυνατής γυναίκας» καταλήγει να επιβάλλει ένα νέο καθήκον στα θύματα: να αποδεικνύουν ότι μπορούν να σωθούν μόνες τους;
Ενδεχομένως ναι, κι αυτό θα ήταν ένα ακόμη πρόβλημα. Αλλά το αντίθετο είναι, κατά τη γνώμη μου, πολύ μεγαλύτερο.

— Στο «Stalker», η Στέλλα Άνταμς καταδιώκεται από έναν άντρα που θέλει να βρίσκεται διαρκώς κοντά της και ονειρεύεται να πεθάνει μαζί της. Καθώς έχετε υπάρξει και η ίδια επί χρόνια θύμα stalking, πόσο δύσκολη είναι η μετάβαση από το προσωπικό βίωμα στη μυθοπλασία;
Δεν ήταν καθόλου δύσκολη. Το δύσκολο είναι να έχεις στα βήματά σου κάποιον που έχει εμμονή μ' εσένα, που σε παραμονεύει πίσω από τις γωνίες, που ξεπροβάλλει μέσα από θάμνους, που περνά με το αυτοκίνητό του, δέκα, είκοσι, τριάντα, εκατό φορές μπροστά από το καφέ όπου κάθεσαι με τους φίλους σου –δεν υπερβάλλω στον αριθμό–, που διαβάζει όλα σου τα στόρι με διαφορετικό ψευδώνυμο κάθε φορά, γιατί τον έχεις μπλοκάρει όλες τις χίλιες προηγούμενες, που ανεβάζει δεκάδες βίντεο κάθε μέρα σχολιάζοντας το πού ήσουν και τι φορούσες, και που ξέρει πού μένεις και πού δουλεύεις και ποιες διαδρομές ακολουθείς για να πας στη δουλειά σου και για να γυρίσεις στο σπίτι σου. Το δύσκολο είναι ένας δυνάμει γυναικοκτόνος να έχει γίνει σκιά σου. Το βιβλίο, ως προς αυτό, ήταν παιχνιδάκι.

— Τι μάθατε μέσα από τη δική σας εμπειρία γι' αυτή την ακραία μορφή εμμονής που θα θέλατε να γνωρίζει ο κόσμος αλλά σπάνια συζητιέται δημόσια;
Ότι είναι πάρα πολύ δύσκολο να απαλλαγείς έτσι και θέλεις να ακολουθήσεις τον σωστό δρόμο. Είναι πιο εύκολο ν' αλλάξεις τις συνήθειές σου, ν' αφήσεις τη δουλειά σου, να κάνεις τα πάντα αλλιώς, παρά να ξυπνήσεις μια μέρα και να βγεις στον δρόμο σίγουρη πως δεν είναι πίσω από εκείνο το αμάξι στη γωνία, να σε παραφυλάει. Έμαθα επίσης πως, αν κάτι δεν πρέπει να επιτρέψεις στον εαυτό σου, είναι να φοβάται. Παίρνεις μέτρα, ναι. Αλλά δεν επιτρέπεται να του κάνεις το χατίρι να τον φοβηθείς.

— Στη μυθοπλασία, αλλά και στην ποπ κουλτούρα, έχουμε συνηθίσει να παρουσιάζουν τον επίμονο άντρα ως ερωτευμένο, τον ζηλιάρη ως παθιασμένο και τον ελεγκτικό ως προστατευτικό. Το stalking συχνά υποτιμάται και παρουσιάζεται ως ερωτική επιμονή ή ως αδυναμία κάποιου να αποδεχτεί την απόρριψη. Πόσο έχει συμβάλει μια τέτοια αφήγηση του έρωτα στο να κανονικοποιηθεί η παραβίαση των ορίων;
Όλα αυτά έχουν παίξει τον ρόλο τους. Αλλά περιπτώσεις όπως ο δικός μου stalker, που είναι καθαρά ψυχοπαθολογικές, δεν ενδιαφέρονται για τέτοια πράγματα, δεν ξέρουν τι συμβαίνει στον κόσμο, ζουν στον δικό τους, σε ένα σκοτεινό, υγρό υπόγειο, όπου υπάρχουν μόνο αυτοί και η εικόνα σου. Μιλώ για καθαρή τρέλα δηλαδή. Κάτι τρομερά επικίνδυνο.

— Στο «Stalker», το βουνό της Μοντάνα γίνεται ένας τόπος που μπορεί να κρύψει, να προστατεύσει και να σκοτώσει. Πώς επιλέγετε το περιβάλλον μιας ιστορίας και πώς το εντάσσετε οργανικά στην πλοκή;
Η αλήθεια είναι πως η συγκεκριμένη ιστορία σχεδιάστηκε και γράφτηκε για την Αλάσκα, γιατί αγαπώ πολύ αυτή την Πολιτεία, μου ταίριαζε και της ταίριαζε πολύ, αλλά και γιατί το χιόνι ήταν απαραίτητο, και οι αυτόχθονες το ίδιο. Όταν όμως ανέβηκε ο τελευταίος κύκλος του «True Detective», το «Night Country», όπου έχουμε επίσης μια γυναικοκτονία, τη φρικτή δολοφονία μιας γυναίκας, που μάλιστα ήταν και αυτή ιθαγενής, και μια αλυσίδα εκδίκησης, αναγκάστηκα να κάνω έναν αγώνα δρόμου για να την αλλάξω. Ήταν απίστευτα πολλές οι συμπτώσεις και οι ομοιότητες. Όμως η Μοντάνα ταιριάζει γάντι τόσο στην ιστορία όσο και στη Στέλλα Άνταμς. Τελικά, ευτυχώς που έγινε έτσι, αν με ρωτάτε.

> ***Η Στέλλα Άνταμς μπορεί να κάνει τα πάντα, από το να πάρει εκδίκηση για όλες μας, μέχρι να θυσιαστεί για την καθεμιά μας***

— Έχετε πει ότι αγαπάτε τη Στέλλα. Τι μπορεί να κάνει εκείνη χωρίς δισταγμό, ενώ εσείς στην πραγματική ζωή θα διστάζατε;
Την αγαπώ πολύ, γιατί είναι αυτή που είναι, και γιατί έχει χαρακτηριστικά από όλες τις γυναίκες που ξέρω, είτε προσωπικά είτε όχι. Η Στέλλα Άνταμς μπορεί να κάνει τα πάντα, από το να πάρει εκδίκηση για όλες μας, μέχρι να θυσιαστεί για την καθεμιά μας. Δεν είναι εύκολη περίπτωση γυναίκας. Και κυρίως: δεν μπλέκεις. **A**

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Οι Ινδιάνοι των πόλεων

Το «Εκεί εκεί» ξαναγράφει την ιστορία των αυτόχθονων της Αμερικής, ανατρέποντας μύθους και στερεότυπα

Του **ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ**

Στα πρώτα μου αναγνώσματα, τότε στην εποχή των Κλασσικών Εικονογραφημένων, δύο τεύχη μού έκαναν ιδιαίτερη εντύπωση και σχεδόν τα ανακαλώ ακόμα. Το ένα ήταν *«Ο τελευταίος των Μοϊκανών»*, του Τζέιμς Φένιμορ Κούπερ και το άλλο *«Το τραγούδι του Χιαγουάθα»* του Λονγκφέλοου. Με είχαν συγκινήσει τόσο οι ιστορίες εκείνων των αυτοχθόνων της Αμερικής, που, όποτε παίζαμε με τους συνομηλίκους μου καουμπόηδες και Ινδιάνους, εγώ πήγαινα πάντα με το μέρος των Ινδιάνων – έκλεβα μάλιστα ενίοτε και μπογιές από το νεσεσέρ της μάνας μου για να βάφω το πρόσωπό μου με τα χρώματα του πολέμου.

Είχα χρόνια να διαβάσω ιστορίες των Ινδιάνων, ώσπου ήρθε στα χέρια μου το βιβλίο ενός αυτόχθονα της Αμερικής που υπογράφει ως Τόμι Όραντζ. Μεταφρασμένο εξαιρετικά από τη **Μαργαρίτα Ζαχαριάδου**, το μυθιστόρημα *«Εκεί εκεί»* υιοθετεί τις φωνές δώδεκα αυτόχθονων Αμερικανών της Καλιφόρνιας που εμπλέκονται στο Μεγάλο Πάουγουαου, την ινδιάνικη γιορτή στο στάδιο του Όουκλαντ.

Μονάχα που εδώ οι Ινδιάνοι δεν ζουν πια στην άγρια φύση, δεν κυνηγούν βίσωνες, δεν ερωτεύονται κάτω απ' το φως της Σελήνης. Έχουν μετοικήσει στις πόλεις. Και ιδού πώς περιγράφει ο συγγραφέας τον Ινδιάνο της πόλης:

«Οι Ινδιάνοι της Πόλης ήταν η γενιά που γεννήθηκε στις πόλεις. Εδώ και πολύ καιρό μετακινούμαστε συνέχεια, αλλά ο τόπος μετακινείται κι αυτός μαζί μας σαν ανάμνηση. Ο Ινδιάνος της Πόλης ανήκει στην πόλη, και οι πόλεις ανήκουν στη γη. Όλα εδώ διαμορφώνονται σε συνάρτηση με όλα τα άλλα, ζώντα ή μη, πράγματα της γης. Όλες μας οι σχέσεις. Οι διαδικασίες που οδηγούν τα πράγματα στην τρέχουσα μορφή τους –χημικές, συνθετικές, τεχνολογικές, οποιεσδήποτε– δεν κάνουν το προϊόν να παύει να είναι προϊόν της ζώσας γης. Κτίρια, αυτοκινητόδρομοι, αυτοκίνητα – της γης δεν είναι κι αυτά; Από τον Άρη τα στείλανε, ή από τη Σελήνη; Το θέμα είναι η επεξεργασία και η κατασκευή τους, ή ότι εμείς τα χρησιμοποιούμε; Είμαστε τόσο διαφορετικοί; Μήπως κι εμείς δεν ήμασταν κάποτε κάτι εντελώς διαφορετικό, Homo sapiens ή μονοκύτταροι οργανισμοί, αστρόσκονη, αταυτοποίητη κβαντική θεωρία πριν τη Μεγάλη Έκρηξη; Οι πόλεις σχηματίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως οι γαλαξίες. Οι Ινδιάνοι της Πόλης νιώθουν σαν στο σπίτι τους όταν περπατάνε στον ίσκιο ενός κτιρίου στο κέντρο της πόλης. Έχουμε φτάσει να γνωρίζουμε τον αστικό ορίζοντα του Όουκλαντ καλύτερα από το σχήμα οποιασδήποτε ιερής οροσειράς· τα κωνοφόρα των λόφων του Όουκλαντ καλύτερα από οποιοδήποτε βαθύ και άγριο δάσος. Γνωρίζουμε τον ήχο του αυτοκινητόδρομου καλύτερα από των ποταμών, το ουρλιαχτό των μακρινών τρένων καλύτερα από το ουρλιαχτό των λύκων, γνωρίζουμε την οσμή της βενζίνης και του φρέσκου τσιμέντου και του καμένου λάστιχου καλύτερα από τη μυρωδιά του κέδρου ή του φασκόμηλου… Το να είσαι Ινδιάνος δεν είχε ποτέ να κάνει με την επιστροφή στο χώμα και τη γη. Το χώμα και η γη είναι παντού ή πουθενά».

Τόμι Όραντζ
Εκεί εκεί
εκδ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Ιδανικό ανάγνωσμα για τον χειμώνα, όταν στα τζάμια θα κροταλίζει η βροχή κι εμείς θα ελπίζουμε ότι κάποτε θ' ανάψουν οι πίπες της ειρήνης και θα μειωθούν οι τιμές στα καύσιμα.

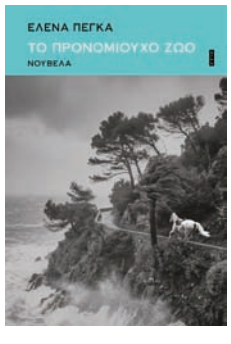
Έλενα Πέγκα

«Η πεζογραφία είναι αντίδοτο στον αλγόριθμο»

Η γνωστή συγγραφέας μιλά για τη νέα της νουβέλα «Το προνομιούχο ζώο», τη μνήμη, τις επιστολές και τον ρόλο της λογοτεχνίας

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΘΑΝΟΥ**

Έλενα Πέγκα
Το προνομιούχο ζώο
εκδ. ΑΡΓΑ

Επτά χρόνια μετά το *«Αθήνα - Δελχί - Αθήνα»*, η Έλενα Πέγκα επιστρέφει στην πεζογραφία με *«Το προνομιούχο ζώο» (εκδ. Άγρα)*, μια ατμοσφαιρική νουβέλα-ελεγεία για τη μνήμη, τον έρωτα, την απώλεια και τη χαμένη τέχνη της επικοινωνίας.

Τοποθετημένο στο 1996, σε έναν κόσμο λίγο πριν από την έλευση των κινητών τηλεφώνων και τη σαρωτική εξάπλωση του διαδικτύου, το βιβλίο παρακολουθεί δύο παλιές φίλες που επανασυνδέονται μέσω επιστολών με αφορμή έναν απροσδόκητο θάνατο, ενώ μια κρυμμένη τσάντα με απαγορευμένα ερωτικά γράμματα σε μια απομονωμένη βίλα ξεκλειδώνει μυστικά.

Γνωστή τόσο για τη βραβευμένη πεζογραφία της όσο και για τη θεατρική γραφή της, η Έλενα Πέγκα μάς μιλά για το νέο της βιβλίο, τη συγγραφική διεργασία αλλά και τις προκλήσεις της λογοτεχνίας στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης.

— Γιατί επιλέξατε την επιστολογραφία ως όχημα της αφήγησης στο «Προνομιούχο ζώο»;

Μου αρέσει πολύ το δεύτερο πρόσωπο, όταν ο/η συγγραφέας ή αφηγητής-τρια απευθύνεται άμεσα στον αναγνώστη σαν σε έναν άλλο ήρωα και τον φέρνει μέσα στη δράση. Ήταν στοίχημα για μένα να ξεδιπλωθούν όλα τα συμβάντα αλλά και να αναπτυχθούν οι χαρακτήρες του βιβλίου μέσα από επιστολές. Επέλεξα το βιβλίο να είναι τοποθετημένο στο 1996 (30 χρόνια πριν), ακριβώς όταν άρχισε να εγκαταλείπεται η χρήση των επιστολών ως τρόπου επαφής και επικοινωνίας, γιατί τότε ήταν που οι άνθρωποι ξεκίνησαν να ανταλλάσσουν emails.

Οι επιστολές είναι τα υλικά ίχνη που αφήνει πίσω της η ανθρώπινη δραστηριότητα. Δείχνουν τις λεπτομέρειες του βιώματος. Το κεντρικό πρόσωπο, η Μαρίνα, λειτουργεί σαν ιστορικός ή σαν αρχαιολόγος της ίδιας της ζωής της.

— Πώς λειτουργεί η απομονωμένη βίλα της Λιγουρίας μέσα στη νουβέλα;

Η Μαρίνα φεύγει από το σπίτι της στην Ελλάδα και πηγαίνει κάπου αλλού. Αλλάζει χώρο. Φιλοξενείται σε ένα παλιό αρχοντικό στην Ιταλία, μαζί με άλλους καλλιτέχνες απ' όλο τον κόσμο, που βρίσκονται εκεί για να ανταλλάξουν και να δημιουργήσουν. Τους περιβάλλει ένα τοπίο ρομαντικό και δραματικό. Η αγριεμένη θάλασσα σκάει σε βραχώδεις ακτές. Όλα γύρω της δημιουργούν μια σκηνογραφία μυστηρίου και υπενθυμίζουν στη Μαρίνα πόσο μικρή και πεπερασμένη είναι, οδηγώντας τη σε μια αφύπνιση. Ο χώρος δεν είναι μια ψυχρή γεωμετρία υλικών, αλλά ένας βιωματικός και ταυτόχρονα συμβολικός τόπος. Η αλλαγή του χώρου είναι από μόνη της μια μηχανή δημιουργίας. Η ανάφλεξη γίνεται όταν ένας από τους συγκατοίκους της ανακαλύπτει μια κρυμμένη τσάντα με ερωτικά γράμματα.

— Τι χάνουμε από την επικοινωνία στην εποχή των άμεσων ψηφιακών μηνυμάτων;

Το βιβλίο μου σίγουρα αποτίνει φόρο τιμής, όπως και αντλεί έμπνευση από τα γράμματα και τη συγγραφή τους, μια τέχνη που είδα να εξαφανίζεται κατά τη διάρκεια της ζωής μου. Όταν ήμουν φοιτήτρια στην Αμερική, έστελνα δύο με τρία γράμματα την εβδομάδα στην Ελλάδα. Ο τρόπος που γράφαμε κάποτε είχε μια προσοχή, μια φροντίδα, κάτι που τα μηνύματα (texting) ή τα emails δεν έχουν. Τα γράμματα μας οδηγούσαν στη ζωή μας με έναν πιο αργό και στοχαστικό τρόπο. Είχαν τη μυρωδιά τους, ήταν χειροποίητα και μας μάθαιναν έναν πιο τρυφερό, πιο προσεκτικό, πιο συγκροτημένο τρόπο επικοινωνίας. Ήθελα αυτό το βιβλίο να μας θυμίσει εκείνον τον άλλο τρόπο επικοινωνίας. Η ακαριαία ψηφιακή επικοινωνία τού σήμερα τα καθιστά όλα πιο εφήμερα και πιο ευτελή. Και όταν λέω όλα, εννοώ τα συναισθήματα, τις σχέσεις, την ανθρώπινη επαφή.

— Τι μεσολάβησε από το «Αθήνα - Δελχί - Αθήνα» μέχρι τη νέα σας νουβέλα;

Μεσολάβησε η πανδημία. Προσωπικά με τρόμαξε, με σόκαρε και με ακινητοποίησε τόσο, που δεν μπορούσα να είμαι δημιουργική, ειδικά τα πρώτα δύο χρόνια. Ασχολήθηκα, όμως, με το αρχείο μου, κι έτσι βγήκε ο πρώτος τόμος από τα «Άπαντα τα θεατρικά» μου και ετοιμάζεται και ο δεύτερος, που θα βγει του χρόνου, από τις εκδόσεις Αιγόκερως.

— Πώς συνομιλούν η πεζογραφία και το θέατρο στη δουλειά σας;

Το θέατρο αποτελεί το κύριο πεδίο της έρευνάς μου και της καθημερινότητάς μου, θα έλεγα. Γράφω θεατρικά έργα, σκηνοθετώ έργα άλλων, συχνά όχι εν ζωή συγγραφέων, και διδάσκω θεατρική γραφή. Η πεζογραφία αποτελεί ένα πιο έκτακτο γεγονός στη ζωή μου, συμβαίνει όταν νιώθω την ανάγκη να πω κάτι απευθείας στον αναγνώστη, κάτι που δεν μπορεί να γίνει θεατρικό έργο. Και είναι πολλά αυτά που δεν μπορούν να γίνουν, καθώς το θεατρικό έργο έχει κανόνες, έχει περιορισμούς, καθώς και μια αυστηρότητα ως φόρμα.

Όταν γράφω πεζογραφία, χρησιμοποιώ τεχνικές που ανήκουν στη θεατρική σκηνή. Οι γνώσεις δραματουργίας που έχω οργανώνουν τα πεζά μου. Και συχνά η αφήγηση υποχωρεί και τη θέση της παίρνουν εκτενείς διάλογοι. Η προφορικότητα του θεάτρου, οι κοφτοί διάλογοι, η αμεσότητά του, όλα αυτά εντάσσονται στην πεζογραφία μου, ώστε να

έχουν ζωντάνια οι αφηγήσεις. Στο κέντρο του θεάτρου βρίσκεται το ανθρώπινο σώμα, όχι απαραίτητα ο λόγος. Μπορεί και να με απελευθερώνει η πεζογραφία που δεν χρειάζεται τα ζωντανά σώματα, τη συνθήκη της σκηνής και των ηθοποιών.

— Χρειάζεστε, όπως η ηρωίδα σας, η Μαρίνα, απομόνωση και απομάκρυνση για να γράψετε;
Γράφοντας το βιβλίο αυτό, με συντρόφευε και η Μαργκερίτ Ντυράς με τον «Εραστή» και η Μαίρη Σέλλεϋ με το «Φρανκενστάιν ή ο Σύγχρονος Προμηθέας», το μυθιστόρημα που έγραψε σε ηλικία μόλις 18 ετών. Στο βιβλίο αναφέρομαι και στις δύο. Στον «Εραστή», γραμμένο το 1984, η κεντρική ηρωίδα, ένα 15χρονο κορίτσι, θέλει να γράψει. Για να γράψει, πρέπει να ζήσει μακριά από το «σπίτι της» και επίσης να ερωτευτεί. Όπως η Μαρίνα, αλλά και οι συγγραφείς που προανέφερα, έτσι κι εγώ χρειάζομαι απομόνωση και απομάκρυνση για να γράψω.

— Ποιοι συγγραφείς σάς συντροφεύουν ως αναγνώστρια και δημιουργό;
Ως δημιουργό, σε κάθε φάση της συγγραφικής μου ζωής με συντροφεύουν διαφορετικοί συγγραφείς, ανάλογα με το τι με απασχολεί την κάθε περίοδο. Ως αναγνώστρια, μου αρέσουν πολλοί και πολλές συγγραφείς. Χάρηκα ιδιαίτερα με τη βράβευση της Αννι Κάρσον, που την έχω διαβάσει και θαυμάζω τον πλούτο γνώσεων και την ιδιοφυΐα της.

— Τι μπορεί να προσφέρει η λογοτεχνία σήμερα, σε έναν κόσμο ψηφιακής υπερέκθεσης;
Το βιβλίο μπορεί να προσφέρει την εσωτερικότητα, την εμβάθυνση, τον χρόνο με τον εαυτό μας και με τις σκέψεις μας, που έχουμε χάσει. Και είναι απαραίτητο να δημιουργούμε χρόνο και χώρο για να σκεφτόμαστε.

— Πιστεύετε ότι η ανθρώπινη εμπειρία του τραύματος, της απώλειας και του έρωτα, θέματα δηλαδή όπως αυτά που διαπραγματεύεστε στο βιβλίο σας, συνιστούν ένα συναισθηματικό οχυρό που η ΤΝ δεν θα μπορέσει ποτέ να αναπαραγάγει αυθεντικά;
Με ενδιαφέρει η αποδόμηση της παραδοσιακής γραφής, η μνήμη και η ανάμνηση, το τραύμα της απώλειας και η αυτοβιογραφική διάσταση της γραφής. Και πιστεύω πως η πεζογραφία είναι αντίδοτο στον αλγόριθμο. Η γραφή και η τέχνη δεν είναι διαδικασίες αυτοματοποιημένης παραγωγής προϊόντων. Ούτε είναι επίδειξη υψηλής νοημοσύνης. Καλούν τους αναγνώστες να γίνουν ενεργοί συμμέτοχοι και συνδημιουργοί του νοήματος.

— Τι θα θέλατε να αποκομίσει ο αναγνώστης από το «Προνομιούχο ζώο»;
Να σκεφτεί και να νιώσει. A

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΥΜΠΑΝ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

ΝΕΑ ΣΤΗΛΗ

Αλέξης Ακριθάκης

Η αιώνια λιακάδα ενός αστείρευτου ταλέντου

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ-ΙΚΑΡΟΥ ΜΠΑΜΠΑΣΑΚΗ**

Μετράμε τις χρονιές με γεγονότα που μας σημάδεψαν, που αποτέλεσαν κρίσιμους οδοδείκτες μας, που είχαν την ικανότητα να φέρουν στον νου και την ψυχή μας μαρμαρυγές από το χτες και να ανανεώσουν αλλοτινές έντονες στιγμές. Για μας που γαλουχηθήκαμε με τη γόνιμη ψυχεδέλεια, με την περιπέτεια της αβανγκάρντ από τις αρχές του περασμένου αιώνα έως σήμερα, με τα κελεύσματα μιας ελευθερίας δρώσας μες στην καθημερινή εποποιία και με τη διαρκή δημιουργικότητα, το 2026, που σε λίγο εκπνέει, πέρα από τις ζοφερές και παρανοϊκές, επικίνδυνες για όλη την ανθρωπότητα εκφάνσεις του, κατάφερε να μας προσφέρει αλησμόνητες εμπειρίες, που τόνωσαν το ηθικό μας και ενίσχυσαν τις άμυνές μας απέναντι στη γενικευμένη τρέλα των καιρών μας.

Μια τέτοια εμπειρία ήταν η δυναμική παρουσία, μέσα από μια μεγάλη έκθεση και τέσσερα βιβλία, του ποιητή των χρωμάτων και φιλοσόφου του γίγνεσθαι Αλέξη Ακριθάκη (1939-1994). Για μας, μια ωραία παρέα που αρχίζει να σκιρτάει από τα πρώτα βράδια της Μεταπολίτευσης, ο Ακρίθακας, όπως τον λένε οι οικείοι του, ήταν και παραμένει νοερός μέντορας, οδηγός, δάσκαλος, στάλκερ.

Ευλόγως, λοιπόν, επισκεφτήκαμε ξανά και ξανά τη μεγάλη έκθεση *«Αλέξης Ακριθάκης: Μια γραμμή κύμα»*, κυριολεκτικά συχνάζαμε εκεί, στο Μουσείο Μπενάκη της Πειραιώς, από τις 12 Φεβρουαρίου έως τις 25 Μαΐου, πρωινά και μεσημέρια και βράδια, συζητούσαμε διεξοδικά τις ποικίλες πτυχές του έργου αυτού του αστείρευτου δημιουργού, και διόλου δεν κουραστήκαμε να συγχαίρουμε τη Χλόη Ακριθάκη και τον Αλέξιο Παπαζαχαρία που επιμελήθηκαν αξιέπαινα την έκθεση, καθώς και τον ακάματο Σάββα Θεουλάκη, που ανέλαβε πολλές και λίαν ενδιαφέρουσες ξεναγήσεις στο ακριθάκειο σύμπαν.

Δύο ξεναγήσεις ανέλαβα κι εγώ, κάτι που με χαροποίησε και με συγκίνησε αφάνταστα, καθώς με ταξίδεψε στα χρόνια της εφηβείας και της πρώτης νιότης, τότε που ανακάλυπτα, παρέα με τον Γιάννη Τζώρτζη και τον Θάνο Σταθόπουλο, την Beat Generation και τον Μάριο Χάκκα, τους MC5 και τη Μαρία Μήτσορα, τους situationnistes και τον Δημήτρη Νόλλα – ένα κοσμογονικό, παλλόμενο τοπίο, που κέντρο του, ίσως γιατί διαισθανόμαστε ότι συνδύαζε όλα αυτά και κάμποσα άλλα, ήταν πάντα ο Ακρίθακας.
Την έκθεση συνόδευσαν τέσσερα βιβλία, όλα φροντισμένα από τις εκδόσεις Άγρα, που σίγουρα εμπλουτίζουν τις γνώσεις και οξύνουν τη ματιά των παλαίμαχων ακριθακικών αλλά, συνάμα, αποτελούν έκτακτη έναρξη μύησης για τους αρχάριους.
Ο τόμος *«Αλέξης Ακριθάκης – Γράφοντας τη ζωγραφική – Ημερολόγια 1960-1990»*, που επιμελήθηκαν η Χλόη Ακριθάκη και ο Θάνος Σταθόπουλος, είναι μια ξενάγηση στο εργαστήριο του δημιουργού αλλά και στον ψυχισμό του, στην διελκυστίνδα τέχνη/ζωή, αλλά και στις εντάσεις της καθημερινότητάς του.
«Λέω για ποίηση… Είναι μια ποίηση δυσανάγνωστη», γράφει στο σημειωματάριό του ο Ακριθάκης στις 21 Ιουλίου του 1976, πριν από μισόν αιώνα, τότε που διέμενε στο Βερολίνο. *«Τι είναι η ποίηση που κάνω; Η ζωή που πέρασα γίνηκε ποίημα – η ευγένεια, ο κόπος μου να καταλάβω μια γλώσσα καινούργια που 'φτιαξα, ένας κώδικας κακοφτιαγμένος. Εκείνα τα πρώτα χρόνια, που 'ναι μακριά, λειτούργησα χωρίς καμία καταγραφή. Πέρασα την εφηβεία μου στα καφενεία, στα καπηλειά, στους τεκέδες: πίναμε. Κι έπινα τα πάντα, από κρασιά, ούζα, μέχρι τ' ακριβότερα ποτά»* (σ. 105).

Τον Απρίλιο που μας πέρασε κυκλοφόρησε το ιδιαίτερο και ιδιάζον βιβλίδιο *«Ο κροκόδειλος»*, που είχε εμφανιστεί πρώτη φορά τον Οκτώβριο του 1990. Ο Ακριθάκης, με συνεργό, τον λίαν εκλεκτό Σταύρο Πετσόπουλο, παίζει, ως ακραιφνής homo ludens, με τις δυνατότητες και τη χρήση του σχεδίου, του θεάτρου, της ζωολογίας, του τσίκι-τσίκι (η ξακουστή μέθοδος που ο ίδιος επινόησε), με την αέναη παιδικότητα, με τον ντανταϊσμό και την ψυχεδέλεια. Μια αναψυκτική, ψυχωφελής χειρονομία!

Ο κατάλογος της έκθεσης στο Μπενάκη είναι ένα διπλό δώρο: με ποικιλία χρωμάτων στο κάλυμμα (πορτοκαλί, κίτρινο, λαδί, φούξια) ένας τόμος τριακοσίων σελίδων μεγάλου σχήματος στα ελληνικά και άλλος ένας, ο δίδυμός του, στα αγγλικά – με πολλά επιλεγμένα έργα του Ακριθάκη (κάμποσα απ' αυτά ελάχιστα γνωστά, καθόσον ανήκουν σε συλλέκτες και σπανίως εκτίθενται) και με διαφωτιστικά κείμενα φίλων του, ομοτέχνων, διανοούμενων, ποιητών, θεωρητικών και ιστορικών της τέχνης. Ένα διπλό εκδοτικό κόσμημα και μια εξαίσια ευκαιρία εξοικείωσης με τον δημιουργό για όσους δεν κατάφεραν να επισκεφτούν την έκθεση.
«Τα τελευταία του έργα εγκαταλείπουν το βαρύ και το συμπαγές για χάρη του ελαφρού και του διάφανου, καλλιεργώντας ένα καινούργιο είδος ατμόσφαιρας», γράφει ο Αλέξιος Παπαζαχαρίας. *«Το τέλος θα έρθει δοξαστικό, κάτι σαν τις Θερμοπύλες, όπως είχε προφητεύσει ο ίδιος, με έργα που αντιμετωπίζουν το όριο και το περιθώριο ως κόψη και ως σημείο χωρίς επιστροφή»* (σ. 18).

Ναι, αστείρευτο ήταν το ταλέντο του Αλέξη Ακριθάκη και, παρά την αγωνία και τον γνόφο που τον ταλάνιζαν, αέναη εμμένει η λιακάδα της ζωγραφικής του. A

Για μας ο Ακρίθακας, όπως τον λένε οι οικείοι του, ήταν και παραμένει νοερός μέντορας, οδηγός, δάσκαλος, στάλκερ

*ΑΔΙΑΦΟΡΗ **ΜΕΤΡΙΑ ***ΚΑΛΗ ****ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ *****ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

Η Γκλεν Κλόουζ και ο Ρίντλεϊ Σκοτ πήραν επιτέλους το Όσκαρ που άξιζαν

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ**

critic's **CHOICE**

I play Rocky ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Πίτερ Φάρελι ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Άντονι Ιπολίτο, Άννα Σοφία Ρομπ, Πι Τζέι Μπερν, Τόμπι Κέμπελ, Τρέισι Λετς, Ματ Ντίλον, Στίβεν Τζέιμς, Κίκι Σέτο

Ο Μάικ (ψευδώνυμο του Σιλβέστερ) Σταλόνε είναι ένας φτωχός και άγνωστος ηθοποιός στη Νέα Υόρκη του 1974, που παλεύει να κάνει το όνειρό του πραγματικότητα. Όμως, όσες οντισιόν κι αν κάνει, είναι είτε καταστροφικές είτε του αποφέρουν ρολάκια μόνο σε μικρές, ασήμαντες ταινίες, ενώ δεν είναι λίγες οι μέρες που κοιμάται στον δρόμο επειδή δεν έχει λεφτά για νοίκι. Μια μέρα που παρακολουθεί σε μια παμπ έναν αγώνα πυγμαχίας του Μοχάμεντ Άλι, θα του καρφωθεί μια ιδέα για σενάριο. Στις επόμενες τρεις μέρες θα καταφέρει να γράψει την ιστορία ενός μποξέρ, η οποία θα τραβήξει την προσοχή δύο έμπειρων παραγωγών. Ο Ίργουιν Γουίνκλερ και ο Ρόμπερτ Τσάρτοφ θα αποφασίσουν να κάνουν την ταινία, αλλά, όταν ο Σταλόνε δηλώνει κατηγορηματικά ότι για τον ρόλο του Ρόκι σκέφτεται μόνο τον εαυτό του, θα πέσουν από τα σύννεφα, καθώς για πρωταγωνιστή ήθελαν κάποιον σταρ, σαν τον Κλιντ Ιστγουντ, τον Τσαρλς Μπρόνσον ή τον Ράιαν Ο'Νιλ.

Η ιστορία του *«Ρόκι»* είναι σε μεγάλο βαθμό η πραγματική ιστορία του Σταλόνε. Το παρασκήνιο για τη δημιουργία της ταινίας, που αποτέλεσε ένα από τα πιο τρανταχτά παραδείγματα success story στην ιστορία του αμερικανικού σινεμά, παρουσιάζεται με μια σκηνοθετική ακρίβεια από τον Πίτερ Φάρελι (Όσκαρ Καλύτερης Ταινίας και Σεναρίου για το *«Πράσινο βιβλίο»*, αλλά και μετρ της κωμωδίας, μαζί με τον αδελφό του, Μπόμπι, χάρη στα *«Ο πλίθιος κι ο πανπλίθιος»*, *«Κάτι τρέχει με τη Μαίρη»* κ.ά.), που είναι άξια θαυμασμού και αποτελεσματικότητας. Όπως και στην περίπτωση του άγνωστου ακόμη Σλάι, που επέμενε να γυρίσει το *«Ρόκι»* με τους δικούς του, απαράβατους όρους, έτσι και στην ταινία του Φάρελι το πείσμα του ήρωα να αρνείται συνεχώς και κατηγορηματικά τις οικονομικές προσφορές των παραγωγών —που ξεκινούν από τα 25.000 δολάρια για να φτάσουν σε δεκαπλάσια και βάλε ποσά— εντείνει το σασπένς μιας σχεδόν δονκιχωτικής περιπέτειας σουρεαλιστικών τόνων. Το παλιομοδίτικο σκηνοθετικό ύφος θυμίζει κορυφαίες στιγμές του ανεξάρτητου αμερικανικού σινεμά των 70s, με τον άγνωστο πρωταγωνιστή Άντονι Ιπολίτο να είναι σε κάποιες σκηνές ολόιδιος με τον Σταλόνε. Κατά τ' άλλα, το φιλμ, εκτός από τη λεπτομερή καταγραφή της περιπέτειας θριάμβου ενός underdog, πετυχαίνει να γίνει κι ένα καυστικό σχόλιο για τους παραγωγούς του Χόλιγουντ (οι πιο απολαυστικές σκηνές σχετίζονται με τη δυσφορία του αφεντικού της United Artists και τις μνημειώδεις ατάκες του κάθε φορά που του μετέφεραν τις... αντιστάσεις του Σλάι) αλλά και για την ίδια τη βιομηχανία του θεάματος. Οι σινεφίλ είναι σίγουρο ότι θα απολαύσουν και με το παραπάνω το φιλμ.

JUST THE FACTS

I play Rocky ***
Το κινηματογραφικό θαύμα του Σταλόνε

The Hunger Games: Η ανατολή του θερισμού **
Ντέρμπι χωρίς ουσιαστικό ενδιαφέρον

Μυστικά και ψίθυροι ***½
Σκοτεινή αραβική άνοιξη

Μπορείς να δεις τα πάντα ***
Μάτια ερμητικά κλειστά

Ο πλανήτης των κρυστάλλων —
Φίλοι για πάντα

ΑΚΟΜΗ

▶▶▶ Ο ***«Πλανήτης των Κρυστάλλων» (The Crystal Planet)*** **– είναι το πρώτο μεγάλου μήκους animation του Κροάτη σκηνοθέτη Άρσεν Α. Οστόγιτς. Το σενάριο αφορά την ιστορία φιλίας ενός 11χρονου κοριτσιού με έναν μικρό δεινόσαυρο και βασίζεται σε μια ιδέα του βραβευμένου με Όσκαρ Ντούσαν Βούκοτιτς.**

«ΑΥΤΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΜΟΥ. ΤΟ ΠΩΣ ΘΑ ΠΕΘΑΝΕΙΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΜΕΝΑ» (THE HUNGER GAMES: Η ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΜΟΥ)

The Hunger Games: Η ανατολή του θερισμού (THE HUNGER GAMES: SUNRISE ON THE REAPING) **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Φράνσις Λόρενς ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ελ Φάνινγκ, Γκλεν Κλόουζ, Άιρις Άπατοου, Τζέσι Πλέμονς, Κίραν Κάλκιν, Μάγια Χοκ, Ρέιφ Φάινς

© SOLSTICE UNIT

Η προσωπική ιστορία του Χέιμιτς Έιμπερναϊθ, πριν γίνει μέντορας της Κάτνις και του Πίτα.

Είναι βέβαιο ότι ο Λόρενς γνωρίζει απέξω κι ανακατωτά τους κώδικες της μελλοντολογικής αλληγορίας, που προέρχεται από τη λογοτεχνική φλέβα της Σούζαν Κόλινς. Χορταστική δράση, εφετζίδικο θέαμα, ψήγματα δράματος ανακατεμένα με πολιτικά συνθήματα. Όλα όμως στον αυτόματο πιλότο και με την οικεία συνθήκη να γίνεται πιο ρουτινιάρικη από ποτέ. Η πανομοιότυπη πλοκή δείχνει κορεσμένη, οι πρωταγωνιστές μοιάζουν με κλώνους των πρώων του παρελθόντος και με δυσκολία μπορεί να εντοπίσει κανείς φρέσκες ή ενδιαφέρουσες ιδέες, σε μια ιστορία που ακολουθεί την πεπατημένη, και μάλιστα με βαριεστημένη διάθεση.

Μυστικά και ψίθυροι (A VOIX BASSE / IN A WHISPER) ***½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Λέιλα Μπουζίντ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Έγια Μπουτερά, Χιάμ Αμπάς, Μαριόν Μπαρμπό

© LEYLA BOUZID

Ύστερα από τον ξαφνικό θάνατο του θείου της, η Λίλια, που ζει και εργάζεται στο Παρίσι, επιστρέφει στη γενέτειρά της, την Τύνιδα, για να παρευρεθεί στην κηδεία. Κάποιες περίεργες λεπτομέρειες του θανάτου ξετυλίγουν το κουβάρι με τα οικογενειακά μυστικά.

Η Τυνήσια σκηνοθέτρια Λέιλα Μπουζίντ υπογράφει ένα δραματουργικά λιτό (αν όχι χαλαρό) όχημα γύρω από τις σχέσεις της ηρωίδας τόσο με τα μέλη της οικογένειάς της όσο και με τη σύντροφό της. Το κουίρ στοιχείο –τοποθετημένο σε δύο παράλληλες ιστορίες– ορίζει τα μέτρα μιας καλογραμμένης κοινωνικοπολιτικής δοκιμασίας που πηγαινοέρχεται μεταξύ της ατομικής επιθυμίας και της οικογενειακής υποχρέωσης. Η Μπουζίντ αποφασίζει να ρίξει φως στην πραγματικότητα μιας χώρας που διχάζεται μεταξύ του επαναστατικού πνεύματος της νέας γενιάς και των οπισθοδρομικών στερεοτύπων και ψιθύρων της παραδοσιακής Τυνησίας. Τις περισσότερες φορές τα καταφέρνει αρκετά καλά, αν και κάποιες συμπεριφορές ή καταστάσεις είναι περισσότερο τονισμένες απ' ό,τι θα έπρεπε.

Μπορείς να δεις τα πάντα (YOU CAN SEE EVERYTHING) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Νέιθαν Φίλντερ, Λανς Όπενχαϊμ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ελίζαμπεθ Χολμς, Νέιθαν Φίλντερ, Μπίλι Έβανς, Αμάντα Σέιφριντ, Κρίστοφερ Άμποτ, Λανς Όπενχαϊμ

Λίγες μέρες πριν φυλακιστεί, η ιδρύτρια της Theranos προσκαλεί έναν σκηνοθέτη στο σπίτι της για να καταγράψει κάθε της κίνηση.

Ένα πορτρέτο της Χολμς, που ήταν υπεύθυνη για ένα μεγάλο σκάνδαλο στον τομέα της υγείας στις ΗΠΑ, με κεντρικό αφήγημα τα ευεργετήματα της τεχνολογικής εξέλιξης. Το φιλμ αγγίζει υψηλά επίπεδα σασπένς χάρη στην αποστασιοποιημένη κινηματογράφηση αλλά και στην «ερμηνεία» της Χολμς. Η μεγάλη εμπορική επιτυχία του οδηγεί σε προβλέψεις που το τοποθετούν στην οσκαρική δεκάδα με τα καλύτερα φιλμ της χρονιάς, κάτι που δεν έχει συμβεί ποτέ στην αιωνόβια (99 κεράκια φέτος) πορεία του θεσμού.

«La bola negra»

Αν δεν ζεις την αλήθεια σου, ζεις τελικά στ' αλήθεια;

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΔΑΒΒΕΤΑ**

Φυγα από τη γεμάτη αίθουσα του Ολύμπιον με την καρδιά στα χέρια. Η *«La bola negra»* των Χαβιέ Αμπρόσι και Χαβιέ Κάλβο διαρκεί πάνω από δυόμισι ώρες κι εγώ βγήκα θέλοντας κι άλλο, κάτι που σπάνια μου συμβαίνει με ταινίες αυτής της διάρκειας. Συναισθηματική, επική και άγρια, με ένα μήνυμα τόσο όμορφο, που δυσκολεύεσαι να το αφήσεις πίσω σου στην έξοδο, έφτασε στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης κουβαλώντας το βραβείο Σκηνοθεσίας των Καννών και τον τίτλο της επίσημης πρότασης της Ισπανίας για τα Όσκαρ. Ένα μεγάλο μπράβο, λοιπόν, στο Φεστιβάλ για την επιλογή της ταινίας.

Η ιστορία της είναι αρκετά πολύπλοκη για να την εξηγήσεις, όχι όμως για να τη δεις. Όλα ξεκινούν από ένα ημιτελές θεατρικό του Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα, από το οποίο σώζονται μόλις τέσσερις σελίδες, γραμμένες λίγο πριν τον εκτελέσουν οι φασίστες το 1936. Την κεντρική του ιδέα τη γνωρίζουμε απ' όσα είχε εκμυστηρευτεί ο ποιητής σε φίλους του: ένας νέος από τη Γρανάδα απορρίπτεται στην ψηφοφορία για την είσοδό του σε μια λέσχη, με τις μαύρες μπάλες στην κάλπη να μαρτυρούν πως όλοι γνωρίζουν την ομοφυλοφιλία του. Ο Λόρκα δεν πρόλαβε ποτέ να το τελειώσει, οπότε οι Los Javis, με τους αδελφούς Αλμοδόβαρ στην παραγωγή, αποφάσισαν να το ολοκληρώσουν με τον δικό τους, ευφάνταστο τρόπο.

Πάνω σ' αυτές τις τέσσερις σελίδες χτίζουν τρεις ιστορίες που εκτυλίσσονται το 1932, το 1937 και το 2017. Οι ήρωές τους επιλέγουν, για τους δικούς τους λόγους, να αρνηθούν την ταυτότητά τους για να επιβιώσουν, καταλήγοντας έτσι να ζουν μια ζωή ήδη νεκρή.

Μια ζωή ήδη νεκρή

Ο Σεμπαστιάν στρατεύεται με τους εθνικιστές λέγοντας ψέματα στους ίδιους ανθρώπους που έχουν ρημάξει την οικογένειά του, ενώ ο Κάρλος στριμώχνει τον εαυτό του στο καλούπι που του επιβάλλει η κοινωνία της Γρανάδας. Ο Αλμπέρτο, πάλι, ζει το 2017, χωρίς να τον απειλεί κανείς, κι όμως έχει παρατήσει τη γραφή, πληγωμένος από τους κριτικούς και πεπεισμένος πως δεν είναι αρκετά καλός. Με λίγα λόγια, έχει απορρίψει τη δημιουργική του ταυτότητα. Το πώς δένουν οι τρεις ιστορίες μεταξύ τους καλύτερα να το ανακαλύψει ο καθένας μόνος του.

Τι πιο ποιητικό απ' αυτό;

Αυτό που εμένα με διέλυσε συναισθηματικά και θεωρώ το πιο έξυπνο και δυνατό σημείο της ταινίας είναι το τέλος της ιστορίας που γράφει, υποτίθεται, ο Λόρκα μέσα σ' αυτήν. Εκεί που περιμένεις τη μεγάλη ηρωική στιγμή, εκείνη όπου ο νεαρός θα πολεμήσει για όσα πιστεύει, η ταινία σού την αρνείται. Στην αρχή απογοητεύεσαι. Ύστερα ο Λόρκα εξηγεί στον εραστή του, Ραφαέλ (κατά τη γνώμη μου, ο καλύτερος ρόλος της ταινίας, με τον Μιγκέλ Μπερναρδό να τον απογειώνει), πως αυτή τη φορά θέλει να γράψει κάτι σκληρό και ρεαλιστικό, γιατί αυτό ακριβώς χρειάζονται οι νέοι σαν κι αυτούς, με τον Ραφαέλ να του απαντά πως δεν θα μπορέσει ποτέ να γλιτώσει από την ποιητικότητά του. Εκεί η ταινία σού δίνει ένα σκληρό αλλά αναγκαίο ξύπνημα, γιατί, αν περιμένεις να ζήσεις την αλήθεια σου αργότερα, αυτό το αργότερα μπορεί να μην έρθει ποτέ. Μια ζωή την έχουμε όλοι, οπότε αξίζει να τη ζήσουμε όσο πιο αληθινά μπορούμε από τώρα κι όχι αύριο. Και τι πιο ποιητικό απ' αυτό;

Παρά τη διάρκειά της, η ταινία δεν βαραίνει ούτε για μια στιγμή, με τη σκηνοθεσία να παντρεύει τη μεγαλοπρέπεια του ευρωπαϊκού έπους με την ποπ ευαισθησία που έκανε γνωστούς τους Los Javis με το *«Veneno»* και το *«La mesías»*. Το καστ είναι εξαιρετικό, από τους τρεις πρωταγωνιστές ως τον Αλμπέρτο Κορτές, που χρειάζεται λίγες μόνο σκηνές ως Λόρκα, και την Πενέλοπε Κρουζ σ' έναν μικρό αλλά αξέχαστο ρόλο.

Κάποιοι κριτικοί τη βρήκαν υπερβολική και στομφώδη. Είναι αλήθεια πως η *«La bola negra»* δεν κάνει τίποτα με μέτρο, εμένα όμως αυτή η γενναιοδωρία με κέρδισε, σε σημείο που θα στοιχημάτιζα πως θα τη δούμε να σηκώνει το Όσκαρ Διεθνούς Ταινίας.

Πέρα όμως από βραβεία και κριτικές, η *«La bola negra»* είναι μια κουίρ ταινία, που μιλά με ειλικρίνεια για το τι σημαίνει να μην μπορείς να είσαι ο εαυτός σου όταν οι συνθήκες γύρω σου το απαγορεύουν. Ακριβώς επειδή μιλά τόσο ειλικρινά γι' αυτή την εμπειρία, καταλήγει να καθρεφτίζει κάτι που αφορά τον καθένα μας. Γιατί όλοι μας, για τους δικούς μας λόγους, θυσιάζουμε κομμάτια από το ποιοι είμαστε ή ποιοι θα θέλαμε να είμαστε στον βωμό της επιβίωσης ή απλώς της βολής. Πόσοι από εμάς έχουμε «ξεχάσει» τα μεγαλύτερα όνειρά μας επειδή βολευτήκαμε στη δουλειά και την καθημερινότητά μας; Πόσοι δικαιολογούμε τον εαυτό μας ή αναβάλλουμε για ένα άγνωστο αύριο αυτό που πραγματικά μας εκφράζει;

Για μένα είναι ένα απόλυτο κινηματογραφικό wake up call, κάτι πολύ περισσότερο από μια πανέμορφη ταινία. Γιατί, αν κάτι αγαπώ στο σινεμά, είναι εκείνη η αίσθηση πως κάτι μέσα σου ξυπνά και απελευθερώνεται, κάνοντάς σε να κοιτάς τον κόσμο με άλλο μάτι μόλις βγεις από την αίθουσα. Τι είναι άλλωστε η τέχνη, αν δεν σε σπρώχνει να ζήσεις τη ζωή σου στο έπακρο; **A**

© CARLA OSET/NETFLIX - 2026 NETFLIX, INC.

Ο ημιυπαίθριος

Όταν ένας σεισμός φέρνει τα μυστικά στην επιφάνεια

Μια πολυκατοικία στο Παγκράτι, ένας σεισμός και μια σειρά από απρόσμενες αποκαλύψεις συνθέτουν τον κόσμο του *«Ημιυπαίθριου»*, της σουρεαλιστικής κωμωδίας σε κείμενο του Στράτου Αγιοστρατίτη και του Γιώργου Αλκαίου και σκηνοθεσία του δεύτερου. Η παράσταση επιστρέφει στο Coronet για δεύτερη χρονιά.

Όλα αρχίζουν όταν ένας σεισμός αναστατώνει την καθημερινότητα των ενοίκων μιας πολυκατοικίας και τους αναγκάζει να παραμείνουν εγκλωβισμένοι στον ίδιο χώρο. Οι έξοδοι κλείνουν, οι αποστάσεις μικραίνουν και οι προσωπικές ιστορίες που ο καθένας θα προτιμούσε να κρατήσει κρυφές αρχίζουν να ξετυλίγονται. Σταδιακά, η κατάσταση ξεφεύγει από κάθε έλεγχο, καθώς μια κόκκινη ατζέντα, ένα κασελάκι με 5.000 λίρες, ο Τίμιος Σταυρός, ένα φέρετρο, γλάστρες με κάνναβη και μια βόμβα με ξυπνητήρι μπλέκονται σε μια σειρά από αλλεπάλληλες παρεξηγήσεις και απρόβλεπτες ανατροπές.

Με έναν δεκαμελή θίασο επί σκηνής, ο *«Ημιυπαίθριος»* συνδυάζει τη φάρσα με το σουρεαλιστικό χιούμορ και στρέφει το βλέμμα στις ανθρώπινες αδυναμίες, στην ανάγκη μας να ελέγχουμε τις καταστάσεις και στην αμηχανία που προκαλεί η στιγμή κατά την οποία όλα ανατρέπονται. Γιατί, σε αυτή την πολυκατοικία, ένας σεισμός αρκεί για να βγουν από τους τοίχους πολύ περισσότερα απ' όσα θα περίμενε κανείς.

Παίζουν (με αλφαβητική σειρά): **Αγιοστρατίτης Στράτος**, **Αποστόλου Κωνσταντίνος**, **Βρακά Ελένη**, **Γεωργουλής Πάνος**, **Κοτζαμάνης Θωμάς**, **Κρητικός Γιώργος**, **Κρυεμάδι Παναγιώτης**, **Λύκου Μαιρινίκη**, **Τατάνη Βίρνα**, **Τριχάς Βασίλης** και… η κούκλα

Παραστάσεις Δευτέρα & Τρίτη στις 20:00
Θέατρο Coronet Φρύνης 11, Παγκράτι *2107004040*

Αντώνης Καλομοιράκης

«Έχω ρισκάρει για έναν έρωτα»

«Αλήθεια, σου λέω ψέματα» είναι η παράσταση που έγραψε, σκηνοθέτησε και πρωταγωνιστεί. Με αυτή την αφορμή μιλήσαμε μαζί του.

Της **ΝΙΚΗΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΣΚΙΝΑ**

© ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΡΟΥΛΗΣ

Αντώνης Καλομοιράκης

Μια αγγελία για μια θέση εργασίας και μια συνάντηση έπειτα από χρόνια φέρνουν τα πάνω κάτω στις τακτοποιημένες ζωές των ηρώων και μας κάνουν να αναρωτηθούμε για τις σταθερές μας, για τα απρόοπτα της ζωής, τα μυστικά και ψέματα... Με αφορμή την παράσταση *«Αλήθεια, σου λέω ψέματα»*, στο θέατρο Άλφα «Ληναίος-Φωτίου», ο Αντώνης Καλομοιράκης μίλησε στην ATHENS VOICE για τα ρίσκα του έρωτα, για τις ανασφάλειες και τα απαγορευμένα, για τις σχέσεις και τις ρωγμές τους αλλά και για τον ρόλο που παίζει το χιούμορ στη ζωή και τη δουλειά του.

— Πόσο αυτοβιογραφικό είναι το συγκεκριμένο σενάριο; Έχεις βρεθεί στη ζωή σου κάποια στιγμή στη θέση των ηρώων, να τα κάνουν όλα άνω κάτω για να ζήσουν το απωθημένο και το απαγορευμένο; Σε τέτοιο βαθμό άνω κάτω, όχι. Ότι έχω ρισκάρει όμως για έναν έρωτα, ναι. Υπάρχει μεγάλη έλξη προς το απαγορευμένο στους ανθρώπους. Στη ζωή αγωνιούμε να τα τακτοποιήσουμε όλα και μόλις τα τακτοποιούμε συνειδητοποιούμε ότι η τάση μας είναι προς το άτακτο. Είναι περιοριστική η τακτοποίηση. Βάζουμε σύνορα για ασφάλεια και μετά σκάνε οι ανασφάλειες. Αυτό ήταν; Από εδώ και πέρα όλο έτσι θα 'ναι;

— Θεωρείς ότι ένα σενάριο που εμπεριέχει πολλά βιωματικά-αυτοβιογραφικά στοιχεία είναι πιο δυνατό και θα ταυτιστεί περισσότερο με το κοινό; Το καλό σενάριο πρέπει να εμπεριέχει αλήθεια. Είτε είναι αυτοβιογραφικό είτε φανταστικό. Η αλήθεια στο θέατρο έχει περισσότερο ενδιαφέρον απ' ό,τι στη ζωή. Στη ζωή αυτός που μας λέει την αλήθεια μάς ξεβολεύει. Στο θέατρο, όμως, τον χρειαζόμαστε. Αν μας ξεβολέψει, νιώθουμε λιγότερο μόνοι. «Αυτό που ζω εγώ, το ζουν κι αυτοί, κι αυτοί, κι αυτοί». Τα δικά μου έργα έχουν πάντα κάτι από μένα ή τη ζωή μου.

— Πόσο δελεαστικό αλλά και επικίνδυνο είναι αυτό το απαγορευμένο; Και πόση αλήθεια εντέλει εμπεριέχει; Το απαγορευμένο είναι δελεαστικό επειδή μοιάζει να υπόσχεται μια άλλη ζωή. Δεν θέλουμε πάντα τον άλλον. Μπορεί να θέλουμε αυτό που αισθανόμαστε μαζί του. Δεν είναι το ίδιο. Να ξαναβρούμε μια εκδοχή του εαυτού μας. Το ζόρι έρχεται όταν μπερδεύεις την επιθυμία με τη λύση.

— Εξήγησέ μου πώς αποφάσισες αυτόν τον τίτλο που ουσιαστικά αυτοαναιρείται: «Αλήθεια, σου λέω ψέματα». Μ' αρέσουν οι τίτλοι που «παίζουν». Που είναι αντιφατικοί, όπως ακριβώς και η ανθρώπινη φύση. Ο τίτλος έχει μέσα του όλο το έργο. Το να μην ξέρεις αν πρέπει να πιστέψεις αυτό που ακούς ή αυτό που βλέπεις.

— Οι ήρωες επιδίδονται σε έναν κυκεώνα από ψέματα, καθώς το ένα ψέμα φέρνει τ' άλλο... Τι ρωγμές δημιουργεί σε μια σχέση αυτό; Υπάρχει ωστόσο σχέση χωρίς ψέματα, έστω και κατά συνθήκην; Δεν νομίζω ότι το ψέμα είναι πάντα κακό. Υπάρχουν ψέματα που πηγάζουν από δειλία και υπάρχουν ψέματα που πηγάζουν από προστασία, τρυφερότητα, ακόμα και αγάπη. Η αλήθεια είναι απαραίτητη, αλλά μπορεί να γίνει και μαχαίρι που σφάζει πολύ βαθιά. Το πρόβλημα για μένα ξεκινάει όταν πια το ψέμα γίνεται τρόπος ζωής. Αναπόφευκτα κάποια στιγμή χάνεις εσένα. Και τότε η σχέση δεν έχει πια ρωγμές. Έχει γίνει η ίδια μια ρωγμή.

— Πόσο δύσκολο θεωρείς ότι είναι να κρατηθεί μια μακροχρόνια σχέση ζωντανή χωρίς ρωγμές και χωρίς παραθυράκια για... απωθημένα; Εδώ σε θέλω... Νομίζω ότι το ζητούμενο δεν είναι μια σχέση χωρίς ρωγμές. Αυτό είναι ουτοπικό. Το ζητούμενο είναι τι κάνεις όταν αυτές εμφανίζονται. Μια μακροχρόνια σχέση δεν κρατιέται ζωντανή με κλειστές πόρτες και παράθυρα. Χρειάζεται από κάπου να μπαίνει αέρας. Να θυμάσαι ότι ο άνθρωπος απέναντί σου δεν είναι κτήμα σου. Να ξανασυναντιέσαι με τον άλλον αντί να θεωρείς ότι τον έχεις μάθει. Οι άνθρωποι αλλάζουμε. Το θέμα είναι να μπορούμε ν' αλλάζουμε μαζί χωρίς να χάσουμε τον εαυτό μας.

Το χιούμορ είναι ο πιο επαναστατικός τρόπος να ζει κανείς σήμερα. Όσο αντέχω, θα κάνω τον κόσμο να γελάει.

— Γράφεις, σκηνοθετείς και πρωταγωνιστείς στην παράσταση. Πόσο δύσκολος είναι αυτός ο τριπλός ρόλος, από τη στιγμή κιόλας που δεν είναι μονόλογος; Είναι υπέροχο. Όταν γράφεις, σκηνοθετείς ήδη τον κόσμο που έχεις στο μυαλό σου. Όταν παίζεις, όμως, πρέπει να αφεθείς. Να ξεχάσεις τον συγγραφέα και τον σκηνοθέτη, που χρειάζεται να ελέγχει, και να γίνεις ο άνθρωπος της στιγμής. Η δυσκολία είναι στο ταυτόχρονο. Κι εγώ παίζω και σκηνοθετώ. Και, όσο κουλό κι αν ακούγεται, είναι δύσκολο να σκηνοθετείς κάτι που έχεις δημιουργήσει εσύ, ακριβώς γιατί ξέρεις πολύ καλά πού θέλεις να το πας. Το στοίχημα είναι να εμπιστευτείς και τον εαυτό σου και τους άλλους.

— Πρωταγωνιστείς και στην «Οικογένεια Τσεκμέ», που επιστρέφει φέτος. Πώς είναι η εμπειρία σου εκεί; Εκεί βιώνουμε ένα απίστευτο πανηγύρι. Γέλιο, υπέροχη ομάδα, που τα δίνει όλα κάθε βράδυ. Ταξιδέψαμε σε όλη την Ελλάδα και είμαστε πανέτοιμοι να επιστρέψουμε. Έχω γεμίσει μπαταρίες από το τόσο γέλιο που προσφέραμε παντού. Είναι σπουδαίο να βλέπεις ανθρώπους να φεύγουν πιο ανάλαφροι. Για μένα ήταν πολύ σημαντικό που περιοδεύσαμε το καλοκαίρι παντού. Νιώθω τρομερά που μπορούμε να προσφέρουμε γέλιο σε κάθε άκρη της Ελλάδας.

— Στο «Αλήθεια, σου λέω ψέματα», όπως και στον «Καταπληκτικό καταθλιπτικό», κωμικά έργα και τα δύο, θίγεις ζητήματα που μας απασχολούν όλους. Είναι η κωμωδία και το γέλιο ο καλύτερος τρόπος για να αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες της ζωής; Για μένα το χιούμορ είναι ο πιο σοβαρός τρόπος να αντιμετωπίσεις τα δύσκολα. Δεν γελάς επειδή είσαι «βλαμμένο» και δεν αντιλαμβάνεσαι τη δυσκολία. Γελάς επειδή την κοιτάς κατάματα και αρνείσαι να της δώσεις όλη τη δύναμη που σου ζητάει. Μέσα σ' αυτή την επιβεβλημένη μαυρίλα που μας τα σκάει από παντού, το χιούμορ είναι αντίσταση σε μια νοοτροπία που μας θέλει με τα κεφάλια κάτω, παθητικούς και συμβιβασμένους με τη δυστυχία μας. Το χιούμορ είναι ο πιο επαναστατικός τρόπος να ζει κανείς σήμερα. Όσο αντέχω, θα κάνω τον κόσμο να γελάει. Να διαλύσουμε επιτέλους τον φόβο και να ζήσουμε τις πολύτιμες ζωές μας ωραία. **Α**

Παραστάσεις Τρίτη στις 21:00
Θέατρο Άλφα Ληναίος-Φωτίου 28ης Οκτωβρίου (Πατησίων) 37 & Στουρνάρη 51, Αθήνα, *2105201828*

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς

CCCLXXXXVII

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ**

Η Βάρκιζα και το βουνό

Πώς μια στήλη που ξεκίνησε να μιλάει αποκλειστικά για δίσκους και βιβλία αναγκάζεται κάποιες φορές να μιλήσει για πολιτική

Ολονών μας οι δρόμοι
Έχουν γίνει στενοί και μακρύτεροι
Δεν χωράμε δυο δυο να περνάμε
Κι αυτό μου τη δίνει
(Βασίλης Νικολαΐδης, *«Στο λίκνισμά της»*)

Στα φοιτητικά μου χρόνια πήγαινα πάντα στα πάρτι των Αυτόνομων επειδή έπαιζαν πανκ, στα πάρτι του Δημοκρατικού Αγώνα επειδή έπαιζαν από Χατζιδάκι μέχρι τζαζ, αν ήθελα ν' ακούσω κανένα λαϊκό, περνούσα για λίγο από τα γλέντια της Πανσπουδαστικής, αλλά απέφευγα μονίμως τα πάρτι της ΔΑΠ-ΝΔΦΚ: είχαν πάντα την πιο άθλια ξένη ποπ και τα πιο κραγμένα σκυλάδικα.

Οι πιο μοχθηροί από εμάς υποστήριζαν πάντα ότι η μουσική που ακούς απηχεί την αισθητική σου και σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο που σκέφτεσαι ή που… δεν σκέφτεσαι. Να λοιπόν η ήττα μου, η κατάθλιψή μου, η Βάρκιζα των τελευταίων μου χρόνων: σε επίπεδο αισθητικής, εδώ και αρκετό καιρό η ηγεμονία ανήκει στη ΔΑΠ-ΝΔΦΚ: Στην ανεγκέφαλη ποπ, στα σκυλάδικα, στις εκδρομές στη Μύκονο, στις απλοποιήσεις, την αλαζονεία και τα ψέματα της Ομάδας Αλήθειας.

Για να μην παρεξηγηθώ, δεν έχω κανένα πρόβλημα με τις απόψεις που εκφράζει οποιοσδήποτε άνθρωπος. Έχω πρόβλημα με την αισθητική με την οποία τις εκφράζει. Και με την αλαζονεία. Επιπλέον, έχω πρόβλημα με τους φασίστες. Όχι μόνο μ' αυτούς που το δηλώνουν ανοιχτά, αλλά και με τους ακροδεξιούς που κυκλοφορούσαν πιο παλιά με τσεκούρια, ή τους άλλους, που την εποχή που το Ισραήλ αγωνιζόταν για ειρήνη πουλούσαν αντισημιτικά βιβλία, και τώρα που διαπράττει γενοκτονίες το υποστηρίζουν, ξέρεις, πάντα από τη σωστή πλευρά της ιστορίας. Ναι, μερικοί απ' αυτούς είναι υπουργοί. Ή ήταν μέχρι ν' αναγκαστούν να παραιτηθούν λόγω σκανδάλων. Κι από αισθητική, τι να σου πω; Ray-Ban των εξακοσίων ευρώ και «Α και ΟΥ…» χοροπηδώντας σαν ουρακοτάγκοι.

Τις έβλεπα χρόνια αυτές τις αθλιότητες και δεν μιλούσα. Ένιωθα απλά ότι *«οι δρόμοι γίνονταν στενοί και μακρύτεροι»* και το πάλευα μέσα από λέσχες ανάγνωσης και ακρόασης, με σκοπό να φτιάξουμε μικρές κοινότητες μήπως *«χωράμε δυο δυο να περνάμε»* απ' τους δρόμους. Μα τώρα, χωρίς κανένα όπλο, με μόνη την απόφαση να λέω δυνατά –όταν νιώθω ότι χρειάζεται– αυτά που βλέπω, βγαίνω στο βουνό. Γιατί οι τρόποι που χρησιμοποιεί η συγκεκριμένη εξουσία για να διαιωνίζεται έχουν γίνει αθλιότεροι από ποτέ.

Ο Αντόνιο Γκράμσι ήδη από πολύ νωρίς είχε ξεκαθαρίσει την ανάγκη κάθε εξουσίας να βασίζεται σε διανοούμενους και καλλιτέχνες ώστε να διατηρεί την ηγεμονία στο επίπεδο ιδεών μέσα στην κοινωνία. Και να τοι οι εκδρομείς της Μυκόνου των φοιτητικών μας χρόνων – σε όλη τους τη δόξα, τραβάνε μπροστά.

Προφανώς, ως διανοούμενος, είναι απόλυτα λογικό να αγνοείς το ένα εκατομμύριο ανθρώπων που κατεβαίνει στις διαδηλώσεις στη Γαλλία, αλλά να βλέπεις τους πεντακόσιους που κάνουν πλιάτσικο. Είναι απόλυτα λογικό να υποστηρίζεις ότι οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές του Μακρόν, που εφαρμόζονται εδώ και μία δεκαετία, δεν θα φέρουν στην εξουσία τη Λεπέν, αλλά θα τη φέρει ο ένας μήνας των διαδηλώσεων. Εξαιρετική ανάλυση, και μάλιστα με εφαρμογή και στην Ελλάδα! Το θέμα είναι με τι θα την ανταλλάξεις… Με μια θέση στο Επικρατείας, μια θέση στην Ευρωβουλή; Ένα υπουργιλίκι; Θυμάμαι έναν που τα κατάφερε. Εκ των αρίστων φυσικά. Τριάντα τρεις (33) ώρες άντεξε. Ύστερα βγήκανε στη φόρα οι πομπές του και το 'σκασε πανικόβλητος.

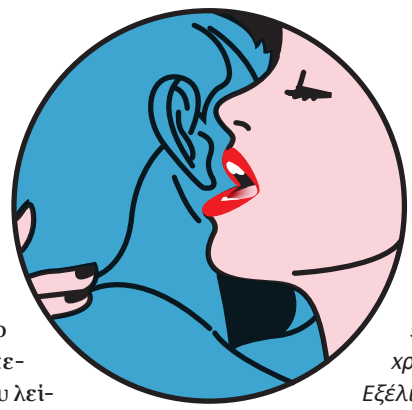
Σκέφτομαι ότι ο διανοούμενος και ο καλλιτέχνης δεν κρίνονται μόνο από το έργο τους, τις γνώσεις τους ή την τεχνική τους αρτιότητα. Κρίνονται και από τη σχέση που διαμορφώνουν με την εξουσία. Ο Σαρτρ έλεγε ότι «*ο διανοούμενος δεν είναι απλώς ένας άνθρωπος με γνώσεις. Είναι εκείνος που χρησιμοποιεί τις γνώσεις του για να αμφισβητήσει τους μηχανισμούς που παράγουν αδικία και κυριαρχία*» .Όταν κάποιος σταματάει να βλέπει την αδικία κι αρχίζει να δικαιολογεί εκ των προτέρων κάθε πράξη της εξουσίας, μετακινείται από την περιοχή της κριτικής σκέψης στην περιοχή της ιδεολογικής υπηρεσίας. Ο διανοούμενος ή ο καλλιτέχνης που γίνεται απολογητής της εξουσίας δεν χάνει απαραίτητα την ευφυΐα ή την καλλιτεχνική του αξία. Χάνει όμως την ανεξαρτησία του και μετατρέπεται έτσι σ' έναν ακόμα λακέ της εξουσίας. Βλέπω πολλούς τέτοιους τριγύρω…

Υ.Γ.: Οι λέσχες δεν θα σταματήσουν. Είναι ο πιο πρόσφορος τρόπος –σ' αυτή τη φάση– να πλατύνουν οι δρόμοι μας. Οι Σημειώσεις Ενός Μονομανούς θα παραμείνουν μια στήλη για τον πολιτισμό, εκτός εξαιρέσεων. Εκτός δηλαδή από τις στιγμές που νιώθω ότι οι λακέδες το παρακάνουν…

Μίλα μου Βρόμικα

RELOADED

Της **ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ**

1 Είμαι σε σχέση εδώ και τρία χρόνια με έναν υπέροχο άνθρωπο. Θεωρητικά, δεν έχω κανένα παράπονο. Το πρόβλημα είναι ότι τελευταία νιώθω πως μου λείπει η εργένικη ζωή. Μου λείπει να κανονίζω ένα ταξίδι τελευταία στιγμή, να βγαίνω με τις φίλες μου χωρίς να πρέπει να συνεννοηθώ με κανέναν, να έχω ολόκληρα Σαββατοκύριακα για τον εαυτό μου. Και κάπου εκεί αρχίζω να νιώθω τύψεις, γιατί σκέφτομαι ότι, αν ήμουν πραγματικά ερωτευμένη, δεν θα ήθελα να κάνω τόσα πράγματα μόνη μου. Μήπως κάτι δεν πάει καλά με τη σχέση μου;

Μπορείς να είσαι τρελά ερωτευμένη και ταυτόχρονα να μη θέλεις να δεις τον σύντροφό σου για ένα ολόκληρο Σαββατοκύριακο! Δεν αποτελεί ένδειξη ότι η σχέση σου βρίσκεται σε κρίση. Νομίζω ότι έχουμε συνδέσει κάπως λανθασμένα τον έρωτα με την απόλυτη συγχώνευση δύο ανθρώπων, λες και, από τη στιγμή που μπαίνουμε σε μια σχέση, πρέπει να παραδώσουμε το προσωπικό μας πρόγραμμα, τις συνήθειες και την ανεξαρτησία μας. Όχι δα! Μια υγιής σχέση δεν έρχεται να αντικαταστήσει την προσωπική σου ζωή, αλλά να συνυπάρξει μαζί της. Φυσικά, αξίζει να αναρωτηθείς αν σου λείπει απλώς ο προσωπικός σου χρόνος ή συνολικά η ζωή που είχες πριν από αυτή τη σχέση. Είναι δύο πολύ διαφορετικά πράγματα. Μίλησέ του και μην αισθάνεσαι ότι πρέπει να απολογείσαι επειδή θέλεις να κάνεις πράγματα μόνη σου.

2 Τζένη μου, νιώθω ότι έχω κολλήσει σε μια περίεργη φάση της ζωής μου. Είμαι 30 χρονών, έχω μια σταθερή δουλειά, έχω καλούς φίλους, κάνω πράγματα που μου αρέσουν, αλλά αισθάνομαι ότι δεν έχω καταφέρει και τίποτα το ουσιαστικό. Μπαίνω στο Instagram και τους βλέπω όλους πετυχημένους και χαμογελαστούς και διαλύεται η ψυχολογία μου. Δεν ξέρω αν όντως θέλω ν' αλλάξω κάτι ή αν απλώς έχω επηρεαστεί απ' όλα όσα βλέπω γύρω μου.

Αχ, αυτό το Instagram! Το μεγαλύτερο success story της ανθρωπότητας, όπου όλοι έχουν βρει τον απόλυτο σκοπό της ζωής τους και το επιδεικνύουν με κάθε ευκαιρία. Ας ξεκινήσουμε από κάτι βασικό: δεν είσαι στάσιμη επειδή δεν λανσάρεις μια εντυπωσιακή, ίσως, εικόνα στα social σου. Η εξέλιξη δεν χρειάζεται να διαφημίζεται. Εξέλιξη είναι και το ότι έχεις καταφέρει να χτίσεις μια καθημερινότητα στην οποία νιώθεις ασφάλεια, έχεις ανθρώπους που αγαπάς και κάνεις πράγματα που σου αρέσουν. Αν θέλεις πραγματικά μια αλλαγή, κάν' την! Αλλά μην αλλάξεις τη ζωή σου μόνο και μόνο επειδή κάποια άλλη/-ος ανέβασε φωτογραφία με τα κλειδιά του καινούργιου του σπιτιού. Δεν χρειάζεται να αποδεικνύεις διαρκώς ότι προχωράς. Άλλωστε, το να είσαι καλά εκεί που βρίσκεσαι είναι από μόνο του τεράστια επιτυχία.

3 Έχω χωρίσει εδώ και έναν χρόνο και πίστευα ότι το είχα ξεπεράσει. Έχω γνωρίσει κι άλλους ανθρώπους, υπάρχει, όμως, ένα μικρό προβληματάκι… Εξακολουθώ να μπαίνω στο προφίλ του πρώην μου και να βλέπω τι κάνει. Δεν του στέλνω, δεν αντιδρώ στις φωτογραφίες του, δεν υπάρχει καμία επικοινωνία μεταξύ μας, αλλά ξέρω τα πάντα. Άμα σου λέω τα πάντα, τα πάντα! Ανέβασε κιόλας φωτογραφία με μια κοπέλα τώρα πρόσφατα κι ένιωσα ένα τεράστιο σφίξιμο στο στομάχι. Το παράλογο είναι ότι δεν θέλω να γυρίσω μαζί του! Γιατί, λοιπόν, με ενδιαφέρει τόσο πολύ το τι κάνει;

Πώς ακριβώς να προχωρήσεις όταν έχεις καθημερινή ενημέρωση για το πού βρίσκεται, τι τρώει και με ποια κάνει διακοπές κι εξόδους; Είναι σαν να προσπαθείς να κάνεις αποτοξίνωση από τη ζάχαρη, αλλά να περνάς κάθε μέρα έξω από ένα ζαχαροπλαστείο και να κοιτάζεις τη βιτρίνα! Το ότι σε ενόχλησε η φωτογραφία δεν σημαίνει ότι τον θέλεις πίσω. Το καταλαβαίνεις κι εσύ. Μπορεί να σε πείραξε η ιδέα ότι κάποιος άλλος πήρε τη θέση που κάποτε είχες εσύ, μπορεί να ξύπνησαν αναμνήσεις ή απλώς να χτύπησε λίγο ο εγωισμός σου. Όλα ανθρώπινα είναι! Αυτό που θα ήθελα να αναρωτηθείς είναι τι κερδίζεις κάθε φορά που μπαίνεις στο προφίλ του. Σου προσφέρει κάτι ουσιαστικό ή απλώς σου δημιουργεί καινούργιες αφορμές για σκέψεις και συγκρίσεις; Μήπως ήρθε η ώρα για ένα κανονικό unfollow, για να προστατεύσεις τη δική σου πρεμία;

© JOHN HOLMES

Cosmic Telegram

Από την **ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ**

Κριός
20 Μαρτίου – 19 Απριλίου

Καλή εβδομάδα, Κριέ! Μεγάλα σχέδια, δυναμικές κινήσεις και υπερβολικός ενθουσιασμός. Άρα, ψάξε να βρεις χρόνο και ευκαιρίες, για να μπουστάρεις την ενέργεια και την αυτοπεποίθησή σου, και μετά διεκδίκησε ό,τι γουστάρεις! Θέλω να προσέξεις τον εγωισμό και τον παρορμητισμό σου, γιατί μπορεί να σου χαλάσουν κάποιες καλές στιγμές. Αν σου έρθει η όρεξη να βγεις απ' το σπίτι ή να οργανώσεις κάποιο ταξίδι, κάν' το. Στα προσωπικά, αν ανήκεις στους αδέσμευτους, μην είσαι αρνητικός στις νέες γνωριμίες, γιατί μπορεί κάποια να σου τραβήξει την προσοχή με τη μία. Αν ανήκεις στους ήδη δεσμευμένους, δες πώς μπορείς να περάσεις καλά με το έτερον ήμισυ κι άσε όλα τ' άλλα έξω απ' την πόρτα.

Ταύρος
20 Απριλίου – 19 Μαΐου

Καλή εβδομάδα, Ταύρε! Καριέρα και οικογένεια τραβούν το σκοινί και προσπαθείς να μη χάσεις την ψυχραιμία σου. Δεν χρειάζεται να έχεις πάντα τον τελευταίο λόγο. Στα οικονομικά, άσε τα πείσματα στην άκρη, καθώς δεν θα σε βγάλουν κάπου καλά. Στα θέματα καρδιάς τώρα, αν είσαι ελεύθερος κι ωραίος, πρόσεξε πώς συμπεριφέρεσαι στην οικογένειά σου, καθώς μέσω αυτής ενδέχεται να κάνεις μια όμορφη γνωριμία αυτή την εβδομάδα. Μη βιαστείς να ραφτείς όμως! Αν είσαι δεσμευμένος κι ωραίος, προτίμησε να περάσεις ποιοτικές στιγμές με το αμόρε, παρά να τσακωθείτε για βλακείες, όπως για το ποιος άφησε το καπάκι της τουαλέτας σηκωμένο. Όχου, μωρέ, κι εσείς όρεξη που έχετε!

Δίδυμοι
20 Μαΐου – 20 Ιουνίου

Καλή εβδομάδα, Διδυμάκι! Για το επταήμερο ολόκληρο δεν ξέρω, αλλά ότι θα έχεις φλερτ, μετακινήσεις και νέες γνωριμίες είναι βέβαιο. Ωστόσο μην είσαι απρόσεκτος στον τρόπο που μιλάς λόγω κούρασης ή βιασύνης. Επίσης μην υπόσχεσαι περισσότερα απ' όσα μπορείς πρακτικά να πραγματοποιήσεις, γιατί μπορεί να καταλήξεις στο τέλος να γίνεις ρεζίλι, έτσι; Αγνόησε τα παρασκηνιακά σκηνικά, καθώς αν ήταν κάτι σοβαρό, θα ήταν φανερό. Στα ερωτικά, αν είσαι αδέσμευτος, βγες απ' το σπίτι και κοινωνικοποιήσου, καθώς μόνο έτσι θα μπορέσεις να γνωρίσεις κάτι. Το αν θα είναι αξιόλογο το βλέπουμε. Αν είσαι δεσμευμένος, αφιέρωσε λίγο χρόνο στο αμόρε, καθώς το έχεις γράψει τελευταία. Τι, μήπως όχι;

Καρκίνος
21 Ιουνίου – 21 Ιουλίου

Καλή εβδομάδα, Καρκίνε! Οικονομικά και συναισθηματικά ξεκαθαρίσματα έχει το μενού. Ωστόσο να ξέρεις πως δεν γίνεται να κάνεις συνεχώς και τον χορηγό και τον ψυχολόγο των άλλων, κάπου όπα πια! Στα επαγγελματικά, μη λες και μην κάνεις πράγματα μόνο και μόνο για εντυπωσιασμό. Καλό θα ήταν και να κάνεις ένα καλύτερο κοντρόλ στον παρορμητισμό σου. Στα αισθηματικά, αν είσαι μπακούρι, να θυμάσαι ότι, επειδή μια γνωριμία ξεκινάει με έντονο πάθος, δεν σημαίνει ότι αξίζει να επενδύσεις και για πάντα. Αν δεν είσαι μπακούρι, βρες τρόπους να παραχαϊδέψεις το άλλο σου μισό αλλά και να περιορίσεις τις γκρίνιες και τις κτητικές συμπεριφορές σου.

Λέων
22 Ιουλίου – 22 Αυγούστου

Καλή εβδομάδα, Λιονταράκι! Έχεις ενέργεια για δέκα άτομα, αλλά υπομονή ούτε για μισό. Επομένως είναι εύκολο να μετατρέψεις την κάθε διαφωνία σε προσωπική προσβολή. Πάντως το ότι είσαι ο σταρ των ημερών το απολαμβάνεις υπέρ το δέον! Υπάρχει όμορφο vibe, δημιουργικότητα και χαλαρό mood. Αν υπάρξουν εντάσεις στο σπίτι, πρόσεχε μη φανείς εγωιστής. Δεν μπορείς να τα ελέγξεις όλα, πώς να το κάνουμε; Στα γκομενικά, αν είσαι χωρίς σχέση, πάρε πρωτοβουλίες, φλέρταρε και σίγουρα, προβάλλοντας αυτή σου την πλευρά, κάποιο καλό γκομενάκι θα «χτυπήσεις». Αν δεν είσαι μόνος, μην ξεσπάς στο έτερον ήμισυ τα νεύρα που σου προκαλούν άλλοι.

Παρθένος
23 Αυγούστου – 21 Σεπτεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Παρθένε! Μήπως υπάρχουν εκκρεμότητες; Υπάρχουν! Τώρα λοιπόν ζητούν λύσεις, αλλά και οι λεπτομέρειες προσοχή. Πάρε αποστάσεις από παρασκηνιακές συζητήσεις, γιατί μπορούν να δημιουργήσουν παρεξηγήσεις, κι αυτές με τη σειρά τους μπόλικο άγχος. Γενικώς, κάνε ό,τι περνάει απ' το χέρι σου για να διαφυλάξεις τα κεκτημένα και την ηρεμία σου. Στα θέματα καρδιάς, αν είσαι μπακουρομπάκουρο, μην ανοιχτείς στον πρώτο τυχόντα. Ειδικά αν το ένστικτό σου σε προειδοποιεί. Φλέρταρε ναι, αλλά μέχρι εκεί. Αν δεν είσαι μπακουρομπάκουρο, μοιράσου τα παράπονα που έχεις με το αμόρε, καθώς, αν δεν το κάνεις, προβλέπεται ξέσπασμα μεγατόνων!

Ζυγός
22 Σεπτεμβρίου – 22 Οκτωβρίου

Καλή εβδομάδα, Ζυγέ! Έρωτας, κοινωνική ζωή και οικονομικά είναι μερικά από τα θέματα που θέλουν την αμέριστη προσοχή σου αυτό το επταήμερο. Κάτι άλλο που χρειάζεται την προσοχή σου είναι οι παρέες, γιατί δεν ξέρω αν σου φέρνουν ευχάριστα νέα. Στα επαγγελματικά, προτίμησε να συμμετάσχεις σε ομαδικές προσπάθειες. Κοινώς, μη λειτουργήσεις συγκεντρωτικά και μην προσπαθήσεις να δείξεις ότι εσύ το έχεις καλύτερα από την ομάδα. Στα του έρωτα, αν δεν έχεις μόνιμο δεσμό, έχεις γοητεία κι αυτό σου φέρνει ευκαιρίες για φλερτ. Αν δεν τσιμπήσεις νέο γκομενάκι, τότε σίγουρα θα φτιάξεις τη διάθεσή σου. Αν έχεις ήδη μόνιμο δεσμό, βγες έξω και πέρνα καλά με το αμόρε. Αυτό. Τι; Θες κι άλλο;

Σκορπιός
23 Οκτωβρίου – 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Σκορπιέ! Φιλική συμβουλή στις διαπροσωπικές σχέσεις και στις επαγγελματικές σου υποθέσεις να είσαι καθαρός ουρανός. Εκτός κι αν έχεις κάτι να φοβηθείς… Στα επαγγελματικά, μπορείς να δείξεις τις δυνατότητές σου. Άρα γιατί να μην πετύχεις και κάποιον από τους στόχους σου; Για να γίνουν αυτά, όμως, πρέπει να αποφύγεις να συγκρουστείς με άτομα στο εργασιακό σου περιβάλλον. Στα αισθηματικά, αν είσαι single, το ότι τραβάς τα βλέμματα δεν αρκεί, αν δεν είσαι κι εσύ ανοιχτός στο φλερτ. Μήπως η δουλειά έχει μονοπωλήσει το ενδιαφέρον σου; Αν δεν είσαι single, σταμάτα να μεταφέρεις την ένταση και τα νεύρα σου στο αμόρε μεν, μην προσπαθείς να του επιβληθείς δε.

Τοξότης
22 Νοεμβρίου – 20 Δεκεμβρίου)

Καλή εβδομάδα, Τοξότη! Που θα είναι, καθώς η διάθεσή σου ανεβαίνει, οι πνευματικοί σου ορίζοντες διευρύνονται και η ανάγκη σου για ελευθερία χτυπάει κόκκινο! Πάντως μην υπερεκτιμάς τις δυνάμεις σου, γιατί η κούραση και το άγχος είναι εκεί. Αν νιώθεις ότι το σώμα σου ζητάει ξεκούραση, τότε δεν έχεις παρά να το ακούσεις! Αλλιώς say hello στην υπερκόπωση! Πάμε στον έρωτα. Αν είσαι free spirit, ενδέχεται να γνωρίσεις ένα άτομο με διαφορετικό τρόπο σκέψης ή φιλοσοφία από σένα. Δεν είναι κακό. Αν δεν είσαι free spirit, ενδέχεται να ξαναγνωριστείς με τη μοναξιά, αν δεν σταματήσεις να κλείνεσαι στον εαυτό σου και ν' αφήνεις τον εγωισμό και τις ανασφάλειές σου να επηρεάζουν τη σχέση σου.

Αιγόκερως
21 Δεκεμβρίου – 19 Ιανουαρίου

Καλή εβδομάδα, Αιγόκερε! Φιλίες, στόχοι και οικονομικές εκκρεμότητες μπαίνουν ξανά στο προσκήνιο. Καλό είναι να μη ρισκάρεις, γιατί, αν κάτι πάει στραβά, η εμπιστοσύνη των άλλων προς εσένα μπορεί να κλονιστεί ανεπανόρθωτα. Παράλληλα, προσπάθησε να ξεκλέψεις λίγο χρόνο για να ξεκουραστείς, καθώς το έχεις ανάγκη. Στα αισθηματικά σου τώρα, αν είσαι ελεύθερος, μην παρασυρθείς από κάποιο νέο γκομενάκι απλά και μόνο επειδή νιώθεις έντονη έλξη. Δώσε λίγο χρόνο να γνωριστείτε καλύτερα, και μετά, ναι, το βλέπεις ξανά. Αν δεν είσαι ελεύθερος, εστίασε σε όσα σε ενώνουν με το άλλο σου μισό και όχι σε όσα σας χωρίζουν και θα περάσετε πολύ καλά. Και ό,τι κατάλαβες κατάλαβες, αγάπη!

Υδροχόος
20 Ιανουαρίου – 17 Φεβρουαρίου

Καλή εβδομάδα, Υδροχόε! Η καριέρα και η προσωπική σου ζωή ζητούν ισορροπία. Σ' αυτό το σημείο να πω ότι κάτι τέτοια σκηνικά λειτουργούν σαν κόσκινο, καθώς βοηθούν να ξεχωρίσουν οι αληθινές φιλίες από τις λυκοφιλίες. Παράλληλα, μην προσπαθήσεις να τα προλάβεις όλα λες και είσαι ο Superman, γιατί εγώ θέλω να σε δω όταν θα κουραστείς! Πάμε στα ερωτικά τώρα. Αν είσαι χωρίς σχέση, δώσε χώρο στο φλερτ και στις νέες γνωριμίες, γιατί μπορούν να σου φτιάξουν το κέφι. Αν είσαι ήδη σε σχέση, έχε κατά νου ότι η πίεση της δουλειάς μπορεί να μεταφερθεί και στον δεσμό σου. Αν δεν θέλεις να συμβεί αυτό, τότε προτίμησε να δεις το αμόρε μαζί με την παρέα σου, ώστε να έχεις και λίγη υποστήριξη!

Ιχθύες
18 Φεβρουαρίου – 19 Μαρτίου

Καλή εβδομάδα, Ψαράκι! Υποχρεώσεις, κούραση και ανάγκη για απόδραση δεν συνδυάζονται. Αν όμως θέλεις να τα ταιριάξεις, να θυμάσαι ότι δεν είναι όλοι οι άνθρωποι δική σου ευθύνη μεν, δεν χρειάζεται να σώσεις όποιον σου χαμογελάει δε. Γενικώς, το ότι νιώθεις ενέργεια και διάθεση να κλείσεις υποχρεώσεις σου και να φροντίσεις το σώμα σου δεν σημαίνει ότι πρέπει και να εξαντληθείς, έτσι; Στα προσωπικά, αν είσαι μπακουρομπάκουρο, δεν αποκλείεται να προκύψει ένα φλερτ μέσα από τη δουλειά. Επειδή επαγγελματικά με προσωπικά καλό είναι να μην μπερδεύονται, να είσαι προσεκτικός. Αν δεν είσαι μπακουρομπάκουρο, με μικρές πράξεις μπορείς να δείξεις τη μεγάλη σου αγάπη στο άλλο σου μισό.

ΜΗ ΧΑΣΕΙΣ

Την καθημερινή αστρολογική σου προβλέψη στο ***athensvoice.gr/zodia***

* *Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάζεις και τον ωροσκόπο σου*

MY FAVOURITE ACS LOCKER **GIVEAWAY**

Κάνε level-up στα δώρα.

Γιατί να πάρεις μόνο το δέμα σου, όταν μπορείς να φύγεις με iPhone 17 Pro;

Παρέλαβες το δέμα σου.
Έφυγες.

Διάλεξες το δικό σου My favourite ACS Locker στην Ψηφιακή Βοηθό ACiStant.
Μπαίνεις στην κλήρωση για AirPods 4 με noise cancellation.

Παρέλαβες το δέμα σου απ'το My favourite ACS Locker σου και αξιολόγησες την παραλαβή μέσω του ACS Mobile App.
Μπαίνεις στην κλήρωση για iPhone 17 Pro!

Κατέβασε εδώ το ACS Mobile App για να πάρεις μέρος στον διαγωνισμό.

Quest GROUP

www.acscourier.gr

Διάρκεια διαγωνισμού έως και **30/11/26**

ACS
Τα πάντα, παντού.

ΜΕΤΚΑ

metkagroup.gr

Είμαστε οι άνθρωποί μας και τα έργα τους.

Κάθε μεγάλο έργο ξεκινά με μια συμφωνία. Στη **ΜΕΤΚΑ**, την κάνουμε πράξη. Με ασφάλεια και συνέπεια, με έργα που χτίζουν την αξιοπιστία μας και βελτιώνουν τη ζωή των ανθρώπων. Έτσι, η δημιουργία γίνεται αξία. Για το σήμερα και τις επόμενες γενιές.

Ikos Kissamos
Χανιά

Διπλή Σιδηροδρομική Γραμμή
Αθηνών – Θεσσαλονίκης

Υπερυψωμένη Λεωφόρος Ταχείας Κυκλοφορίας
(Flyover) Θεσσαλονίκης